

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling en enige andere besluiten in verband met de Wet toekomst pensioenen (Besluit toekomst pensioenen)

Op de voordracht van Onze Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen van datum openlaten, nr. invullen, gedaan mede namens de Staatssecretaris van Financiën;

Gelet op de artikelen 2a, zevende lid, 10a, zevende lid, 10b, negende lid, 10c, zesde lid, 10d, vijfde lid, 10e, zesde lid, 21, vierde lid, 38, tweede lid, 39, tweede lid, 40, vierde lid, 43, tweede lid, 44a, tweede lid, 46, zesde lid, 46a, zesde lid, 47b, 48, zesde lid, 48b, tweede lid, 48c, tweede lid, 52, zevende lid, 52a, zesde lid, 52b, derde lid, 61a, vijfde lid, 63a, negende lid, 63b, vijfde lid, 71, zevende lid, 102a, vierde lid, 145, derde lid, 147, zesde lid, 150d, vierde lid, 150e, zesde lid, 150g, derde lid, 150h, vierde lid, 150i, zesde lid, 150j, vierde lid, 150l, achtste lid, 150m, tiende lid, 150o, derde lid, 150p, negende lid, 151, zevende lid, 179, eerste lid, en 220e, zesde lid, van de Pensioenwet, de artikelen 2a, zevende lid, 28a, zevende lid, 28b, negende lid, 28c, zesde lid, 28d, vijfde lid, 28e, zesde lid, 48, derde lid, 49, tweede lid, 50, tweede lid, 51, vierde lid, 54, tweede lid, 55a, tweede lid, 57, zesde lid, 57a, zesde lid, 58b, 59, zesde lid, 59b, tweede lid, 59c, tweede lid, 63, zevende lid, 63a, zesde lid, 63b, derde lid, 73a, vijfde lid, 75a, negende lid, 75b, vijfde lid, 82, zevende lid, 109a, vierde lid, 140, derde lid, 142, zesde lid, 145c, vierde lid, 145d, zesde lid, 145f, derde lid, 145g, vierde lid, 145h, zesde lid, 145k, achtste lid, 145l, negende lid, 145m, zevende lid, 145n, derde lid, 145o, achtste lid, 146, zevende lid, 171, eerste lid, en 214d, zesde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling; artikel 13, derde lid, van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000, de artikelen 3.18, 3.127, 5.16b en 10.26 van de Wet inkomstenbelasting 2001 en de artikelen 18a, 18g, 18ga en 34 van de Wet op de loonbelasting 1965;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van);

Gezien het nader rapport van Onze Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen van [niet invullen], uitgebracht mede namens de Staatssecretaris van Financiën,

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

ARTIKEL I

Het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1 worden in alfabetische volgorde twee definities ingevoegd, luidende:

- geschilleninstantie: de geschilleninstantie, bedoeld in artikel 48c van de Pensioenwet en artikel 59c van de Wet verplichte beroepspensioenregeling;
- scenario-analyse: een scenario-analyse waarbij gebruik wordt gemaakt van de uniforme scenariosets, bedoeld in artikel 23b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen;

B

In hoofdstuk 1 wordt na artikel 1a een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1b. Intrekken samenlevingsverklaring

Indien een samenlevingsverklaring als bedoeld in artikel 2a, eerste lid, onderdeel b, van de Pensioenwet dan wel artikel 2a, eerste lid, onderdeel b, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, wordt ingetrokken, informeert de uitvoerder de deelnemer, gewezen deelnemer, pensioengerechtigde, partner of gewezen partner die de samenlevingsverklaring heeft ondertekend hierover.

C

Na artikel 1b wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk 1a. Pensioenregelingen

Bepalingen ter uitvoering van de artikelen 10a tot en met 10e van de Pensioenwet en de artikelen 28a tot en met 28e van de Wet verplichte beroepspensioenregeling

Artikel 1c. Beschermingsrendement

1. De uitvoerder legt vast of bescherming voor het renterisico in de solidaire premieovereenkomst dan wel solidaire premiereregeling gebeurt door middel van beschermingsrendement gekoppeld aan:
 - a. de rentetermijnstructuur, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen; of
 - b. een directe beschermingsportefeuille voor renterisico.
2. Bij de keuze voor koppeling aan de rentetermijnstructuur:
 - a. onderbouwt de uitvoerder kwantitatief op basis van een stochastische ALM-analyse de maximaal gewenste mate van afwijking tussen het feitelijke beleggingsrisico en renterisico dat alle leeftijdscohorten lopen en de toedelingsregels door:
 - 1°. de situatie met en zonder deling renterisico te vergelijken door middel van een stochastische analyse op basis van het vastgestelde strategische beleggingsbeleid; en

- 2°. per leeftijdscohort een begrenzing te bepalen voor de toegestane afwijking tussen de feitelijke toedeling van rendementen op basis van de collectieve beleggingsportefeuille en de toedelingsregels; en
- b. maakt de uitvoerder de daadwerkelijke deling van renterisico per leeftijdscohort inzichtelijk en neemt maatregelen als deze de eigen begrenzing overschrijdt.
3. Bij de keuze voor koppeling aan een directe beschermingsportefeuille:
- a. onderbouwt de uitvoerder in het kader van de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid de mate van de renteafdekking op basis van die portefeuille kwantitatief met een stochastische ALM-analyse;
- b. legt de uitvoerder ex ante vast wat wordt verstaan onder nominaal renterisico waarbij de gehanteerde rentemaatstaf geen kredietrisico bevat; en
- c. onderbouwt de uitvoerder per beleggingscategorie kwantitatief in welke mate de categorie bijdraagt aan de bescherming van het nominale renterisico per leeftijdscohort.
4. Indien een uitvoerder bij koppeling aan een directe beschermingsportefeuille reële bescherming wil bieden door ook voor inflatie gerelateerde instrumenten te kiezen in de directe portefeuille, is het derde lid van overeenkomstige toepassing.
5. De uitvoerder toetst jaarlijks of de directe beschermingsportefeuille de gewenste mate van bescherming tegen renterisico per leeftijdscohort biedt en neemt maatregelen als dat niet het geval is.

Artikel 1d. Opheffing leenrestrictie

1. Een uitvoerder die voor bepaalde leeftijdscohorten de leenrestrictie opheft en deze daarmee effectief blootstelt aan meer dan 100% beleggingsrisico, voor zover dit passend is bij de risicohouding van deze cohorten, onderbouwt waarom dit in het belang van de deelnemers is.
2. De uitvoerder legt regels vast waarin wordt beschreven op welke wijze negatieve pensioenvermogens worden voorkomen waarbij verdeelregels worden vastgesteld voor de verschillende bronnen.
3. Voor de onderbouwing, bedoeld in het eerste lid, en de regels, bedoeld in het tweede lid, maakt de uitvoerder gebruik van een stochastische ALM-analyse.
4. De uitvoerder draagt er zorg voor dat de persoonlijke pensioenvermogens niet negatief zijn op 31 december van ieder jaar en bij beëindiging van de verwerving door de deelnemer op een ander tijdstip dan 31 december.

Artikel 1e. Flexibele premieovereenkomst of flexibele premiereregeling

1. De uitvoerder legt de toedelingskring vast en informeert de deelnemer, gewezen deelnemer of pensioengerechtigde hierover voorafgaand aan zijn toetreding tot de toedelingskring.
2. De uitvoerder legt de vormgeving van het toedelingsmechanisme voor het beleggingsrisico vast en onderbouwt dat daarbij op voorhand geen sprake is van herverdelingseffecten tussen leeftijdsgroepen.
3. Bij een fonds gelden voor de omzetting van het kapitaal voortvloeiend uit de premies in een vastgestelde uitkering op de pensioendatum de volgende voorwaarden:
- a. de omzetting vindt plaats op basis van een dekkingsgraadneutraal tarief;
- b. voor de vaststelling van het tarief hanteert het fonds de risicovrije rente voor fondsen; en
- c. er wordt rekening gehouden met tariefgrondslagen passend bij de groep deelnemers of gewezen deelnemers.

Artikel 1f. Premie-uitkeringsovereenkomst of premie-uitkeringsregeling

De verzekeraar informeert de deelnemer of gewezen deelnemer over de mogelijkheid te kiezen voor een vastgestelde uitkering in ieder geval voorafgaand aan het moment dat de deelnemer of gewezen deelnemer voor het eerst deze keuze kan maken.

Artikel 1g. Solidariteitsreserve en risicodelingsreserve

1. De uitvoerder heeft een solidariteitsreserve of, indien van toepassing, risicodelingsreserve voor iedere pensioenregeling.
2. De uitvoerder berekent voor de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve de baten en lasten voor alle cohorten die worden onderscheiden voor de risicohouding en onderbouwt dat deze baten en lasten in lijn zijn met de doelstellingen van de reserve. Het inzichtelijk maken van deze kwantitatieve effecten wordt toegelicht, waarbij de baten en lasten voor de cohorten met en zonder de reserve worden vergeleken. Voor de kwantitatieve onderbouwing wordt gebruik gemaakt van een scenario-analyse of een stochastische ALM-analyse.
3. De evenwichtigheid van afspraken rond de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve wordt door de uitvoerder beoordeeld en in de besluitvorming onderbouwd. Onder evenwichtigheid wordt onder meer verstaan dat bij de inrichting van de reserve op voorhand wordt voorkomen dat een bepaalde generatie binnen een pensioenregeling uitsluitend baten of lasten heeft van de reserve. Voor de kwantitatieve onderbouwing wordt gebruik gemaakt van een scenario-analyse of een stochastische ALM-analyse.
4. De uitvoerder legt de regels voor de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve in beginsel vast voor een periode van minimaal vijf jaar. Bij bijzondere omstandigheden kan van deze minimale termijn afgeweken worden. De uitvoerder onderbouwt dat deze afwijking van de minimale termijn in het belang van alle deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden is.
5. De uitvoerder past het tweede en derde lid toe bij vaststelling van de regels voor de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve, bij wijziging van de inrichting van de reserve of bij een wijziging van het beleid of het deelnemersbestand indien de wijziging relevant is voor de doelstellingen of regels voor het vullen van en uitdelen uit de reserve.
6. Indien van toepassing legt de uitvoerder van tevoren vast bij welk inflatieniveau sprake is van afdekking van onverwachte inflatie via de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve. De uitvoerder onderbouwt dit inflatieniveau op basis van objectief te verifiëren informatie.
7. De vaststelling of de omvang van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve blijft binnen de maximale omvang van 15% van het geheel voor pensioen gereserveerde vermogen inclusief de reserve, vindt plaats op 31 december van enig jaar.
8. De Nederlandsche Bank kan nadere regels stellen over de wijze waarop de berekeningen, bedoeld in het tweede en derde lid, worden gemaakt en toegelicht.

D

In artikel 2 vervallen het tweede en derde lid en de aanduiding "1." voor het eerste lid.

E

In artikel 3 wordt "artikel 2, eerste lid, onderdeel e" vervangen door "artikel 2, onderdeel e" en wordt "premieovereenkomsten dan wel premiereregelingen" vervangen door "flexibele premieovereenkomsten dan wel flexibele premiereregelingen".

F

Na artikel 3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3a. Algemene eisen periodiek pensioenoverzicht

1. De titel van het periodiek pensioenoverzicht bevat het woord: pensioenoverzicht.
2. Het periodiek pensioenoverzicht bevat naast de informatie, bedoeld in de artikelen 38, eerste lid, 40, eerste lid, 42, eerste lid, 44, eerste lid, en 48, vijfde lid, van de Pensioenwet dan wel de artikelen 49, eerste lid, 51, eerste lid, 53, eerste lid, 55, eerste lid, en 59, vijfde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling in ieder geval het volgende:
 - a. de persoonsgegevens van de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde;
 - b. de naam en het contactadres van de uitvoerder;
 - c. het soort pensioenregeling; en
 - d. de datum waarop de informatie betrekking heeft.
3. Op het periodiek pensioenoverzicht wordt elke wezenlijke wijziging ten opzichte van het pensioenoverzicht van het voorgaande jaar duidelijk aangegeven.
4. Een uitvoerder verstrekt een periodiek pensioenoverzicht voor deelnemers aan een ieder die in de gehele of in een deel van de voor het pensioenoverzicht relevante periode deelnemer bij de uitvoerder was.
5. In afwijking van het vierde lid kan de uitvoerder afzien van verstrekking van een pensioenoverzicht voor deelnemers aan degene die op het eind van de, voor dit pensioenoverzicht, relevante periode geen deelnemer bij de uitvoerder meer is, indien:
 - a. in de informatie die wordt verstrekt bij beëindiging van de deelneming of bij de pensioeningang een opgave van de aan het lopende kalenderjaar toe te rekenen waardeaan groei van pensioenaanspraken overeenkomstig artikel 3.127 van de Wet inkomstenbelasting 2001 en de daarop berustende bepalingen is opgenomen, alsmede informatie over de werkgeverspremie en werknemerspremie die in het lopende kalenderjaar in rekening is gebracht dan wel de premie die in het lopende kalenderjaar in rekening is gebracht bij de beroepsgenoot; of
 - b. in het pensioenoverzicht voor gewezen deelnemers verstrekt in het kalenderjaar na het jaar waarin de deelneming is beëindigd een opgave van de aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen waardeaan groei van pensioenaanspraken overeenkomstig artikel 3.127 van de Wet inkomstenbelasting 2001 en de daarop berustende bepalingen is opgenomen, alsmede informatie over de werkgeverspremie en werknemerspremie die in het voorgaande kalenderjaar in rekening is gebracht dan wel de premie die in het voorgaande kalenderjaar in rekening is gebracht bij de beroepsgenoot.

G

Artikel 5a komt te luiden:

Artikel 5a. Informatie op het periodiek pensioenoverzicht

1. De opgave van de verworven pensioenaanspraken die op grond van artikel 38, eerste lid, onderdeel a, van de Pensioenwet dan wel artikel 49, eerste lid, onderdeel a, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt verstrekt betreft, voor zover het de opgebouwde aanspraak op ouderdomspensioen betreft, het voor pensioenuitkeringen aan te wenden vermogen.
2. De opgave van de opgebouwde pensioenaanspraken die op grond van artikel 40, eerste lid, onderdeel a, van de Pensioenwet dan wel artikel 51, eerste lid, onderdeel a,

van de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt verstrekt betreft onder meer het voor pensioenuitkeringen aan te wenden vermogen en een indicatie van de hoogte van de periodieke uitkeringen op de pensioendatum. Bij de indicatie worden de op dat moment bij de uitvoerder geldende tarieven gehanteerd.

3. De informatie over de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve die op grond van de artikelen 38, eerste lid, onderdeel e, en 40, eerste lid, onderdeel d, van de Pensioenwet dan wel de artikelen 49, eerste lid, onderdeel e, en 51, eerste lid, onderdeel d, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt verstrekt heeft betrekking op het effect van de reserve op de opgebouwde pensioenaanspraken.

4. De opgave van de reglementair te bereiken pensioenaanspraken die op grond van artikel 38, eerste lid, onderdeel g, van de Pensioenwet dan wel artikel 49, eerste lid, onderdeel g, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt verstrekt bevat onder meer een indicatie van het te bereiken voor pensioenuitkeringen aan te wenden vermogen op de pensioendatum en een indicatie van de hoogte van de periodieke uitkeringen op de pensioendatum. Bij de indicatie worden de op dat moment bij de uitvoerder geldende tarieven gehanteerd.

5. Bij de in het vierde lid bedoelde informatie wordt ten aanzien van nabestaandenpensioen aangegeven wat de consequenties zijn van de gekozen wijze van financieren.

6. De informatie over de werkgeverspremie en werknemerspremie die op grond van artikel 38, eerste lid, onderdeel h, van de Pensioenwet wordt verstrekt en de informatie over de premie in rekening gebracht bij de beroepsgenoot die op grond van artikel 49, eerste lid, onderdeel h, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt verstrekt heeft betrekking op de premies die over het afgelopen jaar in rekening zijn gebracht.

H

Artikel 5b vervalt.

I

Artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel a wordt "artikel 55, zesde lid" vervangen door "artikel 55, vijfde lid" en wordt "artikel 66, zesde lid" vervangen door "artikel 66, vijfde lid".

2. Er wordt onder verlettering van de onderdelen g en h tot de onderdelen h en i een onderdeel ingevoegd, luidende:

g. het voortzetten van de dekking voor het nabestaandenpensioen, bedoeld in artikel 55, vierde lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 66, vierde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling en het recht op uitruil van ouderdompensioen in partnerpensioen op risicobasis, bedoeld in artikel 61a van de Pensioenwet dan wel artikel 73a van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

J

Artikel 7a wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel c wordt ", 81a, tweede lid, en 81b, van de Pensioenwet" vervangen door "en 81a, tweede lid, van de Pensioenwet", wordt ", 89a, tweede lid, en 89b van de Wet

verplichte beroepspensioenregeling" vervangen door "en 89a, tweede lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling" en wordt "; en" vervangen door een puntkomma.

2. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door " ; en" wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

e. de gehanteerde spreidingsperiode bij de uitkering waarbij de uitvoerder die een spreidingsperiode hanteert van meer dan vijf jaar de volgende tekst opneemt: De ontwikkeling van uw pensioen hangt onder meer af van economische omstandigheden. Uw pensioen kan hierdoor omhoog of omlaag gaan. Wij spreiden financiële meevallers en tegenvallers over <x> jaar om grote schokken in de hoogte van uw pensioen te voorkomen. Bij langdurige tegenvallers en bij een spreidingsperiode van meer dan vijf jaar kan uw pensioen na verloop van tijd flink lager uitvallen.

K

In artikel 7c, eerste lid, komt onderdeel b als volgt te luiden:

b. een uitvoerder die meerdere beleggingsprofielen hanteert of die een uitkering aanbiedt bestaande uit een vastgesteld en een variabel gedeelte, baseert de opgave van de hoogte van de variabele uitkering of de verhouding tussen het vastgestelde en variabele gedeelte op het beleggingsprofiel dat passend is gezien het risicoprofiel van de deelnemer of gewezen deelnemer.

L

In artikel 7e, eerste lid, wordt "de artikelen 38" vervangen door "de artikelen 10c, derde lid, 38", wordt "de artikelen 49" vervangen door "de artikelen 28c, derde lid, 49" en wordt "en, voor zover het betreft weergave op basis van een pessimistisch en verwacht scenario, artikel 1a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen," vervangen door "en, voor weergave op basis van een pessimistisch en een mediaan scenario, artikel 14u, tweede lid,".

M

Artikel 9 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. De uitvoerder verstrekt de deelnemer, gewezen deelnemer of gewezen partner op verzoek in geval van een flexibele premieovereenkomst of premie-uitkeringsovereenkomst dan wel een flexibele premiereregeling of premie-uitkeringsregeling een indicatie van het te bereiken voor periodieke uitkeringen aan te wenden kapitaal op de pensioendatum met de daarbij gehanteerde veronderstellingen.

2. In het derde lid wordt "premieovereenkomst dan wel premiereregeling" vervangen door "flexibele premieovereenkomst dan wel flexibele premiereregeling".

3. In het vijfde lid wordt "60, 61, of 62" vervangen door "60, 61, 61a of 62" en wordt "72, 73 of 74" vervangen door "72, 73, 73a, of 74".

4. In het zesde lid wordt "Indien sprake is van een premieovereenkomst of premiereregeling in de opbouwfase of een variabele uitkering verstrekt de uitvoerder" vervangen door "De uitvoerder verstrekt".

N

Artikel 9a vervalt.

O

Artikel 9b wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid vervalt, onder vernummering van het tweede, derde en vierde lid tot het eerste, tweede en derde lid.

2. In het eerste lid, onderdeel a, (nieuw) wordt "artikel 55, zesde lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 66, zesde lid" vervangen door "artikel 55, vijfde lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 66, vijfde lid".

3. Het derde lid, onderdeel b, (nieuw) komt te luiden:

b. voor verzekeraars: de administratieve uitvoeringskosten als bedrag per deelnemer of pensioengerechtigde en de kosten van vermogensbeheer en de transactiekosten:

1°. indien de kosten van invloed zijn op de pensioenaanspraak of het pensioenrecht als percentage van het gemiddeld belegd vermogen; en

2°. indien de kosten niet van invloed zijn op de pensioenaanspraak of het pensioenrecht met vermelding dat deze kosten niet zijn opgenomen omdat zij niet van invloed zijn op de pensioenaanspraak of het pensioenrecht.

4. Er wordt een lid ingevoegd, luidende:

4. De informatie over de beleggingen en het beleggingsbeleid, bedoeld in artikel 46a, tweede lid, onderdeel d, van de Pensioenwet dan wel artikel 57a, tweede lid, onderdeel d, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, betreft:

a. beleggingsresultaten van het collectieve vermogen, met onderscheid tussen de verschillende beleggingscategorieën; en

b. de verhouding van deze resultaten tot het strategisch beleggingsbeleid.

P

Artikel 9c vervalt.

Q

In artikel 10 wordt "63b en 134, tweede lid" vervangen door "63b, 134, tweede lid, en 220e, tweede lid, en hoofdstuk 6b" en wordt "75b en 129, tweede lid" vervangen door "75b, 129, tweede lid en 214d, tweede lid, en hoofdstuk 5a".

R

Artikel 10ba, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In de aanhef wordt "kapitaalovereenkomst dan wel kapitaalregeling of een premieovereenkomst dan wel premierregeling" vervangen door "flexibele

premieovereenkomst dan wel flexibele premiereregeling of een premie-uitkeringsovereenkomst dan wel premie-uitkeringsregeling”.

2. In onderdeel d vervalt „, bedoeld in artikel 4:17, eerste lid, onderdeel a, van de Wet op het financieel toezicht”.

S

Artikel 14d wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste en tweede lid komen te luiden:

1. De uitvoerder die verantwoordelijk is voor de beleggingen baseert het strategisch beleggingsbeleid op de risicohouding en toetst jaarlijks op basis van een scenarioanalyse of het beleggingsbeleid of de toedelingsregels passend zijn bij de vastgestelde risicohouding en past het beleggingsbeleid aan indien dat niet het geval is.

2. Het beleggingsbeleid in de opbouwfase van een flexibele premieovereenkomst of premie-uitkeringsovereenkomst dan wel een flexibele premiereregeling of premie-uitkeringsregeling wordt door de uitvoerder gebaseerd op een vastgestelde of een variabele uitkering, naar gelang welke uitkeringsvorm in de pensioenovereenkomst of beroepspensioenregeling als standaard is opgenomen. Indien geen standaard uitkeringsvorm is opgenomen wordt het beleggingsbeleid gebaseerd op een vastgestelde uitkering.

2. Het derde en vierde lid vervallen, onder vernummering van het vijfde, zesde en zevende lid tot het derde, vierde en vijfde lid.

3. In het derde lid (nieuw) wordt “het vierde lid” vervangen door “het tweede lid”.

T

In artikel 14da, eerste lid, wordt “artikel 14d, vijfde lid” vervangen door “artikel 14d, derde lid”.

U

Na artikel 14e worden de volgende hoofdstukken ingevoegd:

Hoofdstuk 4b. Interne klachtenprocedure

Bepalingen ter uitvoering van artikel 48b van de Pensioenwet en artikel 59b van de Wet verplichte beroepspensioenregeling

Artikel 14f. Definitie klacht en geschil

In dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- geschil: een geschil ontstaan na de gehele of gedeeltelijke afwijzing van een klacht over de uitvoering van de pensioenregeling door de uitvoerder of een klacht als bedoeld in artikel 14j, derde lid;

- klacht: iedere uiting van ontevredenheid die door een deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde wordt gericht aan een uitvoerder.

Artikel 14g. Beschrijving klachtenprocedure

1. De uitvoerder stelt een algemene beschrijving van de klachtenprocedure beschikbaar aan de deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden.
2. De uitvoerder stelt aan alle personen die binnen de organisatie betrokken zijn bij de afhandeling van klachten een beschrijving beschikbaar van de te volgen procedure voor de afhandeling van die klachten.

Artikel 14h. Klachtenadministratie

1. De uitvoerder beschikt met het oog op een adequate behandeling van klachten over een behoorlijke administratie van klachten, waarin ten minste worden vastgelegd:
 - a. de naam en het adres van de klager;
 - b. de klacht, met daarbij behorende dagtekening van ontvangst;
 - c. een omschrijving van de klacht;
 - d. een beschrijving van de wijze waarop zij de klacht heeft behandeld; en
 - e. de datum waarop de klacht is afgesloten
2. De uitvoerder bewaart de gegevens, bedoeld in het eerste lid, gedurende een periode van ten minste zeven jaren na het boekjaar waarin de klacht door haar is afgehandeld.

Artikel 14i. Doorverwijzing geschilleninstantie

De uitvoerder informeert de klager bij een gehele of een gedeeltelijke afwijzing van diens klacht over de uitvoering van een pensioenregeling over de mogelijkheid om dit geschil voor te leggen aan de op grond van artikel 48c van de Pensioenwet dan wel artikel 59c van de Wet verplichte beroepspensioenregeling aangewezen geschilleninstantie waarbij zij is aangesloten, onder vermelding van de adresgegevens en de geldende termijnen. Daarbij wordt tevens vermeld dat een geschil ook direct bij een burgerlijke rechter aanhangig kan worden gemaakt.

Artikel 14j. Redelijke termijn

1. De uitvoerder draagt er zorg voor dat klachten binnen een redelijke termijn worden afgehandeld.
2. De uitvoerder bevestigt de ontvangst van de klacht en bericht de klager binnen twee weken na ontvangst van de klacht binnen welke termijn de klacht zal worden afgehandeld.
3. De klager kan vanaf zes weken na ontvangst van de ontvangstbevestiging, bedoeld in het tweede lid, of acht weken na het indienen van de klacht, de klacht rechtstreeks voorleggen aan de geschilleninstantie waarbij de uitvoerder is aangesloten.
4. Indien de uitvoerder voor de afwikkeling van de klacht nadere informatie nodig heeft van de klager, verzoekt zij deze informatie van de klager en geeft een termijn voor de beantwoording. De termijnen, bedoeld in het derde lid, worden verlengd met de termijn voor beantwoording, of met de termijn waarin de verzochte informatie is ontvangen door de uitvoerder.

Artikel 14k. Waarborg

De uitvoerder voorziet in procedures en maatregelen die waarborgen dat klachten zorgvuldig, verifieerbaar, consistent en binnen de gestelde termijnen worden afgehandeld.

Hoofdstuk 4c. Geschilleninstantie

Bepalingen ter uitvoering van artikel 48c van de Pensioenwet en artikel 59c van de Wet verplichte beroepspensioenregeling

Artikel 14l. Vereisten geschillenbeslechting

1. De geschilleninstantie voldoet, in aanvulling op de uit de Implementatiewet buitengerechtelijke geschillenbeslechting consumenten voortvloeiende vereisten, aan de volgende vereisten:

- a. de bij die geschilleninstantie aangesloten uitvoerders vormen een groep van voldoende betekenis en veelsoortigheid of er kan aannemelijk gemaakt worden dat dit op korte termijn na erkenning het geval zal zijn;
- b. de geschilleninstantie draagt in voldoende mate bij tot het oplossen van geschillen die hun oorsprong vinden in klachten over uitvoering van pensioenregelingen; en
- c. de geschilleninstantie beschikt over een adequate financieringssysteem en realiseert een adequate bezettingsgraad.

2. Aan de aanwijzing van een geschilleninstantie kunnen door Onze Minister voorschriften worden verbonden.

Artikel 14m. Onafhankelijkheid bestuursleden

1. De geschilleninstantie heeft een onafhankelijk en naar behoren samengesteld bestuur.

2. De onafhankelijkheid van het bestuur vereist ten minste dat de leden vanaf de aanvaarding van hun functie en gedurende een jaar voorafgaande aan de aanvaarding van hun functie niet werkzaam zijn of zijn geweest voor of enige functie bekleden of bekleed hebben bij een uitvoerder of een belangenvereniging voor uitvoerders.

3. De bij de benoeming van bestuursleden te volgen procedure is schriftelijk vastgelegd. De procedure wordt ter goedkeuring aan Onze Minister voorgelegd.

Artikel 14n. Onafhankelijkheid geschilbeslechers

1. De geschilleninstantie draagt er zorg voor dat de met buitengerechtelijke geschillenbeslechting belaste personen vanaf de aanvaarding van hun functie en gedurende een jaar voorafgaande aan de aanvaarding van hun functie niet werkzaam zijn of zijn geweest voor of enige functie bekleden of bekleed hebben bij een uitvoerder of belangenvereniging voor uitvoerders.

2. De bij de benoeming van een persoon, bedoeld in het eerste lid, te volgen procedure is schriftelijk vastgelegd. De procedure behoeft de goedkeuring van Onze Minister.

Artikel 14o. Reglement

1. De geschilleninstantie beschikt over en handelt in overeenstemming met een reglement voor de behandeling van geschillen dat ten minste omvat:

- a. een duidelijke omschrijving van de geschillen die ter behandeling aan de geschilleninstantie kunnen worden voorgelegd;
- b. regels met betrekking tot het aanhangig maken van een geschil en een duidelijke omschrijving van de partijen die een geschil aanhangig kunnen maken;
- c. regels met betrekking tot wraking van een met buitengerechtelijke geschillenbeslechting belaste persoon, op grond van feiten of omstandigheden die een onpartijdig of onafhankelijk oordeel van die persoon zouden bemoeilijken;
- d. regels met betrekking tot de behandeling van een geschil door de geschilleninstantie waaronder de toepasselijke behandeltermijnen;
- e. regels met betrekking tot het op voet van gelijkheid bieden van gelegenheid aan partijen om mondeling en schriftelijk, desgewenst met bijstand van derden, hun mening aan de geschilleninstantie kenbaar te maken;
- f. regels met betrekking tot de voorwaarden waaronder een deskundige kan worden verzocht een advies uit te brengen;
- g. regels met betrekking tot de voorwaarden waaronder getuigen en deskundigen kunnen worden gehoord, dan wel inlichtingen van hen kunnen worden ingewonnen;

- h. regels met betrekking tot de mogelijkheid voor partijen om van alle door hen naar voren gebrachte feiten en stellingen, alsmede van verklaringen van getuigen en deskundigen, over en weer kennis te nemen en daarop te reageren;
 - i. regels met betrekking tot de voorwaarden waaronder een geschil door middel van een verkorte schriftelijke procedure of een voorlopig oordeel kan worden afgedaan;
 - j. regels op grond waarvan de geschilleninstantie haar beslissingen baseert;
 - k. regels met betrekking tot de mogelijkheid dat de beslechting van een geschil resulteert in een niet-bindend advies;
 - l. de bepaling dat de beslechting van een geschil slechts resulteert in een bindend advies indien partijen daarmee uitdrukkelijk vooraf hebben ingestemd, waarbij een uitvoerder de keuze voor een niet-bindend advies maakt bij de aansluiting bij de geschilleninstantie;
 - m. regels met betrekking tot de vaststelling van de hoogte van het bedrag dat, zo dit verschuldigd is, bij het aanhangig maken van het geschil dient te worden voldaan;
 - n. regels met betrekking tot de mogelijkheid om partijen in de kosten van de behandeling van een geschil te veroordelen en vaststelling van een hierbij geldend maximumbedrag;
 - o. regels met betrekking tot de vorm, inhoud en bekendmaking van de uitkomst van het advies, bedoeld in de onderdelen k en l, waarbij in ieder geval is bepaald dat deze uitkomst, met redenen omkleed, ondertekend en schriftelijk aan partijen wordt medegedeeld; en
 - p. indien beroep tegen een uitspraak mogelijk is: regels met betrekking tot het mededelen van de mogelijkheid van beroep, de wijze en termijn van het instellen, alsmede de behandeling van dit beroep.
2. De geschilleninstantie houdt het reglement, bedoeld in het eerste lid, beschikbaar en verstrekt het kosteloos op verzoek aan iedere belanghebbende.

Artikel 14p. Instemming Minister

Een geschilleninstantie kan voorgenomen wijzigingen in de samenstelling van het bestuur, de voorzitters van organen belast met buitengewone geschillenbeslechting of het reglement, bedoeld in artikel 14o, niet doorvoeren dan na instemming van Onze Minister. Bij voorgenomen wijzigingen in de samenstelling van het bestuur of de voorzitters van organen belast met buitengewone geschillenbeslechting vermeldt de geschilleninstantie de leeftijd, genoten opleidingen en professionele achtergrond van de nieuwe leden.

Artikel 14q. Aansluiting uitvoerders

Een erkende geschilleninstantie stelt aan een uitvoerder die zich bij haar wil aansluiten niet als voorwaarde voor aansluiting dat de uitvoerder andere regels naleeft dan die welke betrekking hebben op het aanhangig maken van een geschil bij de geschilleninstantie of de verdere behandeling van een geschil door de geschilleninstantie.

Artikel 14r. Publicatie bindende adviezen

Een geschilleninstantie publiceert de bindende adviezen, bedoeld in artikel 14o, eerste lid, onderdeel l, en houdt deze elektronisch beschikbaar en algemeen toegankelijk.

Artikel 14s. Rapportage

1. Een geschilleninstantie verstrekt aan Onze Minister jaarlijks voor 1 juli een opgave van de in het afgelopen kalenderjaar bij de geschilleninstantie aangesloten uitvoerders.
2. Een geschilleninstantie verstrekt aan Onze Minister op diens verzoek de gegevens en

inlichtingen die Onze Minister nodig heeft voor de uitoefening van diens in dit hoofdstuk omschreven taken.

3. Een geschilleninstantie verstrekt de toezichthouders de gegevens en inlichtingen die zij nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.
4. Een geschilleninstantie stelt jaarlijks een begroting op en zendt deze voor 1 december van het aan het begrotingsjaar voorafgaande jaar ter instemming aan Onze Minister.
5. Een geschilleninstantie stelt jaarlijks een bestuursverslag en een jaarrekening op. De jaarrekening gaat vergezeld van een verklaring omtrent de getrouwheid, afgegeven door een door de geschilleninstantie aangewezen accountant.
6. Een geschilleninstantie zendt de jaarrekening voor 1 mei van het op het boekjaar volgende jaar ter instemming aan Onze Minister.

Hoofdstuk 4d. Risicohouding

Bepalingen ter uitvoering van artikel 52b van de Pensioenwet en artikel 63b van de Wet verplichte beroepspensioenregeling

Artikel 14t. Risicohouding

1. De uitvoerder die verantwoordelijk is voor de beleggingen legt de risicohouding vast waarop het beleggingsbeleid of de toedelingsregels zijn gebaseerd. De risicohouding wordt per leeftijdscohort vastgelegd.
2. Een fonds stelt de risicohouding vast na overleg met de organen van het fonds. Een verzekeraar of premiepensioeninstelling streeft ernaar van de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden of hun vertegenwoordigers zo veel mogelijk duidelijkheid te krijgen over hun doelstellingen en risicohouding.
3. Het vaststellen van de risicohouding wordt gebaseerd op in ieder geval de uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. De uitvoerder onderbouwt hoe en in welke mate deze elementen hebben bijgedragen aan de risicohouding.
4. Bij het vaststellen van de risicohouding en het beleggingsbeleid voor deelnemers of gewezen deelnemers wordt voor ieder leeftijdscohort rekening gehouden met de duur van de periode tot aan de pensioendatum, waarbij het beleggingsrisico kleiner wordt naarmate de pensioendatum nadert.
5. Een leeftijdscohort heeft een maximale omvang van vijf geboortejaren. In afwijking hiervan kan een leeftijdscohort betrekking hebben op een groter aantal geboortejaren indien de uitvoerder op basis van het risicopreferentie-onderzoek, de deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten onderbouwt dat dit in het belang is van de deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden.
6. De vaststelling en toetsing van de risicohouding vindt plaats in vier fasen:
 - a. het risicopreferentie-onderzoek;
 - b. de weging van de informatie uit de bronnen risicopreferentie-onderzoek, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten om tot vaststelling van de risicohouding te komen;
 - c. de vertaling van de risicohouding in beleggingsbeleid of toedelingsregels door een ALM-analyse; en
 - d. jaarlijkse toetsing van de risicoblootstelling aan de risicohouding.

Artikel 14u. Maatstaven risicohouding

1. De risicohouding per leeftijdscohort komt tot uitdrukking in de volgende maatstaven waarvoor gebruik wordt gemaakt van een scenario-analyse:

a. de risicomaatstaf: de maximaal aanvaardbare afwijking van de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde over de uitkeringsjaren reële pensioenuitkeringen in een pessimistisch scenario ten opzichte van de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde reële pensioenuitkeringen in een mediaan scenario waarbij het in de opbouwfase gaat om een gewogen gemiddelde van alle ouderdomspensioenuitkeringen in de uitkeringsfase en in de uitkeringsfase om de afwijking van ouderdomspensioenuitkeringen van jaar op jaar;

b. de verwachtingsmaatstaf: de minimale verwachting voor de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde over de uitkeringsjaren reële pensioenuitkeringen in een mediaan scenario ten opzichte van de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde reële pensioenuitkeringen in een mediaan scenario op basis van een hypothetisch geheel risicomijdend beleggingsbeleid waarbij de verwachte uitkeringsstroom het inflatierisico door middel van reële obligaties afdekt binnen de uniforme scenarioets, bedoeld in artikel 23b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen; en

c. de lange termijn risicomaatstaf in de uitkeringsfase: bij mechanismen die risico naar de toekomst verplaatsen, zoals een aangepast projectierendement of spreiding van schokken, de maximaal aanvaardbare afwijking van de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde over de uitkeringsjaren reële pensioenuitkeringen in een pessimistisch scenario ten opzichte van de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde reële pensioenuitkeringen in een mediaan scenario, waarbij het in de teller en de noemer van de maatstaf gaat om een gewogen gemiddelde van alle resterende reële ouderdomspensioenuitkeringen in de uitkeringsfase.

2. Voor zover fondsen een beëindigde uitkeringsovereenkomst, zoals gedefinieerd in artikel 1 van de Pensioenwet dan wel een beëindigde uitkeringsregeling, zoals gedefinieerd in artikel 1, eerste lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, zoals die artikelen luiden op de dag voor de datum van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, of vastgestelde uitkeringen uitvoeren voldoet de risicohouding aan de prudent person regel en komt deze voor de lange termijn tot uitdrukking in de door het fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen of een bandbreedte hiervoor.

3. Onze Minister stelt regels voor de vaststelling van de maatstaven.

Artikel 14v. Risicopreferentie-onderzoek

1. Het risicopreferentie-onderzoek onderzoekt de mate waarin een groep deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden bereid is beleggingsrisico's te lopen met het oog op hun doelstellingen. Hierbij zal tenminste de mate van relatieve risicoaversie van deze groep worden afgeleid uit het onderzoek. Bij de vaststelling van de uitvraag voor het risicopreferentie-onderzoek wordt rekening gehouden met de mate waarin deze groep beleggingsrisico's kan dragen gegeven de kenmerken van de groep, op basis van onder meer deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. De uitkomsten van het onderzoek zijn bruikbaar voor het vaststellen van de risicohouding op cohortniveau.

2. Het risicopreferentie-onderzoek sluit aan bij de pensioencontext en de persoonlijke situatie van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en geeft in de uitvraag een realistisch beeld van de hoogte van de te verwachte pensioenuitkering en de te verwachten zekerheid van de pensioenuitkering. Hiervoor wordt een realistische inschatting van de hoogte van de pensioenpremie gebruikt.

3. De inrichting van het risicopreferentie-onderzoek is zodanig dat naar verwachting voor ieder cohort voldoende representatieve individuele uitkomsten opgehaald worden. De grootte van ieder cohort moet onderbouwd worden op grond van de uitkomsten van het onderzoek.

4. De uitvoerder streeft ernaar dat de respons per cohort een adequate weerspiegeling is van de cohortpopulatie. De cohortpopulaties samen zijn een weerspiegeling van de deelnemerspopulatie. De uitvoerder onderbouwt dat sprake is van een adequate weerspiegeling en dat de vertaling van individuele uitkomsten naar cohortniveau zo representatief als mogelijk zijn.

5. Het risicopreferentie-onderzoek levert een zo objectief mogelijk, controleerbaar, systematisch, reproduceerbaar en kwantitatief interpreteerbare uitkomst op.

V

Het opschrift van hoofdstuk 5 komt te luiden:

Hoofdstuk 5. Uitrust, afkoop en gelijke behandeling

Bepalingen ter uitvoering van de artikelen 60, tiende lid, 61, vijfde lid, 61a, vijfde lid, 62, vierde lid, 66, negende lid, en 69, zesde lid, van de Pensioenwet, de artikelen 72, tiende lid, 73, vijfde lid, 73a, vijfde lid, 74, vierde lid, 78, negende lid, en 80a, zesde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling en artikel 12c, derde lid, van de Wet gelijke behandeling mannen en vrouwen

W

Artikel 17a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden:

Artikel 17a. Vaste daling of toepassing projectierendement

2. In het eerste lid wordt "derde lid" telkens vervangen door "tweede lid" en wordt "het beleggingsbeleid" vervangen door "de risicohouding en het beleggingsbeleid".

3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. Het projectierendement, bedoeld in artikel 63a, derde lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 75a, derde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling kan na de ingangsdatum van het pensioen wijzigen indien dit het gevolg is van wijziging van de parameter voor aandelenrendement, de risicovrije rente, de prijsinflatie of de risicohouding.

X

Artikel 17b komt te luiden:

Artikel 17b. Risicovrije rente, parameter aandelenrendement en prijsinflatie

1. De risicovrije rente, bedoeld in artikel 63a, tweede, derde, zesde en zevende lid, van de Pensioenwet, artikel 75a, tweede, derde, zesde en zevende lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, en artikel 17a, eerste en vierde lid, is de risicovrije rente voor fondsen.

2. De parameter voor aandelenrendement, bedoeld in artikel 63a, tweede en derde lid, van de Pensioenwet, artikel 75a, tweede en derde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, en artikel 17a, eerste en vierde lid, is gelijk aan de parameter, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

3. De prijsinflatie, bedoeld in artikel 17a, vierde lid, is gebaseerd op zoveel mogelijk objectieve marktinformatie.

Y

De artikelen 17c en 17d vervallen.

Z

Artikel 25 komt te luiden:

Artikel 25. Berekening overdrachtswaarde

1. De overdrachtswaarde van pensioenaanspraken die voortvloeien uit een premieovereenkomst of premiereregeling, waarbij en voor zover de premie wordt belegd, wordt berekend op basis van de actuariële grondslagen van de overdragende uitvoerder. Onder actuariële grondslagen worden de grondslagen verstaan die de uitvoerder hanteert voor de vaststelling van de technische voorziening.
2. In afwijking van het eerste lid wordt de overdrachtswaarde van pensioenaanspraken berekend op basis van het standaardtarief indien sprake is van:
 - a. aanspraken voortvloeiend uit een uitkeringsovereenkomst, zoals gedefinieerd in artikel 1 van de Pensioenwet dan wel een uitkeringsregeling, zoals gedefinieerd in artikel 1, eerste lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, zoals deze artikelen luiden op de dag voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen; en
 - b. aanspraken op een vastgestelde uitkering in een premie-uitkeringsovereenkomst dan wel premie-uitkeringsregeling.
3. De overdrachtswaarde berekend op basis van het standaardtarief is ten minste gelijk aan de contante waarde van de over te dragen pensioenaanspraken op de overdrachtsdatum. Het standaardtarief wordt berekend op basis van marktwaardering.
4. Indien de overdrachtswaarde niet op basis van het standaardtarief berekend kan worden, worden de pensioenaanspraken met behoud van de actuariële gelijkwaardigheid eerst omgezet in pensioenaanspraken waarop het standaardtarief wel toegepast kan worden.
5. Bij de berekening van de overdrachtswaarde mogen buiten beschouwing blijven:
 - a. partnerpensioen dat is verzekerd op risicobasis, wezenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen; en
 - b. aanspraken op partnerpensioen of nettopensioen die achterblijven bij de overdragende uitvoerder.
6. Onze Minister stelt regels voor de berekening van de overdrachtswaarde, bedoeld in het eerste lid en voor het standaardtarief.

AA

Artikel 26 komt te luiden:

Artikel 26. Overdrachtswaarde niet gelijk aan waarde gefinancierde deel van de aanspraken

Indien bij een premieovereenkomst of een premiereregeling, waarbij de premie onmiddellijk na het beschikbaar stellen is omgezet in een aanspraak op een uitkering, een uitkeringsovereenkomst, zoals gedefinieerd in artikel 1 van de Pensioenwet dan wel een uitkeringsregeling, zoals gedefinieerd in artikel 1, eerste lid, van de Wet verplichte

beroepspensioenregeling, zoals deze artikelen luiden op de dag voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, de overdrachtswaarde niet gelijk is aan de waarde van het gefinancierde deel van de aanspraken, komt het verschil ten gunste, respectievelijk ten laste, van de oude werkgever of van het fonds waar de regeling was ondergebracht.

BB

In artikel 28, vierde lid, wordt "het tweede lid" vervangen door "het derde lid".

CC

Na artikel 28c wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk 6b. Opdrachtbevestiging

Bepaling ter uitvoering van artikel 102a van de Pensioenwet en artikel 109a van de Wet verplichte beroepspensioenregeling

Artikel 28d. Opdrachtbevestiging

1. Uiterlijk bij de opdrachtaanvaarding, bedoeld in artikel 102a, derde lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 109a, derde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, en bij elke ingrijpende wijziging, informeert het fonds de vertegenwoordigers van werkgevers of werkgeversverenigingen, werknemers of werknemersverenigingen of beroepspensioenverenigingen die de pensioenregeling zijn overeengekomen ten minste en voor zover van toepassing over:
 - a. de risicohouding;
 - b. de regels ten aanzien van de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve;
 - c. de toedelingsregels;
 - d. het projectierendement of de vaste daling; en
 - e. de spreidingssystematiek.
2. Het fonds licht toe welke overwegingen aan de vormgeving van de pensioenregeling, waaronder de in het eerste lid genoemde onderdelen ten grondslag liggen. Gezien de samenhang tussen de verschillende onderdelen, beoordeelt het fonds de afwegingen bij de verschillende onderdelen ook in samenhang met elkaar. Hierbij wordt ten minste toegelicht:
 - a. hoe de vormgeving van de pensioenregeling aansluit op de opdracht en doelstellingen;
 - b. wat de effecten van de vormgeving van de pensioenregeling zijn op de verwachte pensioenen voor de verschillende leeftijdscohorten;
 - c. hoe het fonds de resultaten van het risicopreferentie-onderzoek, de wetenschappelijke inzichten en de deelnemerskenmerken heeft gewogen en op basis daarvan de risicohouding heeft vastgesteld per leeftijdscohort;
 - d. hoe vormgeving van de pensioenregeling verband houdt met de vastgestelde risicohouding per leeftijdscohort; en
 - e. de onderbouwing in welke mate de gevolgen van de voorgenomen pensioenregeling, zowel op de onderdelen als de gezamenlijke werking van de verschillende onderdelen, passen bij deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden, gegeven de samenstelling van de populatie van het fonds.
3. Het fonds informeert de vertegenwoordigers, bedoeld in het eerste lid, aanhef, bij de opdrachtbevestiging over de consequenties van arbeidsvoorwaardelijke keuzes, waaronder ten minste de gevolgen voor:

- a. de uitvoerbaarheid en uitvoeringskosten; en
 - b. in geval van een solidaire premieovereenkomst dan wel solidaire premiereregeling de kans dat de beoogde pensioendoelstelling, gegeven de premie wordt behaald aan de hand van een uniforme scenario-analyse
4. De toezichthouder kan regels stellen ten aanzien van de wijze waarop de informatie wordt gegeven.

DD

Artikel 36 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "de artikelen 21" vervangen door "de artikelen 10c, derde lid, 21", wordt "38 tot en met 51, met uitzondering van de berekeningen ten behoeve van de weergave op basis van scenario's" vervangen door "38 tot en met 51a, met uitzondering van de berekeningen ten behoeve van de weergave op basis van scenario's tenzij het gaat om de juistheid van deze weergave", wordt "63b, met uitzondering van de berekeningen ten behoeve van de weergave op basis van scenario's" vervangen door "52b, voor zover het betreft het risicopreferentie-onderzoek, 61a, derde lid, 63b, met uitzondering van de berekeningen ten behoeve van de weergave op basis van scenario's tenzij het gaat om de juistheid van deze weergave", en wordt "en 134, tweede lid" vervangen door ", 102a, voor zover het betreft de regels, bedoeld in artikel 28d, tweede lid, aanhef en onderdelen b en e, van dit besluit, 134, tweede lid, 150a, eerste en vijfde lid, voor zover het betreft de communicatie, 150c, eerste lid, onderdeel b, voor zover het betreft het communicatieplan, 150e, vijfde lid, 150f, tweede lid, 150i, vijfde lid, tweede zin, 150j, 150l, zesde lid, 150p, vierde lid, onderdeel b, 220e, tweede lid en 220i, tweede lid, voor zover het betreft het vermelden van informatie op de website".

2. In het tweede lid wordt "de artikelen 38" vervangen door "de artikelen 28c, derde lid, 38", wordt "48 tot en met 62, met uitzondering van de berekeningen ten behoeve van de weergave op basis van scenario's" vervangen door "48 tot en met 62a, met uitzondering van de berekeningen ten behoeve van de weergave op basis van scenario's tenzij het gaat om de juistheid van deze weergave", wordt "75b, met uitzondering van de berekeningen ten behoeve van de weergave op basis van scenario's" vervangen door "63b, voor zover het betreft het risicopreferentie-onderzoek, 73a, derde lid, 75b, met uitzondering van de berekeningen ten behoeve van de weergave op basis van scenario's tenzij het gaat om de juistheid van deze weergave", en wordt "en 129, tweede lid" vervangen door ", 109a, voor zover het betreft de regels, bedoeld in artikel 28d, tweede lid, aanhef en onderdelen b en e, van dit besluit, 129, tweede lid, 145b, eerste lid, onderdeel b, voor zover het betreft het communicatieplan, 145d, vijfde lid, 145e, tweede lid, 145h, vijfde lid, tweede zin, 145i, 145k, zesde lid, 145o, vierde lid, onderdeel b, 214d, tweede lid en 214g, tweede lid, voor zover het betreft het vermelden van informatie op de website".

EE

In artikel 40a, eerste lid, vervalt onderdeel l, onder verlettering van de onderdelen m en n tot onderdelen l en m.

FF

Na artikel 42 wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk 9b. Transitie

Bepalingen ter uitvoering van hoofdstuk 6b van de Pensioenwet en hoofdstuk 5a van de Wet verplichte beroepspensioenregeling

Paragraaf 9b.1 Scenario's

Artikel 43. Risico-gecorrigeerde scenario's

PM

Paragraaf 9b.2 Transitieplan en transitiecommissie

Artikel 44. Transitieplan

Bij de uitwerking van artikel 150d, eerste lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 145c, eerste lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt, naast de informatie, bedoeld in artikel 150d, tweede lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 145c, tweede lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, in het transitieplan in ieder geval opgenomen:

- a. de doelstellingen van de transitie;
- b. de kwantitatieve maatstaven voor de beoordeling van de doelstellingen, waartoe in ieder geval netto- en bruto-profijs horen, en de uitkomsten daarvan die aanvaardbaar zijn;
- c. welke voorrangregels gelden voor de doelstellingen en maatstaven bij de uitvoering van de opdracht;
- d. bij uitvoering door fondsen: in hoeverre verschillende, positieve en negatieve, financiële en economische scenario's zijn verkend en in welke situaties de afgesproken doelstellingen, voorrangregels en maatstaven zonder meer gelden en geen nadere besluitvorming nodig is; en
- e. bij uitvoering door fondsen: het niveau van de dekkinggraad vanaf wanneer de financiële positie van een fonds dusdanig is dat de gemaakte afspraken uit het transitieplan niet meer toereikend zijn, een onderbouwing van de berekening van deze dekkinggraad, de alternatieve afspraken die van toepassing zijn indien het fonds een dergelijke dekkinggraad heeft en, indien van toepassing, de procedure die voor deze situatie is afgesproken.

Artikel 44a. Hoorrecht

Een vereniging van gewezen deelnemers respectievelijk van pensioengerechtigden, vertegenwoordigt een substantieel gedeelte van de gewezen deelnemers respectievelijk van de pensioengerechtigden als bedoeld in artikel 150g van de Pensioenwet dan wel artikel 145f van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a. de vereniging bezit volledige rechtsbevoegdheid als bedoeld in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
- b. haar statutaire doel omvat in elk geval de belangenbehartiging van gewezen deelnemers respectievelijk van pensioengerechtigden bij het fonds;
- c. de vereniging vertegenwoordigt ten minste:
 - 1°. duizend gewezen deelnemers of 10% van alle gewezen deelnemers bij het fonds; of
 - 2°. duizend pensioengerechtigden of 10% van alle pensioengerechtigden bij het fonds;en

d. de vereniging maakt haar bestaan tijdig kenbaar aan de partijen die betrokken zijn bij de vaststelling, wijziging of intrekking van de pensioenovereenkomst dan wel de beroepspensioenregeling waarbij de vereniging de melding rechtstreeks kan doen of via het fonds.

Artikel 45. Samenstelling transitiecommissie

1. De transitiecommissie bestaat uit vijf onafhankelijke leden waaronder een voorzitter.
2. Onze Minister benoemt de leden van de transitiecommissie. Alvorens een kandidaat-lid te benoemen vraagt Onze Minister het oordeel van de Stichting van de Arbeid over de kandidaat.
3. De leden van de transitiecommissie zijn deskundig ten aanzien van pensioen en hebben ruime werkervaring op pensioenterrein als bestuurder, wetenschapper of bestuursadviseur.
4. In de transitiecommissie als geheel is deskundigheid op het gebied van pensioen en arbeidsvoorwaarden, actuariële deskundigheid, kennis van en ervaring met mediation-trajecten en kennis van en ervaring met onderhandelingsprocessen vertegenwoordigd.
5. De leden van de transitiecommissie:
 - a. functioneren onafhankelijk en bevestigen dit voorafgaand aan hun aanstelling schriftelijk;
 - b. leggen vast welke andere werkzaamheden zij verrichten; en
 - c. zijn niet betrokken bij bemiddeling of bindend advies voor partijen of sectoren waarbij zij uit hoofde van hun andere werkzaamheden betrokken zijn.
6. De transitiecommissie voorkomt belangenverstremming of de schijn van belangenverstremming en stelt hiervoor nadere regels in het reglement.
7. De voorzitter en commissieleden kunnen op eigen verzoek door Onze Minister worden ontslagen. Zij kunnen verder door Onze Minister worden geschorst of ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.
8. De transitiecommissie wordt bekostigd door Onze Minister. De leden van de transitiecommissie ontvangen een bezoldiging volgens schaal 16 bijlage B van het Bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren 1984. Voor de voorzitter geldt een deeltijdfactor van 0,4, voor de overige commissieleden geldt een deeltijdfactor van 0,3.

Artikel 45a. Ondersteuning transitiecommissie

1. De transitiecommissie wordt ondersteund door een secretariaat. Het secretariaat is ondergebracht bij de Sociaal-Economische Raad, bedoeld in de Wet op de Sociaal-Economische Raad.
2. De werkzaamheden en huisvesting van het secretariaat van de transitiecommissie worden bekostigd door Onze Minister.

Artikel 45b. Jaarverslag transitiecommissie

1. De transitiecommissie maakt een jaarverslag van haar werkzaamheden dat bestaat uit een financieel jaarverslag en een verslag van de werkzaamheden.
2. De transitiecommissie maakt het jaarverslag over het afgelopen jaar steeds openbaar voor 1 april.

Artikel 45c. Reglement transitiecommissie

1. De transitiecommissie stelt een reglement vast waarin in ieder geval is vastgelegd:
 - a. de procedure voor het aanvragen van bemiddeling dan wel bindend advies;
 - b. de termijnen die gelden voor het in behandeling nemen van een aanvraag;
 - c. in welke gevallen een aanvraag niet in behandeling wordt genomen en hoe de aanvragers daarover worden geïnformeerd; en

- d. de procedure voor het openbaar maken van een bindend advies.
2. De transitiecommissie kan in het reglement nadere regels opnemen met betrekking tot de informatie en opgaven, bedoeld in artikel 45d, eerste lid.
3. Het reglement wordt door de transitiecommissie vastgesteld na overleg met Onze Minister.

Artikel 45d. Bindend advies

1. Indien de aanvraag een verzoek tot bindend advies betreft overleggen de aanvragers bij de aanvraag:
 - a. informatie over de onderwerpen waarover overeenstemming is bereikt;
 - b. informatie over de onderwerpen waarover geen overeenstemming is bereikt;
 - c. informatie over de onderhandelingsinzet van de beide aanvragers bij de onderwerpen waarover geen overeenstemming is bereikt;
 - d. de berekeningen van de effecten voor de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde van de verschillende opties; en
 - e. een oordeel over de uitvoerbaarheid van de beoogde uitvoerder.
2. De transitiecommissie maakt een bindend advies openbaar binnen vier weken na bekendmaking aan de aanvragers.

Paragraaf 9b.3 Implementatieplan

Artikel 46. Implementatieplan

1. In het kader van de wijze waarop voorbereidingen worden getroffen voor de uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst dan wel de gewijzigde beroepspensioenregeling en de besluiten op grond van de artikelen 150m en 150n van de Pensioenwet dan wel de artikelen 145l en 145m van de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt in het implementatieplan van fondsen ten minste opgenomen:
 - a. informatie over het doorlopen en te doorlopen besluitvormingsproces;
 - b. de genomen en te nemen stappen in de implementatiefase en uitvoeringsfase en het beoogde tijdpad hiervoor en welke stappen gezet moeten worden ingeval financiële, economische en andere schokken optreden tijdens de transitieperiode; en
 - c. de onderwerpen, bedoeld in artikel 44, onderdelen d en e.
2. Een fonds onderbouwt hoe zal worden omgegaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten, alsmede de berekeningen daarbij en de overwegingen daartoe. Indien een fonds zal overgaan tot een collectieve waardeoverdracht als bedoeld in artikel 150m van de Pensioenwet dan wel artikel 145l van de Wet verplichte beroepspensioenregeling betreft dit in ieder geval:
 - a. welk gedeelte van het vermogen wordt gebruikt om te voldoen aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen;
 - b. welke methode zal worden gebruikt voor de waardering van de pensioenaanspraken en pensioenrechten en het aanwenden van het vermogen;
 - c. hoe invulling wordt gegeven aan de bestuurlijke ruimte binnen de gekozen methode;
 - d. indien van toepassing, de hoogte van de initiële vulling van het compensatiedepot;
 - e. indien van toepassing, de initiële vulling van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve;
 - f. hoe het rekening heeft gehouden met de gevolgen voor deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden van gebruikmaking van overbruggingsplannen als bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet dan wel artikel 145o van de Wet verplichte beroepspensioenregeling;

- g. hoe het rekening heeft gehouden met de gevolgen voor deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners of pensioengerechtigden wanneer gebruik is gemaakt van de mogelijkheid in het jaar 2022 toeslag te verlenen bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 105%; en
- h. hoe zal worden omgegaan met arbeidsongeschiktheidspensioen, premievrije voortzetting en nabestaandenpensioen.
3. Een fonds neemt een analyse op ten aanzien van:
- operationele en IT-risico's waaronder de continuïteit en betrouwbaarheid van de dienstverlening voor, tijdens en na de transitie en de beheersing van deze risico's;
 - de beschikbaarheid van data voor, tijdens en na de transitie en de beheersing van de risico's hierbij;
 - de datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie en de beheersing van de risico's hierbij;
 - de procesbeheersing en de beheersing van de risico's hierbij waarbij tevens de onderbouwing van de risicoanalyse die na de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen is uitgevoerd wordt opgenomen;
 - de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden en de beheersing van deze risico's; en
 - de financiële risico's en de beheersing van deze risico's.
4. Een fonds moet kunnen aantonen dat de datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie geborgd is. Dit doet zij door het uitvoeren van een risicoanalyse als bedoeld in het derde lid, onderdeel c. Een fonds dat besluit tot een collectieve waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten geeft tevens aan hoe zij de kwaliteit van de data zekerstelt voor, tijdens en na de transitie. Dat doet zij door:
- voorafgaand aan het indienen van het implementatieplan een externe accountant of een externe IT-auditor opdracht te geven werkzaamheden te verrichten waarmee het fondsbestuur in staat wordt gesteld een oordeel te vormen over de juistheid en volledigheid van de relevante pensioendata benodigd voor de transitie waarbij de resultaten van de bevindingen van de accountant of de IT-auditor, de wijze waarop de eventuele bevindingen zijn opgevolgd en de oordeelsvorming van het fonds dienen opgenomen te worden in het implementatieplan of meegestuurd te worden bij indiening van het implementatieplan bij De Nederlandsche Bank; en
 - na de transitie een externe accountant opdracht te geven een oordeel te vellen over de juistheid en volledigheid van de transitie, waaronder tenminste de berekeningen die ten grondslag liggen aan de verdeling van vermogens en, indien van toepassing, het compensatiedepot, de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve bij invaren.
5. Op verzekeraars en premiepensioeninstellingen is het eerste lid, onderdelen a en b, het tweede lid, eerste zin, en het derde lid, aanhef en onderdelen a, b, c en d, van overeenkomstige toepassing. Daar waar de onderdelen in het implementatieplan overeenkomen met het reeds doorlopen productontwikkelingsproces kan daar naar verwezen worden.
6. De uitvoerder dient het implementatieplan, zonder het communicatieplan, in bij De Nederlandsche Bank en informeert de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners of pensioengerechtigden over de indiening en over de inhoud van het implementatieplan waaronder de voorgenomen wijzigingen in de pensioenregeling, de gemaakte keuzes en het verdere proces.

Artikel 46a. Communicatieplan

1. De uitvoerder neemt in het communicatieplan op dat bij het informeren van de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden, naast de informatie, bedoeld in artikel 150j, tweede lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 145i,

tweede lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, in ieder geval ook het volgende wordt opgenomen:

- a. de persoonsgegevens van de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde;
 - b. de naam en het contactadres van de uitvoerder;
 - c. de peildatum waarop de informatie betrekking heeft;
 - d. het karakter van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling voor en na de peildatum;
 - e. de pensioensoorten voor en na de peildatum, waarbij bij partnerpensioen onderscheid wordt gemaakt tussen partnerpensioen op opbouwbasis en partnerpensioen op risicobasis;
 - f. de hoogte van de dekking van het nabestaandenpensioen voor en na de peildatum;
 - g. uitleg over verschillen in bedragen voor en na de peildatum; en
 - h. de doelgroepen, doelstellingen en de planning van de informatieverstrekking, waarbij in ieder geval de belangrijkste communicatiemomenten zijn opgenomen.
2. De uitvoerder geeft verder informatie over het stellen van vragen aan de uitvoerder, over de interne klachtenprocedure van de uitvoerder en neemt een verwijzing op naar het pensioenregister.
3. Voor de weergave op basis van een pessimistisch, verwacht en optimistisch scenario, bedoeld in artikel 150j, tweede lid, onderdelen a en b, van de Pensioenwet dan wel artikel 145i, tweede lid, onderdelen a en b, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, wordt gebruik gemaakt van de scenariosets, bedoeld in artikel 23b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.
4. In geval de gewijzigde pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling is ondergebracht bij een nieuwe uitvoerder, is de oude uitvoerder verplicht op verzoek van de nieuwe uitvoerder de relevante informatie tijdig te verstrekken.
5. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld met betrekking tot de rekenmethodiek voor de weergave in scenario's.
6. De uitvoerder dient het communicatieplan in bij de Stichting Autoriteit Financiële Markten en informeert de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners of pensioengerechtigden over de indiening en de inhoud van het communicatieplan en over het verdere proces.
7. De Stichting Autoriteit Financiële Markten kan nadere regels stellen over de vormgeving en wijze van leveren van het communicatieplan.

Paragraaf 9b.4 Interne collectieve waardenoverdracht en aanwenden vermogen

Artikel 46b. Interne collectieve waardeoverdracht fondsen

1. De toezichthouder beoordeelt het voornemen tot waardeoverdracht, bedoeld in artikel 150m, tweede lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 145l, tweede lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling op de volgende aspecten:
 - a. het besluitvormingsproces;
 - b. financiële en andere risico's;
 - c. de financiële effecten;
 - d. de collectieve actuariële gelijkwaardigheid; en
 - e. de evenwichtige belangenafweging door het fonds.
2. Het fonds verstrekt het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan ten behoeve van de advisering, dan wel goedkeuring, bedoeld in artikel 150m, vierde en zesde lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 145l, vierde en zesde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, in ieder geval de volgende gegevens:

- a. het voorgenomen besluit tot collectieve waardeoverdracht, waarbij ten minste wordt ingegaan op de volgende onderwerpen:
- 1°. de methode die wordt gehanteerd voor de waardering van pensioenaanspraken en pensioenrechten;
 - 2°. hoe invulling zal worden gegeven aan de ruimte voor herverdeling na toepassing van de methode;
 - 3°. indien van toepassing: de hoogte van de initiële vulling van het compensatiedepot;
 - 4°. indien van toepassing: de initiële vulling van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve; en
 - 5°. hoe zal worden omgegaan met arbeidsongeschiktheidspensioen en nabestaandenpensioen;
- b. informatie over het besluitvormingsproces;
- c. de kwantitatieve effecten van de collectieve waardeoverdracht;
- d. de overwegingen en afwegingen van het fonds bij het voorgenomen besluit en een motivering waarom de effecten evenwichtig worden geacht;
- e. de gewijzigde pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling;
- f. de afspraken met betrekking tot compensatie; en
- g. de generatie-effecten van de totale transitie in termen van netto profijt per leeftijdscohort in hele geboortejaren waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.
3. Indien van toepassing verstrekt het fonds aan de raad van toezicht of de visitatiecommissie de gegevens, bedoeld in het tweede lid, alsmede het advies van het verantwoordingsorgaan of de reactie op het verzoek tot goedkeuring van het belanghebbendenorgaan.

Artikel 46c. vba-rekenmethodiek

1. Bij de vba-methode, bedoeld in de artikelen 150n van de Pensioenwet dan wel 145m van de Wet verplichte beroepspensioenregeling en bij het berekenen van de transitie-effecten, bedoeld in 150e van de Pensioenwet dan wel 145d van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, wordt gebruik gemaakt van de value based ALM-rekenmethodiek.
2. Bij de vba-rekenmethodiek geldt voor de berekeningen het volgende:
 - a. bij de analyse wordt gebruik gemaakt van de risico-gecorrigeerde scenario's, bedoeld in artikel 43;
 - b. de duur van de gehele prognosehorizon is zoals vastgesteld in de risico-gecorrigeerde scenario's, bedoeld in artikel 43; en
 - c. voor de demografische ontwikkeling binnen de uitvoerder wordt over de gehele prognosehorizon een realistische aanname gehanteerd.
3. Bij de vba-rekenmethodiek geldt voor de berekeningen door een fonds het vastgestelde fondsbeleid. Bij de vaststelling van het fondsbeleid geldt het volgende:
 - a. bij de waardering van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten sluit het fonds aan bij het op 30 juni 2022 in de actuariële en bedrijfstechnische nota, bedoeld in artikel 145 van de Pensioenwet en artikel 140 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, vastgelegde beleidskader en vastgelegde financiële toezichtskaderbeleid;
 - b. bij de waardering van de pensioenaanspraken en pensioenrechten voor de solidaire premieovereenkomst dan wel solidaire premiereregeling, of flexibele premieovereenkomst dan wel flexibele premiereregeling sluit het fonds aan bij de onderdelen zoals in de opdrachtbevestiging, bedoeld in artikel 28d, is vastgelegd of het fonds van plan is vast te leggen;

- c. voor zover sprake is van incomplete beleidsonderdelen voor de uitvoering van de volledige prognosehorizon worden realistische aannames gehanteerd;
 - d. een fonds kan voor de uitvoering van de volledige prognosehorizon afwijken van het fondsbeleid, zoals vastgelegd in de actuariële en bedrijfstechnische nota of in de opdrachtbevestiging, waarbij dit uitsluitend mogelijk is indien dit leidt tot een realistischere invulling op langere termijn;
 - e. bij de volledige prognosehorizon wordt verondersteld dat de status van deelnemer of gewezen deelnemer niet wijzigt tot aan de pensioendatum voor zover de toeslagverlening voor deelnemers en gewezen deelnemers verschillend is; en
 - f. te allen tijde wordt voldaan aan de huidige wet- en regelgeving.
4. Voor zover een uitvoerder bij de berekening gebruik maakt van maatmensen leidt deze vereenvoudiging niet tot materiële afwijkingen in de berekening van de marktwaarden van de te verwachte pensioenuitkeringen van deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden.
5. De uitvoerder onderbouwt de aannames, vereenvoudigingen en voor zover van toepassing de afwijking van het fondsbeleid op adequate wijze en neemt dit op in het implementatieplan.

Artikel 46d. Omrekenmethoden en aanwenden vermogen

1. Bij de standaardmethode, bedoeld in artikel 150n van de Pensioenwet en artikel 145m van de verplichte beroepspensioenregeling, wordt gebruik gemaakt van een voorgeschreven standaardregel.
2. Bij de vba-methode, bedoeld in artikel 150n van de Pensioenwet en artikel 145m van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, wordt gebruik gemaakt van de rekenmethodiek in artikel 46c.
3. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld met betrekking tot de voorgeschreven standaardregel.

Artikel 46e. transitie-effecten met netto profijt en bruto profijt berekening

1. Bij de netto profijt berekening, bedoeld in de artikelen 150e, 150p, vierde lid, en 220e, vierde lid, van de Pensioenwet dan wel de artikelen 145d, 145o, vierde lid, en 214d, vierde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, wordt de vba-rekenmethodiek, bedoeld in artikel 46c gehanteerd.
2. Het netto profijt effect van het financieel toetsingskader tijdens de transitie, bedoeld in artikel 150p, vierde lid, van de Pensioenwet dan wel in artikel 145o, vierde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, wordt berekend door het netto profijt van het ongewijzigd voortzetten van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling af te zetten tegen het netto profijt dat ontstaat door het indienen van een overbruggingsplan.
3. Het netto profijt effect wanneer gebruik is gemaakt van de mogelijkheid in het jaar 2022 toeslag te verlenen bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 105% wordt berekend door het netto profijt van het ongewijzigd voortzetten van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling af te zetten tegen het netto profijt dat ontstaat door het gebruik maken van deze mogelijkheid.
4. Het resultaat van de netto profijt berekening in de artikelen 150e, 150p, vierde lid, en 220e, vierde lid, van de Pensioenwet en de artikelen 145d, 145o, vierde lid en 214d, vierde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt uitgedrukt als percentage van de marktwaarde van te verwachte pensioenuitkeringen bij het ongewijzigd voortzetten van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling.

5. Bij de bruto profijt berekening, bedoeld in de artikelen 150e, derde lid, en 220e, vijfde lid, van de Pensioenwet en de artikelen 145d, derde lid, en 214d, vijfde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, wordt op moment van berekening het volgende gehanteerd:

- a. de meest recente door De Nederlandsche Bank gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen;
 - b. voor de prijs- en loonontwikkeling wordt aangesloten bij de groeivoeten van het prijs- en loonindexcijfer bedoeld in artikel 23a, tweede lid, van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen; en
 - c. voor de individuele loonontwikkeling van deelnemers en gewezen deelnemers wordt aangesloten bij voor de uitvoerder specifieke uitgangspunten.
6. Het resultaat van de bruto profijt berekening in de artikelen 150e, derde lid, en 220e, vijfde lid, van de Pensioenwet en de artikelen 145d, derde lid, en 214d, vierde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt uitgedrukt als percentage van de marktwaarde van te verwachte pensioenuitkeringen bij het ongewijzigd voortzetten van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling.
7. De uitvoerder onderbouwt de voor de uitvoerder specifieke uitgangspunten, bedoeld in het vijfde lid, onderdeel c, op adequate wijze en neemt dit op in het implementatieplan.
8. De transitie-effecten worden berekend per leeftijdscohort in hele geboortejaren waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Paragraaf 9b.5 Commissie transitie-effecten

Artikel 46f. Samenstelling commissie transitie-effecten

1. De commissie transitie-effecten bestaat uit ten minste vijf onafhankelijke leden waaronder een voorzitter. Er kunnen meer dan vijf leden benoemd worden in de commissie maar een advies wordt uitgebracht door vijf leden.
2. Onze Minister benoemt de leden van de commissie transitie-effecten.
3. De leden van commissie transitie-effecten hebben als kwalificatie: ervaring met voorzitten van een commissie, actuariële deskundigheid op pensioengebied, zijn deelnemer, gewezen deelnemer, pensioengerechtigde of andere aanspraakgerechtigde en werkgeversvertegenwoordiger verantwoordelijk voor pensioenen
4. De leden van de commissie transitie-effecten:
 - a. functioneren onafhankelijk en bevestigen dit voorafgaand aan hun aanstelling schriftelijk;
 - b. leggen vast welke andere werkzaamheden zij verrichten; en
 - c. zijn geen voorzitter of lid van de transitiecommissie geweest.
5. De commissie transitie-effecten voorkomt belangenverstrengeling of de schijn van belangenverstrengeling en stelt hiervoor nadere regels in het reglement.
6. De voorzitter en commissieleden kunnen op eigen verzoek door Onze Minister worden ontslagen. Zij kunnen verder door Onze Minister worden geschorst of ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.
7. De commissie transitie-effecten wordt bekostigd door Onze Minister. De leden van de commissie transitie-effecten ontvangen een vergoeding per vergadering.

Artikel 46g. Ondersteuning commissie transitie-effecten

1. De commissie transitie-effecten wordt ondersteund door een secretariaat. Het secretariaat is ondergebracht bij de Sociaal-Economische Raad, bedoeld in de Wet op de Sociaal-Economische Raad.
2. De werkzaamheden en huisvesting van het secretariaat van de commissie transitie-effecten worden bekostigd door Onze Minister.

Artikel 46h. Jaarverslag commissie transitie-effecten

1. De commissie transitie-effecten maakt een jaarverslag van haar werkzaamheden dat bestaat uit een financieel jaarverslag en een verslag van de werkzaamheden.
2. De commissie transitie-effecten maakt het jaarverslag over het afgelopen jaar steeds openbaar voor 1 april.

Artikel 46i. Reglement commissie transitie-effecten

1. De commissie transitie-effecten stelt een reglement vast waarin in ieder geval is vastgelegd:
 - a. de procedure voor het aanvragen van advies;
 - b. de termijnen die gelden voor het in behandeling nemen van een aanvraag;
 - c. in welke gevallen een aanvraag niet in behandeling wordt genomen en hoe de aanvragers daarover worden geïnformeerd; en
 - d. de procedure voor het openbaar maken van een advies.
2. Het reglement wordt door de commissie transitie-effecten vastgesteld na overleg met Onze Minister.

Paragraaf 9b.6 Financieel overbruggingsplan

Artikel 47. Financieel overbruggingsplan

1. Het overbruggingsplan, bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet dan wel artikel 145o van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, bevat in ieder geval:
 - a. de in artikel 150p, derde en vierde lid, onderdeel a, van de Pensioenwet dan wel artikel 145o, derde en vierde lid, onderdeel a, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling genoemde onderwerpen;
 - b. een beschrijving van de voorziene ontwikkeling van de technische voorzieningen en de waarden; en
 - c. een beschrijving van de concrete maatregelen waardoor het eigen vermogen binnen de looptijd van het overbruggingsplan op de invaardekkingsgraad komt, waarbij rekening wordt gehouden met de toeslagverlening en de overige verplichtingen van het fonds.
2. Een fonds dat een overbruggingsplan indient en nog geen implementatieplan heeft ingediend, onderbouwt in het overbruggingsplan de verwachting dat het zal overgaan tot een collectieve waardeoverdracht als bedoeld in artikel 150m, eerste lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 145l, eerste lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.
3. Het overbruggingsplan is ten aanzien van het eerste lid, onderdelen b en c, gebaseerd op een deterministische analyse op basis van een dekkingsgraadsjabloon.
4. Voor toeslagverlening in de looptijd van het overbruggingsplan geldt dat geen toeslag wordt verleend:
 - a. bij een beleidsdekkingsgraad onder 105%;
 - b. bij een dekkingsgraad onder 105% of, nadat het fonds het implementatieplan heeft ingediend, onder de invaardekkingsgraad; en
 - c. voor zover de dekkingsgraad van het fonds door de toeslagverlening lager zou worden dan 105% of lager dan de invaardekkingsgraad.

5. De in het eerste lid, onderdeel c, genoemde maatregelen mogen er niet toe leiden dat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten ten aanzien van het eigen vermogen doelbewust worden vergroot. In afwijking hiervan kan een fonds eenmalig, na dit in het implementatieplan te hebben onderbouwd, het strategisch beleggingsbeleid aanpassen mits dit past bij de risicohoudingen per cohort die voor het implementatieplan zijn vastgesteld. Als het fonds besluit niet over te gaan tot collectieve waardeoverdracht, dan brengt het fonds het risico van het strategische beleggingsbeleid zo snel mogelijk terug naar het eerdere niveau.

GG

Artikel 51a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In numerieke volgorde wordt ingevoegd:

10a	2
10b	2
10c	2
10d	2
10e	2
17	2
48a	2
48b	2
48c	2
51a	2
52b	2
61a	2
112b	2
150a, eerste en vijfde lid	2
150g, tweede lid	2
150i	2
150j	2
150k	2
150l, derde en vierde lid	2
150m, tweede tot en met zevende en tiende lid	2
150p, derde tot en met zesde lid	2
150q, tweede en vierde lid	2

b. De volgende artikelen en boetecategorieën vervallen:

118, eerste, tweede en derde lid	2
119, eerste, tweede en derde lid	2
128	1
130	1
130a	2

c. De vermelding "120, eerste, tweede en derde lid" wordt vervangen door "120, eerste en tweede lid".

2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In numerieke volgorde wordt ingevoegd:

28a	2
28b	2
28c	2
28d	2
28e	2
59a	2
59b	2
59c	2
62a	2
63b	2
73a	2
107a	2
145f, tweede lid	2
145h	2
145i	2
145j	2
145k, derde en vierde lid	2
145l, tweede tot en met zevende en tiende lid	2
145o, derde tot en met zesde lid	2
145p, tweede en vierde lid	2

b. De volgende artikelen en boetecategorieën vervallen:

116	2
117	2
123	1
125	1
125a	2

3. Het vierde lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In numerieke volgorde wordt ingevoegd:

1c	2
1d	2
1e	2
1f	1
1g	2
3a	2
5a	2
9b	2
14g	2
14h	2
14i	2
14j	2
14o	2
14r	1

14s	1
14t	2
14u	2
14v	2
28d	1
46	2
46a	2
46c	2
46d	2
46e	2

b. De volgende artikelen en boetecategorieën vervallen:

9a	2
9c, derde lid	2

4. Na het vijfde lid wordt een lid toegevoegd, luidende:

6. Overtreding van een voorschrift gesteld in een hierna genoemd artikel van het Besluit experiment pensioenregeling zelfstandigen is als volgt beboetbaar:

Besluit experiment pensioenregeling zelfstandigen	Boetecategorie
3	2
9, vijfde en zesde lid	2

HH

Artikel 54 komt als volgt te luiden:

Artikel 54. Overgangsrecht opdrachtaanvaarding

Artikel 28d is van toepassing vanaf de opdrachtaanvaarding die betrekking heeft op de overgang op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst als bedoeld in artikel 220i van de Pensioenwet dan wel een gewijzigde beroepspensioenregeling als bedoeld in artikel 214g, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Artikel 1a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen, zoals dat luidde voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, blijft van toepassing op een eerdere opdrachtaanvaarding.

II

Na artikel 56 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 57. Overgangsrecht in verband met de Wet toekomst pensioenen

Het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling, zoals dat luidde op de dag voor het tijdstip van inwerkingtreding van het Besluit toekomst pensioenen blijft van toepassing tot het tijdstip dat de uitvoerder overgaat op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst of beroepspensioenregeling, maar uiterlijk tot 1 januari 2027. In afwijking van de vorige zin zijn vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdelen A, D, F, G, H, K, N, P, Q, U, CC, DD, EE, FF, HH en II van het Besluit toekomst pensioenen van toepassing:

- a. de gewijzigde artikelen 1, voor zover het betreft de definitie van geschilleninstantie, 2, 3a, 5a, met uitzondering van het eerste, tweede en derde lid, het verval van 5b, 7c, het verval van 9a en 9c, 10, 28d, 54 en 57;
- b. de artikelen 36, 40a en 51a, voor het toezicht op de pensioenuitvoerder die is overgegaan op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst of beroepspensioenregeling;
- c. de hoofdstukken 4b, 4c en 9b.

ARTIKEL II

Het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen wordt als volgt gewijzigd:

A

Paragraaf 1a vervalt.

B

Paragraaf 3 vervalt.

C

Na artikel 11 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 11a. Beschikking over minimaal vereist eigen vermogen

1. Een fonds dat pensioenregelingen uitvoert waarbij door het fonds geen beleggingsrisico wordt gelopen, beoordeelt op 31 december van ieder jaar of voldaan wordt aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen.
2. Indien het fonds op 31 december niet voldoet aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen, beoordeelt het fonds of het gemiddeld per het einde van de afgelopen twaalf kalendermaanden voldeed aan deze vereisten.
3. Een fonds dat zowel op 31 december als gemiddeld per het einde van de afgelopen twaalf kalendermaanden niet voldeed aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen neemt direct maatregelen zodat het op 31 december voldoet aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen.

D

In artikel 22, eerste lid, wordt "Een fonds voert" vervangen door "Indien van toepassing voert een fonds".

E

Artikel 23 vervalt.

F

Artikel 25, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel b komt te luiden:
 - b. het premiebeleid;

2. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door een puntkomma wordt een aantal onderdelen toegevoegd, luidende:
- e. het beleid inzake de toedelingsregels rondom beschermingsrendementen en de overrendementen;
 - f. het beleid aangaande de uitgangspunten, regels en procedures welke gelden ten aanzien van een solidariteitsreserve of een risicodelingsreserve;
 - g. Het beleid aangaande de uitgangspunten, regels en procedures welke gelden ten aanzien van een compensatiedepot als bedoeld in artikel 150f van de Pensioenwet of artikel 145e van de Wet verplichte beroepspensioenregeling; en
 - h. het beleid waarin invulling wordt gegeven aan het projectierendement of de vaste daling, bedoeld in artikel 63a van de Pensioenwet of artikel 75a van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

G

In artikel 29 wordt "de wijze waarop voldaan wordt aan de artikelen 25, 126 tot en met 137 en 143 van de Pensioenwet of de artikelen 35, 121 tot en met 132 en 138 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling" vervangen door "de wijze waarop voldaan wordt aan artikel 25 en de financieel normerende artikelen binnen de Pensioenwet of artikel 35 en de financieel normerende artikelen van de Wet verplichte beroepspensioenregeling".

H

Artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden:

Artikel 30. Staten en informatieverstrekking door fondsen

2. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

- a. De aanhef komt te luiden:

De staten en de door een fonds op grond van artikel 203, derde en vierde lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 197, derde en vierde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling te verstrekken gegevens hebben betrekking op:

- b. In onderdeel c, onder 5°, wordt "beleggingsrendementen en indien sprake is van" vervangen door "beleggingsrendementen, ESG-kenmerken en indien sprake is van".

- c. In onderdeel n wordt "herstelplan" vervangen door "herstelplan of overbruggingsplan".

- d. In onderdeel q wordt na "pensioenrechten" ingevoegd "en persoonlijke pensioenvermogens".

- e. Onderdeel r vervalt, onder verlettering van de onderdelen s en t tot onderdelen r en s.

- f. Na onderdeel s (nieuw) wordt een aantal onderdelen toegevoegd, luidende:

- t. informatie over de risicohouding;
- u. informatie over het projectierendement of de vaste daling voor de vaststelling van de hoogte van het pensioen in de uitkeringsfase en de spreidingstermijn;
- v. informatie over beschermings- en overrendement;
- w. informatie over de solidariteits- of risicodelingsreserve;
- x. informatie over het compensatiedepot en andere voorzieningen;
- y. informatie over de risicobereidheid van het fonds ten aanzien van onderscheidenlijke risicocategorieën alsmede over opgetreden overschrijdingen daarvan;
- z. informatie over opgetreden incidenten als bedoeld in artikel 19a, alsmede over de analyse en afhandeling daarvan;
- aa. informatie over bedreigingen van de beheerste en integere bedrijfsvoering, alsmede over geplande en uitgevoerde risico- en dreigingsanalyses;
- ab. informatie over geplande evaluaties en over uitgevoerde evaluaties door de interne auditfunctie zoals bedoeld in artikel 22a.

I

Artikel 36 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1." geplaatst.
2. Er worden twee leden toegevoegd, luidende:
 2. Onverminderd het eerste lid kan een fonds dat op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen gezien de beleidsdekkingsgraad niet beschikt over het vereist eigen vermogen, eenmalig, na dit in het implementatieplan, bedoeld in artikel 150i van de Pensioenwet dan wel artikel 145h van de Wet verplichte beroepspensioenregeling te hebben onderbouwd, het strategisch beleggingsbeleid aanpassen in afwijking van artikel 16, vierde en vijfde lid, mits dit past bij de risicohoudingen per cohort die voor het implementatieplan zijn vastgesteld.
3. Voor de toepassing van het tweede lid wordt een aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid op grond van artikel 47, vijfde lid, van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling aangemerkt als aanpassing op grond van het tweede lid.

J

Na artikel 36 wordt een artikel ingevoegd, luidend:

Artikel 36a. Overgangsrecht

Het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen, zoals dat luidde op de dag voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, blijft van toepassing tot het tijdstip dat de pensioenuitvoerder overgaat op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling, maar uiterlijk tot 1 januari 2027. In afwijking van de vorige zin zijn vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van artikel II, onderdelen E, F, G, H, I en J van het Besluit toekomst pensioenen van toepassing:

- a. het verval van artikel 23, de wijziging van artikel 36 en artikel 36a; en
- b. de artikelen 25, 29, 30 voor het toezicht op de pensioenuitvoerder die is overgegaan op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst of beroepspensioenregeling.

K

Artikel 36b vervalt.

ARTIKEL III Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000

Het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 5 komt te luiden:

Artikel 5. Vrijstelling in verband met onvoldoende beleggingsrendement

1. Op verzoek van een werkgever wordt door een bedrijfstakpensioenfonds voor alle werknemers of een deel van de werknemers van die werkgever vrijstelling verleend indien uit de performancetoets, uitgevoerd over een periode van 5 kalenderjaren, blijkt dat de uitkomst van de performancetoets een aanzienlijke afwijking in negatieve zin heeft.
2. Het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds deelt op verzoek jaarlijks de uitkomst van de performancetoets mee met een toelichting op die uitkomst.
3. Dit artikel is niet van toepassing op een bedrijfstakpensioenfonds voor zover dat bedrijfstakpensioenfonds verzekerd is zonder een gesepareerd beleggingsdepot. Indien een bedrijfstakpensioenfonds gedeeltelijk verzekerd is zonder een gesepareerd beleggingsdepot is dit artikel niet van toepassing op dit verzekerde gedeelte. In deze gevallen wordt aan een werkgever slechts vrijstelling verleend indien het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds bij het sluiten van de verzekeringsovereenkomst niet of onvoldoende het beleggingsbeleid van de verzekeraar heeft getoetst.
4. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de performancetoets.

B

In artikel 5a wordt "artikel 5, eerste lid, onderdeel a" vervangen door "artikel 5, eerste lid" en wordt "artikel 5, zesde lid" vervangen door "artikel 5, derde lid".

C

Artikel 7 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het vierde lid wordt "volgens bijlage 2 bij dit besluit" vervangen door "volgens de op grond van het negende lid gestelde regels".
2. In het vijfde lid wordt "aan de hand van bijlage 3 bij dit besluit" vervangen door "aan de hand van de op grond van het negende lid gestelde regels" en wordt de tweede zin vervangen door "Indien het bedrijfstakpensioenfonds en de werkgever daarmee instemmen en de pensioenregeling van de werkgever dezelfde soorten pensioen kent als de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds, kan worden afgezien van de berekening van de actuariële gelijkwaardigheid, bedoeld in de vorige zin.".
3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

9. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld voor de berekening van het verzekeringstechnisch nadeel, bedoeld in het vierde lid en de actuariële en financiële gelijkwaardigheid, bedoeld in het vijfde lid.

D

Artikel 7b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid wordt "volgens bijlage 2 bij dit besluit" vervangen door "volgens de op grond van het vijfde lid gestelde regels".

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld voor de berekening van het verzekeringstechnisch nadeel, bedoeld in het derde lid.

E

Na artikel 9a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 9b. Overgangsrecht Wet toekomst pensioenen

1. De artikelen 5, 5a, 7 en 7b en bijlage 1, 2 en 3, zoals die luiden op de dag voor het tijdstip van inwerkingtreding van het Besluit toekomst pensioenen, blijven van toepassing tot het tijdstip dat het bedrijfstakpensioenfonds overgaat op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst als bedoeld in artikel 220i van de Pensioenwet maar uiterlijk tot 1 januari 2027.

2. Indien bij een vrijstelling als bedoeld in de artikelen 2 of 6, is afgezien van de berekening van de actuariële en financiële gelijkwaardigheid op grond van artikel 7, vijfde lid, tweede zin, zoals dat luidde op de dag voor het tijdstip van inwerkingtreding van het Besluit toekomst pensioenen, wordt vanaf het tijdstip dat het bedrijfstakpensioenfonds overgaat op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst als bedoeld in het eerste lid, de financiële gelijkwaardigheid van de pensioenregeling van de werkgever berekend aan de hand van artikel PM van de Regeling vrijstellingen Wet Bpf2000.

F

Bijlages 1, 2 en 3 vervallen.

ARTIKEL IV Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001

Het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1, eerste lid, vervalt "5.16b,".

B

In artikel 1, eerste lid, wordt "10.8 en 10.9" vervangen door "10.8, 10.9 en 10.26".

C

Artikel 11b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt na "nemen" ingevoegd "kosten en".
2. In de tekst wordt "zevende lid, onderdeel a, tweede volzin, van de Wet op de loonbelasting 1964 is artikel" vervangen door "eerste lid en derde lid, vijfde zin, van de Wet op de loonbelasting 1964 zijn de artikelen 10 en".

D

In artikel 11c, eerste lid, wordt "zevende lid, onderdeel a" vervangen door "derde lid".

E

Artikel 11d wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1." geplaatst.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
 2. Het ingevolge het eerste lid vastgestelde pensioengevend inkomen mag gedurende de periode van ziekte, arbeidsongeschiktheid, zwangerschapsverlof of bevallingsverlof worden geïndexeerd met de loonindex in de bedrijfstak waarin de werknemer werkzaam is, dan wel met de gemiddelde loonindex voor de CAO-lonen per maand, inclusief bijzondere beloningen, zoals berekend door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

F

Artikel 11f wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt "Bereikbaar" vervangen door "Laatstgenoten".
2. In het eerste lid wordt "bereikbaar" telkens vervangen door "laatstgenoten".
3. In het tweede lid wordt "bereikbaar" vervangen door "laatstgenoten".

G

Artikel 15 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "de aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen aangroei van het bedrag van de jaarlijkse uitkeringen van de aan hem toekomende aanspraken die recht geven op een levenslange inkomensvoorziening bij ouderdom, voor zover deze aangroei het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat voorafgaande kalenderjaar" vervangen door "het bedrag van de in het voorafgaande kalenderjaar in de pensioenregeling van de belastingplichtige ingelegde premies voor ouderdomspensioen en partnerpensioen op of na pensioendatum voor zover dit bedrag het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat voorafgaande kalenderjaar en exclusief de premie voor een compensatie als bedoeld in artikel 38s van de Wet op de loonbelasting 1964".

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. In afwijking van het eerste lid verstrekt de verzekeraar van een pensioen als bedoeld in artikel 1.7, tweede lid, onderdelen a en b, van de wet aan de belastingplichtige die met toepassing van de artikelen 38q of 38r van de Wet op de loonbelasting 1964 pensioen opbouwt een opgave van het bedrag van de in het voorafgaande kalenderjaar in de pensioenregeling van de belastingplichtige ingelegde premies voor ouderdomspensioen en partnerpensioen op of na pensioendatum voor zover dit bedrag het gevolg is van de toeneming van de dienstdtijd in dat voorafgaande kalenderjaar waarbij de aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen premies worden bepaald overeenkomstig artikel 10a.25 van de wet.

3. Het vierde en vijfde lid vervallen.

H

In artikel 15, tweede lid, wordt "de artikelen 38q of 38r" vervangen door "artikel 38r".

I

In artikel 15, eerste lid, vervalt "en exclusief de premie voor een compensatie als bedoeld in artikel 38s van de Wet op de loonbelasting 1964".

J

Artikel 17bis vervalt.

K

Na artikel 25 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 25a Experimenteerbepaling zelfstandigen

1. Artikel 1a, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing op de beëindiging van deelname aan een pensioenregeling als bedoeld in artikel 150a van de Pensioenwet.
2. Artikel 11e, eerste en tweede lid, is van overeenkomstige toepassing op de deelname aan een pensioenregeling als bedoeld in artikel 150a van de Pensioenwet, met dien verstande dat dit alleen geldt voor het eerste jaar van deelname.

L

Artikel 25a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt "Experimenteerbepaling" vervangen door "Overgangsbepaling experimenteerbepaling".

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. In afwijking van artikel 3.135 van de wet kan de belastingplichtige het opgebouwde pensioen in een pensioenregeling als bedoeld in artikel 150a van de Pensioenwet geruisloos aanwenden ter verkrijging van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125 van de wet of een lijfrenterekening of lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a van de wet.

3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Indien de belastingplichtige met toepassing van artikel 9, vierde lid, onderdelen b en c, van het Besluit experiment pensioenregeling zelfstandigen overgaat tot afkoop of overdracht van het gehele opgebouwde pensioen in een pensioenregeling als bedoeld in artikel 150a van de Pensioenwet, is artikel 3.135 van de wet niet van toepassing.

M

In artikel 25a vervalt het tweede lid, onder vernummering van het derde lid tot tweede lid.

ARTIKEL V Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965

Het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965 wordt als volgt gewijzigd:

A

In hoofdstuk 4 wordt voor artikel 10a een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10

1. In de premie, bedoeld in artikel 18a, eerste lid, van de wet, zijn kosten voor vermogensbeheer en voor het afdekken van beleggingsrisico's begrepen. Het percentage van artikel 18a, eerste lid, van de wet wordt verhoogd met overige kosten ten behoeve van een aanspraak ingevolge een pensioenregeling. De overige kosten, bedoeld in de tweede zin, kunnen niet worden aangewend voor een ouderdomspensioen en partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum.

2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de maximale premie, bedoeld in artikel 38r, eerste lid, van de wet.

B

Artikel 10a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In de aanhef wordt "dienstjaren dan wel als dienstdtijd, als bedoeld in de artikelen 18a, 18b, 18c, 38c, 38d en 38f" vervangen door "dienstjaren als bedoeld in artikel 18a".

b. Onderdeel a komt te luiden:

a. de periode gedurende welke de dienstbetrekking heeft geduurd, met dien verstande dat bij dienstbetrekkingen in deeltijd de aldus in aanmerking te nemen periode wordt verminderd overeenkomstig de deeltijdfactor;

c. Onderdeel d vervalt, onder verlettering van de onderdelen e tot en met g tot d tot en met f.

d. Onderdeel d (nieuw) komt te luiden:

d. perioden gedurende welke, in aansluiting op de in de onderdelen a en b bedoelde perioden, of in aansluiting op de in onderdeel c bedoelde perioden na onvrijwillig ontslag gedurende welke loongerelateerde uitkeringen worden ontvangen, uitkeringen worden ontvangen ingevolge een prepensioenregeling als bedoeld in artikel 38d van de wet;

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Onder de in het eerste lid, onderdeel a, bedoelde periode worden begrepen perioden van – al dan niet in deeltijd – onbetaald verlof, voor zover in die perioden geen

cumulatie plaatsvindt met opbouw in een pensioenregeling bij een andere inhoudingsplichtige of de deelname aan een beroeps- of bedrijfstakpensioenregeling. De inhoudingsplichtige mag hierbij afgaan op een verklaring van de werknemer.

C

Artikel 10aa komt te luiden:

Artikel 10aa

1.

Indien voor de toepassing van artikel 18a, eerste lid, van de wet een percentage per dienstjaar wordt toegepast van

wordt het in artikel 18a, derde lid, van de wet bedoelde bedrag vervangen door

meer dan	maar niet meer dan	
-	27,216%	€ 11.819
27,216%	28,608%	€ 13.343

2.

Indien de belastingplichtige bij het einde van het kalenderjaar

en voor de toepassing van artikel 38r, eerste lid, van de wet een percentage per dienstjaar wordt toegepast van

wordt het in artikel 18a, derde lid, van de wet bedoelde bedrag vervangen door

	niet meer dan	€ 11.819
15 jaar of ouder, doch jonger dan 20 jaar is	17,3%	
20 jaar of ouder, doch jonger dan 25 jaar is	18,0%	
25 jaar of ouder, doch jonger dan 30 jaar is	19,1%	
30 jaar of ouder, doch jonger dan 35 jaar is	19,6%	
35 jaar of ouder, doch jonger dan 40 jaar is	20,4%	
40 jaar of ouder, doch jonger dan 45 jaar is	24,0%	
45 jaar of ouder, doch jonger dan 50 jaar is	26%	
50 jaar of ouder, doch jonger dan 55 jaar is	28,2%	
55 jaar of ouder, doch jonger dan 60 jaar is	30,7%	

Indien de belastingplichtige bij het einde van het kalenderjaar	en voor de toepassing van artikel 38r, eerste lid, van de wet een percentage per dienstjaar wordt toegepast van	wordt het in artikel 18a, derde lid, van de wet bedoelde bedrag vervangen door
--	--	---

	niet meer dan	€ 11.819
60 jaar of ouder, doch jonger dan 65 jaar is	33,6%	
65 jaar of ouder is	36,3%	

3.

Indien de belastingplichtige bij het einde van het kalenderjaar	en voor de toepassing van artikel 38r, eerste lid van de wet een percentage per dienstjaar wordt toegepast van	wordt het in artikel 18a, derde lid, bedoelde bedrag vervangen door
--	---	--

	meer dan	maar niet meer dan	€ 13.343
15 jaar of ouder, doch jonger dan 20 jaar is	17,3%	18,1%	
20 jaar of ouder, doch jonger dan 25 jaar is	18,0%	18,9%	
25 jaar of ouder, doch jonger dan 30 jaar is	19,1%	20,0%	
30 jaar of ouder, doch jonger dan 35 jaar is	19,6%	20,6%	
35 jaar of ouder, doch jonger dan 40 jaar is	20,4%	21,4%	
40 jaar of ouder, doch jonger dan 45 jaar is	24,0%	25,2%	
45 jaar of ouder, doch jonger dan 50 jaar is	26%	27,3%	
50 jaar of ouder, doch jonger dan 55 jaar is	28,2%	29,6%	
55 jaar of ouder, doch jonger dan 60 jaar is	30,7%	32,2%	
60 jaar of ouder, doch jonger dan 65 jaar is	33,6%	35,3%	
65 jaar of ouder is	36,3%	38,1%	

4. Indien toepassing van artikel 18a, zesde of zevende lid, van de wet leidt tot een wijziging van de percentages, bedoeld in artikel 18a, eerste lid, van de wet,

onderscheidenlijk artikel 38r, eerste lid, van de wet, worden de in het eerste, tweede en derde lid bedoelde percentages bij ministeriële regeling vervangen door andere. Deze percentages worden berekend door de te vervangen percentages te vermenigvuldigen met de verhouding tussen het ingevolge artikel 18a, eerste lid, van de wet, onderscheidenlijk artikel 38r, eerste lid, van de wet, in het kalenderjaar in aanmerking te nemen percentage en het ingevolge artikel 18a, eerste lid, van de wet, onderscheidenlijk artikel 38r, eerste lid, van de wet, in het vorige kalenderjaar in aanmerking te nemen percentage.

5. Bij het begin van het kalenderjaar worden de in het eerste, tweede en derde lid bedoelde bedragen bij ministeriële regeling vervangen door andere. Deze bedragen worden berekend door de te vervangen bedragen te vermenigvuldigen met de verhouding tussen het ingevolge artikel 18a, derde lid, van de wet in het kalenderjaar in aanmerking te nemen bedrag en het ingevolge artikel 18a, derde lid, van de wet in het vorige kalenderjaar in aanmerking te nemen bedrag.

D

Artikel 10ab vervalt.

E

Artikel 10b komt te luiden:

Artikel 10b

1. Als loonbestanddelen als bedoeld in artikel 18g, tweede lid, onderdeel a, van de wet komen in aanmerking:

- a. alle loonbestanddelen, met uitzondering van het genot van een ter beschikking gestelde auto;
- b. ingehouden bedragen als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel j, van de wet;
- c. loonbestanddelen die worden geruild tegen een vermindering van de arbeidstijd tot een maximum van 10% van de overeengekomen arbeidsduur, mits:
 - 1°. de mogelijkheid van deze ruil schriftelijk is vastgelegd in een regeling waaraan ten minste driekwart van de werknemers kan deelnemen die behoren tot een organisatorische of functionele eenheid van de inhoudingsplichtige;
 - 2°. het een regeling betreft waarbij de verlaging van het fiscale loon tijdelijk is; en
 - 3°. de werknemer ten minste één keer per jaar de keuze heeft om de samenstelling van zijn beloning te wijzigen.

2. In afwijking in zoverre van het eerste lid, onderdeel a, komen eindheffingsbestanddelen als bedoeld in artikel 31 van de wet slechts in aanmerking, indien deze bestanddelen geïndividualiseerd zijn.

3. In afwijking van het eerste lid, onderdeel a, worden voor de toepassing van de artikelen 18b en 18c niet regelmatig genoten loonbestanddelen gesteld op het gemiddelde van die niet regelmatig genoten loonbestanddelen in de laatste vijf kalenderjaren voorafgaande aan het overlijden van de werknemer. Regelmatig genoten loonbestanddelen mogen worden gesteld op het gemiddelde van die regelmatig genoten loonbestanddelen in de laatste vijf kalenderjaren voorafgaande aan het overlijden van de werknemer.

4. Gedurende perioden van onbetaald verlof, bedoeld in artikel 10a, tweede lid, wordt voor de toepassing van het eerste lid uitgegaan van de direct voorafgaande aan die perioden regelmatig genoten loonbestanddelen, dan wel de direct na afloop van die perioden regelmatig genoten loonbestanddelen.

5. Gedurende perioden na onvrijwillig ontslag waarin loongerelateerde uitkeringen worden ontvangen als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onderdeel c, wordt voor de toepassing van het eerste lid uitgegaan van de direct voorafgaande aan die perioden regelmatig genoten loonbestanddelen.

6. Voor de toepassing van het eerste lid, onderdeel a, wordt gedurende andere perioden na ontslag dan bedoeld in het vijfde lid, in aansluiting op de in artikel 10a, eerste lid, onderdelen a en b bedoelde perioden voor de toepassing van de artikelen 18b en 18c uitgegaan van de direct voorafgaande aan die perioden regelmatig genoten loonbestanddelen. De eerste zin geldt voor een periode van ten hoogste drie jaar. Vanaf het vierde kalenderjaar tot en met ten hoogste het tiende kalender jaar na ontslag wordt geen hoger bedrag als pensioengevend loon in aanmerking genomen dan het in het tweede kalenderjaar voorafgaand aan dat kalenderjaar door de gewezen werknemer genoten gezamenlijke bedrag van:

1°. de winst uit onderneming vóór de ondernemersaftrek;

2°. de belastbare regelmatig genoten loonbestanddelen ;

3°. het belastbare resultaat uit overige werkzaamheden; en

4°. de belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen.

7. Voor de toepassing van artikel 18g, tweede lid, onderdeel b, van de wet mag een loonsverlaging buiten beschouwing blijven, voor zover deze het gevolg is van het terugtreden naar een lager gekwalificeerde functie, in de periode die aanvangt 10 jaar direct voorafgaande aan de in de pensioenregeling vastgestelde ingangsdatum.

8. Voor de toepassing van artikel 18g, tweede lid, onderdeel c, van de wet mag een loonsverlaging buiten beschouwing blijven, voor zover deze het gevolg is van ziekte of arbeidsongeschiktheid.

9. Voor de toepassing van het vierde tot en met achtste lid mogen niet regelmatig genoten loonbestanddelen in aanmerking worden genomen tegen het gemiddelde van die niet regelmatig genoten loonbestanddelen in de laatste vijf kalenderjaren voorafgaande aan de gebeurtenissen in het vierde tot en met achtste lid.

10. Voor de toepassing van het vierde tot en met achtste lid kan het loon gedurende de aldaar bedoelde perioden worden geïndexeerd met de loonindex in de bedrijfstak waarin de werknemer werkzaam is, dan wel met de gemiddelde loonindex voor de CAO-lonen per maand, inclusief bijzondere beloningen, zoals berekend door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

F

Artikel 10ba vervalt.

G

In artikel 11, eerste lid, wordt na onderdeel d een onderdeel ingevoegd, luidende:

e. uitkeringen ingevolge een pensioenregeling waaraan wordt deelgenomen op grond van artikel 150a van de Pensioenwet;.

ARTIKEL VI Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

ARTIKEL VII Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit toekomst pensioenen.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister voor Armoedebeleid,
Participatie en Pensioenen,

C.J. Schouten

Staatssecretaris van Financiën,

M.L.A. van Rij

CONCEPT

NOTA VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave

Algemeen deel

- 1. Algemeen**
- 2. Invulling wettelijk kader pensioenovereenkomsten in het nieuwe pensioenstelsel**
- 3. Invulling opdrachtbevestiging**
- 4. Invulling waarborgen voor een evenwichtige transitie**
- 5. Invulling transitiecommissie**
- 6. Invulling fiscaal kader**
- 7. Invulling informatievoorschriften**
- 8. Invulling geschillenbeslechting**
- 9. Invulling vrijstellings- en boetebesluit**
- 10. Regeldruk**
- 11. Advies en consultatie**

Artikelsgewijs

CONCEPT

1. Algemeen

De Wet toekomst pensioenen wijzigt het wettelijk kader voor arbeidsvoorwaardelijke pensioenen. Met deze wijziging wordt het Nederlandse pensioenstelsel op een andere leest geschoeid. Veel onderwerpen die in de pensioenwetgeving en in de fiscale behandeling van pensioenen zijn geregeld, zijn met de Wet toekomst pensioenen aangepast. Daarnaast zijn met deze wet enkele nieuwe onderwerpen in de pensioenwetgeving gevoegd. Dit besluit stelt nadere regels voor veel van deze onderwerpen. Deze regels hebben – onder meer – betrekking op het wettelijk kader voor pensioenovereenkomsten, de waarborgen voor een evenwichtige transitie en het fiscale kader voor pensioenovereenkomsten.

Enkele onderwerpen in de Wet toekomst pensioenen zijn via een apart besluit nader ingevuld omdat voor die onderwerpen op grond van de Pensioenwet of de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) een voorhangprocedure van toepassing is. Dit betreft de ruimte voor experimenten met pensioenopbouw door zelfstandigen in de tweede pijler, de regels voor uitvoering van regelingen voor nettopensioen door pensioenfondsen en de regels over de parameters en scenariosets.

2. Invulling wettelijk kader pensioenovereenkomsten in het nieuwe pensioenstelsel

Op basis van het wettelijke kader voor de nieuwe pensioencontracten wordt in dit besluit een aantal onderwerpen nader geconcretiseerd of ingekaderd, zodat zowel pensioenuitvoerders als toezichthouders helderheid wordt gegeven hoe zij in het nieuwe pensioenstelsel om moeten gaan met de pensioencontracten. Een aantal onderwerpen heeft betrekking op alle nieuwe pensioencontracten¹ – de solidaire premieovereenkomst, de flexibele premieovereenkomst en de premie-uitkeringsovereenkomst. Wanneer dat niet het geval is, dus bepalingen alleen relevant zijn voor één van deze nieuwe pensioencontracten, wordt dat expliciet aangegeven.

2.1. Risicohouding

De Wet toekomst pensioenen regelt dat pensioenuitvoerders hun beleggingsbeleid moeten baseren op de risicohouding van de deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden². Bij het vaststellen van de risicohouding wordt in ieder geval onderscheid gemaakt naar leeftijdscohorten en wordt per leeftijdscohort een risicohouding vastgesteld. De pensioenuitvoerder legt de risicohouding vast en toetst deze periodiek, waarbij onder meer gebruik wordt gemaakt van onderzoek naar de risicopreferentie van de deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden. Een pensioenfonds stelt de risicohouding vast na overleg met de andere fondsorganen. De toetsing van de risicohouding vindt plaats ten minste eenmaal in de vijf jaar en bij een ingrijpende wijziging zoals een fusie, uitreding van werkgevers en andere grote veranderingen van het deelnemersbestand.

Stappen bij vaststelling risicohouding

¹ Voor de leesbaarheid worden in de toelichting de termen uit de Pensioenwet gebruikt. De Wet toekomst pensioenen wijzigt echter ook de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

² Artikel 52b van de Pensioenwet en artikel 63b Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Om de risicohouding te kunnen vaststellen is met dit besluit het onderzoek naar de risicopreferentie nader gedefinieerd en ingekaderd. Daarnaast is het proces van toetsing van de risicohouding verhelderd. Tenslotte is de manier waarop de risicohouding wordt bepaald en de wijze waarop de risicohouding wordt vastgelegd in maatstaven in dit besluit ingekaderd.

Het besluit regelt dat de vaststelling van en toetsing aan de risicohouding vier fasen kent met in elke fase een duidelijk product of uitkomst.

1. De uitvraag van het onderzoek naar de risicopreferentie. De uitkomst van dit onderzoek is de bereidheid van pensioendeelnemers en pensioengerechtigden om risico te nemen.
2. Vaststelling van de risicohouding. De pensioenuitvoerder weegt de informatie uit drie bronnen (deelnemerskenmerken, wetenschappelijke inzichten en uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek) om tot een risicohouding te komen.
3. Vertaling van de risicohouding in strategisch beleggingsbeleid en toedelingsregels.
4. Toetsing van de mate waarin cohorten aan risico worden blootgesteld aan de risicohouding.

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is verantwoordelijk voor het toezicht op de eerste fase en de Nederlandse Bank (DNB) voor het toezicht op de overige drie fasen. De toetsing van het feitelijk beleggingsbeleid vindt plaats aan het eind van het jaar. Dit biedt de ruimte binnen redelijke termijn het feitelijk beleggingsbeleid aan de risicohouding aan te passen, ook bij de transitie naar het nieuwe pensioencontract.

Risicopreferentie-onderzoek

In het besluit is opgenomen dat het risicopreferentie-onderzoek de risicobereidheid onderzoekt van een groep deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden met het oog op hun pensioendoelstellingen. Hierbij zal tenminste de mate van relatieve risicoaversie van (gewezen) deelnemers of pensioengerechtigden moeten kunnen worden afgeleid uit het onderzoek. Bij de vaststelling van de uitvraag voor het risicopreferentie-onderzoek wordt rekening gehouden met de mate waarin deze groep beleggingsrisico's kan dragen op basis van onder meer deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten over de inrichting van het risicopreferentie-onderzoek.

Daarnaast geeft het besluit regels om te waarborgen dat het risicopreferentie-onderzoek binnen een realistische pensioencontext adequaat wordt uitgevoerd en dat de uitvraag van het risicopreferentie-onderzoek representatief is. De pensioenuitvoerder geeft in dat kader een onderbouwing voor de grootte van de cohorten, die afhankelijk is van de heterogeniteit van de uitkomsten van het onderzoek. De uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek moeten bruikbaar zijn voor (en te vertalen zijn naar) de vaststelling van de risicohouding in maatstaven. De pensioenuitvoerder besluit welke methode wordt gebruikt bij de uitvraag van het risicopreferentie-onderzoek. Daarmee kunnen ook eventuele vernieuwingen in de methode van uitvraag meegenomen worden in het risicopreferentie-onderzoek.

Methoden die bijvoorbeeld gebruikt zouden kunnen worden zijn loterijmethoden³ en methoden die gebruik maken van een distribution builder⁴ waarbij direct de mate van

³ Bijvoorbeeld: Marike Knoef, Rogier Potter van Loon, Marc Turlings, Marco van Toorn, Floske Weehuizen, Bart Dees en Jorgo Goossens (2022), Matchmaking in pensioenland: welk pensioen past bij welke deelnemer?, Netspar Design paper 202.

relatieve risicoaversie wordt gemeten. Andere voorbeelden zijn methoden waarbij direct risico/rendementsprofielen van deelnemers worden gemeten waaruit de relatieve risicoaversie is af te leiden. Voor het verkrijgen van een zo objectief mogelijke, controleerbare, systematische, reproduceerbare en kwantitatief interpreteerbare uitkomst kan gebruik worden gemaakt van de FRAME criteria⁵.

Vertaling naar de risicohouding

Het besluit regelt dat de vaststelling van de risicohouding wordt gebaseerd op in ieder geval de uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. Er kunnen verschillende deelnemerskenmerken worden meegenomen zoals bijvoorbeeld leeftijd, opgebouwde AOW-rechten, wel of geen woningbezit en de verhouding tussen opgebouwd pensioenvermogen en toekomstige pensioenopbouw. De wetenschappelijke inzichten kunnen bijvoorbeeld inzichten vanuit lifecycle modellen zijn, maar ook andere wetenschappelijk onderbouwde kennis kan hierbij betrokken worden. De pensioenuitvoerder onderbouwt hoe en in welke mate de bovengenoemde elementen hebben bijgedragen aan de risicohouding. Bij de vaststelling van de risicohouding zal het risico dat *kan* worden genomen (op basis van onder meer deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten) tenminste even zwaar moet wegen als het risico dat deelnemers *willen* nemen. Het besluit definieert de maatstaven genoemd in de memorie van toelichting in groter detail en regelt dat deze maatstaven gebaseerd worden op de uniforme rekenmethode. Zo zijn begrippen als het pessimistisch scenario en het risicomijdende beleggingsbeleid zoals deze worden gebruikt bij de maatstaven, nader gedefinieerd.

Daarnaast regelt het besluit dat de pensioenuitvoerder expliciet onderbouwt en transparant maakt hoe het naast de uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek, wetenschappelijke inzichten en deelnemerskenmerken meeweegt en vertaalt om tot de risicohouding te komen. De vaststelling van de risicohouding vindt plaats voor in ieder geval iedere vijf geboortejaren, om daarmee recht te doen aan de grote nauwkeurigheid waarmee verschillen in risicodraagvlak te vatten zijn met deelnemerskenmerken. Er kan uitgegaan worden van een groter aantal geboortejaren voor een leeftijdscohort indien de pensioenuitvoerder op basis van het risicopreferentie-onderzoek, de deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten onderbouwt dat dit in het belang is van de deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden. De beleggingsrisico's worden daarbij in relatie tot de duur van de periode tot pensioendatum afgebouwd zodanig dat het beleggingsrisico kleiner wordt naarmate de pensioendatum nadert.

2.2. Verhouding tussen beleggingsbeleid en toedelingsregels in solidaire premieovereenkomst

Bij uitvoering van de solidaire premieovereenkomst dienen zowel het collectieve beleggingsbeleid als de toedelingsregels aan te sluiten bij de vastgestelde risicohoudingen per cohort. Dit is de derde stap in het proces van de risicohouding, zoals hierboven beschreven: de vertaling van de risicohouding in het strategische beleggingsbeleid en de toedelingsregels als het gaat om de solidaire premieovereenkomst. Dit betekent dat de risicoblootstellingen op basis van de

⁴ Bijvoorbeeld: Benedict Dellaert, Bas Donkers, Marc Turlings, Tom Steenkamp en Ed Vermeulen (2016), Naar een nieuwe aanpak voor risicoprofielmeting voor deelnemers in Pensioenregelingen, Netspar Design paper 49.

⁵ Risicopreferentie-onderzoek: slim om nu al te beginnen | april | AFM.

beleggingsportefeuille en de toedelingsregels allebei binnen de vastgestelde bandbreedtes voor de vastgestelde risicohoudingen moeten passen.

Pensioenuitvoerders kunnen in de solidaire premieregeling kiezen tussen een beschermingsrendement op basis van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur of een directe beschermingsportefeuille tegen renterisico. In de Wet toekomst pensioenen is bepaald dat de methodieken en de nadere vereisten aan de onderbouwing in lagere regelgeving nader worden vastgelegd. Het onderhavige besluit geeft hier een concrete invulling aan.

Pensioenuitvoerders die een direct beschermingsrendement tegen renterisico hanteren, moeten de mate van de renteafdekking onderbouwen die met een directe beschermingsportefeuille wordt geboden.

Pensioenuitvoerders die kiezen voor een beschermingsrendement op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, delen renterisico als er een verschil ontstaat tussen het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille en de toedelingsregels. Deling van renterisico leidde in het verleden bij de uitkeringsovereenkomst tot veel discussie, omdat (ook) de pensioenen van pensioengerechtigden last hadden van de daling van lange rentes. Pensioenuitvoerders kunnen en mogen in het nieuwe pensioenstelsel renterisico blijven delen, maar om te voorkomen dat onbedoelde effecten worden geïntroduceerd in het nieuwe pensioenstelsel, moet de pensioenuitvoerder hier in zijn beleid – onderbouwd - grenzen aan stellen. Op deze wijze laten pensioenuitvoerders zien dat ze bewust collectieve renterisicodeling in hun regeling opnemen, welke effecten ze daarmee beogen en transparantie over de gevolgen voor hun deelnemers te geven.

Regels voor het inzichtelijk maken van de methode van bescherming tegen renterisico en de effecten daarvan

Pensioenuitvoerders dienen bij de uitvoering van deze pensioenregeling in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) te vermelden of gebruik wordt gemaakt van een beschermingsrendement op grond van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur of van een direct beschermingsrendement. Op deze wijze is voor alle betrokken partijen inzichtelijk welke methode voor beschermingsrendement tegen renterisico wordt gehanteerd.

Beschermingsrendement tegen renterisico op basis van DNB rentetermijnstructuur

De pensioenuitvoerder die binnen de solidaire premieovereenkomst een beschermingsrendement tegen renterisico op grond van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur hanteert, moet in zijn beleid opnemen welke mate van deling van renterisico acceptabel is.

Om inzicht te krijgen hoeveel renterisico via het overrendement wordt gedeeld in verschillende scenario's, moeten pensioenuitvoerders een ALM-analyse uitvoeren. In deze ALM-analyse dient de deling van renterisico voor de verschillende leeftijdscohorten inzichtelijk gemaakt te worden door de situatie met en zonder deling renterisico te vergelijken. Deze vergelijking biedt inzicht in de omvang van de collectieve deling van renterisico. Aan de hand hiervan kan de pensioenuitvoerder afwegen in hoeverre deling van renterisico wenselijk en beoogd is. Deze ALM-analyse kan meelopen met de reguliere ALM-analyse die pensioenuitvoerders periodiek uitvoeren.

De pensioenuitvoerder toetst jaarlijks op basis van het verschil tussen de toegekende beschermingsrendementen en de behaalde rendementen op de aangehouden renteafdekking of het verschil binnen de grenzen per cohort blijft. Als deze grenzen worden overschreden neemt de pensioenuitvoerder maatregelen. Dit is vergelijkbaar

met de monitoring van de effectiviteit van renteafdekking, zoals dat nu al in de praktijk plaatsvindt.

Directe beschermingsportefeuille tegen renterisico

De pensioenuitvoerder die een direct beschermingsrendement tegen renterisico hanteert, dient op grond van dit besluit de mate van de renteafdekking op basis van die portefeuille kwantitatief te onderbouwen met een ALM-analyse. Een dergelijke analyse voeren pensioenuitvoerders reeds periodiek uit in het kader van hun beleggingsbeleid, dus dit element kan daarin automatisch meelopen. De pensioenuitvoerder dient daarbij ex-ante te expliciteren hoe het renterisico wordt gedefinieerd door de rentemaatstaf voor afdekking van het renterisico te specificeren. Deze gehanteerde rentemaatstaf mag geen kredietrisico bevatten. De pensioenuitvoerder moet per beleggingscategorie kwantitatief onderbouwen in welke mate een categorie (denk aan obligaties, rentederivaten en hypotheeklen) bijdraagt aan de bescherming tegen het renterisico per cohort.

2.3. Opheffing leenrestrictie

De mate van collectieve risicodeling kan worden vergroot door de jongste deelnemers, effectief bloot te stellen aan meer dan 100% beleggingsrisico, onder de voorwaarde dat dit in lijn is met de risicohouding van het leeftijdscohort. Een pensioenuitvoerder die hiervoor opteert, moet op basis van dit besluit onderbouwen waarom dit in het belang van de deelnemers is. Door het opheffen van de leenrestrictie is het mogelijk dat de situatie ontstaat dat door tegenvallende (over)rendementen een negatief persoonlijk pensioenvermogen kan ontstaan. Dit is ongewenst. Daarom worden met dit besluit regels vastgelegd waarin wordt beschreven op welke wijze negatieve pensioenvermogens uiterlijk op 31 december van ieder jaar moeten worden voorkomen. Ook bij beëindiging van de verwerving door de (gewezen) deelnemer op een ander moment mag geen negatief pensioenvermogen ontstaan. Te denken valt dan bijvoorbeeld aan een situatie waarin de deelname aan een pensioenregeling eindigt.

In het kader van de regels die de pensioenuitvoerder moet vastleggen, waarin wordt beschreven waarom opheffing van de leenrestrictie in het belang van de deelnemers is en op welke wijze negatieve pensioenvermogens worden voorkomen, dient ook de eerdergenoemde stochastische ALM-analyse gebruikt te worden. Op deze wijze kunnen vóóraf de kwantitatieve effecten worden berekend voor leeftijdscohorten, die effectief bloot staan aan meer dan 100% beleggingsrisico, onder meer in slecht-weer scenario's. Aan de hand van deze berekeningen kan de pensioenuitvoerder eigen beleid vastleggen in de ABTN, waarin wordt aangegeven welk initieel niveau van negatieve persoonlijke vermogens als gevolg van opheffing van de leenrestrictie aanvaardbaar wordt acht en via welke directe maatregelen deze vermogens per uiterlijk 31 december van een kalenderjaar weer aangevuld worden tot nul.

2.4. Nadere regels solidariteitsreserve en risicodelingsreserve

In de Wet toekomst pensioenen is vastgelegd dat de regels voor de solidariteitsreserve en risicodelingsreserve "evenwichtig, transparant, onderling consistent en voor langere tijd" worden vastgesteld. Met dit besluit wordt nadere invulling aan deze begrippen gegeven, zodat pensioenuitvoerders duidelijkheid verkrijgen hoe hier mee om te gaan. Ook is in dit besluit verduidelijkt dat een solidariteitsreserve of risicodelingsreserve, indien van toepassing, onderdeel is van iedere pensioenregeling.

Nadere invulling van de wettelijke vereisten ten aanzien van de solidariteitsreserve en risicodelingsreserve

Om de financiële effecten van (voorgenomen) beleid ten aanzien van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve inzichtelijk te maken, is het noodzakelijk om een scenarioanalyse te hanteren. Er wordt geen specifiek type scenarioanalyse voorgeschreven. Pensioenuitvoerders kunnen hiervoor de uniforme scenarioset gebruiken, zoals deze voor het nieuwe pensioenstelsel vastgesteld zal worden of een eigen ALM-analyse. Daarbij moet een zodanige horizon gehanteerd worden dat de financiële effecten van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve voor alle cohorten binnen de pensioenregeling inzichtelijk worden gemaakt.

Verder is met dit besluit verduidelijkt dat interne regels van de pensioenuitvoerder voor de solidariteitsreserve en risicodelingsreserve die "onderling consistent en voor langere tijd" moeten worden vastgelegd, in beginsel een periode van minimaal 5 jaar beslaan. Bij ingrijpende wijzigingen van de regeling of ingeval van extreme externe omstandigheden kan van deze minimale termijn afgeweken worden. De pensioenuitvoerder onderbouwt dat deze afwijking van de bovengenoemde minimale termijn in het belang is van de deelnemers, gewezen deelnemers, overige aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden.

Zoals reeds is opgenomen in de Wet toekomst pensioenen legt het pensioenfondsbestuur over de gekozen inrichting en vormgeving van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve verantwoording af aan de fondsorganen. Dit geldt ook wanneer sprake is van wijzigingen in de inrichting, vormgeving of doelstellingen van de solidariteits- of risicodelingsreserve. Het belanghebbendenorgaan krijgt tevens een goedkeuringsrecht. Deze inspraak borgt de evenwichtigheid en transparantie van de voorgestelde inrichting. Daarnaast geldt dat het vermogen in de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve de pensioenbestemming moet behouden. Tijdens of na de afbouw van de solidariteits- of risicodelingsreserve mag hieruit geen geld worden teruggestort naar de werkgever.

Ten behoeve van het kwantitatief inzichtelijk maken van de evenwichtigheid van de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve en de financiële effecten van deze reserves op alle generaties binnen een pensioenregeling, is in dit besluit het volgende geregeld:

- Onder evenwichtigheid van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve wordt in elk geval verstaan dat bij de inrichting van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve op voorhand voorkomt dat een bepaalde generatie binnen een pensioenregeling uitsluitend baten of uitsluitend lasten heeft van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve, blijkend uit een doorrekening, zoals hieronder is beschreven.
- De pensioenuitvoerder berekent de baten en lasten van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve voor de verschillende cohorten. Voor een horizon tot de pensioendatum en een horizon die ook de uitkeringsfase meeneemt, kan dan worden beoordeeld hoeveel een nieuwe deelnemer naar verwachting heeft betaald aan de reserve ten opzichte van hoeveel deze deelnemer uit de reserve ontvangen heeft. De pensioenuitvoerder onderbouwt vervolgens dat deze baten en lasten in lijn zijn met de doelstellingen van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve.
- De modelkeuzes voor het inzichtelijk maken van deze kwantitatieve effecten worden toegelicht, waarbij de baten en lasten voor de cohorten met en zonder de beoogde afspraken voor een solidariteitsreserve of risicodelingsreserve worden vergeleken.
- De evenwichtigheid van afspraken rond de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve wordt door de pensioenuitvoerder beoordeeld en wordt daarna door de pensioenuitvoerder in de besluitvorming onderbouwd. Deze onderbouwing wordt in

de opdrachtbevestiging opgenomen. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen een reserve die minder of meer dan 15% van het totale vermogen bedraagt⁶. De afspraken over de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve worden vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement.

2.5. Informatievoorziening

Informatievoorziening bij voorlopig keuzemoment in de flexibele premieovereenkomst

De (gewezen) deelnemer wordt gevraagd een keuze te maken op het moment dat dit relevant is voor de beleggingen. Om die keuze te kunnen maken moet hij tijdig geïnformeerd worden. De informatievoorziening aan de (gewezen) deelnemer op het voorlopige keuzemoment dient daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten op de informatie die hij ontvangt op het moment dat hij een definitieve keuze moet maken. Dat betekent dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de keuze inhoudt, wat de gevolgen zijn en met welke risico's hij rekening moet houden.

Daarin wordt, indien aanwezig, in ieder geval de implicaties van de risicodelingsreserve voor de keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering meegenomen. Naast het inzicht in de verwachte pensioenuitkering wordt de deelnemer inzicht geboden in het pensioen dat hij ontvangt in een goed weer scenario en in een slecht weer scenario.

Een pensioenuitvoerder is alleen verplicht om die informatie te verstrekken voor zover hij de betreffende uitkering (vast en/of variabel) aanbiedt. Voor wat betreft de variant die hij niet aanbiedt, geldt dat de pensioenuitvoerder de deelnemer dient te informeren over het shoprecht indien de voorkeur uitgaat naar een uitkeringsvariant die de pensioenuitvoerder niet aanbiedt. Ook dient de deelnemer geïnformeerd te worden over de mogelijkheden om voor pensioendatum offertes op te vragen bij andere pensioenuitvoerders.

Informatievoorziening bij een uitkering die deels bestaat uit een vaste en deels een variabele pensioenuitkering

Indien de pensioenuitvoerder op het definitieve keuzemoment niet alleen een vaste of een variabele uitkering aanbiedt, maar ook een zogenoemd combiproduct bestaande uit een deels vaste en deels variabele uitkering, dan is de pensioenuitvoerder verplicht om de hoogte van de uitkering weer te geven op basis van de voor de deelnemer meest geschikte combinatie van een deels vaste en deels variabele uitkering.

Deze meeste passende combinatie sluit aan bij het risicoprofiel van deze deelnemer. De zorgplicht die op de pensioenuitvoerder rust is vergelijkbaar met de zorgplicht die geldt wanneer de deelnemer een keuze kan maken tussen verschillende beleggingsprofielen. Ook wordt de deelnemer inzichtelijk gemaakt hoe het uitkeringsverloop van deze gecombineerde uitkering is. Op deze manier ontvangt de deelnemer informatie die zoveel mogelijk aansluit bij zijn persoonlijke situatie en wordt hij in staat gesteld een passende keuze maken.

Informatievoorziening bij een premie-uitkeringsovereenkomst of een premie-uitkeringsregeling

In dit besluit wordt geregeld dat de informatievoorziening in geval van een premie-uitkeringsovereenkomst vergelijkbaar is met de informatievoorziening bij het voorlopig

⁶ Met uitzondering van de artikelen 10d, derde lid, en 10e, derde lid, van de Pensioenwet (zie ook artikel 150n van de Pensioenwet) voor het meerdere boven de 15%, dat tijdelijk mogelijk is na transitie.

keuzemoment in de flexibele premiereregeling. De pensioenuitvoerder informeert de deelnemer bij aanvang van het eerste keuzemoment binnen de premie-uitkeringsovereenkomst over de mogelijkheid om (gedeeltelijk) te kiezen voor inkoop van een vastgestelde uitkering vanaf pensioendatum. De norm keuzebegeleiding is hierbij van toepassing.

2.6. Handelswijze bij te laag minimaal vereist eigen vermogen

De eis vanuit de IORP-richtlijn⁷ dat het minimaal vereist eigen vermogen te allen tijde aanwezig moet zijn, betekent op grond van dit besluit dat de omvang van het minimaal vereist eigen vermogen op 31 december aanwezig moet zijn, waarbij de actuele omvang van het minimaal vereist eigen vermogen op dat moment of de gemiddelde omvang van het minimaal vereist eigen vermogen over de afgelopen 12 maanden als maatstaf genomen mag worden. Daarbij is de hoogste van deze twee maatstaven bepalend. Als op basis van de hoogste uitkomst op 31 december niet aan het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan, moet dit worden aangevuld tot het actuele niveau dat op 31 december aanwezig moet zijn. Het pensioenfonds moet in de ABTN en het pensioenreglement vastleggen welke financiële bronnen hiervoor aangesproken worden.

3. Invulling opdrachtbevestiging

Dit besluit regelt dat het pensioenfonds uiterlijk bij de aanvaarding van de opdracht uiteenzet hoe het de opdracht van de partijen die de pensioenregeling zijn overeengekomen zal invullen en wat de consequenties van gemaakte keuzes zijn. Hierbij kan gedacht worden aan de gekozen inrichting van de instrumenten, zowel waar deze voortvloeien uit arbeidsvoorwaardelijke keuzes als die instrumenten die behoren tot de discretionaire bevoegdheid van het pensioenfondsbestuur. Deze informatie wordt in de memorie van toelichting bij de Wet toekomst pensioenen 'de opdrachtbevestiging' genoemd. Het doel van de opdrachtbevestiging is het bevorderen van de transparantie over de opdracht. Meer concreet is het doel tweeledig:

1. Het samenbrengen van de door het pensioenfonds gekozen inrichting van de opdracht en de onderbouwing daarvan, en
2. Borgen dat sociale partners en pensioenfonds ex ante hetzelfde beeld hebben bij de opdracht en de consequenties van onder meer arbeidsvoorwaardelijke keuzes.

Het pensioenfonds informeert sociale partners met de opdrachtbevestiging over de inhoudelijke keuzes die gemaakt zijn bij de invulling van de pensioenregeling. Concreet betekent dit informatie over (voor zover van toepassing) de risicohouding, de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve, de toedelingsregels, het gehanteerde projectierendement of vaste daling en de spreidingssystematiek. Deze informatie komt in grote mate overeen met de informatie die wordt opgenomen in de ABTN en het pensioenreglement. Nieuw is de verplichting om sociale partners hierover te informeren. Voor wat betreft de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve komt de informatie tevens overeen met de uitvoeringsovereenkomst of het uitvoeringsreglement.

⁷ Richtlijn 2016/2341/EU van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) (PbEU L 2016, 354).

Aanvullend hierop geven pensioenfondsen aan welke overwegingen aan de door hen gemaakte keuzes ten grondslag liggen. Het pensioenfonds licht daarbij ten minste toe hoe de keuzes aansluiten bij de doelstellingen die de sociale partners hebben meegegeven, bijvoorbeeld ten aanzien van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve. Ook lichten zij toe hoe de keuzes aansluiten bij de vastgestelde risicohouding per leeftijdscohort en hoe het risicopreferentie-onderzoek, de wetenschappelijke inzichten en de deelnemerskenmerken zijn gebruikt bij de totstandkoming van de risicohouding. Daarnaast lichten zij toe hoe (voor zo ver van toepassing) de vul en verdeelregels van de reserves, toedelingsregels, het gehanteerde projectierendement of vaste daling en de spreidingssystematiek tot stand zijn gekomen en hoe deze aansluiten op de risicohouding. Om inzicht te geven in de consequenties van de gemaakte keuzes voor (gewezen) deelnemers, wordt hiernaast inzicht gegeven in de verwachte pensioenen in verschillende scenario's voor verschillende leeftijdscohorten. Het pensioenfonds kan hierbij gebruik maken van de berekeningen die het reeds heeft gemaakt, bijvoorbeeld om tot het beleggingsbeleid en de verschillende onderdelen van het contract te komen.

Ook geeft het pensioenfondsbestuur een onderbouwing van de aansluiting van de voorgenomen pensioenregeling op wensen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden over de invulling van de voorgenomen pensioenregeling (zowel op onderdelen als in het geheel), op basis van relevante beschikbare informatie van en over de deelnemerspopulatie. Uit deze beschrijving blijkt waarom, en in welke mate, volgens het pensioenfondsbestuur, de keuzes die het pensioenfonds zelf heeft gemaakt bij de inrichting van het contract gegeven de door sociale partners bepaalde opdracht, alsmede de werking van het geheel, passen bij de deelnemerspopulatie. Dit zal de uitlegbaarheid van de pensioenregeling ten goede komen. Het bestuur zal in de praktijk relevante inzichten daartoe tijdig verstrekken aan sociale partners, voordat deze de formele opdracht aan het pensioenfonds geven. Sociale partners kunnen deze inzichten meewegen in hun opdracht.

Pensioenfondsen lichten tot slot toe wat specifieke consequenties zijn van afspraken die aan de arbeidsvoorwaardentafel zijn gemaakt. Het gaat daarbij om de consequenties voor uitvoerbaarheid en uitvoeringskosten. Daarnaast gaat het – in geval van de solidaire premierregeling – om de kans dat de pensioendoelstelling, gegeven de premie, wordt behaald.

Proces en verantwoordelijkheden

De opdrachtbevestiging wordt verstrekt bij het aanvaarden van de opdracht van een nieuwe of gewijzigde pensioenregeling. Bij pensioenfondsen is het gebruikelijk dat pensioenfondsen en sociale partners gedurende de arbeidsvoorwaardelijke besluitvorming informeel contact hebben. Het pensioenfonds informeert de sociale partners over de haalbaarheid en consequenties van arbeidsvoorwaardelijke keuzes. Er is sprake van een iteratief proces. De informatie die uiterlijk bij de opdrachtaanvaarding moet worden verstrekt, zal naar verwachting al eerder gewisseld worden. Hierdoor zal de informatie niet als verrassing komen voor sociale partners. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat indien sociale partners de consequenties ongewenst vinden, zij alleen de arbeidsvoorwaardelijke keuzes kunnen aanpassen. Hierna zal het pensioenfonds opnieuw moeten bezien of het de gewijzigde opdracht kan aanvaarden. Sociale partners hebben geen invloed op de genoemde onderdelen die onder de verantwoordelijkheid van pensioenfondsen vallen.

De opdrachtbevestiging heeft niet als doel om die bestaande afspraken te doorkruisen. Het gaat hier om een informatieverplichting van het pensioenfonds aan de partijen die de pensioenregeling overeenkomen. Het is dan ook een ander document dan de uitvoeringsovereenkomst. De uitvoeringsovereenkomst is de juridische vastlegging van rechten en verplichtingen tussen pensioenfonds en de werkgever(s).

Ook binnen het pensioenfonds wijzigen taken en verantwoordelijkheden bij de opdrachtaanvaarding niet. Het gaat hier om een informatieverplichting van het pensioenfonds aan sociale partners over gemaakte keuzes. Fondsorganen en intern toezicht hebben geen specifieke advies- of goedkeuringsrechten bij de opdrachtaanvaarding. Dit neemt niet weg dat zij bij onderliggende besluiten bij de opdrachtaanvaarding wel een rol kunnen hebben. Zo moeten de doelstellingen en beleidsuitgangspunten van een pensioenfonds en de risicohouding tot stand komen na overleg met de pensioenfondsorganen. Dit leidt ertoe dat de doelstellingen en uitgangspunten steeds helder voor ogen staan, worden nagestreefd en betrokken bij de taken die de organen hebben.

Het pensioenfondsbestuur informeert sociale partners niet alleen bij een nieuwe of gewijzigde opdracht. Het doet dit ook indien sprake is van een ingrijpende wijziging in de vormgeving daarvan. Het gaat dan in ieder geval om wijzigingen die gevolgen hebben voor de (verwachte) pensioenuitkeringen en de kans dat de pensioendoelstelling wordt gehaald. Zo kan er ook in dat geval aan de arbeidsvoorwaardentafel beoordeeld worden of arbeidsvoorwaardelijke aanpassingen wenselijk worden geacht. Het is bijvoorbeeld voorstelbaar dat de (periodieke) toetsing van de risicohouding op grond van de Wet toekomst pensioenen, tot een wijziging leidt die tevens impact heeft op de andere onderdelen van het contract en/of op de (verwachte) pensioenen, waarna sociale partners opnieuw geïnformeerd dienen te worden.

Positie van DNB/AFM

DNB en AFM houden geen toezicht op de arbeidsvoorwaardelijke keuzes. De toezichthouders houden wel toezicht op de opdrachtaanvaarding en op de informatie die middels de opdrachtbevestiging wordt verstrekt. De opdrachtbevestiging brengt deze informatie ook voor toezichthouders overzichtelijk samen. De toezichthouders kunnen deze informatie op grond van hun bestaande bevoegdheden opvragen bij het pensioenfonds.

4. Invulling waarborgen voor een evenwichtige transitie

4.1. Inzicht in de doelen bij de transitie

Het transitieplan bevat de verantwoording van de werkgever, dan wel de partijen die de pensioenregeling zijn overeengekomen (hierna: sociale partners), waarom sprake is van een evenwichtige transitie. In het transitieplan landen hiertoe de keuzes, overwegingen en berekeningen die ten grondslag liggen aan de wijziging van de pensioenovereenkomst en het doen van een verzoek tot invaren. Om hiertoe te komen is het van belang dat sociale partners concretiseren wat zij verstaan onder een evenwichtige transitie en in welke doelstellingen zij dit vertalen.

Met dit besluit wordt geregeld dat sociale partners vastleggen welke doelstellingen zij van belang vinden in het kader van een evenwichtige transitie. Het gaat hierbij in ieder geval om de mate van herverdeling die sociale partners bij het invaren (bij

pensioenfondsen) willen toestaan. Hiernaast kunnen andere doelen van belang zijn, zoals het op peil houden van lopende pensioenuitkeringen, gelijke uitkomsten in verwacht pensioen of stabiele pensioenuitkeringen na de transitie. Het besluit regelt verder dat sociale partners vastleggen welke kwantitatieve maatstaven zij zullen gebruiken om deze doelen te meten. Dit betreft in ieder geval de maatstaf netto profijt, maar het is toegestaan om additionele analyses te doen om de evenwichtigheid te verantwoorden. In dat geval moet de onzekerheid van de uitkomsten van die additionele analyses worden getoond.

In het transitieplan dient tevens vastgelegd te worden welke uitkomsten acceptabel zijn en welke doelstellingen c.q. maatstaven meer gewicht moeten krijgen en tot welke mate hierop ingeleverd zou mogen worden: de voorrangsregels. Dit geldt in het bijzonder in situaties waarin de beoogde uitkomsten niet tegelijk te realiseren zijn voor alle maatstaven.

Het vastleggen van doelstellingen, de te hanteren maatstaven en voorrangsregels ondersteunt sociale partners bij hun keuzes, ongeacht of zij een verzoek tot invaren doen. Indien de pensioenregeling bij een pensioenfonds wordt ondergebracht, bieden zij een kader voor de keuzes die het pensioenfonds moet maken bij de uitvoering van de opdracht en het invaarbesluit. De wijze waarop zij uitvoering zullen geven aan het invaarbesluit en hoe zij hierbij gebruik hebben gemaakt van de doelstellingen, maatstaven en voorrangsregels uit het transitieplan, lichten zij toe in het implementatieplan. Pensioenfondsen hebben deze informatie hiernaast nodig om de aannames te kunnen doen die nodig zijn voor de berekening van de transitie-effecten, die in paragraaf 4.4 van dit besluit nader worden uitgewerkt.

4.2. Complete besluitvorming

Veranderende economische en financiële omstandigheden

Tussen het moment van afronden van het transitieplan en het daadwerkelijke moment van implementatie en eventueel invaren kan en zal de financiële positie van pensioenfondsen veranderen door optreden van financiële, economische en andersoortige schokken. Met name indien sprake is van invaren, kan dit grote consequenties hebben voor de evenwichtigheid van de verschillende afspraken. Hier zal in het besluitvormingsproces rekening mee moeten worden gehouden. Immers: het gehele besluitvormingsproces overdoen, inclusief een zorgvuldige beoordeling door de toezichthouders, zal veelal niet haalbaar zijn voor 1 januari 2027. Ook kan anders de complexe besluitvorming onder druk komen te staan.

Het is daarom van belang dat de afspraken die uit het besluitvormingsproces komen voldoende robuust zijn, zodat partijen hiermee onder alle verschillende economische en financiële omstandigheden uit de voeten kunnen. Dat neemt niet weg dat niet alle situaties op voorhand in dezelfde mate doordacht kunnen en moeten worden. Daarmee zou de reeds complexe besluitvorming op voorhand te omvangrijk worden.

Geregeld wordt daarom dat sociale partners in het transitieplan toelichten in hoeverre verschillende financiële en economische scenario's samen met het pensioenfonds zijn verkend én de afgesproken doelstellingen, voorrangsregels en maatstaven zonder meer gelden en er dus in principe geen nadere besluitvorming meer nodig is. Het is de bedoeling dat doelstellingen en voorrangsregels in termen van de maatstaven een zo robuust mogelijk besluit borgen. De doelstellingen en voorrangsregels worden daarom

zodanig geformuleerd dat voor redelijkerwijs voorzienbare situaties (waaronder verschillende dekkingsgraden, rentestanden e.d.) geen nadere besluitvorming nodig is. Sociale partners en pensioenfondsen hebben op voorhand bedacht hoe doelstellingen en voorrangregels in termen van de maatstaven duidelijkheid geven aan de concrete vormgeving van de transitie in deze situaties. Dat laat onverlet dat er uitzonderlijke situaties kunnen ontstaan waarin de besluitvorming niet heeft voorzien. Geregeld is dat sociale partners en pensioenfondsen voor die uitzonderlijke situaties eveneens inhoudelijke afspraken maken, maar dat het voor deze situaties tevens mogelijk is afspraken te maken over het proces dat nog doorlopen kan worden om tot andere afspraken te komen om te borgen dat de besluitvorming ook in dergelijke uitzonderlijke gevallen beheerst tot stand komt. Beide situaties worden hieronder nader toegelicht. In paragraaf 4.7 van dit besluit wordt een nadere toelichting gegeven op de informatie die pensioenfondsen in het kader van complete besluitvorming moeten opnemen in het implementatieplan.

Complete besluitvorming: in principe geen besluitvorming meer nodig

Om in kaart te brengen in hoeverre de afspraken als robuust kunnen worden beschouwd en in principe geen verdere besluitvorming nodig wordt geacht door partijen, moeten sociale partners ten minste de bandbreedte aan dekkingsgraden aan geven waarbinnen dit geldt. De ondergrens van deze bandbreedtes is de dekkingsgraad waarbij alle voorrangregels ten volle zijn ingezet, op doelstellingen is ingeleverd tot die mate die voor sociale partners acceptabel is en de grenzen in de op voorhand afgesproken acceptabele uitkomsten zijn bereikt. Sociale partners nemen deze dekkingsgraad op in het transitieplan, pensioenfondsen in het implementatieplan. Om de robuustheid hiervan te bepalen wordt gevraagd onder verschillende economische en financiële omstandigheden de uitkomsten van de doelstellingen en voorrangregels door middel van verschillende kwantitatieve scenario's uit te rekenen. Hierbij moet ten minste worden aangetoond dat ook onder een goed weer en slecht weer scenario geen verdere besluitvorming nodig is gegeven de afgesproken doelstellingen, voorrangregels en maatstaven.

Omdat de dekkingsgraad alleen de financiële positie van het pensioenfonds weergeeft, is het voorstelbaar dat partijen eveneens andere scenario's verkennen, die bijvoorbeeld rekening houden met (andere effecten van) wijzigende rente of inflatie. Dit wordt niet verplicht gesteld. Sociale partners geven hiermee inzicht in de compleetheid van hun besluiten en afspraken.

Uitzonderlijke situaties

Voor de situaties waarin de afgesproken doelstellingen, voorrangregels en maatstaven niet zonder meer toereikend zijn, moeten pensioenfondsen en sociale partners een concreet en haalbaar plan maken. Zij leggen dit vast in respectievelijk het implementatieplan en transitieplan om te borgen dat de invoerdatum van 1 januari 2027 wordt. Dit plan voorziet in inhoudelijke afspraken en een duiding van de consequenties, maar kan ook procedurele elementen bevatten om indien de tijd dat toelaat eventueel tot nadere besluitvorming te komen. Inhoudelijke afspraken kunnen bijvoorbeeld gaan over hoe om te gaan met opgebouwde pensioenen en mogelijke kortingen (eventueel in aanvulling op hetgeen door sociale partners is afgesproken) of het overgaan naar het nieuwe pensioenstelsel zonder invaarverzoek. Procedurele afspraken betreffen bijvoorbeeld een onderling besproken uiterste deadline voor nieuwe afspraken. Daarbij is voor pensioenfondsen die koersen op een transitiedatum ver voor 1 januari 2027 meer ruimte dan voor pensioenfondsen met op voorhand reeds een krappe planning. Mochten

procesafspraken niet gehaald worden, moet teruggevallen kunnen worden op de eerder gemaakte inhoudelijke afspraken.

Partijen kunnen overwegen om ook de bovengrens van de eerder genoemde bandbreedte op te nemen in het implementatieplan, respectievelijk het transitieplan en daarbij afspraken te maken voor uitzonderlijk gunstige omstandigheden. Ook in dat geval moeten zij – met het oog op de uiterste invoerdatum van 1 januari 2027 – in het implementatieplan en transitieplan een concreet en haalbaar plan vastleggen.

Relatie met de invaardeckingsgraad

Als een pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK koerst het op (minimaal) de invaardeckingsgraad. De invaardeckingsgraad geeft het minimale vermogen weer dat nodig is om uitvoering te kunnen geven aan de afspraken die sociale partners hebben gemaakt en waarbij uitvoering gegeven kan worden aan *alle* doelstellingen voor de transitie. De invaardeckingsgraad valt daarmee altijd binnen de eerder genoemde bandbreedte.

4.3. Hoorrecht voor verenigingen van pensioengerechtigden en verenigingen van gewezen deelnemers

Een rechtsgeldige wijziging van de pensioenovereenkomst in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel werkt door in de rechtsverhouding van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. In de Wet toekomst pensioenen is een hoorrecht gecreëerd voor verenigingen van pensioengerechtigden en verenigingen van gewezen deelnemers die een substantieel gedeelte van de pensioengerechtigden of gewezen deelnemers van een pensioenfonds vertegenwoordigen, voor zover een dergelijke vereniging voldoet aan de voorwaarden zoals opgenomen in artikel 45 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb. Deze verenigingen worden in de gelegenheid gesteld te worden gehoord over het transitieplan of daarop schriftelijk inbreng te geven. Dit besluit stelt nadere regels aan dit hoorrecht, waarbij is aangesloten bij het bestaande hoorrecht voor verenigingen van pensioengerechtigden bij verzekerde regelingen.

Onder 'substantieel' wordt verstaan dat de vereniging van pensioengerechtigden dan wel de vereniging van gewezen deelnemers minimaal 10% van alle pensioengerechtigden respectievelijk gewezen deelnemers bij het pensioenfonds vertegenwoordigt of dat minimaal 1.000 leden uit de betreffende groep lid zijn van de betreffende vereniging. Om te voorkomen dat er een te hoge drempel ontstaat – hoewel het in relatieve zin om een gelijk aantal gaat, vormt 10% van het aantal pensioengerechtigden of gewezen deelnemers bij grote bedrijfstakpensioenfondsen in absolute zin een omvangrijke groep – is er naast een percentage ook een minimum aantal leden opgenomen. De betreffende vereniging dient aan één van beide voorwaarden te voldoen.

Daarnaast kunnen werkgevers (of sociale partners op collectief niveau) de verenigingen alleen horen over het transitieplan, als zij geïnformeerd zijn over het bestaan van de vereniging. De verenigingen van pensioengerechtigden of gewezen deelnemers melden zich, al dan niet via het pensioenfonds, bij sociale partners, waarna sociale partners de informatie verstrekken zoals beschreven in paragraaf 5.4.3 van de memorie van toelichting bij de Wet toekomst pensioenen. Van de verenigingen van gewezen deelnemers en verenigingen van pensioengerechtigden wordt verwacht dat zij zich tijdig kenbaar maken. Het is daarom belangrijk dat het voor deze verenigingen duidelijk is op welk moment zij zich uiterlijk moeten hebben gemeld. Deze melding kan bijvoorbeeld via de website van het pensioenfonds worden gedaan. Of een vereniging van gewezen deelnemers of een vereniging van pensioengerechtigden voldoet aan de in dit besluit

gestelde voorwaarden van het hoorrecht wordt beoordeeld op het moment waarop zij daadwerkelijk gehoord worden. Deze verenigingen hebben daarmee tot dat moment de tijd om aan de voorwaarden te voldoen.

Het is voorstelbaar dat er meer dan één vereniging van pensioengerechtigden of meer dan één vereniging van gewezen deelnemers bestaat dan wel wordt opgericht. Elke vereniging die aan de in artikel 45 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb genoemde voorwaarden voldoet heeft hoorrecht. Indien een vereniging niet een substantieel gedeelte van alle pensioengerechtigden of gewezen deelnemers van het pensioenfonds vertegenwoordigt en een andere vereniging wel, is het voorstelbaar dat de kleinste vereniging aansluiting zoekt bij een grotere vereniging.

4.4. Gebruik value-based ALM rekenmethodiek voor invaren en berekenen transitie-effecten

De value based ALM-rekenmethodiek kent twee toepassingen binnen de Wet toekomst pensioenen. Ten eerste, in de transitie kan de pensioenuitvoerder deze rekenmethodiek binnen de vba-methode gebruiken voor vaststelling van de marktwaarde van de reeds opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. Ten tweede, de vba-rekenmethodiek wordt gebruikt voor de netto profijtberekeningen ten behoeve van de evenwichtigheidsafweging.

Om met de vba-rekenmethodiek marktwaarden van pensioenaanspraken en pensioenrechten te kunnen bepalen, maakt de pensioenuitvoerder aannames en veronderstellingen ten aanzien van enerzijds toekomstige ontwikkelingen in het deelnemersbestand en anderzijds ten aanzien van beleidskeuzes van pensioenfonds in het huidige en in het nieuwe pensioencontract met betrekking tot beleggingsbeleid, toeslagbeleid, premiebeleid en het indexatie- en kortingsbeleid. Deze beleidskeuzes zijn niet altijd van tevoren beschreven of vastgelegd; zogenoemde incomplete beleidsonderdelen.

Doel van het besluit is om aannames en veronderstellingen met betrekking tot de ontwikkeling van het deelnemersbestand en bovengenoemde beleidskeuzes in het huidig en toekomstig pensioencontract nader in te kaderen. Zodat bij de bepaling van de inclusieve marktwaarde door middel van de vba-rekenmethodiek, niet-gegronde grote verschillen tussen pensioenfonds kunnen worden voorkomen, en tegelijkertijd voldoende maatwerk voor pensioenfonds mogelijk wordt gemaakt.

Het besluit regelt binnen gestelde kaders dat het pensioenfonds *realistische* aannames maakt voor de demografische ontwikkeling over de gehele prognosehorizon en dat deze aannames op *adequate* wijze worden onderbouwd richting de toezichthouder zodat de huidige en toekomstige situatie zo zuiver mogelijk wordt gewaardeerd.

Het besluit regelt ook dat de onderstaande set aan normen wordt gehanteerd voor de modellering van het fondsbeleid. Het gemodelleerde fondsbeleid dient:

- i. bij de waardering van de huidige pensioenaanspraken en pensioenrechten aan te sluiten bij het in de ABTN vastgelegde beleidskader zoals dat volgt uit het vastgelegd FTK-beleid;
- ii. bij de waardering van de pensioenaanspraken en pensioenrechten voor de solidaire of flexibele premieregeling aan te sluiten bij het beoogde beleid zoals in de opdrachtaanvaarding van het pensioenfonds is vastgelegd of wordt vastgelegd;

- iii. realistisch te zijn voor de volledige prognosehorizon. Pensioenuitvoerders kunnen bij vastgesteld beleid dat op onderdelen incompleet is, afwijken van het vastgesteld beleid als dat tot een meer realistische invulling op langere termijn leidt en moeten de afwijking onderbouwen richting de toezichthouder en
- iv. te allen tijde aan (op dat moment) actuele wet- en regelgeving te voldoen.

In de praktijk is het premiebeleid niet in alle economische toekomstscenario's vastgelegd, waardoor aannames nodig zijn om het beleid op alle onderdelen compleet te maken. Het is van belang dat pensioenuitvoerders bij het compleet maken van het premiebeleid een realistisch beleid met adequate onderbouwing als uitgangspunt nemen, dit ten behoeve van de bepaling van de marktwaarde conform de eerdergenoemde set aan normen. Aannames rond het premiebeleid hebben grotere effecten op de uitkomsten van marktwaarden dan aannames bij andere vormen van beleid zoals beleggingsbeleid blijkt uit onderzoek.⁸ Bij de waardering van de huidige pensioenaanspraken en pensioenrechten is het vastgelegde beleidskader van de ABTN van 30 juni 2022 het uitgangspunt. Gekozen is voor deze datum omdat beoogd wordt dat de indexatie AMvB⁹ en het transitie-FTK geen effecten hebben op het beleidskader van het huidige contract. Daarnaast biedt het besluit ruimte om beleidsonderdelen te actualiseren en voor pensioenfondsen die niet gebruik maken van het transitie-FTK actuelere elementen van het FTK mee te nemen (zoals bijvoorbeeld het premiebeleid).

Pensioenuitvoerders kunnen vereenvoudigingen aanbrengen in de pensioenregeling en kunnen werken met maatmensen om de berekeningen uitvoerbaar te houden. Het besluit regelt dat de pensioenuitvoerder eventuele vereenvoudigen in de modellering van de pensioenregeling(en) verantwoordt en zichtbaar maakt dat deze eventuele vereenvoudigingen niet leiden tot materiële afwijkingen in de berekening van de marktwaarden van vermogens. Verder regelt het besluit voor alle pensioenuitvoerders dat in geval van verschillende toeslagambities voor actieve en inactieve deelnemers geldt dat de marktwaarde van de huidige pensioenopbouw van een actieve deelnemer wordt vastgesteld onder de aanname dat zijn of haar status niet wijzigt tot aan pensionering om hier een verschillende behandeling van pensioenuitvoerders te voorkomen.

4.5. Taken en andere onderwerpen commissie transitie-effecten

Dit besluit regelt de taken, werkwijze, samenstelling, ondersteuning en wijze van bezoldiging van de commissie transitie-effecten.

De commissie legt in haar reglement vast op welke wijze een pensioenfonds een adviesaanvraag kan indienen. De commissie geeft hierbij aan welke documenten zij wenst te ontvangen. Ook legt zij in het reglement vast binnen welke termijn een aanvraag in behandeling wordt genomen en op welke termijn zij een besluit zal nemen.

De commissie geeft een advies over het door het pensioenfonds gevolgde besluitvormingsproces. Het gaat hierbij om een toetsing door een onafhankelijke externe adviescommissie of alle relevante omstandigheden zijn meegewogen in het besluit. De commissie geeft geen oordeel over de uitkomst van het besluit, maar kan het pensioenfondsbestuur wel adviseren bepaalde omstandigheden te betrekken in het

⁸ Ortec (2022), Value Based ALM:gevoeligheidsanalyse.

⁹ Wijziging van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie.

besluit. Het advies wordt binnen vier weken na afronding openbaar gemaakt. De wijze waarop dat plaatsvindt, wordt vastgelegd in het reglement. Het reglement wordt door de commissie vastgesteld na overleg met de minister.

4.6. Informatie aan pensioenfondsonderzoekers

Voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is gezien hoe belangen van alle betrokkenen evenwichtig, zorgvuldig en adequaat meegenomen kunnen worden in het besluitvormingsproces. Het voorgaande brengt met zich mee dat de pensioenfondsonderzoekers een (tijdelijke) verzekering krijgen van hun takenpakket bij de beoordeling van invaren. Het verantwoordingsorgaan en het belanghebbendenorgaan krijgen inspraak op het besluit van het pensioenfondsbestuur over invaren en de inzet van vermogen. Bij een verantwoordingsorgaan gaat het om een adviesrecht, bij een belanghebbendenorgaan om een goedkeuringsrecht.

Bij een verzoek tot advies of goedkeuring wordt een overzicht verstrekt van de beweegredenen voor het besluit en van de gevolgen die het besluit naar verwachting voor belanghebbenden zal hebben.¹⁰ In artikel 46b van dit besluit wordt bepaald welke informatie ten minste moet worden verstrekt aan het verantwoordings- en belanghebbendenorgaan ten aanzien van het voorgenomen besluit van het bestuur over invaren en inzet van vermogen. Er wordt in ieder geval informatie verstrekt over de gehanteerde omrekenmethode, de generatie-effecten per leeftijdscohort in hele geboortejaren waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, de keuze om een deel van het vermogen aan te wenden voor het bijstellen van de transitie-effecten, de nieuwe pensioenregeling en de overwegingen waarom het voorgenomen besluit evenwichtig wordt geacht. Voor het verantwoordings- en belanghebbendenorgaan betekent de niet-limitatieve opsomming dat duidelijk wordt welke informatie in ieder geval relevant is voor het uitoefenen van het advies- of goedkeuringsrecht. De externe toezichthouder kan hierdoor ook eenvoudiger toezicht houden op het besluitvormingsproces en gezien of de fondsonderzoekers beschikking hebben gehad over de relevante informatie.

Om deze redenen wordt de informatie die de fondsonderzoekers moeten krijgen specifiek voorgeschreven en wordt niet verwezen naar het implementatieplan, waarin vergelijkbare informatie opgenomen dient te zijn. Het implementatieplan is bovendien mogelijk ook nog niet definitief op het moment dat het verzoek om advies dan wel goedkeuring door het pensioenfondsbestuur wordt gevraagd. Dat neemt niet weg dat het pensioenfondsbestuur wel het conceptimplementatieplan zou kunnen delen met de pensioenfondsonderzoekers.

Intern toezicht

Naast de aanvullende bevoegdheden voor de fondsonderzoekers, wordt als onderdeel van de waarborgen voor een zorgvuldig en evenwichtig besluitvormingsproces, een belangrijke en expliciete rol van het intern toezicht bij de besluitvorming over invaren van belang geacht. Voor alle vormen van intern toezicht wordt voorgesteld dat het bij het oordeel over de evenwichtige belangenafweging door het pensioenfonds nadrukkelijk ook toeziet op de besluitvorming bij invaren. Daarnaast heeft het intern toezicht een belangrijke taak bij het toezicht houden op de risicobeheersing door het pensioenfonds. Vanwege deze taken van het intern toezicht ligt het voor de hand te bepalen dat het intern

¹⁰ Zie [nieuw] artikel 115a en 115c van de Pensioenwet.

toezicht de beschikking krijgt over dezelfde informatie als het belanghebbendenorgaan of het verantwoordingsorgaan. In aanvulling hierop is het van belang dat het intern toezicht tevens geïnformeerd wordt over de uitkomsten van de inspraak door de pensioenfondsonderwerpen.

4.7. Implementatieplan

In het implementatieplan gaat de pensioenuitvoerder na en legt hij vast of hij de pensioenregeling kan uitvoeren, hoe hij de pensioenregeling (technisch) gaat uitvoeren en welke stappen hij zet om tot de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling te komen. De pensioenuitvoerder verantwoordt de kosten, risico's en de daarbij te nemen beheersmaatregelen. Het implementatieplan brengt de verschillende onderwerpen op hoofdlijnen samen en beziet deze zoveel mogelijk in samenhang. Het betreft nadrukkelijk geen uiterst gedetailleerd plannings- of projectdocument. Onder het implementatieplan liggen (in veel gevallen) nog gedetailleerdere plannen of beschrijvingen.

Inhoud van het implementatieplan

Om te beginnen regelt dit besluit dat het implementatieplan de stappen bevat die een pensioenuitvoerder heeft genomen en nog moet nemen gedurende de transitieperiode en het beoogde tijdspad hierbij. De pensioenuitvoerder licht het besluitvormingsproces toe dat reeds heeft plaatsgevonden, alsmede de besluitvormingsprocessen die mogelijk nog doorlopen worden gedurende de implementatiefase. Voor pensioenfondsen ziet het reeds doorlopen besluitvormingsproces zowel op de gewijzigde pensioenregeling als op de vraag hoe wordt omgegaan met reeds opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. Het gaat ten minste in op welke wijze de fondsorganen en het intern toezicht betrokken zijn bij de besluitvorming.

Voor verzekeraars en premiepensioeninstellingen zal het implementatieplan onder andere gaan over de vraag hoe en in welk tijdspad zij de aangesloten werkgevers informeren over de wetwijziging en voor zover van toepassing de noodzaak om de beschikbare premiestaffel aan te passen. Hoewel de verantwoordelijkheid voor de wijziging van de pensioenregeling bij de werkgever ligt, kunnen de verzekeraar en premiepensioeninstelling ook met een voorstel komen om de werkgever te ondersteunen bij de besluitvorming.

Beide type pensioenuitvoerders zullen daarnaast inzicht moeten geven in eventuele kritische mijlpalen tijdens het implementatietraject. Daarbij zal dit traject voor pensioenfondsen die invaren uitvoeriger zijn dan voor verzekeraars, premiepensioeninstellingen en pensioenfondsen die niet invaren. Ongeacht de pensioenuitvoerder draagt het implementatieplan bij aan een zorgvuldig implementatietraject tot aan de transitie en aan het behalen van de transitie voor 1 januari 2027. Voor het behalen van deze mijlpaal is het van belang dat het implementatieplan rekenschap geeft van de stappen die gezet moeten worden bij gewijzigde financiële en economische omstandigheden. Dit wordt daarom specifiek voorgeschreven. Hierbij wordt opgemerkt dat de pensioenuitvoerder specifiek in het communicatieplan inzicht zal moeten geven in wanneer het wat verwacht te communiceren.

Een pensioenfonds zal specifiek inzicht moeten geven in de dekkingsgraad (zie ook paragraaf 4.2 Complete besluitvorming) die nodig is om de opdracht en het invaarverzoek van sociale partners, uit te kunnen voeren, conform de door hen

afgesproken doelen, maatstaven en voorrangsregels. Dit is dezelfde dekkingsgraad die zij aan sociale partners hebben doorgegeven voor het transitieplan. Er moet tevens een concreet en haalbaar plan opgenomen worden voor het geval de financiële situatie niet toereikend is. Het pensioenfonds zal daarbij ten minste inzicht moeten geven in de consequenties voor het invaarbesluit indien niet (tijdig) nieuwe afspraken worden gemaakt. Het opnemen hiervan biedt partijen inzicht in de manier waarop in verschillende financiële en economische situaties de opdracht kan worden uitgevoerd. Het biedt pensioenfonds bovendien concrete handvatten om in het kader van de opdrachtaanvaarding een inschatting te kunnen maken of de opdracht realistisch is.

Indien de bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten worden ingevaren in de nieuwe pensioenregeling, een besluit dat overigens alleen bij pensioenfonds speelt, dan moet het implementatieplan informatie bevatten over het invaarbesluit. Hiermee wordt beoogd deze informatie overzichtelijk te bundelen, in samenhang met elkaar te bezien en een goede verantwoording te borgen. Het betreft informatie over hoe het invaarbesluit wordt vormgegeven, zoals informatie over de gekozen rekenmethode en de eventuele invulling van de evenwicht vergrotende maatregelen na toepassing van deze methode en de initiële vulling van een compensatiedepot, solidariteitsreserve of risicodelingsreserve. Ook licht het pensioenfonds, indien van toepassing, toe hoe wordt omgegaan met arbeidsongeschiktheidspensioen en nabestaandenpensioen en premievrije opbouw bij arbeidsongeschiktheid.

Het pensioenfonds licht tevens toe welke overwegingen aan de gemaakte keuzes inzake invaren ten grondslag liggen. Het pensioenfonds licht hierbij onder meer toe waarom de besluiten evenwichtig worden geacht. Ook geeft het inzicht in de grondslagen die het heeft gebruikt bij toepassing van de rekenmethodes. Tevens licht het toe hoe het gebruik heeft gemaakt van de doelstellingen en (acceptabele uitkomsten in) maatstaven die sociale partners hebben meegegeven in het transitieplan en de voorrangsregels die zij daarbij hebben afgesproken. Pensioenfonds kunnen bij de vormgeving van het invaarbesluit niet volstaan met een beschrijving van de ideale vormgeving. Ze zullen ook inzicht moeten geven in de effecten van een wijziging van de economische omstandigheden tijdens de transitieperiode op dat besluit. Het transitieplan biedt pensioenfonds middels de daarin opgenomen doelstellingen, maatstaven en voorrangsregels en de afspraken rondom wijzigende economische omstandigheden handvatten en kaders hiervoor. Het is daarbij van belang dat het pensioenfonds aanvullend op de situatie waar het op koerst, ten minste inzicht geeft in de vormgeving van het invaarbesluit op de dekkingsgraad, waarbij alle door sociale partners meegegeven voorrangsregels ten volle zijn ingezet.

Hiernaast zal een pensioenfonds, dat gebruik heeft gemaakt van het transitie-FTK en/of van de mogelijkheid gebruik maakt om in het jaar 2022 toeslag te verlenen bij een dekkingsgraad vanaf 105%¹¹, eveneens een toelichting moeten geven hoe in de besluitvorming rekening is gehouden met de voordelen en nadelen die deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden hierdoor hebben gehad. Het gaat hierbij om de effecten die tot dan toe bekend zijn. Voor het overige mag uit worden gegaan van voorspellingen. Deze gegevens hoeven niet ex post te worden aangepast. Voor de overwegingen die het pensioenfonds moet maken kan het onder

¹¹ Indexatie-AMvB: Stb. 2022, 211.

andere gebruik maken van de Handreiking evenwichtige transitie die wordt opgesteld en voor inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen beschikbaar is.

Dit besluit regelt verder dat alle pensioenuitvoerders zorgdragen voor een gedegen risicoanalyse en de daarbij passende beheersmaatregelen treffen. Het schrijft hiertoe verschillende analyses voor. Ten eerste betreft dit een analyse op de operationele en IT-risico's. Het gaat hier onder andere om de continuïteit en betrouwbaarheid van de dienstverlening voor, tijdens en na de transitie en de beheersing van deze risico's.

Ten tweede gaat de pensioenuitvoerder na in hoeverre hij beschikt over juiste en volledige data voor, tijdens en na de transitie. Indien de pensioenuitvoerder niet zelf beschikt over de benodigde data dan geeft hij in het implementatieplan aan hoe hij aan de benodigde data komt. Dit geldt in algemene zin, maar in het bijzonder in het geval dat hij uitvoering geeft aan een pensioenregeling die voor de transitie elders was ondergebracht en er geen sprake is van een inkomende externe waardeoverdracht van bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten. De nieuwe pensioenuitvoerder is immers verantwoordelijk voor het opstellen van een implementatie- en communicatieplan. Ook zal de pensioenuitvoerder in de communicatie richting deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden moeten aangeven wat de situatie was geweest als de pensioenovereenkomst ongewijzigd was voortgezet. Indien er wel sprake is van een inkomende externe waardeoverdracht is dit ook relevant, maar heeft de nieuwe pensioenuitvoerder naar verwachting meer gegevens voorhanden. Dan gelden de reguliere afspraken rondom het delen van informatie. Omdat het implementatie- en communicatieplan gereed moet zijn voordat de externe waardeoverdracht plaatsvindt, is de nieuwe pensioenuitvoerder voor deze informatie wel afhankelijk van de vorige pensioenuitvoerder.

Ten derde is een analyse op de datakwaliteit voor, tijdens en na uitvoering van gewijzigde pensioenovereenkomst en de beheersing van deze risico's van belang, zodat de pensioenuitvoerder passende beheersmaatregelen kan treffen. Tevens geeft de pensioenuitvoerder, indien tot invaren is besloten, aan hoe zij de kwaliteit van de data zekerstelt vóór, tijdens en na de transitie.

Ten vierde is een analyse van de procesbeheersing van belang. Hiermee wordt bezien of de betrokken personen over voldoende tijd en over de benodigde expertise beschikken. Voldoende capaciteit met de benodigde deskundigheid is immers één van de randvoorwaarden voor het succes van een adequate beheersing van de transitie. Dat geldt zowel voor de medewerkers in dienst van de pensioenuitvoerders als voor bijvoorbeeld de leden van fondsorganen en externe partijen.

Ten vijfde: voor pensioenfondsen geldt dat zij in de meeste gevallen afspraken hebben met een pensioenuitvoeringsorganisatie, bijvoorbeeld voor de administratie en communicatie van de pensioenregeling en/of het vermogensbeheer. Voor wat betreft de transitie is het belangrijk dat ook in de contracten en afspraken tussen pensioenfondsen en pensioenuitvoeringsorganisatie voldoende aandacht is voor de transitie. Het is daarom van belang dat pensioenfondsen de eerder gemaakte risicoanalyses en de beheersmaatregelen tevens in relatie brengen met de uitbestedingsrelatie.

Tot slot dient het pensioenfonds de financiële risico's en de beheersing van deze risico's in kaart te brengen. Hierbij maakt het pensioenfonds inzichtelijk hoe het risico dat wijzigende financiële en economische omstandigheden de transitie stilleggen wordt

beheerst. Specifiek licht het pensioenfonds toe hoe het probeert te voorkomen dat de dekkingsgraad onder de minimale benodigde dekkingsgraad komt die nodig is om de opdracht van sociale partners te kunnen uitvoeren. Deze risico's kunnen financieel worden gemitigeerd, maar ook in het proces. Dat kan bijvoorbeeld door te bezien of de opdracht van sociale partners geschikte en realistische kaders biedt voor wijzigende omstandigheden of door inzicht te geven over de invulling van het invaarbepsluit bij wijzigende financiële en economische omstandigheden.

Datakwaliteit

Dit besluit stelt hiernaast enkele specifieke eisen met betrekking tot de datakwaliteit indien een pensioenfonds besluit tot een collectieve waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. In dat geval moet het pensioenfonds verantwoordelijk zijn dat de datakwaliteit vóór, tijdens en na de transitie beheerst is. In het implementatieplan geeft het pensioenfonds aan welke werkzaamheden in het transitieproces door een externe accountant of externe IT-auditor worden uitgevoerd. Onder een externe IT-auditor wordt een IT-auditor verstaan die op de ledenlijst van NOREA vermeld staat als gekwalificeerde IT-auditor. Deze werkzaamheden bestaan minimaal uit een opdracht in de vorm van de controlestandaard over overeengekomen specifieke werkzaamheden (dit kan een COS 4400, of Richtlijn 4401 betreffen) om het pensioenfondsbestuur in staat te stellen een oordeel te vormen over de juistheid en volledigheid van de relevante pensioendata benodigd voor de transitie. Aangezien de pensioenadministraties van pensioenfondsen verschillen in complexiteit en status, bijvoorbeeld ten aanzien van de mate waarin historische data te reconstrueren zijn of de mate waarin er sprake is van overgangsregelingen,¹² richt het onderzoek van de accountant of van de IT-auditor zich ten minste op de dataelementen die gegeven de pensioenadministratie van het pensioenfonds kritiek zijn en op de controles op de pensioenadministratie die het pensioenfonds heeft uitgevoerd. De externe accountant of de IT-auditor dient in overleg met het pensioenfondsbestuur te komen tot de te verrichten werkzaamheden en uitgangspunten die voor de opdracht gelden. Hierbij worden de omvang en diepgang van de werkzaamheden afgestemd op de normen zoals die hiervoor door de toezichthouder en de sector worden vastgesteld.

Het (laten) uitvoeren van deze onderzoeken en het opvolgen van eventuele bevindingen hieruit door het pensioenfonds, voorafgaande aan de transitie is van belang omdat de data worden gebruikt voor het omzetten van pensioenaanspraken en - rechten van de oude naar de nieuwe pensioenregeling en de compensatieafspraken. Als de kwaliteit van de data niet is geborgd, leidt dit per definitie tot fouten tijdens en na de transitie. Het is in ieder geval belangrijk dat de werkzaamheden op de data, zoals hiervoor genoemd, voorafgaand aan de transitie zo vroeg mogelijk in het proces plaatsvinden, aangezien dit de basis vormt voor de transitie, maar uiterlijk voordat het implementatieplan aan DNB wordt gestuurd. Immers, bij het indienen van het implementatieplan moet een pensioenfonds de resultaten meesturen van het onderzoek dat door een externe accountant of IT-auditor is verricht, alsmede licht het pensioenfonds toe hoe de gerapporteerde bevindingen worden opgevolgd.

Uit deze toelichting moet onder andere blijken wat de impact is van de bevindingen voor het invaarbepsluit en hoe en wanneer deze bevindingen zijn opgelost, zodat het

¹² Kamerstukken II 2019/20, 32 043, nr. 513

invaarbesluit wordt genomen op basis van de juiste berekeningen en vóór het daadwerkelijke invaren de juiste en volledige data beschikbaar zijn. Dit betekent dat bevindingen die wijzen op materiële tekortkomingen in de data, waardoor de voor het invaarbesluit benodigde berekeningen een onjuist beeld kunnen geven, vóór het nemen van het invaarbesluit moeten zijn opgelost. En dat de overige bevindingen voor de beoogde invaardatum moeten zijn opgelost.

Om een extra waarborg in te bouwen op het moment dat de transitie is afgerond en te borgen dat de omzetting betrouwbaar is verlopen, geeft het pensioenfonds de externe accountant in het jaar na de transitie tevens de opdracht om onderzoek te verrichten naar de juistheid en volledigheid van de transitie. Het uitvoeren van deze werkzaamheden zijn tenminste gericht op de berekeningen die ten grondslag liggen aan de verdeling van vermogens en – indien van toepassing – compensatiedepot, solidariteitsreserve of risicodelingsreserve bij invaren. Pensioenfonds zullen een specifieke opdracht tot het uitvoeren van deze werkzaamheden geven. Indien dit passend wordt geacht kan deze opdracht gelijktijdig met één van de reguliere jaarcontroles worden uitgezet.

Gelet op het belang van datakwaliteit in de transitie is het van belang dat de genoemde onderzoeken door een externe partij worden gedaan, die gebonden is aan specifieke controle standaarden. Het is passend om de externe accountant opdracht te geven om deze werkzaamheden te verrichten. De accountant voert normaliter ook voor de controle van de jaarrekening reeds een analyse uit op de kwaliteit van de data, bijvoorbeeld om materiële fouten in de technische voorzieningen te voorkomen. Voor en na de transitie worden aanvullende onderzoeken wenselijk geacht. De werkzaamheden voorafgaand aan de transitie kunnen ook door een externe IT-auditor worden verricht. De externe accountant en de externe IT-auditor kunnen voor de werkzaamheden gebruik maken van het werk dat al is verricht, bijvoorbeeld door de sleutelfunctiehouders en de certificerend actuaris. Opgemerkt wordt dat niet elk individueel deelnemersdossier getoetst kan en hoeft te worden. Controles van individuele data kunnen steekproefsgewijs plaatsvinden. Dit neemt niet weg dat de pensioenuitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor juiste en volledige individuele gegevens. De pensioenuitvoerder verantwoordt, zoals gezegd, in het implementatieplan hoe hij de datakwaliteit borgt. Tenslotte kunnen deelnemers ook na de transitie altijd vragen om een doorrekening van de gegevens, zoals eerder ook met de pensioensector is afgesproken.

Verzekeraars en premiepensioeninstellingen

Dit besluit concretiseert enkele onderdelen waarop pensioenuitvoerders in het implementatieplan in moeten gaan. Aangezien verzekeraars en premiepensioeninstellingen niet invaren, hoeven zij de onderdelen die hier betrekking op hebben niet inhoudelijk te beschrijven in het implementatieplan. Wanneer zij kiezen voor de bestaande wettelijke mogelijkheden van een interne of externe collectieve waardeoverdracht, hetgeen geen verplichting is, wordt het bestaande proces doorlopen en zal dit in ieder geval procesmatig in het implementatieplan worden beschreven. Tot slot dient opgemerkt te worden dat verzekeraars en premiepensioeninstellingen, indien relevant voor het implementatieplan kunnen verwijzen naar het productontwikkelingsproces.

4.8. Communicatieplan en individuele transitie-informatie

Aan de inhoud van het communicatieplan als zodanig geeft dit besluit geen nadere invulling, behoudens de opmerking dat het communicatieplan ten minste doelgroepen, doelstellingen en een planning bevat die onder meer ingaat op de communicatiemomenten. Dit besluit werkt vooral de inhoud uit van de individuele transitie-informatie. Deze informatie heeft als belangrijk doel het behouden van vertrouwen dat het opgebouwde ouderdomspensioen, arbeidsongeschiktheidspensioen en/of nabestaandenpensioen als zodanig behouden blijft en het krijgen van realistische verwachtingen van de hoogte van het pensioen in de nieuwe pensioenregeling. Pensioenuitvoerders verschaffen hun deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners of pensioengerechtigden daartoe tijdig de voorgeschreven gepersonaliseerde informatie. Deze individueel toegespitste informatie beoogt de deelnemer inzicht in de gevolgen van de transitie voor primair de pensioenuitkeringen en secundair, in de nieuwe premiereregeling, voor het onderliggende vermogen dat is gereserveerd voor de uitkering.

Daarnaast regelt dit besluit de wijze waarop pensioenuitvoerders de AFM nog nader te bepalen informatie ter beschikking stellen over het communicatieplan. Daartoe wordt geregeld dat de AFM toezichthouderregels mag stellen. Die regels dienen een doel: het proces van de wijze van aanlevering door pensioenuitvoerders aan de AFM stroomlijnen. Met als beoogd effect dat de AFM informatie ontvangt op een dusdanige manier dat de AFM haar toezicht doelmatig en doelgericht kan uitoefenen.

4.9. Overbruggingsplan

Alle pensioenfondsen die gebruik maken van het transitie-FTK dienen jaarlijks een overbruggingsplan in. Het overbruggingsplan kan in de plaats komen van een herstelplan. Dit besluit stelt nadere eisen aan de inhoud van het overbruggingsplan. Het overbruggingsplan bevat een deterministische analyse middels een dekkingsgraadsjabloon waarin het pensioenfonds aantoont hoe het uiterlijk op het invaarment de invaardekkingsgraad bereikt, welke maatregelen daarvoor eventueel nodig zijn en in welke mate financiële en economische ontwikkelingen gedurende de looptijd van het overbruggingsplan invloed hebben op de financiële ontwikkeling van het pensioenfonds. DNB kan een dekkingsgraadsjabloon ter beschikking stellen.

In het overbruggingsplan wordt kwantitatief onderbouwd hoe de fondsspecifieke invaardekkingsgraad is afgeleid van de gemaakte afspraken over de nieuwe pensioenregeling, invaren en compensatie zoals opgenomen in het transitieplan en het implementatieplan. De berekening van de invaardekkingsgraad geschiedt daarom ook volgens de vereisten die de wet aan transitieberekeningen stelt, waaronder bijvoorbeeld de maximale waarden voor de parameters.

In het overbruggingsplan wordt eveneens aangegeven hoe het pensioenfonds zal voldoen aan de eisen van het (minimaal) vereist eigen vermogen wanneer het niet meer gebruik maakt van het transitie-FTK. Daarvoor neemt het pensioenfonds de ontwikkeling van de dekkingsgraad zoals geraamd in de hiervoor genoemde deterministische analyse en geeft het aan welke maatregelen het neemt om te voldoen aan het (minimaal) vereist eigen vermogen mocht uit de analyse blijken dat maatregelen nodig zijn.

Dit besluit bevat de eisen aan toeslagverlening gedurende de periode dat een pensioenfonds een overbruggingsplan indient. Vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105% mag toeslag verleend worden. Door de toeslagverlening mag de dekkingsgraad niet onder 105% of de fondsspecifieke invaardekkingsgraad zakken.

4.9 Ruimte voor aanpassing beleggingsbeleid in transitie

Pensioenfondsen krijgen in de transitieperiode tot het moment van invaren meer ruimte om het beleggingsbeleid aan te passen. Het is reeds mogelijk het beleggingsbeleid aan te passen in de zin dat minder risicovol belegd kan worden. In sommige situaties kan het ook wenselijk zijn om het beleggingsrisico tijdens de transitie (geleidelijk) te vergroten, met het oog op de overgang naar de nieuwe pensioenregeling. Daarom wordt tijdens de transitieperiode ruimte geboden om het collectieve beleggingsbeleid aan te passen, ook als een pensioenfonds niet beschikt over het vereiste eigen vermogen, als dit kan worden onderbouwd op basis van de risicohoudingen per leeftijdscohort die vóórafgaande aan de implementatie van de nieuwe pensioenregeling moeten zijn vastgesteld. Vaststelling van deze risicohoudingen is mogelijk nadat de invaarbelegging is afgerond en de uitkomsten daarvan zijn vastgelegd in het implementatieplan. Als een pensioenfonds uiteindelijk besluit de bestaande pensioenen niet in te varen, dan brengt het pensioenfonds het risicoprofiel in het strategisch beleggingsbeleid terug naar het risicoprofiel behorende bij het vereiste eigen vermogen.

4.10 Beoordeling van de interne collectieve waardeoverdrachten

Een pensioenfonds dat voornemens is om de waarde van de bestaande pensioenaanspraken en -rechten aan te wenden in de gewijzigde pensioenregeling, meldt deze voorgenomen collectieve waardeoverdracht minimaal zes maanden voor de voorgenomen waardeoverdracht aan de toezichthouder, DNB. Hierbij wordt de informatie verstrekt waarmee DNB het voornemen tot collectieve waardeoverdracht kan beoordelen. DNB richt een digitaal loket in voor de melding van de collectieve waardeoverdracht. DNB kan vervolgens een verbod tot waardeoverdracht opleggen. DNB toetst het besluit van het pensioenfonds tot interne collectieve waardeoverdracht op:

- a. het besluitvormingsproces;
- b. financiële en andere risico's;
- c. financiële effecten;
- d. de collectieve actuariële gelijkwaardigheid;
- e. de evenwichtige belangenafweging door het pensioenfonds.

De beoordeling van het besluitvormingsproces (onderdeel a) betreft zowel de adequaatheid van de onderbouwing van de besluitvorming door het bestuur als ook de wijze waarop fondsorganen zijn betrokken en hoe met hun zienswijze is omgegaan. Het gaat daarbij om de vragen of het pensioenfonds de gevolgen en de effecten van collectief invaren voor deelnemers voldoende inzichtelijk heeft gemaakt. De AFM beoordeelt de informatie die deelnemers ontvangen over de collectieve waardeoverdracht op grond van het communicatieplan.

Een pensioenfonds zal DNB ook de aan de fondsorganen toegezonden informatie en motivering verstrekken en het advies van het verantwoordingsorgaan respectievelijk de goedkeuring van het belanghebbendenorgaan over het voorgenomen besluit tot invaren.

DNB toetst of het pensioenfonds een adequate analyse heeft gemaakt van de financiële en niet-financiële risico's (onderdeel b) van de interne collectieve waardeoverdracht en of het pensioenfonds deze risico's adequaat kan beheersen. De beoordeling van de open norm van de integere en beheerste bedrijfsvoering valt hier ook onder.

DNB beoordeelt de financiële effecten (onderdeel c) van het collectief invaren van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten en de beleidsmatige keuzes

daarbij. Hierdoor wordt een beeld gekregen van de effecten op groepen deelnemers. Indien noodzakelijk voor een goede beoordeling kan DNB de achterliggende berekeningen opvragen.

De overdrachtswaarde moet dusdanig worden vastgesteld dat het te verwerven pensioen voor mannen en vrouwen gelijk is en dat voldaan is aan de eis van collectieve actuariële gelijkwaardigheid (onderdeel d).

Pensioenfondsen zullen aan de toezichthouder moeten kunnen onderbouwen op welke wijze is voldaan aan de verplichting tot evenwichtige belangenafweging (onderdeel e) en hoe het pensioenfonds zo goed mogelijk voorkomt dat het invaren voor (een deel van) de deelnemers tot onevenredig nadeel leidt. In het standaard invaarpad wordt ruimte gelaten aan sociale partners en pensioenfondsen om onevenredig nadeel te voorkomen. Door inzicht in financiële effecten en risico's kunnen de fondsorganen het voorgenomen besluit van het pensioenfonds beoordelen. De expliciete advies- en goedkeuringsrechten van verantwoordingsorgaan respectievelijk belanghebbendenorgaan en de rol van het intern toezicht, vormen een eerste beoordeling van de belangenafweging door het pensioenfondsbestuur. Hierna kan het pensioenfonds het besluit tot invaren nemen. De evenwichtige belangenafweging is een open norm die zich richt tot het pensioenfonds.¹³ Bij de invulling van deze norm komt aan het pensioenfonds beleidsvrijheid toe. De toetsing van een open norm als de evenwichtige belangenafweging door DNB is dan een marginale toetsing. De toezichthouder betreft de specifieke omstandigheden van het pensioenfonds en weegt deze omstandigheden mee bij de beoordeling of aan de norm is voldaan.

5. Taken, samenstelling en inrichting transitiecommissie

Aanleiding en doel

In de Wet toekomst pensioenen is vastgelegd dat ten behoeve van het ondersteunen van het arbeidsvoorwaardelijke proces tijdens de pensioentransitie een tijdelijke transitiecommissie wordt ingesteld. De transitiecommissie heeft tot doel om ondersteuning te bieden aan sociale partners, dan wel werkgever en werknemers, die geen overeenstemming kunnen krijgen over de pensioenafspraken die vastgelegd moeten worden in het transitieplan.¹⁴ De ondersteuning van de transitiecommissie bestaat uit twee instrumenten: bemiddeling en bindend advies. Dit besluit geeft invulling aan de samenstelling en werkwijze van de transitiecommissie.

Samenstelling commissie, gevraagd expertise en onafhankelijkheid

In dit besluit is vastgelegd dat de transitiecommissie zal bestaan uit een vijftal onafhankelijke leden waaronder een voorzitter, die allen worden benoemd door Onze Minister. Bij de samenstelling van de commissie zal van belang zijn dat alle benodigde expertise aanwezig is. Het hoeft daarbij niet zo te zijn dat elk commissielid afzonderlijk alle benodigde expertises bezit. De samenstelling van de commissie als geheel moet wel de gevraagde expertise bevatten. Daarbij gaat het om juridische expertise op het gebied van pensioenen en arbeidsvoorwaarden, actuariële expertise, kennis van en ervaring met mediationtrajecten en kennis van en ervaring met onderhandelingsprocessen.

¹³ Artikel 105, tweede lid, van de Pensioenwet.

¹⁴ Artikel 150d van de Pensioenwet.

Vanwege het benodigde draagvlak van de transitiecommissie bij sociale partners zullen de kandidaat-leden bij de Stichting van de Arbeid worden voorgelegd. In het kader van het belang van de onpartijdigheid van de adviezen van de transitiecommissie bevat dit besluit waarborgen voor de onafhankelijkheid van de transitiecommissie.

Werkwijze

In dit besluit is vastgelegd dat de transitiecommissie in haar reglement haar werkwijze vastlegt. In het besluit is daarbij vastgelegd wat minimaal in het reglement moet worden geregeld. Daarmee geeft dit besluit al richting aan dit reglement. Het reglement wordt door de transitiecommissie vastgesteld na overleg met Onze Minister. Op deze manier wordt helderheid gegeven aan de partijen die gebruik willen maken van de transitiecommissie wat zij mogen verwachten van de transitiecommissie en wat de transitiecommissie van hen verwacht.

In dit besluit is tevens geregeld welke informatie aangeleverd moet worden door de partijen die een bindend advies aanvragen bij de transitiecommissie. Daarnaast wordt vastgelegd dat bindende adviezen door de transitiecommissie openbaar worden gemaakt. Andere sectoren die nog aan het onderhandelen zijn kunnen op die manier kennisnemen van de adviezen en daarmee zelf hun voordeel doen. Van bemiddelingstrajecten worden overigens geen gegevens openbaar gemaakt.

Ondersteuning transitiecommissie

De transitiecommissie kan alleen goed functioneren wanneer er voldoende draagvlak en vertrouwen is bij sociale partners, werkgevers en werknemers, dat de transitiecommissie onafhankelijk en met voldoende kennis van zaken zal opereren. Wanneer dit vertrouwen breekt bestaat namelijk de kans dat decentrale sociale partners uiteindelijk geen gebruik maken van de diensten van de transitiecommissie. Daarom worden er enerzijds inhoudelijke eisen gesteld aan de benodigde expertise en onafhankelijkheid van de commissieleden en anderzijds wordt het secretariaat van de transitiecommissie ondergebracht bij de Sociaal-Economische Raad (SER). Deze keuze is in samenspraak met sociale partners gemaakt, waarbij verschillende andere modaliteiten zijn afgewogen die uiteindelijk om moverende redenen zijn afgefallen. Het secretariaat is voor decentrale sociale partners het eerste aanspreekpunt voor de transitiecommissie en het secretariaat zal belangrijk voorbereidend werk doen voor de commissie.

Door het secretariaat onder te brengen bij de SER kan dit secretariaat op breed draagvlak rekenen. Daarnaast past het onderbrengen van het secretariaat van de transitiecommissie ook bij de algemene taak van de SER om "het algemeen belang dienende werkzaamheid van het bedrijfsleven te bevorderen, alsmede het belang van het bedrijfsleven en de daartoe behorende personen te behartigen". De huidige pensioentransitie is namelijk een transitie die de arbeidsmarkt in haar volle breedte raakt. Alle bestaande pensioenregelingen zullen moeten worden omgezet in pensioenregelingen die passen bij het nieuwe wettelijke kader. Dit raakt niet alleen de huidige werknemers, maar ook de belangen van gepensioneerden. Een brede maatschappelijke blik is daarmee onontbeerlijk. Daarnaast heeft de SER vanuit de aard van haar taken een bemiddelende rol tussen werkgevers en werknemers en heeft de SER kennis van hoe onderhandelingsprocessen verlopen, vooral ook wanneer het gaat om arbeidsvoorwaarden. Ook die kennis kan bij onderbrenging van het secretariaat bij de SER worden benut.

Vanwege de algemene taak en het brede draagvlak van de SER, maar ook om efficiencyoverwegingen, is het wenselijk dat het secretariaat voor de commissie transitie-effecten standaardmethode eveneens wordt ondergebracht bij de SER. De ondersteuning van beide commissies dient in de praktijk wel gescheiden plaats te vinden, aangezien beide commissies eigen opzichzelfstaande verantwoordelijkheden hebben. Zo is onder meer ook bepaald dat de leden van de transitiecommissie niet lid zijn of mogen worden van de commissie transitie-effecten standaardmethode.

Daarnaast is van belang dat het secretariaat, net zoals de transitiecommissie zelf, elke schijn van belangenverstrengeling moet tegengaan. Dat is geborgd aangezien de Wet op de Sociaal-Economische Raad van toepassing is. Het secretariaat zal worden bekostigd door Onze Minister.

6. Fiscaal

In dit besluit is een aantal wijzigingen opgenomen in het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 (UBIB 2001) en het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965 (UBLB 1965). Met deze wijzigingen worden deze besluiten in lijn gebracht met de wijzigingen in de wetgeving ingevolge de Wet toekomst pensioenen. Het betreft de volgende wijzigingen:

- aanpassingen in het UBIB 2001 in verband met:
 - o het in lijn brengen van regels inzake pensioenopbouw door zelfstandigen die deelnemen aan een pensioenregeling op grond van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000, de Wet op het notarisambt of de Wet verplichte beroepspensioenregeling aan het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen fiscale kader voor pensioenopbouw;
 - o het in lijn brengen van regels inzake lijfrente met het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen fiscale kader en het in die wet opgenomen overgangsrecht;
 - o het opnemen van bepalingen die zien op het fiscaal faciliteren van het experiment voor pensioenopbouw voor zelfstandigen in de tweede pijler.
- aanpassingen in het UBLB 1965 in verband met:
 - o het opnemen van een bepaling welke kosten zijn begrepen in de premie, bedoeld in de Wet toekomst pensioenen;
 - o het in lijn brengen van verschillende bepalingen inzake dienstjaren, te hanteren franchises en pensioengevend loon met de aanpassingen ingevolge de Wet toekomst pensioenen.

Daarnaast is van de gelegenheid gebruikgemaakt om verschillende onderdelen uit het Verzamelbesluit Pensioenen¹⁵ op te nemen in dit besluit.

Aangezien de aanpassingen in het UBIB 2001 en het UBLB 1965 veelal technisch van aard zijn wordt voor een nadere toelichting verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op deze wijzigingen.

¹⁵ Besluit van 11 december 2018, (Stcrt. 2018, 68653).

7. Invulling informatievoorschriften

Informatie over solidariteits- of risicodelingsreserve

Wijzigingen in de hoogte van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve hebben invloed op het voor de uitkering gereserveerd vermogen. Deelnemers en gewezen deelnemers ontvangen daarom periodiek gepersonaliseerde informatie over de gevolgen van een mutatie in de solidariteitsreserve, als zij deelnemen in een solidaire premieregeling. Danwel informatie over een mutatie in de risicodelingsreserve als zij deelnemen in een flexibele premieovereenkomsten. In de mate waarin het voor de uitkering gereserveerd vermogen of de uitkering verandert als gevolg van een storting in of uitdeling uit de betreffende reserve wordt in dit Besluit geregeld dat de pensioenuitvoerder ervoor zorgt dat de (gewezen) deelnemer in het betreffende pensioenoverzicht hiervan kennis kan nemen.

Informatie over beleggingen en beleggingsbeleid

De beleggingsrisico's die de pensioenuitvoerder neemt en moet nemen om beleggingsresultaten te genereren voor een goed pensioen zijn direct van invloed op de voor de uitkeringen gereserveerde vermogens en op de uitkeringen zelf. Informatie over hoe de pensioenuitvoerder belegt is dan ook van belang voor alle deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden. Dit besluit regelt daartoe dat de pensioenuitvoerder op zijn website informatie beschikbaar stelt voor de belanghebbenden bij het pensioenfonds over primair de resultaten die de pensioenuitvoerder behaalt met zijn beleggingen. Het gaat hier om generieke informatie over de collectieve beleggingsresultaten per beleggingscategorie. Omdat die resultaten voortvloeien uit gemaakte keuzes in het kader van het beleggingsbeleid, zorgt de pensioenuitvoerder ervoor dat de belanghebbenden de informatie kan relateren aan het onderliggende beleggingsbeleid. Daarmee geeft de pensioenuitvoerder duiding of context aan behaalde beleggingsresultaten. De informatie over beleggingsresultaten en beleggingsbeleid moeten voldoen aan de algemene eisen als bedoeld in de wet die van toepassing zijn op informatie.

Afschaffing van het model voor het Uniform Pensioen Overzicht (UPO)

De Pensioenwet schrijft niet langer de vormgeving voor van de jaarlijks te verstrekken pensioeninformatie, te weten het model voor het UPO. Door afschaffing van dit verplichte format krijgen pensioenuitvoerders weer de vrijheid om de vormgeving af te stemmen op wat past bij de doelgroep. Daarom schrapt dit besluit de betreffende bepalingen voor de inhoud en het proces van vaststelling van dit model. Een en ander onder behoud van alle dwingendrechtelijke bepalingen.

Afschaffing van het model voor de Pensioen 1-2-3

Eveneens is de eis vervallen dat pensioenuitvoerders voor de vormgeving van de basisinformatie over de kenmerken en uitvoering van de pensioenregeling in te richten volgens het model voor de Pensioen 1-2-3 met inbegrip van de pensioenvergelijker. Als gevolg van het vervallen van deze vormvereisten schrapt dit besluit beide betreffende bepalingen. Ook door afschaffing van dit verplichte format krijgen pensioenuitvoerders weer de vrijheid om de vormgeving van de basisinformatie over pensioenregeling af te stemmen op wat past bij de doelgroep.

8. Invulling geschillenbeslechting

Dit onderdeel van de nota van toelichting ziet op de bepalingen ter uitvoering van de artikelen 48b en 48c van de Pensioenwet en de artikelen 59b en 59c van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

8.1. Interne klachtenprocedure

Om de rechtspositie van deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden te verstevigen is elke pensioenuitvoerder verplicht een interne klachten- en geschillenprocedure in te richten. Daarmee ontstaat er een tot op heden ontbrekend gelijk speelveld tussen alle pensioenuitvoerders wat betreft deze eerste schakel in de keten van klachtenafhandeling binnen de pensioensector. Veel pensioenuitvoerders beschikken wel over een vorm van een interne klachten- en geschillenprocedure op grond van de Code pensioenfondsen en de Code rechtstreeks verzekerde regelingen, maar de procedures kunnen verschillen. Door middel van de regels in dit besluit kunnen deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden rekenen op steeds dezelfde waarborgen voor de interne afhandeling van klachten ongeacht welke pensioenuitvoerder het betreft. Anders gezegd, de kwaliteit van de interne klachtenprocedure is dan van hetzelfde niveau bij elke pensioenuitvoerder. In dit besluit wordt nader invulling gegeven aan de wettelijke vereisten voor de interne klachten- en geschillenprocedure.

Op grond van het voorgestelde artikel 48b van de Pensioenwet zijn alle pensioenuitvoerders¹⁶ verplicht te beschikken over een interne klachten- en geschillenprocedure, die voldoet aan bepaalde vereisten. Hierbij wordt opgemerkt dat de klachten- en geschillenprocedure wordt gezien als één geheel met als doel om klachten zo adequaat mogelijk af te handelen. Binnen de regels van onderhavig besluit zijn pensioenuitvoerders vrij om invulling te geven aan de interne klachten- en geschillenprocedure. De interne geschillenprocedure zal in ieder geval moeten bestaan uit een doorverwijzing naar de externe geschilleninstantie (zie paragraaf 8.2 van dit besluit).

Voor wat betreft de nadere invulling van die vereisten ten aanzien van pensioenuitvoerders is nadrukkelijk gekeken naar relevante bepalingen uit het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft, met name de artikelen 39 t/m 44.¹⁷ De reden hiervoor is dat verzekeraars, in hun hoedanigheid van financiële ondernemingen, al moeten voldoen aan die bepalingen. Pensioenfondsen zijn instellingen met een sociaal doel die financiële diensten aanbieden. In die zin verschillen ze van financiële ondernemingen. Tegelijkertijd kan qua voorschriften voor de klachtenprocedure wel deels aangesloten worden bij die voor financiële ondernemingen. Bovendien zijn die bepalingen inhoudelijk gezien voldoende open waar mogelijk en gesloten waar nodig.

Waar dit besluit aanvullende vereisten stelt ten opzichte van de relevante bepalingen uit het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft, gelden deze ook voor verzekeraars. Een belangrijk aanvullend voorschrift is de definitie van wat een klacht inhoudt. Deze definitie sluit aan op Richtsnoeren voor de behandeling van klachten door verzekeringsondernemingen van de Europese Autoriteit voor Pensioenen en Verzekeringen (EIOPA). Omdat dit kader al geldt voor verzekeraars is het passend alle

¹⁶ Conform artikel 1 van de Pensioenwet.

¹⁷ Stb 2006, nr. 520 en Stb. 2012, nr. 695.

pensioenuitvoerders te laten werken met de betreffende definitie, zodat duidelijkheid bestaat voor deelnemers of zij klachten kunnen indienen, die een pensioenuitvoerder dan ook moet administreren en afhandelen met inachtneming van tenminste de wettelijke vereisten.

De kern van de voorschriften uit dit besluit ten aanzien van de interne klachten- en geschillenprocedure bestaat uit twee elementen. Ten eerste dat de pensioenuitvoerders ervoor zorgen dat zij elke klacht steeds zorgvuldig en spoedig afhandelen. Zij richten hun organisatie, procedures en maatregelen in met het oog op een goed werkende interne klachten- en geschillenprocedure. Ten tweede dragen pensioenuitvoerders zorg voor een toegankelijke klachten- en geschillenprocedure en een goede klachtenadministratie, houden zij zich aan uiterste termijnen en motiveren zij hun besluiten duidelijk.

8.2. Externe geschilleninstantie

In de Wet toekomst pensioenen is, mede naar aanleiding van het advies van de Raad voor de rechtspraak van 28 oktober 2021, bepaald dat elke pensioenuitvoerder aangesloten is bij een externe geschilleninstantie. Ten overvloede wordt opgemerkt dat deze geschillen gaan over de uitvoering van de pensioenregeling door de pensioenuitvoerder. Daaronder wordt ook de uitvoering van het implementatieplan en de collectieve waardeoverdracht naar de gewijzigde pensioenregeling verstaan (het invaren). Het gaat hierbij nadrukkelijk niet over geschillen ten aanzien van de afspraken die door sociale partners zijn gemaakt over de inhoud van de pensioenregeling. Een klacht indienen of een geschil aanhangig maken over een besluit van sociale partners om het pensioenfonds *te verzoeken* in te varen is derhalve niet mogelijk. Uitgangspunt voor de externe geschilleninstantie is dat eerst de interne 'route' bewandeld is, door gebruik te maken van de interne klachtenprocedure.

Met dit besluit wordt nader invulling gegeven aan de vereisten voor de geschilleninstantie en haar bestuur, reglement en informatievoorziening. De geschilleninstantie wordt opgericht voor in ieder geval de duur van de transitieperiode, waarna de wettelijke grondslag voor de geschilleninstantie in beginsel op 1 januari 2028 vervalt op grond van artikel 48c, derde lid. In artikel 48c, vierde lid is voorzien in de mogelijkheid om de vervaldatum te laten vervallen. Deze mogelijkheid is opgenomen gelet op de wens van verschillende partijen voor een permanente geschilleninstantie voor de pensioensector. In de Pensioenwet is tevens voorzien in een evaluatie van de doeltreffendheid en effecten van de externe geschilleninstantie vijf jaar na inwerkingtreding. De inhoud van dit besluit zal deel uitmaken van deze evaluatie. De vraag of de geschilleninstantie permanent zou moeten worden zal ook in deze evaluatie worden betrokken.

In het voorgestelde artikel 48c van de Pensioenwet is de Implementatiewet buitengerechtelijke geschillenbeslechting consumenten grotendeels van overeenkomstige toepassing verklaard. Voor de vormgeving van de lagere regelgeving is, in aanvulling op de uit de Implementatiewet buitengerechtelijke geschillenbeslechting voortvloeiende vereisten, zoveel mogelijk aangesloten bij de regelgeving zoals vervat in het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen. Dit omdat de geschillenbeslechting bij pensioenfondsen raakvlakken heeft met de geschillenbeslechting bij financiële ondernemingen. Zo gaat het (inhoudelijk) bij beide soorten geschillen om potentieel grote financiële effecten voor de betrokken partijen.

Qua vereisten zijn ook de nodige raakvlakken, bijvoorbeeld de benodigde onafhankelijkheid en rapportageverplichtingen.

In het voorgestelde artikel 48c van de Pensioenwet is opgenomen dat de minister de geschilleninstantie aanwijst. De komende periode zal samen met de sector gekeken worden naar de concrete invulling van de geschilleninstantie en hoe of waar deze het best kan worden ondergebracht. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een versterking en/of uitbreiding van en/of samenwerking met de Ombudsman Pensioenen, een apart onderdeel ondergebracht bij Kifid (de geschilleninstantie voor financiële dienstverleners) of het oprichten van een aparte rechtspersoon. Daarbij zal in het bijzonder aandacht zijn voor pensioenfonds die reeds beschikken over een interne geschilleninstantie (zoals een geschillencommissie of een commissie van beroep).

In de internetconsultatie zijn veel vragen gesteld over de aanwijzing, duur en uitwerking van de externe geschilleninstantie. Deze vragen zijn geadresseerd in paragraaf 11.1.7 van deze nota van toelichting.

De Implementatiewet buitengerechtelijke geschillenbeslechting consumenten, die van overeenkomstige toepassing is verklaard in artikel 48c van de Pensioenwet, stelt eisen aan de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de geschilbeslechters. Voor wat betreft onafhankelijkheid is ervoor gekozen om aan bestuurders en medewerkers aanvullend de eis te stellen dat zij in het jaar direct voorafgaand aan hun betrokkenheid bij de geschilleninstantie niet werkzaam zijn geweest bij of enige functie bekleed hebben bij een pensioenuitvoerder of een belangenvereniging voor pensioenuitvoerders. Hiermee wordt niet bedoeld het lid zijn van een vakvereniging of beroepsvereniging. De leden van het bestuur hebben zitting op persoonlijke titel. Dit is van belang omdat de bij een geschil betrokken partijen voldoende vertrouwen moeten kunnen hebben in een eerlijke behandeling van hun geschil. Ook onafhankelijkheid ten opzichte van de overheid is van belang. Daarom past terughoudendheid bij het aanvaarden en uitoefenen van bevoegdheden van Onze Minister in het kader van geschilleninstanties. Tegelijkertijd is het zo dat de minister een systeemverantwoordelijkheid heeft voor het goed functioneren van de geschilleninstantie, uit hoofde van zijn systeemverantwoordelijkheid voor het pensioen als arbeidsvoorwaarde. Daarom wordt het passend geacht dat de minister beslist over de erkenning van geschilleninstanties en een verantwoordelijkheid neemt ten aanzien van het doorlopend toezicht op het functioneren van de geschilleninstanties. In dit hoofdstuk zijn daarom rapportageverplichtingen opgenomen. Voorts dient de minister in te stemmen met de samenstelling van het bestuur, de benoemingsprocedure van het bestuur, de samenstelling van het geschillenbeslechtingsorgaan, de wijziging van het reglement, de begroting en de jaarrekening. Ook is in het besluit opgenomen dat uitgebrachte bindende adviezen door de geschilleninstantie gepubliceerd worden. Met het oog op de privacy is het anonimiseren van deze informatie van belang.

Voorts worden eisen gesteld aan het reglement van de geschilleninstantie. Daarbij wordt omwille van de onafhankelijkheid een grote mate van beleidsvrijheid gegeven aan het instituut, bijvoorbeeld als het gaat om de *invulling* van het reglement, maar worden wel vereisten gesteld voor wat betreft het hebben van een reglement en welke onderdelen het reglement zou moeten bevatten. Zo wordt onder anderen voorgeschreven dat regels worden opgesteld omtrent wraking van een betrokken persoon, de manier waarop partijen kennis kunnen nemen van de ingebrachte feiten, stellingen, verklaringen en hoe daarop gereageerd kan worden.

Een toelichting van de lasten voor burgers en uitvoerders op hoofdlijnen is te vinden in de memorie van toelichting van de Wet toekomst pensioenen. Beoogd hierbij is dat de kosten voor de burger om een geschil aan te brengen nihil of zo laag mogelijk blijven. Dit is een van de zaken die de minister kan toetsen bij het wel of niet aanwijzen van een geschilleninstantie. Bij Kifid is het bijvoorbeeld zo dat het aanbrengen van een geschil kosteloos is voor de consument.

9. Vrijstellings- en boetebesluit bij de Wet verplichte deelname aan bedrijfstakpensioenfondsen 2000

Het Vrijstellings- en boetebesluit bij de Wet verplichte deelname aan bedrijfstakpensioenfondsen 2000 (hierna: VBB) regelt onder welke voorwaarden aan een werkgever een vrijstelling van de verplichtstelling aan een bedrijfstakpensioenfonds moet of kan worden verleend. De Wet toekomst pensioenen laat de vrijstellingsgronden en voorwaarden waaronder de vrijstellingen afgegeven moeten of kunnen worden, ongewijzigd. Het VBB kan daarmee voor een groot deel in stand gelaten worden.

Echter, een aantal berekeningen dienen in het licht van de wet te worden aangepast. Deze berekeningen zijn voortaan opgenomen in een ministeriële regeling bij het VBB, de Regeling vrijstellingen Wet Bpf2000. Op die manier kunnen toekomstige wijzigingen in de rekenregels eenvoudiger worden aangepast, waardoor de berekeningen actueler kunnen aansluiten op de geldende markt- en economische omstandigheden en in ongebruik geraakte regels kunnen worden aangepast. Verder zijn de administratieve en procedurele voorschriften die eerder in de bijlages stonden, ook in de ministeriële regeling opgenomen. Specifiek voor de berekening van de performancetoets geldt dat het type berekening ook wordt aangepast. Om de berekening van de performancetoets actueler te maken zal niet meer worden uitgegaan van een theoretische normportefeuille. De uitwerking van deze berekening is onderdeel van de Regeling vrijstellingen Wet Bpf2000.

Het VBB is op het volgende punt aangepast. Met de introductie van de Wet toekomst pensioenen krijgen alle pensioenregelingen het karakter van een premiereregeling. Dit betekent dat de toezegging die aan werknemers wordt gedaan, een bepaalde ingelegde premie is. Dat roept de vraag op (ook gesteld bij de internetconsultatie) in hoeverre de toets op actuariële gelijkwaardigheid nog nodig is. Vanuit het oogpunt van de bescherming van de werknemers is het raadzaam om de toets op de actuariële gelijkwaardigheid niet te schrappen. Als uit evaluatie blijkt dat de toets op de actuariële gelijkwaardigheid na overstap op premiereregelingen geen toegevoegde waarde heeft ten opzichte van de toets op de financiële gelijkwaardigheid, kan dit alsnog worden gezien. Om de bedrijfstakpensioenfondsen en werkgevers op dit punt tegemoet te komen, is mogelijk gemaakt om de toets op de actuariële gelijkwaardigheid achterwege te laten. Hiervoor is vereist dat zowel het verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds als de werkgever instemmen met het achterwege blijven van de toets op actuariële gelijkwaardigheid. Daarnaast is voor het achterwege laten van de toets op de actuariële gelijkwaardigheid vereist dat de eigen pensioenregeling van de werkgever dezelfde pensioensoorten kent (ouderdompensioen, nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen) als de pensioenregeling die wordt uitgevoerd door het verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds. Aan de eis van financiële gelijkwaardigheid moet te allen tijde worden voldaan.

10. Regeldruk

Dit besluit geeft uitvoering aan nieuwe maatregelen die in de Wet toekomst pensioenen zijn aangekondigd. Met betrekking tot regeldruk heeft het besluit gevolgen voor pensioenuitvoerders. Er is een aantal nieuwe verplichtingen die leidt tot extra regeldruk. Dit betreft maatregelen die samenhangen met de transitie en daarmee tot incidentele regeldruk leiden. Hieronder zijn de maatregelen beschreven die, aanvullend op hetgeen in de Wet toekomst pensioenen reeds is beschreven, gevolgen hebben voor de regeldruk. Voor werkgevers en burgers zorgt dit besluit niet voor aanvullende regeldruk. Voor de volledigheid wordt daarvoor verwezen naar de beschreven regeldrukparagraaf in de memorie van toelichting van de Wet toekomst pensioenen (te vinden in hoofdstuk 14).

10.1. Gevolgen voor pensioenuitvoerders

Opdrachtbevestiging

De opdrachtbevestiging bevat informatie over de wijze waarop de pensioenuitvoerder de opdracht van de partijen die de pensioenregeling zijn overeengekomen zal invullen, welke overwegingen het bestuur daarbij heeft gehad en wat de consequenties van gemaakte keuzes zijn. Het brengt informatie over diverse reeds genomen besluiten samen. De opdrachtbevestiging stelt enkele eisen over de verantwoording van die besluiten. Ook moet de informatie aangeleverd worden aan sociale partners. Hoewel dit een nieuw vereiste is, hebben pensioenfondsen en sociale partners doorgaans in de praktijk reeds contact over deze informatie voorafgaand aan de opdrachtaanvaarding. De regeldruk die gepaard gaat met deze formalisering is naar verwachting derhalve beperkt. De regeldruk wordt geraamd op ongeveer € 725 duizend.^{18,19}

Informatie aan pensioenfondsen

De Wet toekomst pensioenen legt vast dat het verantwoordingsorgaan en het belanghebbendenorgaan inspraak krijgen op het besluit van het pensioenfondsbestuur over invaren en de inzet van vermogen. Bij een verantwoordingsorgaan gaat het om een adviesrecht, bij een belanghebbendenorgaan om een goedkeuringsrecht. Aanvullend daarop legt het Besluit vast dat het pensioenfondsbestuur bij een verzoek tot advies of goedkeuring een overzicht wordt verstrekt van de beweegredenen voor het besluit en van de gevolgen die het besluit naar verwachting voor belanghebbenden zal hebben. Deze verplichting kan gezien worden als een verwaarloosbare vergroting van de regeldruk, aangezien de informatie die verstrekt wordt reeds voorhanden is bij het pensioenfonds. Er hoeft geen nieuwe informatie opgesteld of verzameld te worden, het

¹⁸ Bij alle handelingen is voor de benodigde tijd per handeling uitgegaan van de tijdsbestedingstabel voor burgers/bedrijven uit het handboek Meting Regeldrukkosten (https://www.kcwj.nl/sites/default/files/handboek_meting_regeldrukkosten_v_1-1-2018.pdf).

¹⁹ Hierbij wordt uitgegaan van: 1) 75% van de pensioenfondsen (in totaal 184 actieve pensioenfondsen) vaart in naar het nieuwe stelsel, waarvoor de opdrachtbevestiging van toepassing zal zijn, dit betreft 138 pensioenfondsen; 2) er zijn maximaal 3 personen benodigd (waarvan 1 leidinggevende voor 20 uur, 1 hoogopgeleide medewerker voor 40 en 1 administratieve medewerker voor 40 uur); 3) het uurtarief voor een leidinggevende betreft € 77 bruto, het uurtarief voor hoogopgeleide medewerkers betreft € 54 bruto, het uurtarief voor een administratieve medewerker betreft € 39 bruto.

Besluit regelt enkel dat de informatie verstrekt wordt aan het verantwoordingsorgaan en het belanghebbendenorgaan.

Datakwaliteit

In het implementatieplan geeft de pensioenuitvoerder aan welke werkzaamheden door haar en de externe accountant in het transitieproces worden uitgevoerd. Het pensioenfonds dat gaat invaren geeft de externe accountant de opdracht werkzaamheden te verrichten naar de dataelementen die gegeven de pensioenadministratie van het pensioenfonds kritiek zijn en op de controles op de pensioenadministratie die het pensioenfonds heeft uitgevoerd. Daarnaast wordt de externe accountant na de transitie gevraagd om aanvullende werkzaamheden te verrichten. Deze werkzaamheden zullen in ieder geval gericht zijn op een extra waarborg dat, op het moment van invaren, berekeningen juist, volledig en reproduceerbaar zijn en daarmee vertrouwen aan deelnemers geven. De regeldruk wordt geraamd op ongeveer € 725 duizend.²⁰

11. Advies en internetconsultatie

Bij conceptversies van dit besluit is in verschillende fasen commentaar en advies ingewonnen. In april 2022 heeft eerst een internetconsultatie plaatsgevonden. De op die versie ontvangen commentaren zijn verwoord in paragraaf 11.1. Daarbij is vermeld tot welke aanpassingen het betreffende commentaar heeft geleid. Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft op een conceptversie van dit besluit geadviseerd bij de internetconsultatie. In paragraaf 11.2 is weergegeven tot welke aanpassingen het advies van het ATR heeft geleid. Het aangepaste concept besluit is vervolgens ter toetsing, respectievelijk voor advies voorgelegd aan DNB, AFM, de Belastingdienst en de Raad voor de Rechtspraak. De uitkomsten van de toetsing door DNB, AFM, de Belastingdienst zijn verantwoord in de paragrafen 11.3, 11.4 en 11.5. Tot slot, is het advies van de Raad voor de Rechtspraak verantwoord in paragraaf 11.6.

11.1. Verantwoording internetconsultatie

Een conceptversie van dit besluit heeft van 2 april 2022 tot en met 30 april 2022 voorgelegd voor internetconsultatie. In deze periode zijn 45 openbare reacties ontvangen, alsmede enkele niet openbare. In deze paragraaf wordt alleen ingegaan op commentaren die betrekking hadden op het voorliggende besluit. De opmerkingen, suggesties, vragen en andere commentaren hebben de invulling en onderbouwing van dit besluit zondermeer verbeterd.

De ingebrachte reacties zijn zorgvuldig bezien en gewogen. Waar een reactie aanleiding gaf tot een andere beleidsmatige keuze is dat in deze paragraaf vermeld. Dat geldt ook voor reacties die noopten tot verduidelijking, aanscherping of verdieping van de toelichting op het besluit. Die aanpassingen zijn verwerkt in de toelichting op het besluit. Reacties die na weging geen aanleiding vormden voor een andere beleidsmatige keuze, zijn hieronder eveneens weergegeven. Daarbij is vermeld op grond van welke

²⁰ Hierbij wordt uitgegaan van: 1) 75% van de pensioenfondsen (in totaal 184 actieve pensioenfondsen) vaart in naar het nieuwe stelsel, waarvoor de opdrachtbevestiging van toepassing zal zijn, dit betreft 138 pensioenfondsen; 2) er zijn maximaal 3 personen benodigd (waarvan 1 leidinggevende voor 20 uur, 1 hoogopgeleide medewerker voor 40 en 1 administratieve medewerker voor 40 uur); 3) het uurtarief voor een leidinggevende betreft € 77 bruto, het uurtarief voor hoogopgeleide medewerkers betreft € 54 bruto, het uurtarief voor een administratieve medewerker betreft € 39 bruto.

overwegingen het commentaar niet is overgenomen. Deze reacties zijn hieronder – waar mogelijk – gecombineerd en samengevat. De paragraaf is thematisch ingedeeld overeenkomstig de volgorde van de toelichting op dit besluit.

11.1.1 Invulling wettelijk kader pensioenovereenkomsten in het nieuwe pensioenstelsel Risicohouding

Naar aanleiding van opmerkingen van WTW, Ortec en de Pensioenfederatie zijn de maatstaven voor de risicohouding verder verduidelijkt en begrippen zijn omschreven voor het pessimistische scenario en het risicomijdend beleggingsbeleid. Artikel 14u van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is hierop aangevuld.

Voorts heeft het Verbond van Verzekeraars een opmerking gemaakt over het vaststellen van de risicohouding. Naar aanleiding hiervan is in artikel 14t van het Besluit uitvoering Pw en Wvb verduidelijkt dat de risicohouding per 'leeftijdscohort' wordt vastgesteld, in plaats van per 'cohort'.

Ortec vraagt eveneens wat de overwegingen waren om de maatstaven ter bepaling van de risicohouding te bepalen aan de hand van naar overlevingskans gewogen, gemiddelde verwachte reële pensioenuitkering. Door rekening te houden met de overlevingskansen bij de maatstaf waarin het minimum rendement tot uitdrukking komt, wordt de leeftijdsopbouw meegenomen in de gemiddelde verwachte pensioenuitkering van het hele pensioenfonds. Overigens gaat het met name om *de afwijking* in uitkomst van de overlevingskans gewogen, gemiddelde verwachte reële pensioenuitkering tussen het mediane scenario en het scenario van het 5de percentiel.

Een anonieme burger vraagt waarom de risicohouding per leeftijdscohort en niet per cohort is gedefinieerd. Een definitie van de risicohouding per leeftijdscohort biedt de mogelijkheid het risico naarmate de pensioendatum nadert af te bouwen. Een onderscheid in leeftijdscohorten bij de risicohouding is van belang om onderscheid te kunnen maken naar leeftijd in het risico dat deelnemers kunnen dragen en willen nemen.

De Pensioenfederatie vraagt of de maatstaf voor risicohouding in het eerste lid, onderdeel a samengevoegd kan worden met die van het eerste lid, onderdeel c. Dit is echter onwenselijk, aangezien zij een belangrijk verschil kennen. De maatstaf in artikel 14u, eerste lid, onderdeel a, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb heeft betrekking op het risico in de opbouw en uitkeringsfase, terwijl de maatstaf in artikel 14u, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb alleen gaat over het risico voor de populatie uitkeringsgerechtigden in de uitkeringsfase. Samennemen van de maatstaven zou kunnen betekenen dat bijvoorbeeld een stijging van het risico in uitkeringsfase niet zichtbaar wordt omdat deze gecompenseerd wordt door een afname in het risico in de opbouwfase.

Achmea beveelt aan om jaarlijks de premie en doelstelling te toetsen en, indien daar aanleiding voor is, hierover in gesprek te gaan met sociale partners. De redenering daarbij is dat als een pensioenuitvoerder de grenzen bereikt van de risicohouding, dit zou moeten leiden tot een gesprek met sociale partners over de wenselijkheid van het beleid en/of de risicohouding. Hierbij wordt opgemerkt dat sociale partners niet gaan over de risicohouding, en dit dus geen directe aanleiding kan geven voor een jaarlijkse toetsing.

WTW geeft aan dat in hun ogen te weinig ruimte wordt gelaten aan de pensioenuitvoerder om aanpassingen door te voeren na overschrijding van de risicohouding die gebaseerd is op de uniforme scenario'set. Bij de inrichting van het strategisch beleggingsbeleid zijn voldoende mogelijkheden om te rekening te houden met afwijkingen tussen beleggingsbeleid en risicohouding die voortkomen uit het gebruik van de uniforme scenario'set in plaats van de scenario'set waarop het feitelijk beleggingsbeleid is gebaseerd. Een aanvullende vereiste om in een dergelijk geval een gesprek plaats te laten vinden tussen sociale partners en het pensioenfonds – zoals WTW voorstelt – is daarom niet nodig.

De Pensioenfederatie geeft aan dat een jaarlijkse toetsing van het beleggingsbeleid aan de risicohouding wringt en vraagt of een vijfjaarlijkse toetsing zou kunnen. Het feitelijk beleggingsbeleid wordt jaarlijks getoetst en het strategisch beleggingsbeleid vijfjaarlijks. Het is belangrijk om het feitelijk beleggingsbeleid periodiek te toetsen.

Voorts vindt WTW dat een soortgelijke vereiste als geldt voor de solidaire premieovereenkomst met beschermingsrendementen gekoppeld aan een directe beschermingsportefeuille ook van kracht zou moeten zijn voor de flexibele premieovereenkomst. In reactie hierop wordt aangegeven dat dit voor de flexibele premieregeling niet nodig is, aangezien in die regeling gebruik wordt gemaakt van persoonlijke risicoprofielen die gekoppeld zijn aan de directe beschermingsportefeuille.

Risicopreferentie onderzoek

VCP, WTW en de Pensioenfederatie hebben opmerkingen gemaakt over het risicopreferentie-onderzoek. Naar aanleiding van deze opmerkingen is opgenomen dat het risicopreferentie-onderzoek een zo objectief mogelijke uitkomst dient op te leveren. Eerder was opgenomen dat het onderzoek een objectieve uitkomst moest opleveren. Deze aanpassing is gedaan omdat een uitkomst van een risicopreferentie-onderzoek niet onfeilbaar objectief kan zijn. Dit is aangepast in artikel 14v, vijfde lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Solidariteits- en risicodelingsreserve

De Pensioenfederatie heeft vragen gesteld over de solidariteits- en risicodelingsreserve. Naar aanleiding hiervan is in het besluit opgenomen dat een pensioenuitvoerder één solidariteitsreserve of risicodelingsreserve per pensioenregeling moet aanhouden, indien deze reserve onderdeel is van de regeling. Het is dus niet mogelijk om één reserve voor meerdere, afzonderlijke regelingen aan te houden. Deze bepaling is ter verduidelijking toegevoegd aan artikel 1g van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

De Pensioenfederatie en Achmea hebben voorts ook opmerkingen gemaakt over het in kaart brengen van baten en lasten van de doelstellingen van een solidariteitsreserve of risicodelingsreserve. Naar aanleiding hiervan is het besluit aangepast. Het is daarmee niet langer vereist dat per doelstelling van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve in kaart wordt gebracht wat de baten en lasten van die specifieke doelstelling zijn en hoe dat een effect heeft op de evenwichtigheid van de afspraken rond de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve. Baten, lasten en effecten rond de reserve moeten nog steeds in beeld gebracht en onderbouwd worden, maar het is niet noodzakelijk om dat per separate doelstelling te doen.

Het AG vraagt om verduidelijking ten aanzien van definities en werking van collectieve voorzieningen. Uitgangspunt is dat pensioenuitvoerders ruimte hebben om zelf invulling

te kunnen geven aan voorzieningen ter dekking van financiële risico's, in aansluiting op de regelgeving in het huidige stelsel. Daarbij is het toegestaan om reserves aan te houden waarmee meerdere risico's worden gedekt, met uitzondering van het MVEV, omdat op basis van de IORP II-richtlijn is voorgeschreven dat hiervoor een aparte voorziening moet worden aangehouden. Ten aanzien van het MVEV is aangegeven dat pensioenfondsen hierover op het einde van een kalenderjaar moeten beschikken. In lagere regelgeving is tevens aangegeven dat pensioenfondsen in de ABTN en het pensioenreglement moeten vastleggen welke financiële bronnen hiervoor aangesproken worden. De solidariteits- of risicodelingsreserve hebben tot doel om risico's op een dergelijke wijze te delen zodat dit een meerwaarde oplevert voor het collectief. Dat betekent dat bepaalde vormen van risicodeling via deze reserve zijn toegestaan, zoals intergenerationele risicodeling met toekomstige pensioenopbouw of het opvangen van vooraf gedefinieerde tegenvallers, maar andere risico's juist niet. Voor dergelijke risico's, zoals bijvoorbeeld onverwachte tegenvallers of premievrije voortzetting, zal dus een aparte voorziening gevormd moeten worden, omdat deze risico's buiten de doelstelling van een solidariteits- of risicodelingsreserve vallen.

Vaste en variabele uitkering

Verskillende reacties, waaronder die van het Verbond van Verzekeraars, de Pensioenfederatie en Aon, gaan voorts in op de situatie dat de uitvoerder een combinatie aanbiedt van een vastgestelde en een variabele uitkering. Aangezien de keuze van een combinatie tussen een vaste en variabele uitkering qua proces vergelijkbaar is met de situatie waarbij de pensioenuitvoerder meerdere beleggingsprofielen hanteert, is artikel 7c, eerste lid, onder b, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb uitgebreid met de situatie dat de uitvoerder een combinatie aanbiedt van een vastgestelde en een variabele uitkering en is artikel 7c, eerste lid, onder c, uit de consultatieversie, komen te vervallen.

Achmea en WTW hebben opmerkingen gemaakt over de voorgestelde wijze van inkoop van een vaste uitkering. Op basis van deze reacties is besloten om een dekkingsgraadneutraal inkooptarief voor te schrijven bij de inkoop van een vaste uitkering, waarbij de minimale eis van 104% en de maximale eis van 125% zijn komen te vervallen. Dit is aangepast in artikel 1e van het Besluit uitvoering Pw en Wvb en is toegelicht in de artikelsgewijze toelichting.

Achmea, Aon, de Pensioenfederatie en PGB stellen voor om het mogelijk te maken dat in de opbouwfase geleidelijke aankoop van een vaste uitkering mogelijk wordt gemaakt bij uitvoering van de flexibele premieregeling. Het is waar dat het in het huidige pensioenstelsel, met een "onzuivere" premieovereenkomst, mogelijk is om voor de pensioendatum aanspraken op een vaste uitkering te administreren voor deelnemers. Het is echter in het belang van de deelnemer dat er tot de pensioendatum kan worden doorbelegd en in het licht daarvan wordt geleidelijke aankoop van een vaste uitkering niet gefaciliteerd. Het doorbeleggen tot de pensioendatum is een wezenlijk onderdeel van de herziening van het pensioenstelsel. Doordat er langer kan worden doorbelegd is het voor pensioenuitvoerders mogelijk om meer pensioenvermogen te verwerven voor hun deelnemers. Wel zal doorbeleggen gebaseerd zijn op het lifecycle-beginsel, waardoor richting pensioendatum risico's geleidelijk worden afgebouwd en op deze wijze het conversierisico wordt verkleind. Op deze manier wordt eveneens meer zekerheid voor de deelnemer bereikt. Daarnaast kunnen pensioenuitvoerders de life-cycle beleggingen zodanig inrichten dat het renterisico al geleidelijk vóór de pensioendatum wordt afgebouwd, ook kunnen sociale partners kiezen voor een variabele uitkering,

hiermee is het mogelijk om een deel van het pensioenvermogen door te beleggen. Pensioenfondsen kunnen er in deze periode voor kiezen om het renterisico voor deelnemers geleidelijk af te dekken, zodat het rente-conversierisico beperkt is op pensioendatum. De uiteindelijke risico's bij omzetting zullen altijd gedeeltelijk afhangen van financiële omstandigheden, met name de rentestand, ook indien vaste uitkeringen voor de pensioendatum zouden zijn ingekocht.

Overige onderwerpen

Voorts zijn vragen gesteld over het opheffen van de leenrestrictie. Naar aanleiding hiervan is verder verduidelijkt hoe omgegaan moet worden met het opheffen van de leenrestrictie met mogelijke negatieve pensioenvermogens tot gevolg. Aan artikel 1d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is daartoe een vierde lid toegevoegd, waarmee is vastgelegd dat aan het einde van het jaar het vermogen niet negatief kan zijn. Verder is bepaald dat de uitvoerder er zorg voor moet dragen dat er bij beëindiging van deelname aan de pensioenregeling op een ander moment dan 31 december geen negatief pensioenvermogen is.

VCP en AFM vragen voorts om nadere toelichting ten aanzien van het opheffen van de leenrestrictie in de flexibele premieovereenkomst. Het opheffen van de leenrestrictie is niet onmogelijk in de flexibele premieovereenkomst, maar zal alleen binnen bepaalde randvoorwaarden mogelijk zijn. Er is voorgeschreven dat persoonlijke pensioenvermogens aan het einde van een kalenderjaar of bij tussentijdse beëindiging niet negatief mogen zijn. Dit betekent dat een collectieve reserve aanwezig zal moeten zijn om persoonlijke vermogens in het betreffende jaar aan te kunnen vullen, indien deze door beleggingstegenvallers bij opheffing van de leenrestrictie negatief zijn geworden. In dat geval is er bewust voor gekozen om solidariteit toe te voegen aan de flexibele premieovereenkomst door middel van deze risicodelingsreserve. Het opheffen van de leenrestrictie ligt daarom in een flexibele premiereregeling minder voor de hand dan in de solidaire premiereregeling.

Er zijn verschillende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over het projectierendement. Naar aanleiding van opmerkingen van de Kring van Pensioenspecialisten, AON, AZL, het actuarieel adviesbureau Confident, de Pensioenfederatie en Cardano is expliciet gemaakt dat het projectierendement na de ingangsdatum van het pensioen ook kan wijzigen indien dit, naast een wijziging van de parameter voor het aandelenrendement of een wijziging van de risicohouding, het gevolg is van een wijziging van de risicovrije rente of van de prijsinflatie. Dit is toegevoegd aan artikel 17a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Cardano beveelt aan om in het besluit op te nemen dat wordt toegestaan dat deterministische stressscenario's mogen worden gehanteerd voor het in kaart brengen van de rente- en spreadeffecten van theoretisch beschermingsrendement en de beschermingsportefeuille. Deze extra mogelijkheid zou betekenen dat gedefinieerd zou moeten worden welke deterministische scenario's gebruikt zouden moeten worden. Deze methode levert uiteindelijk een minder compleet beeld op dan een stochastische analyse. Die analyse kan bovendien meelopen in een bredere beoordeling van de effecten van het beleggingsbeleid aan de hand van een ALM-analyse die pensioenfondsen nu al toepassen en dat ook in het nieuwe pensioenstelsel zullen blijven doen. Daarom is ervoor gekozen om de stochastische scenariosets te handhaven.

Ortec vindt dat pensioenuitvoerders niet op voorhand een niveau moeten definiëren waarbij sprake is van onverwachte inflatie. Voor alle risico's die via de reserves worden gedeeld, zal immers onderbouwd moeten worden hoe de risicodeling wordt ingevuld, en hoe geborgd wordt dat dit evenwichtig is. Een onderbouwing rond de evenwichtigheid van de risicodeling is onvoldoende. Het is dan namelijk niet van tevoren duidelijk bij welk niveau sprake is van onverwachte inflatie die gecompenseerd moet worden. Bij andere vormen van risicodeling, zoals deling van het renterisico, is dat vooraf wél duidelijk.

De Pensioenfederatie vraagt tot slot om te verduidelijken dat het ingegane nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen voor wat betreft sterfte, micro- en macro-langlevens onverkort mee mag doen met de toedeelregels (beschermings- en overrendement) en de regels voor het vullen en uitdelen van de solidariteitsreserve. Dit is toegestaan en is hiermee verduidelijkt.

Onder andere PGB en Aon hebben gevraagd om ten behoeve het principe van 'geen premie, wel recht', nadere regels te stellen in het Besluit toekomst pensioenen. Verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen die op dit moment al een premiereregeling uitvoeren, geven ook uitvoering aan het principe geen premie, wel recht zonder dat daarvoor nadere regels zijn gesteld. Er zijn hierover geen klachten of problemen bekend, waardoor er op dit moment geen aanleiding wordt gezien om nadere regels te stellen.

11.1.2 Invulling opdrachtbevestiging

Verschillende partijen hebben vragen gesteld over de opdrachtbevestiging. Het beginsel van de opdrachtbevestiging staat in de wet, in het voorliggende besluit zijn hier nadere regels aan gesteld.

Met de toegevoegde opdrachtbevestiging wordt het inzicht in de gevolgen van gemaakte keuzes vergroot. Het is een aanpassing dan wel formalisering van het bestaande iteratieve proces, maar zonder dat de verantwoordelijkheidsverdeling ten aanzien van de pensioenregeling daarmee wijzigt. Hierbij wordt nogmaals benadrukt dat met de wet en de nadere uitwerking in het besluit niet is beoogd de invulling van de pensioenregeling weg te halen bij de sociale partners. De invulling van de pensioenregeling is nog steeds het primaat van sociale partners. Het is dan ook nadrukkelijk niet de bedoeling dat de pensioenuitvoerder een oordeel geeft over de keuzes die sociale partners maken. Het betreft een feitelijke onderbouwing van de door het pensioenfonds gekozen inrichting van de instrumenten (gegeven de gemaakte keuzes van sociale partners), ten behoeve van het eerdergenoemde tweeledige doel van de opdrachtbevestiging. Hierbij wordt ten slotte gewezen op dat de opdrachtbevestiging, met toelichting, blijvend onderdeel is van de Pensioenwet.

De AFM heeft voorts opgemerkt dat in artikel 28d, tweede lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is opgenomen dat het pensioenfonds toelicht welke overwegingen aan de vormgeving van de pensioenregeling ten grondslag liggen. Hierbij moet, onder andere, worden toegelicht wat de effecten van de vormgeving zijn voor verschillende leeftijdscohorten. De AFM bemerkt dat er ook andere cohorten dan leeftijdscohorten zijn, en verzoekt de wetgever daarom om in sub b, c en d 'leeftijdscohort' te vervangen door 'cohort'. De opdrachtbevestiging volgt het contract en/of de vormgeving van het contract. Daarmee is de keuze voor de term 'leeftijdscohort' dan ook in lijn. Overigens laat de formulering "ten minste" in artikel 28d, tweede lid, van het Besluit uitvoering Pw

en Wvb ruimte voor nadere invulling van de toelichting, bijvoorbeeld door andere cohorten mee te nemen in de onderbouwing.

Voorts heeft de Kring van pensioenspecialisten gevraagd om bij de opdrachtaanvaarding een toets op begrijpelijkheid op te nemen, bijvoorbeeld door middel van een panelonderzoek. Het is in ieder geval van belang dat pensioenfondsen verantwoorden waarom zij bepaalde keuzes hebben gemaakt en wat de consequenties van die keuzes zijn. Begrijpelijkheid kan hier een onderdeel van zijn, maar dat wordt niet verplicht voorgeschreven. In het voorstel is onder meer opgenomen dat pensioenfondsen moeten verantwoorden of de keuzes die zij maken, gegeven de afspraken van de sociale partners, passen bij de populatie. Voor zover zij ook overwegingen van begrijpelijkheid meenemen, zullen zij deze in hun onderbouwing opnemen. Uiteraard staat het pensioenuitvoerders vrij hun onderbouwing, behorende bij de opdrachtaanvaarding, mede te baseren op een uitgevoerd (panel)onderzoek.

Achmea en Stichting pensioenfonds medisch specialisten hebben opgemerkt dat de informatie in de opdrachtbevestiging voldoende aan bod komt in de ABTN, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en het uitvoeringsreglement. APG heeft opgemerkt dat de vormeisen van de opdrachtbevestiging voor vertraging zorgen. De VCP heeft opgemerkt dat een half jaar voor specifieke keuzes en informatieverstrekking over de risicohouding, reserves, toedelingsregels en projectierendement te weinig is. Een deel van de informatie, zoals de informatie over de solidariteitsreserve, de toedelingsregels en het projectierendement, landt op meerdere plekken. De opdrachtbevestiging heeft echter een ander doel dan de genoemde documenten. Het regelt onder meer dat pensioenfondsen de keuzes die zij maken verantwoorden, dat zij de consequenties inzichtelijk maken en dat zij de informatie verstrekken aan sociale partners. De regering laat pensioenfondsen vrij op welke wijze zij deze informatie met sociale partners wil delen en heeft er zodoende voor gekozen deze vereisten niet toe te voegen aan de uitvoeringsovereenkomst, aangezien dit de juridische vastlegging van rechten en verplichtingen tussen pensioenfonds en de werkgever(s) betreft. Er is ook niet gekozen voor een uitbreiding van de ABTN en de verplichting deze aan sociale partners te verstrekken. De ABTN beoogt het actuariële en bedrijfstechnische beleid transparant te maken en maakt als bedrijfsplan het algeheel functioneren en de samenhang tussen bedrijfsvoering, financieringsbeleid en risico's voor pensioenfondsen inzichtelijk. Indien partijen het in hun situatie passend vinden de bestaande documenten met de genoemde informatie aan te vullen en te verstrekken aan sociale partners is dat evenwel mogelijk. Pensioenfondsen zullen reeds tijdens de arbeidsvoorwaardelijke fase en voorafgaand aan het opdrachtverzoek beginnen met het verkennen van de meest optimale inrichting. De opdrachtbevestiging dient slechts als sluitstuk van een langer lopend en iteratief proces. Er is dus feitelijk langer dan een half jaar om deze vast te stellen.

Tot slot vinden de Pensioenfederatie, APG en Pensioenfonds medisch specialisten, FNV de mogelijkheid voor toezichthouders om bij de opdrachtbevestiging regels te kunnen stellen ten aanzien van de wijze waarop de informatie wordt gegeven te breed en vrezend uitgebreide regels. De bevoegdheid van de toezichthouder gaat niet verder dan de manier waarop de informatie aan de toezichthouder moet worden verstrekt. De toezichthouders kunnen op grond van deze bepaling niet verzoeken tot aanvullende inhoudelijke informatie naast hetgeen in het artikel geregeld.

11.1.3 Invulling waarborgen voor een evenwichtige transitie

Naar aanleiding van opmerkingen van Ortec, WTW, Aon en de Pensioenfederatie is er nadere duiding opgenomen in de toelichting over het gebruik van de ABTN voor het definiëren van het huidige beleid. Zo is aangegeven dat bij de waardering van de huidige pensioenaanspraken en pensioenrechten het vastgelegde beleidskader van de ABTN van 30 juni 2022 het uitgangspunt is. Er is voor deze datum gekozen zodat regels van de indexatie-AMvB en het transitie-FTK geen invloed hebben op het beleidskader van het huidige pensioencontract, zodat bijvoorbeeld de effecten ten opzichte van het huidige pensioencontract goed in beeld kunnen worden gebracht. Wel biedt het besluit ruimte om beleidsonderdelen te actualiseren en voor pensioenfondsen die niet gebruik maken van het transitie-FTK actuelere elementen van het FTK-beleid mee te nemen (zoals bijvoorbeeld het premiebeleid).

Ortec vraagt hoe het netto profijt van het gebruik van het transitie-FTK inzichtelijk moet worden gemaakt wanneer het moment na de transitie wordt gemodelleerd. Doel van de berekening is het inzichtelijk maken van het netto profijt van het gebruik van het transitie-FTK. Daarbij wordt vergeleken met de situatie waarin geen gebruik wordt gemaakt van het transitie-FTK. Het maakt voor die vergelijking niet uit of het invaren wordt gemodelleerd. Er kan daarom gekeken worden naar een situatie waarin het FTK onverkort wordt voortgezet als dat eenvoudiger in de uitvoering is.

Ortec vraagt eveneens waarom in het besluit is aangegeven hoe netto profijt berekeningen gemaakt moeten worden als gebruik is gemaakt van de indexatie-AMvB. De indexatie-AMvB kent geen verplichting om het generatie-effect middels netto profijt in kaart te brengen. Het besluit geeft aan hoe netto profijt wordt berekend in geval daarvoor desalniettemin gekozen wordt.

Naar aanleiding van opmerkingen van onder meer Aon is in het besluit opgenomen dat pensioenuitvoerders bij verschillende toeslagambities voor actieve en inactieve deelnemers de marktwaarde van de huidige pensioenopbouw van een actieve deelnemer vaststellen onder de aanname dat zijn of haar status niet wijzigt tot aan pensionering.

Naar aanleiding van opmerkingen van Ortec en Aon alsmede de toezichttoets is het begrip kritische dekkingsgraad komen te vervallen. Verduidelijkt is dat sociale partners en pensioenfondsen moeten toelichten in hoeverre verschillende financiële en economische scenario's zijn verkend en hiernaast in het transitieplan moeten aangeven in welke situaties de afgesproken doelstellingen, voorrangsregels en maatstaven zonder meer gelden en er geen nadere besluitvorming meer nodig is. Zij geven deze situaties ten minste weer in termen van een dekkingsgraad, maar kunnen ook naar andere omstandigheden kijken, zoals rente, inflatie, etc. Ook is in de regelgeving opgenomen dat een kwantitatieve onderbouwing moet worden gegeven voor deze dekkingsgraad. Tevens is naar aanleiding van de ontvangen opmerkingen het begrip 'inhoudelijke afspraken' gedefinieerd in de regelgeving. Inhoudelijke afspraken geven concreet aan welke maatregelen in beginsel worden genomen in verschillende situaties.

De VCP vraagt duidelijk te maken dat het transitieplan ook afspraken over compensatie moet bevatten. Verduidelijkt is in het artikel dat de informatie inzake de doelstellingen, maatstaven en voorrangsregels een aanvulling zijn op de inhoud die reeds wettelijk in artikel 150d van de Pensioenwet wordt voorgeschreven, zoals de afspraken die gemaakt zijn over compensatie.

Aon vraagt bij berekenen van het nettoprofijs in het overbruggingsplan te verduidelijken of deze berekening eenmalig gemaakt moet worden, op het moment van opteren van het transitie-FTK, dan wel dat deze berekening jaarlijks gemaakt moet worden. In de Wet toekomst pensioenen is aangegeven dat de nettoprofijsberekening alleen van toepassing is voor het eerste overbruggingsplan dat een pensioenfonds indient en voor het eerste overbruggingsplan op basis van een fondsspecifieke invaardeckingsgraad, dit besluit wijzigt daar niets aan.

Door Aon, Ortec en de Pensioenfederatie zijn vragen gesteld over het berekenen van de effecten van het transitie-FTK. In het jaarlijks in te dienen overbruggingsplan geeft het pensioenfonds aan wat de (netto profijt) effecten voor deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden zijn als gebruik wordt gemaakt van het transitie-FTK ten opzichte van het reguliere FTK. Voor de in het implementatieplan op te nemen informatie kunnen deze gemaakte berekeningen worden gebruikt en mag van voorspellingen worden uitgegaan nu op het moment van indienen van het implementatieplan niet bekend is hoe de transitieperiode zal verlopen. Er wordt niet vereist dat er achteraf, na de transitie, nieuwe berekeningen van deze effecten worden gemaakt om het implementatieplan te updaten.

Ortec geeft aan dat voor de bepaling van de kritische dekkingsgraad noodzakelijk is dat meerdere risico neutrale scenariosets ter beschikking worden gesteld. De Commissie parameters buigt zich momenteel onder meer over de vraag hoeveel risico-neutrale scenariosets ter beschikking moeten worden gesteld.

APG geeft aan dat zij de nadere invulling van de standaardregel missen. De standaardmethode is opgenomen in het besluit. De standaardregel die een onderdeel is van de standaardmethode wordt nader uitgewerkt in een ministeriële regeling. PGB vraagt hoe de invaardeckingsgraad vastgesteld moet worden voor pensioenfondsen die meerdere soorten regelingen uitvoeren. Pensioenfondsen die meerdere pensioenregelingen uitvoeren, berekenen de invaardeckingsgraad net zoals zij nu de dekkingsgraad berekenen.

De Pensioenfederatie stelt dat grote wijzigingen in de beleggingsportefeuille als gevolg van de stelselwijziging ook ná het invaren moeten kunnen plaatsvinden. Daartoe is al enige ruimte aangezien de toetsing op het feitelijke beleggingsbeleid aan het strategisch beleggingsbeleid jaarlijks (eens in de 12 maanden) wordt gedaan. Bovendien geldt de eis dat het beleid passend is, wat iets ruimer uitgelegd kan worden dan directe overeenstemming in het beleid.

De VCP geeft aan dat kwantitatieve onderbouwing van het overbruggingsplan en de fondsspecifieke invaardeckingsgraad in de eerste jaren van het transitie-FTK niet mogelijk is. De fondsspecifieke invaardeckingsgraad kan pas gebruikt worden als duidelijk is hoe de afspraken over de overstap naar een gewijzigde pensioenregeling eruitzien. Dan pas kan deze ook kwantitatief onderbouwd worden. Tot die tijd kan een pensioenfonds een generieke invaardeckingsgraad gebruiken.

AZL stelt voor, met verwijzing naar het besluit van 7 juni 2022 tot wijziging van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie, de regeling voor overbruggingsplannen op te nemen in het besluit ftk en de verlaagde beleidsdekkingsgraad voor toeslagverlening ook open te stellen voor fondsen die niet voornemens zijn overbruggingsplannen in te dienen. De

aangepaste regels voor toeslagverlening zijn alleen van toepassing voor pensioenfondsen die voornemens zijn in te varen en van het transitie-FTK gebruik maken (en dus overbruggingsplannen indienen). Met het besluit van 7 juni 2022 is hierop een voorschot genomen voor besluiten over toeslagverlening die genomen worden tussen 1 juli 2022 en 1 januari 2023. Omdat het in deze periode nog niet mogelijk is gebruik te maken van het transitie-FTK, ontbreekt deze eis hier. Deze regels zijn opgenomen in het Besluit uitvoering Pw en Wvb omdat het een transitiemaatregel betreft. De bepalingen die gebaseerd zijn op delegatiegrondslagen in het transitiehoofdstuk staan in het van het Besluit uitvoering Pw en Wvb bij elkaar in hoofdstuk 9b.

In reactie op de vrees van Pensioenfonds KPN inzake capaciteitsproblemen bij uitvoeringsorganisaties en toezichthouders gedurende de transitie, wordt opgemerkt dat pensioenuitvoerders in het implementatieplan een analyse van de procesbeheersing moeten opnemen, waaronder een beoordeling of betrokken partijen over voldoende tijd beschikken. Tevens moeten zij een risicoanalyse doen op de uitbestedingsrelatie, waarbij capaciteit een aandachtspunt kan zijn. Wat betreft de capaciteit bij de toezichthouders wordt opgemerkt dat deze wordt uitgebreid tijdens de transitie.

Pensioenfonds KPN en het Koninklijk Actuarieel Genootschap vragen naar de toepasselijke regels indien DC-kapitaal via het standaardpad invaren, derhalve zonder individueel bezwaarrecht, wordt omgezet naar een nieuwe pensioenregeling. Het standaard inwaarpad is van toepassing bij een interne collectieve waardeoverdracht binnen een pensioenfonds. Voor het omzetten van pensioenregelingen via het standaard inwaarpad zijn twee omrekenmethodes beschikbaar, de standaardmethode en de Value Based-ALM. Omzetting via het standaard inwaarpad naar een nieuwe premieregeling geschiedt volgens een van deze methodes.

De Pensioenfederatie vraagt verduidelijking over de toetsing door de toezichthouder van de interne waardeoverdracht en de geldende beslistermijnen. DNB beoordeelt de voorgenomen collectieve waardeoverdracht inhoudelijk en procedureel. De toets op de evenwichtige belangenafweging is een toetsing op de vormgeving van de evenwichtige belangenafweging. De evenwichtige belangenafweging is immers een open norm die wordt ingevuld door het pensioenfonds. De enkele omstandigheid dat de evenwichtige belangenafweging ook tot een andere uitkomst had kunnen leiden, betekent niet automatisch dat de norm is overtreden. Bij de open norm van de evenwichtige belangenafweging hoort dat het pensioenfonds de relevante omstandigheden selecteert en betreft bij het invaarsbesluit. Pensioenfondsen zullen aan DNB moeten kunnen onderbouwen op welke wijze is voldaan aan de verplichting tot evenwichtige belangenafweging. Pensioenfondsen zullen ook moeten voorzien in een kwantitatieve onderbouwing. Deze wordt door DNB beoordeeld. Daarnaast toetst DNB het gevolgde besluitvormingsproces: zijn de fondsorganen adequaat geraadpleegd en is het intern toezicht betrokken en hebben zij de correcte informatie gekregen. DNB toetst de voorgenomen collectieve waardeoverdracht ook op meerdere onderdelen inhoudelijk. Namelijk op de collectieve actuariële neutraliteit, de financiële effecten en op de financiële en andere risico's wordt inhoudelijk getoetst. Bij een reguliere collectieve waardeoverdracht bedraagt de termijn tussen melding bij DNB en de beoogde overdrachtsdatum ten minste drie maanden, voor de transitie wordt dus uitgegaan van een periode van ten minste zes maanden met mogelijkheid om te verlengen. De reden dat hier een langere termijn geldt, houdt verband met de hoeveelheid meldingen die,

naar verwachting, gedurende een korte periode zullen worden gedaan bij DNB. Om een zorgvuldige beoordeling te kunnen maken, is, mede op verzoek van DNB, besloten de termijnen te verlengen. Binnen die verlengde termijnen kan de beoordeling afgerond worden.

Adfiz geeft aan dat de systematiek voor de bruto profijt berekening is gebaseerd op de situatie bij pensioenfondsen en niet toegepast kan worden voor regelingen die ondergebracht zijn bij een verzekeraar of premiepensioeninstellingen. De wet kent alleen onderscheid naar overeenkomst en geen onderscheid naar soort uitvoerder. Dit besluit wijzigt hier niets aan.

Ortec geeft aan dat meer duidelijkheid gewenst is rondom vaststelling van netto profijt voor verschillende premieafspraken. De regering geeft aan dat zij verdere inkadering van aannames en veronderstellingen met betrekking tot premieafspraken niet nodig vindt om niet-gegronde grote verschillen tussen pensioenfondsen bij de bepaling van de inclusieve marktwaarde door middel van de vba-rekenmethodiek te voorkomen en laat daarmee voldoende ruimte voor maatwerk bij pensioenfondsen.

Hoorrecht

De Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten samen met de Beroepspensioenvereniging Medisch Specialisten en de verenigingen van gepensioneerden van het vliegend personeel van KLM, stellen zowel vragen over de vormgeving als over de invulling van het hoorrecht. Het hoorrecht is van toepassing op het transitieplan. Een afzonderlijk hoorrecht op de verschillende onderdelen van het transitieplan is niet passend, aangezien de genoemde onderdelen met elkaar samenhangen en in z'n totaliteit evenwichtig moeten zijn. Daarnaast is een afzonderlijk hoorrecht op deze onderdelen niet nodig aangezien de vereniging van gepensioneerden en/of de vereniging van gewezen deelnemers, op de verschillende onderdelen uit het transitieplan kan ingaan op het moment dat zij het hoorrecht uitoefenen.

Daarnaast pleiten Beroepspensioenvereniging Medisch Specialisten en Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten ervoor het hoorrecht voor verplichtgestelde beroepspensioenregelingen in te richten via de bestaande beroepspensioenvereniging. Zij stellen dat het hoorrecht bijvoorbeeld statutair zou kunnen worden verankerd om zo de onafhankelijkheid van gepensioneerden en slapers te waarborgen. In algemene zin is er vrijheid voor verenigingen voor de invulling van het (statutaire) doel. Om echter als beroepspensioenvereniging in de zin van de Wet verplichte beroepspensioenregeling te kwalificeren geldt de specifieke voorwaarde dat het statutaire doel uitsluitend 'het verzorgen van een beroepspensioenregeling' dient te zijn. Het is dan ook niet passend om het (statutaire) doel van een bestaande beroepspensioenvereniging uit te breiden om op die manier het hoorrecht uit te oefenen om de belangen van gewezen deelnemers of van pensioengerechtigden bij het pensioenfonds te behartigen.

Implementatieplan

Er zijn verschillende reacties gekomen op de voorgenomen regelgeving ten aanzien van het implementatieplan.

De Kring van Pensioenspecialisten (KPS) vraagt om pensioenuitvoerders in het implementatieplan op te laten nemen waarom voor de gekozen uitvoering en voor het governance-model is gekozen. In het implementatieplan moeten pensioenuitvoerders de te nemen stappen in de implementatiefase en uitvoeringsfase opnemen, het beoogde

tijdpad hiervoor en een aantal analyses omtrent de uitvoering. Pensioenuitvoerders moeten voldoende inzicht geven in de gekozen uitvoering. Er is geen aanleiding om pensioenfondsen te verplichten hun bestuursmodel te herzien boven op de andere opgaven waar zij tijdens de transitie voor staan. Bij de voorbereiding de Wet toekomst pensioenen is opnieuw naar de governance van pensioenfondsen gekeken. Hoewel in het nieuwe pensioenstelsel andere vraagstukken voor kunnen liggen, zijn de bestaande governance-structuren en vormen van verantwoording en medezeggenschap ook toepasbaar in de transitie en in de nieuwe situatie. Pensioenfondsen hoeven in het implementatieplan dan ook niet te verantwoorden waarom zij kiezen voor het gehanteerde governance-model.

Daarnaast vraagt de KPS om verzekeraars en premiepensioeninstellingen bredere informatie te laten geven dan het volstaan met het verwijzen naar het doorlopen productontwikkelingsproces, waarmee de producten tot stand zijn gekomen. Het besluit regelt welke onderdelen van het implementatieplan ook overeenkomstig van toepassing zijn op verzekeraars en premiepensioeninstellingen. Daar waar de onderdelen in het implementatieplan overeenkomen met het reeds doorlopen productontwikkelingsproces kan daarnaar verwezen worden, waar dat niet het geval is, zal deze informatie in het implementatieplan nader uitgewerkt dienen te worden.

Het belang van datakwaliteit wordt in den brede onderschreven. In meerdere reacties, waaronder die van de Pensioenfederatie, Milliman Pensioenen en de FNV, is echter de vraag gesteld of de werkzaamheden die de externe accountant dient te verrichten in het kader van het waarborgen van de datakwaliteit niet door een andere partij verricht kunnen of soms zelfs zouden moeten worden. Om te beginnen, de regering wil de bestaande bevoegdheids- en taakverdeling tussen verschillende partijen, waaronder die van de externe accountant, de externe IT-auditor, de sleutelfunctiehouders, de interne accountant en de certificerende actuaire, niet doorbreken. De externe accountant of de externe IT-auditor zal daarom waar mogelijk gebruik maken van de door deze partijen verrichte werkzaamheden. Om de druk op capaciteit van externe accountants te verlichten, heeft de regering gezien welke partij aan dezelfde eisen als de externe accountant voldoet. De rol die de externe accountant ten aanzien van datakwaliteit voorafgaand aan de transitie vervult, kan ook door een externe IT-auditor worden vervuld die op de ledenlijst van NOREA vermeld staat als gekwalificeerde IT-auditor. De regering acht het daarbij passend om de eindverantwoordelijkheid voor deze werkzaamheden voorafgaand aan de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, bij een externe accountant of bij een externe IT-auditor te beleggen. Immers, gezien het belang van datakwaliteit is het gewenst om deze taak bij een externe, onafhankelijke partij te beleggen. De regering vindt het daarnaast noodzakelijk dat werkzaamheden minimaal worden verricht conform de controlestandaard over overeengekomen specifieke werkzaamheden (dit kan een COS 4400 of een Richtlijn 4401 betreffen). Standaarden zorgen daarbij voor uniformiteit binnen een proces met open normen. Op die manier wordt het pensioenfondsbestuur in staat gesteld een oordeel te vormen over de juistheid en volledigheid van de relevante pensioendata benodigd voor de transitie en indien hier aanleiding voor is opvolging geven aan de bevindingen van de externe accountant of van de externe IT-auditor. Deze elementen dienen opgenomen te worden in het implementatieplan. Ook zal het pensioenfondsbestuur op basis van deze bevindingen een oordeel dienen te vormen over de juistheid en volledigheid van de transitie en indien nodig daar invulling aan geven. De extra waarborg op het moment dat de transitie is afgerond om daarmee te borgen dat de omzetting betrouwbaar is verlopen, wordt door een externe accountant verricht. Hij zal uiterlijk in het jaar na de transitie de opdracht

krijgen onderzoek te verrichten naar de juistheid en volledigheid van de transitie. Ook op dat moment zal de accountant naar verwachting gebruik maken van werkzaamheden die door andere functionarissen worden uitgevoerd. Het artikel en de toelichting zijn hierop aangepast.

Daarnaast vragen de KPS en de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants om deelnemers in staat te stellen en te attenderen op het belang van het controleren van de juistheid van de eigen persoonsgegevens. De voorgenomen publiekscampagne zal hierin voorzien. De publiekscampagne bestaat globaal gezien uit twee fasen. In de eerste fase, na de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, wordt gestart met de publiekscommunicatie over wat pensioen is, de noodzaak van de nieuwe pensioenregels, de belangrijkste zaken die blijven en de belangrijkste zaken die veranderen en waar men terecht kan voor meer (persoonlijke) informatie. In de tweede fase, naar mate de transitie vordert, is er steeds meer specifieke, persoonlijke informatie beschikbaar. In deze fase zullen mensen worden gestimuleerd om deze informatie te controleren. Pensioenuitvoerders informeren hun deelnemers ook individueel wanneer en waar deze informatie beschikbaar is.

Tot slot geeft het ATR aan dat de toelichting bij het besluit niet duidelijk maakt of het transitieplan en het implementatieplan begrijpelijk moeten zijn. Informatie die de pensioenuitvoerder aan de deelnemer verstrekt of beschikbaar stelt, moet voldoen aan de bestaande eisen van informatie, te weten: correct, duidelijk en evenwichtig alsook tijdig. Dat geldt daarmee ook voor het implementatieplan aangezien dit plan door de pensioenuitvoerder aan de deelnemer beschikbaar wordt gesteld via de website van de pensioenuitvoerder. Voor het transitieplan geldt dat deze door de sociale partners wordt opgesteld. Dat neemt niet weg dat ook de transitieplannen begrijpelijk moeten zijn. Enerzijds voor de deelnemer en anderzijds voor de primaire ontvanger, de pensioenuitvoerder. Immers, indien de deelnemer meer inzicht wil krijgen in de afspraken die sociale partners hebben gemaakt in het kader van de transitie kan hij het transitieplan raadplegen dat beschikbaar wordt gesteld op de website van de pensioenuitvoerder.

Communicatieplan

Het Verbond van Verzekeraars geeft aan dat de verplichting voor de pensioenuitvoerder van het tonen van de verschillen tussen de situatie voor en na de transitie niet voor alle onderdelen mogelijk is als de gewijzigde pensioenregeling wordt ondergebracht bij een andere pensioenuitvoerder. Daarom wordt in artikel 46a, vierde lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb aanvullend geregeld dat bij uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst door een nieuwe pensioenuitvoerder de oude pensioenuitvoerder de informatie die de nieuwe pensioenuitvoerder nodig heeft voor onder meer de informatieverstrekking aan deelnemers over de situatie voor en na de transitie moet verstrekken.

Voorts geeft de Pensioenfederatie aan de voorschriften van het communicatieplan te gedetailleerd te vinden. Het communicatieplan geeft een kader aan de te verstrekken transitie-informatie en past daarmee bij het gestelde doel. Daarnaast is de Pensioenfederatie bezorgd over de eisen die de AFM zou kunnen stellen aan het communicatieplan. In reactie hierop wordt aangegeven dat de bevoegde toezichthouder ten aanzien van het communicatieplan echter enkel regels kan stellen ten aanzien van de wijze van aanlevering van de communicatieplannen, de Wet toekomst pensioenen vormt het kader voor wat betreft de inhoud van het communicatieplan.

Waardeoverdracht tijdens de transitie

De Pensioenfederatie stelt voor om het recht op individuele waardeoverdracht op te schorten bij een pensioenfonds waarbij de aanspraken op grond van een uitkeringsovereenkomst inmiddels zijn omgezet naar een persoonlijk pensioenvermogen tot het moment waarop deze omzetting ook bij het ontvangende pensioenfonds heeft plaatsgevonden. Er is daarom geen aanleiding om nadere regels te stellen aan waardeoverdracht tijdens de transitie. Ook tijdens de transitie is het van belang dat een individuele waardeoverdracht kan plaatsvinden. Dit is immers een recht van de werknemer indien hij van baan verandert. Het kan namelijk zijn dat het perspectief in termen van rendement, indexatie, winstbijschrijving of niet-korten gunstiger is door het mee te nemen pensioen te kunnen samenvoegen met de nieuwe opbouw dan wanneer dit niet mogelijk is. Bovendien vraagt een individuele waardeoverdracht zowel voor de betrokken uitvoerders als voor de deelnemer slechts een beperkte aanvullende handeling en/of informatieverplichting in vergelijking met de handelingen en informatievoorziening die gepaard gaat met een baanwisseling zonder waardeoverdracht.

11.1.4 Invulling transitiecommissie

Geen wijzigingen.

11.1.5 Invulling fiscaal kader

In het algemene deel van de memorie van toelichting van de Wet toekomst pensioenen is per abuis opgenomen dat wordt voorgesteld de verlaagde franchises, zoals deze gelden in de tweede pijler, ook te introduceren in de derde pijler. Dit is echter niet het geval. Het introduceren van verlaagde franchises in de derde pijler zou leiden tot een grote toename van complexiteit voor zowel de belastingplichtigen, als voor de Belastingdienst. Dit geldt in het bijzonder in de gevallen dat een belastingplichtige zowel pensioen opbouwt in de tweede pijler als in de derde pijler. Als verlaagde franchise worden geïntroduceerd in de derde pijler, dan moet een belastingplichtige meerdere berekeningen maken om te bekijken welke combinatie van franchise en premiepercentage leidt tot de hoogste aftrek. Als deze belastingplichtige daarnaast ook nog optimaal gebruik wil maken van de reserveringsruimte, dan zijn ook voor de afgelopen 10 jaar steeds deze berekeningen nodig. Deze veelvoud aan berekeningen zou kunnen worden voorkomen door in de derde pijler aan te sluiten bij de franchise zoals die is toegepast in de tweede pijler. In de derde pijler is dan dus geen sprake meer van een keuzemogelijkheid. Dit kan echter alleen, wanneer pensioenuitvoerders de benodigde gegevens communiceert met de belastingplichtige. Beide systemen (veel berekeningen of aansluiten bij tweede pijler opbouw) zijn foutgevoelig en leiden tot een toename in de complexiteit van het toezicht voor de Belastingdienst. Om deze reden is ervoor gekomen om verlaagde franchises niet op te nemen in de derde pijler.

In de internetconsultatie is opgemerkt dat de huidige tekst van artikel 11f Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 duidelijker is. Dat is inderdaad het geval. Het artikel en de toelichting zijn hierop aangepast.

In reactie op de internetconsultatie vraagt het Verbond van Verzekeraars of in artikel 10b van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965 verduidelijkt kan worden hoe het gemiddelde van niet regelmatig genoten loonbestanddelen moet worden vastgesteld, wanneer een werknemer minder dan vijf jaar in dienst is op moment dat zich een

gebeurtenis voordoet als bedoeld in het derde, vierde, vijfde of zevende lid van dat artikel (overlijden, onbetaald verlof, onvrijwillig ontslag respectievelijk deeltijd werken). In de artikelsgewijze toelichting op dit artikel is met een voorbeeld nader uitgewerkt hoe in de bedoelde situaties het gemiddelde van niet regelmatig genoten loonbestanddelen kan worden vastgesteld.

11.1.6 Invulling informatievoorschriften

De AFM geeft aan het belangrijk te vinden dat pensioenuitvoerders, voorafgaand aan de omzetting van de pensioenen, nadenken over de wijze waarop zij deelnemers gaan informeren over deze impactvolle verandering van het pensioenstelsel. Om deze reden is het belangrijk dat in de wet is opgenomen dat pensioenuitvoerders een communicatieplan dienen aan te leveren bij de AFM. In de memorie van toelichting bij de Wet toekomst pensioenen is reeds beschreven dat pensioenuitvoerders het communicatieplan aan de AFM moeten verstrekken. Gelet op deze opmerking van de AFM is artikel 46a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb hierop aangepast.

De AFM merkt voorts op dat in artikel 5a, eerste lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb de informatie over de solidariteits- en risicodelingsreserve ontbreekt voor gewezen deelnemers (art. 40 van de Pensioenwet). Deze omissie is weggenomen door dit toe te voegen aan artikel 5a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Het Verbond van Verzekeraars geeft aan dat er ten onrechte een verwijzing naar het format van de Pensioenvergelijker is opgenomen in artikel 9b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb. In lijn met de doelstelling om pensioenuitvoerders de ruimte te geven de juiste vormgeving te bepalen, zijn de formats voor het Pensioenoverzicht, Pensioen 1-2-3 en ook de Pensioenvergelijker niet langer van toepassing. De opmerking van het Verbond van Verzekeraars is derhalve terecht. Het besluit op dit punt zodanig aangepast dat het eerste lid van artikel 9b Besluit uitvoering Pw en Wvb is komen te vervallen.

De Pensioenfederatie stelt voorts de vraag of de verplichte informatie over de mogelijke ontwikkeling van het pensioen ('navigatiemetafoor') alleen ziet op het ouderdomspensioen. Hierop kan bevestigend worden geantwoord. Ook kan bevestigend gereageerd worden op de opmerking dat de voorgeschreven informatie over de solidariteits- of risicodelingsreserve erop neerkomt dat de pensioenuitvoerder ook informeert over een wijziging in het voor de uitkering gereserveerd vermogen voor zover deze wijziging het gevolg is van een onttrekking of toevoeging aan de betreffende reserve.

De AFM beveelt aan aanvullende inhoudelijke vereisten aan het communicatieplan in het besluit op te nemen. Het communicatieplan en de daaruit voortvloeiende verplichting tot verstrekking van individuele transitie-informatie een middel voor een belangrijk doel. Deelnemers en pensioengerechtigden moeten zo goed als mogelijk kunnen weten, begrijpen en volgen wat er voor hen verandert als gevolg van de transitie, waarom hiertoe is besloten en op welke wijze de pensioenuitvoerder voornemens is de transitie uit te voeren. De normen voor het plan en de informatie moeten de pensioenuitvoerder aanzetten dat doel te bereiken. Die normen zijn voldoende doelgericht. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat de tekst in artikel 150j van de Pensioenwet is verduidelijkt waar het gaat om de doelstelling van het communicatieplan.

De AFM adviseert in het besluit expliciet te maken dat het effect van onttrekkingen uit de solidariteits- en risicodelingsreserve ook periodiek inzichtelijk gemaakt moet worden

voor gewezen deelnemers. Zowel actieve als inactieve deelnemers moeten inderdaad te zien krijgen of – en indien dat het geval is in hoeverre – het voor hun uitkering gereserveerd vermogen is veranderd als gevolg van een onttrekking of toevoeging aan de collectieve reserve. Dit is derhalve in het besluit opgenomen. Nu alle type deelnemers daarmee worden geïnformeerd over de gevolgen van de solidariteits- of risicodelingsreserve, is er geen noodzaak in het verplichten deze informatie ook op de website te plaatsen, ook met het oog op het voorkomen van informatie-overvloed.

Het ATR vraagt aandacht voor de begrijpelijkheid en werkbaarheid van de beoogde transitie van uitkerings- naar premieregelingen en voor het doenvermogen van burgers die te maken krijgen met deze transitie. De ingewikkeldheid van technische onderdelen van deze transitie wordt zeker onderkend. Een deelnemer zal uiteindelijk bij de transitie vooral willen weten of hij behoudt wat hij had opgebouwd, en of het te bereiken pensioen noemenswaardig afwijkt van mogelijke verdere opbouw in de oude pensioenregeling. De informatie die dit besluit voorschrijft ziet dan ook op die informatiebehoefte en niet zo zeer op de techniek van de transitie, alhoewel deze informatie ook beschikbaar zal zijn.

Achmea geeft aan dat niet elke mutatie in de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve gevolgen heeft voor de deelnemer en verzoekt daarom periodieke informatie te maximeren op een jaar. Hierbij wordt gewezen dat het gaat om de mate waarin het voor de uitkering gereserveerd vermogen of de uitkering verandert als gevolg van een storting in of uitdeling uit de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve. Dit besluit regelt dat de pensioenuitvoerder ervoor zorgt dat de (gewezen) deelnemer op het pensioenoverzicht hiervan kennis kan nemen. Periodiek is daarmee gekoppeld aan het betreffende pensioenoverzicht.

De Pensioenfederatie verzoekt de artikelen 2, 9a en 9c van het Besluit uitvoering Pw en Wvb aan te passen met het oog op de beschikbare informatie en het actief informeren. De bepaling die ziet op de wijze waarop een pensioenuitvoerder informeert of toegang verschaft tot informatie ingrijpend is gewijzigd. Deze wijziging is in overleg met de pensioensector tot stand gekomen. Er is geen aanleiding tot verdergaande aanpassing.

Adfiz vraagt voorts of een wijziging van de pensioenregeling ook behoort tot de eis die artikel 3a stelt dat elke wezenlijke wijziging ten opzichte van het pensioenoverzicht van het voorgaande jaar aangegeven wordt. Hiermee wordt bevestigd dat het jaarlijkse pensioenoverzicht een wijziging in de pensioenregeling in acht neemt.

Een aantal commentaren in de internetconsultatie geven aan dat, met het loslaten van de uniformiteitseis van het pensioenoverzicht, het onduidelijk is waar de A-factor te vinden is. De Wet toekomst pensioenen brengt geen verandering aan in de bestaande, wettelijke verplichting van een pensioenuitvoerder tot informatieverstrekking over de jaarlijkse aangroei van het pensioen. De vormvereiste is derhalve losgelaten, de inhoudelijke eisen niet.

11.1.7 Invulling geschillenbeslechting

Dit besluit voorziet in de (aangepaste) bevoegdheidsverdeling tussen de toezichthouders DNB en AFM. Het toezicht op de naleving op de nieuwe eisen inzake (i) de interne klachtenprocedure en (ii) de externe geschilleninstantie is een onderdeel van het gedragstoezicht. Dit is toebedeeld aan de AFM. In dit besluit is vastgelegd dat de AFM toezicht hierop kan en mag uitvoeren.

Definities en doelgroep

Onder andere Achmea, Montae en de Pensioenfederatie hebben gevraagd of de definitie van 'klacht' niet te ruim is. De definitie van klacht is bewust ruim geformuleerd om de klachtenprocedure laagdrempelig te maken. Bovendien sluit de definitie aan bij de richtsnoeren van EIOPA, zoals vermeld in de artikelsgewijze toelichting. In de recent gepubliceerde 'Gedragslijn – Goed omgaan met klachten' van de Pensioenfederatie²¹ wordt ook deze ruime definitie gehanteerd. Ook de Raad voor de rechtspraak onderschrijft de keuze voor de ruime definitie in haar advies.

Naar aanleiding van de opmerkingen in een aantal reacties (AZL, Montae, Orde van Advocaten, Pensioenfederatie) en ook naar aanleiding van het advies van de Raad voor de Rechtspraak (zie paragraaf 11.5) is voor de duidelijkheid een definitie van 'geschil' toegevoegd in artikel 14f van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Naar aanleiding van de opmerking in de reactie van AZL is de omschrijving van de doelgroep in artikel 48b van de Pensioenwet in lijn gebracht met de (ruimere) omschrijving in artikel 14f van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Administratie

Naar aanleiding van de reactie van AZL is in artikel 14h, eerste lid, onder e, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb, de datum van afhandeling van een klacht toegevoegd. In het registreren van de datum van binnenkomst van een klacht is voorzien in artikel 14h, eerste lid, onder b, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Interne beroepsmogelijkheid

Achmea, Montae en de Pensioenfederatie hebben aandacht gevraagd voor pensioenuitvoerders met een reeds bestaande interne beroepsmogelijkheid bij een klacht (bijvoorbeeld een beroeps- of geschillencommissie). De Pensioenfederatie merkt onder meer op dat dit, voor pensioenfondsen die nu een drie fasen klachten- en geschillenprocedure kennen, betekent dat de derde fase – het beroep bij de onafhankelijke Commissie van Beroep – in ieder geval tijdelijk (tot 2028) komt te vervallen door de komst van de externe geschillencommissie waarbij de pensioenuitvoerders dwingendrechtelijk verplicht zijn aangesloten. Voor de verdere vormgeving en inrichting van de externe geschilleninstantie vinden gesprekken met betrokken partijen plaats, waarbij aandacht wordt besteed aan pensioenuitvoerders met al bestaande vormen van interne geschillenbeslechting. Daarbij zijn de bovengenoemde vragen en opmerkingen betrokken.

Voorts wordt opgemerkt dat voor zover een interne beroepsmogelijkheid aanwezig is en zal blijven bestaan, deze de gang naar de externe geschilleninstantie of andere instanties niet mag beperken, zoals ook opgemerkt in de reactie van de Ombudsman pensioenen. Dit is verduidelijkt in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 14k van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Aanwijzen leden geschilleninstantie

De Orde van Advocaten stelt voor om de geschiktheid en onafhankelijkheid van de leden van de geschilleninstantie te laten toetsen door DNB. Deze suggestie is niet overgenomen omdat voor de toets van DNB op andere aspecten ziet dan nodig is voor de leden van de geschilleninstantie (onder meer geschillenbeslechting, bemiddeling).

²¹ Gedragslijn 'Goed omgaan met klachten', Pensioenfederatie, Den Haag, juni 2022.

Bovendien zou deze eis het moeilijker maken om voldoende geschikte kandidaten te vinden. Om de onafhankelijkheid van zowel de bestuursleden als de geschilbeslechtters te waarborgen, zal de suggestie uit de reactie van AZL om de eis van onafhankelijkheid uit de artikelen 14m, tweede lid en 14n, eerste lid van het Besluit uitvoering Pw en Wvb te laten vervallen niet worden overgenomen. Overigens is de deskundigheid van de leden wel verduidelijkt in paragraaf 8.2. van het besluit.

Aanwijzing en uitwerking van de geschilleninstantie

In de reacties op de internetconsultatie zijn door de Consumentenbond, Kifid, Montae, Ombudsman Pensioenen, Orde van Advocaten, Pensioenfederatie diverse vragen gesteld over aspecten van de externe geschilleninstantie die in de Wet wetsvoorstel toekomst pensioenen zijn geregeld. Het betreft onder meer de aanwijzing, de duur en de uitwerking van de geschilleninstantie. Om de samenhang tussen de Wet toekomst pensioenen en onderhavig besluit toekomst pensioenen te waarborgen, volgt hierna een reactie op hoofdlijnen op deze aspecten. Voor het overige wordt verwezen naar de beantwoording van de vragen over de externe geschilleninstantie in de nota naar aanleiding van het verslag²² en de nota naar aanleiding van het nader verslag²³.

In artikel 48c van de Pensioenwet is voorgeschreven dat pensioenuitvoerders aangesloten behoren te zijn bij een door de minister aangewezen geschilleninstantie. Een aanwijzing zal geschieden op aanvraag en dat betekent dat het in theorie mogelijk zou zijn dat er meerdere aanvragen voor aanwijzing kunnen worden ingediend. Het ligt echter voor de hand om tot één geschilleninstantie te komen voor alle pensioenuitvoerders, ook met het oog op de herkenbaarheid en overzichtelijkheid voor de deelnemer. Daarbij is aandacht voor de reeds bestaande instanties op het terrein van klachtafhandeling en geschillenbeslechting. Het is belangrijk dat de verschillende instanties goed samenwerken en deelnemers snel doorverwijzen indien dit nodig is.

In de periode na de internetconsultatie is samen met de pensioensector de concrete invulling van de geschilleninstantie verkend en hoe of waar deze het best kon worden ondergebracht. Het is belangrijk dat er een instantie tot stand komt die op een wijze functioneert vergelijkbaar met andere instanties die functioneren op het niveau van de Wet buitengerechtelijke geschillenbeslechting consumenten.²⁴

In de pensioensector ontbreekt zo'n wettelijk geborgd instituut dat de taak en bevoegdheid heeft geschillen daadwerkelijk te beslechten, zodat de gang naar de rechter niet nodig hoeft te zijn. Pensioenuitvoerders moeten zich aansluiten bij en binden aan het reglement van zo'n instituut. In de periode na de internetconsultatieperiode heeft de dialoog met de pensioensector plaatsgevonden of dan wel op welke wijze de belangrijke en meest voorkomende taak tot bemiddeling bij klachten (mediation) onderdeel wordt van de keuze voor die onderbrenging. Het gaat er immers om dat bemiddeling en beslechting doel- en rechtmatig werken. Concreet, wordt in het door de instantie op te stellen en door de minister goed te keuren reglement niet alleen de precieze reikwijdte opgenomen maar ook de bevoegdheden tot het nemen van maatregelen. Bij de goedkeuring door de minister wordt als referentie het reglement van de SKGZ en/of het Kifid genomen, als meest in het oog springende voorbeelden.

²² Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 7.

²³ Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 11.

²⁴ Dit zijn: Stichting Klachten- en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ), Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid), Huurcommissie en Stichting Geschillencommissie Consumenten.

Het doel van de externe geschilleninstantie is dat belanghebbenden een laagdrempelige mogelijkheid krijgen om hun geschil voor te leggen aan een onafhankelijke instantie, voor het geval de interne klachtenprocedure bij de betreffende uitvoerder niet tot een oplossing heeft geleid die aanvaardbaar is voor de deelnemer. Voor de duur van de introductie van de externe geschilleninstantie is in eerste instantie aangesloten bij de transitieperiode. Hiervoor is gekozen omdat in de transitieperiode een tijdelijke toename van het aantal geschillen wordt verwacht. Op deze manier is zowel de rechtsbescherming van de belanghebbende versterkt, als creëert zij in de vorm van de geschilleninstantie een, zoals de Raad van State het beschrijft, 'zeeffunctie' voor de civiele rechtspraak. Zo wordt zo veel als mogelijk de beheersing van een toename van het beroep op de civiele rechtspraak bevorderd. Overigens is het niet zo dat de geschilleninstantie zich qua reikwijdte beperkt tot geschillen betreffende de transitie. Tijdens de transitieperiode kan de geschilleninstantie ook andere geschillen met betrekking tot de uitvoering van een pensioenregeling behandelen. Denk bijvoorbeeld aan geschillen over vermeende fouten in het berekend pensioen of ten onrechte geweigerde dekking.

De komende periode zal samen met de (koepels van) pensioenuitvoerders en andere betrokken partijen in gesprek gaan over de operationalisering van de geschilleninstantie. Dan zullen ook de samenwerking, financiering en het capaciteitsvraagstuk ook aan de orde komen.

11.1.8 Invulling vrijstellings- en boetebesluit

Met het Besluit toekomst pensioenen zijn de bijlages bij het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 (hierna: VBB) overgeheveld naar de Regeling vrijstellingen Wet Bpf 2000. Naar aanleiding van de internetconsultatie is een aantal inhoudelijke reacties ontvangen met betrekking tot de voorgenomen wijzigingen in de bijlages bij het VBB. Voor zover deze reacties toezien op de berekeningen, worden deze verwerkt en verantwoord in de toelichting bij de Regeling vrijstellingen Wet Bpf 2000.

FNV vraagt hoe de voorwaarde uit artikel 7, zesde lid, VBB wordt geïnterpreteerd na invoering van de Wet toekomst pensioenen. Deze voorwaarde is niet gewijzigd. Uit de toelichting bij het VBB blijkt dat aan deze voorwaarde wordt voldaan, indien de vrijgestelde werkgever aan zijn werknemers dezelfde pensioenregeling aanbiedt als de regeling die het verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds uitvoert.²⁵ Dit betekent dat de werkgever die een vrijstelling heeft ontvangen op grond van artikel 5 VBB ervoor moet zorgen dat hij dezelfde pensioenregeling blijft aanbieden als het verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds, ook nadat het verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds is overgestapt op een solidaire of flexibele premierregeling. Het gaat hierbij om de gehele pensioenregeling, met inbegrip van onder meer het soort pensioencontract, de in te leggen premie, de pensioensoorten die de pensioenregeling omvat (ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen, arbeidsongeschiktheidspensioen) en de voorwaarden waaronder uit de reserves wordt uitgekeerd. Het beleggingsbeleid maakt geen deel uit van de pensioenregeling en hoeft niet door de vrijgestelde werkgever te worden toegepast.

De Radboud Universiteit vraagt in hun inbreng of de reeds afgegeven vrijstellingen van kracht kunnen blijven tijdens de transitie. In beginsel blijven de reeds afgegeven vrijstellingen geldig. Hierbij geldt wel dat de vrijgestelde werkgever moet voldoen aan

²⁵ Stb. 2000, 633.

de voorschriften die aan de vrijstelling verbonden zijn. Indien aan de vrijstelling het voorschrift is verbonden dat de eigen pensioenregeling van de werkgever actuariëel en financieel ten minste gelijkwaardig is, heeft de werkgever de plicht om zich ervan te vergewissen hoe de (toekomstige) pensioenregeling van het verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds luidt en ervoor te zorgen dat de eigen regeling binnen een redelijke termijn voldoet aan de voorschriften die zijn verbonden aan de vrijstelling. Anderzijds geldt dat een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds voor de toepassing van het VBB kwalificeert als een b-orgaan in de zin van de Awb. Dit betekent dat verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds ten aanzien van besluiten en gedragingen op het gebied van het verlenen en intrekken van vrijstellingen zich moeten houden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Hieruit volgt onder meer dat het verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds de (vrijgestelde) werkgevers tijdig moet informeren over de (voorgenomen) wijzigingen in de pensioenregeling en de vrijgestelde werkgevers een redelijke termijn moet geven om de eigen pensioenregeling aan te passen, alvorens tot intrekking van de verplichtstelling over te gaan.

De AAVN en AON hebben aangegeven geen meerwaarde te zien in de toets op actuariële gelijkwaardigheid en heeft geadviseerd om deze toets te laten vervallen. Het advies is niet overgenomen. Vanuit het oogpunt van de bescherming van de werknemers is het raadzaam om de toets op de actuariële gelijkwaardigheid niet te schrappen. In het VBB is echter wel de mogelijkheid opgenomen om onder voorwaarden van de toets op actuariële gelijkwaardigheid af te zien.

11.1.9 Artikelsgewijze toelichting

Het Verbond van Verzekeraars stelt voor om in artikel 5a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb voor premiepensioeninstellingen te verduidelijken dat deze de tarieven van de verzekeraar, zoals bedoeld in artikel 25, eerste lid, onder i van de Pensioenwet kunnen hanteren. Deze suggestie is niet overgenomen. De Wet toekomst pensioenen en het bijbehorende besluit veranderen op dit punt niets aan het bestaande artikel 5a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb en de strekking ervan. Er is daarom ook geen aanleiding om deze suggestie over te nemen.

Het Verbond van Verzekeraars verzoekt tevens bij artikel 9b, vierde lid, Besluit uitvoering Pw en Wvb expliciet te vermelden dat de onderdelen a en b alleen van toepassing zijn als er sprake is van een solidariteitsreserve of een risicodelingsreserve. Met de formulering "voor zover van toepassing" in het bovenliggende artikel 46a, tweede lid, van de Pensioenwet is dit afdoende geregeld.

Montae verzoekt tot slot te verduidelijken wat met "iedere wezenlijke wijziging" in artikel 3a Besluit uitvoering Pw en Wvb wordt bedoeld. Het gaat hier om iedere wezenlijke wijziging op het pensioenoverzicht ten opzichte van het jaar ervoor, waarmee dit, mede gelet op de regelgeving rond informatie(verstrekking) en pensioenoverzichten, afdoende is geregeld.

11.2 Advies Adviescollege toetsing regeldruk

Het ATR heeft tijdens de internetconsultatie advies uitgebracht over een conceptversie van dit besluit. Het ATR heeft dit gedaan op basis van een toetsingskader, waarin aandacht wordt besteed aan nut en noodzaak, minder belastende alternatieven, de werkbaarheid en de gevolgen voor de regeldruk. Het ATR doet vier aanbevelingen. Hieronder is een reactie gegeven bij deze adviezen, dan wel wordt toegelicht hoe deze adviezen zijn verwerkt in dit besluit.

Ten aanzien van het nut- en noodzaak en minder belastende alternatieven, heeft het ATR geen advies bij het besluit, c.q. de invulling van de delegatiebepalingen van het wetsvoorstel.

Werkbaarheid

Ten aanzien van de werkbaarheid heeft het ATR drie aanbevelingen. Als eerste beveelt het ATR aan om inzichtelijk te maken welke partijen zijn geraadpleegd bij het opstellen van de nadere regels van het nieuwe pensioenstelsel. Evenals bij het opstellen van de wet is bij het opstellen van het besluit veelvuldig overlegd door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid met onder andere de Pensioenfederatie, het Verbond van Verzekeraars, sociale partners en toezichthouders. Specifiek met het oog op goede uitvoering door alle pensioenuitvoerders en handhaafbaarheid door de toezichthouders.

Het ATR adviseert om onderzoek uit te voeren naar de begrijpelijkheid en werkbaarheid voor alle betrokkenen (dus ook individuele deelnemers en gerechtigden) en op basis van de bevindingen een onderbouwd oordeel over de werkbaarheid van de uitwerkingen te geven. Het ATR heeft dit in haar advies op de internetconsultatieversie van het wetsvoorstel toekomst pensioenen, en de aanvullende zienswijze op het wetsvoorstel ook geadviseerd. Naar aanleiding van die adviezen is in hoofdstuk 14 van de memorie van toelichting van de Wet toekomst pensioenen is middels een doenvermogenstoets inzichtelijk gemaakt welke consequenties de Wet toekomst pensioenen heeft voor burgers en waarbij zij handelingsmogelijkheden hebben. Dit besluit geeft nadere invulling aan de Wet toekomst pensioenen, maar zorgt op zichzelf niet voor aanvullende handelingen voor burgers. In veel gevallen worden burgers in de praktijk ontzorgd door hun werkgever, vakbond en pensioenuitvoerder. Daar ligt de kracht van het Nederlandse pensioenstelsel. In beginsel verandert er niets aan die verhouding, en daarmee ook niet aan de handelingen die burgers zullen moeten verrichten in het nieuwe pensioenstelsel. Als dit anders was geweest dan was het advies van het college om met behulp van enquêtes en praktijk- en testpanels onderzoek naar het doenvermogen te doen gegrond geweest.

Het ATR adviseert nader te onderbouwen in hoeverre het gekozen tijdpad – ook met de thans voorgenomen uitwerkingen - recht doet aan de omvang van de transitie. In de Wet toekomst pensioenen is het transitiepad gedefinieerd en vormgegeven. In dit besluit worden nadere regels gesteld aan stappen die genomen moeten worden in de transitie, maar dit besluit stelt de duur van de transitie niet vast, dat is reeds bij wet besloten. Voor de volledigheid wordt hier opgemerkt dat de transitieduur in nauwe afstemming met sociale partners, toezichthouders en pensioenuitvoerders is afgesproken. De termijnen worden door alle betrokken partijen als realistisch geacht.

Berekening regeldrukgevolgen

Het ATR adviseert de regeldrukparagraaf aan te vullen, conform de Rijksbrede methodiek. De regeldrukparagraaf is kwantitatief inzichtelijk gemaakt in hoofdstuk 10 van de nota van toelichting. Dit besluit zorgt enkel voor additionele regeldruk voor pensioenuitvoerders. Voor de regeldruk voor burgers en werkgevers wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de Wet toekomst pensioenen. Daar is ook de regeldruk beschreven die gepaard gaat met de interne geschillenregeling en externe geschilleninstantie. Tot slot wordt opgemerkt dat er op dit moment geen aanleiding is om de berekeningen in het kader van regeldruk die gemaakt zijn bij de Wet toekomst

pensioenen als onvolledig te beschouwen waardoor deze geactualiseerd zouden moeten worden.

11.3 Uitkomsten toetsing door De Nederlandsche Bank

DNB heeft op 3 augustus 2022 over dit besluit een toezichttoets uitgebracht. Hierin constateert DNB dat er met de wet toekomst pensioenen een betekenisvolle stap gezet wordt naar een toekomstbestendiger pensioenstelsel. DNB geeft aanvullend aan dat heldere normen in lagere regelgeving noodzakelijk zijn voor een soepele en beheerste transitie naar het toekomstbestendiger pensioenstelsel. DNB heeft bij het verrichten van haar toezichttoets de volgende criteria gehanteerd:

1. De regelgeving bevat heldere en uitvoerbare normen voor de sector en DNB als toezichthouder, zowel ten aanzien van de inrichting van pensioenregelingen als de transitie naar het nieuwe stelsel.
2. De regelgeving draagt bij aan een toekomstbestendig pensioenstelsel, waarin belangen evenwichtig worden behartigd.

In deze paragraaf wordt puntsgewijs toegelicht hoe met de adviezen van DNB is omgegaan.

Effectievere en uitvoerbare voorwaarden om transitiebesluitvorming robuust te maken voor financiële en economische ontwikkelingen gewenst.

DNB beaamt dat het voor een beheerste en evenwichtige transitie van belang is dat sociale partners en pensioenfondsen op het besluitvormingsmoment afspraken maken die robuust zijn voor financiële en economische ontwikkelingen in de tussenliggende periode en is positief dat hiertoe regels in het besluit zijn opgenomen. DNB heeft een aantal kanttekeningen bij de voorgestelde regels. DNB geeft aan dat de vormgeving van de kritische dekkingsgraad en de bovengrens-dekkingsgraad het risico met zich meebrengt dat besluitvorming in korte tijd overgedaan moet worden en heeft bovendien zorgen of de kritische dekkingsgraad eenduidig kan worden bepaald. Naar aanleiding hiervan is de regelgeving en de toelichting aangepast. Verduidelijkt is dat sociale partners en pensioenfondsen moeten toelichten in hoeverre verschillende financiële en economische scenario's zijn verkend én in het transitieplan moeten aangeven in welke situaties de afgesproken doelstellingen, voorrangregels en maatstaven zonder meer gelden en er geen nadere besluitvorming meer nodig is. Zij geven deze situaties ten minste weer in termen van een dekkingsgraad, maar kunnen ook naar andere omstandigheden kijken, zoals rente, inflatie, etc. Deze dekkingsgraad geeft de robuustheid van de afspraken uit het besluitvormingsproces weer. Om te voorkomen dat de kans te groot is dat de besluitvorming overgedaan moet worden, bijvoorbeeld omdat de bandbreedte van beschreven situaties waarin in principe geen besluitvorming meer nodig is te beperkt is, is toegelicht dat de afspraken in ieder geval toereikend moeten zijn voor goede en slechte financiële en economische scenario's.

DNB geeft aan dat sociale partners de transitie-doelstellingen in het transitieplan moeten concretiseren door het vaststellen van daarop aansluitende objectieve kwantitatieve maatstaven. Zo kunnen sociale partners de transitie-doelstellingen uitdrukken in termen van netto profijt aangevuld met bijvoorbeeld het effect van de transitie op (verwachte) uitkeringen. Dit was reeds beoogd. Het besluit is hierop aangepast.

DNB geeft aan dat sociale partners de voorrangregels in het transitieplan moeten formuleren in termen van deze kwantitatieve maatstaven. Dit kan door aan te geven

welke uitkomsten van de gekozen maatstaven sociale partners beogen en welke maatstaven meer gewicht moeten krijgen, in het bijzonder in situaties waarin de beoogde uitkomsten niet tegelijk voor alle maatstaven mogelijk zijn. Dit volgt reeds uit de regelgeving.

DNB geeft aan dat sociale partners deze voorrangregels zo moeten vaststellen dat deze het pensioenfonds voldoende duidelijkheid geven om onder verschillende financiële en economische omstandigheden invulling aan de transitie-doelstellingen te geven. Dit is inderdaad van belang en volgde reeds uit de toelichting. De voorrangregels moeten tevens duidelijkheid geven over de reikwijdte van de afspraken onder verschillende financiële en economische omstandigheden. Verwacht wordt dat pensioenfondsen bij de opdrachtaanvaarding hier ook kritisch naar zullen kijken.

DNB geeft aan dat sociale partners in het transitieplan de robuustheid en volledigheid van deze besluitvorming voor financiële en economische ontwikkelingen met enkele relevante scenario-analyses kwantitatief moeten onderbouwen, waaronder de omstandigheden bij "goed weer" en bij "slecht weer". Dit is naar aanleiding hiervan opgenomen in de toelichting bij het besluit.

DNB geeft aan dat het pensioenfonds bij de opdrachtaanvaarding de verantwoordelijkheid heeft om de uitvoerbaarheid en evenwichtigheid van de opdracht bij verschillende financiële en economische omstandigheden te toetsen. Dit volgt reeds uit de regels voor evenwichtige belangenafweging en beheerste en integere bedrijfsvoering uit de wet.

Versterking countervailing power bij transitiebesluitvorming bij pensioenfondsen met een gemengd bestuursmodel.

DNB verzoekt in haar toezichttoets aanvullende waarborgen voor het invaarbesluit bij (omgekeerd) gemengde bestuursmodellen aangezien ook voor besturen met een ongemengd model een extra waarborg wordt geïntroduceerd, te weten een goedkeuringsrecht voor de raad van toezicht. De regering deelt de mening van DNB dat zorgvuldige waarborgen bij het invaarbesluit van belang zijn. Immers als er geen individueel bezwaarrecht is, moeten de andere governance-mechanismen een evenwichtig besluit borgen. Bij de totstandkoming van het wetsvoorstel is specifiek voor de transitie bezien welke waarborgen van belang zijn om evenwichtige en zorgvuldige belangenafweging bij invaren te borgen. Geconcludeerd is dat een belangrijke en expliciete rol van het intern toezicht bij het invaarbesluit nodig is. Voor alle vormen van intern toezicht wordt in de Wet toekomst pensioenen geregeld dat het bij het oordeel over de evenwichtige belangenafweging door het pensioenfonds nadrukkelijk ook toeziet op de besluitvorming bij invaren. In de verantwoording richting het verantwoordingsorgaan en de werkgever of het belanghebbendenorgaan en in het jaarverslag zal hier expliciet verantwoording over afgelegd moeten worden. DNB zal toezicht houden op het besluitvormingsproces. Dit geldt ongeacht het bestuursmodel. Voor pensioenfondsen met een raad van toezicht wordt hiernaast een aanvullend goedkeuringsrecht op het voorgenomen invaarbesluit voorgesteld. Dit past bij de bestaande bevoegdheden ten aanzien van externe collectieve waardeoverdrachten en borgt bovendien dat de raad van toezicht reeds vroegtijdig (ex ante) meegenomen wordt bij het invaarbesluit. Pensioenfondsen kunnen ook kiezen voor een gemengd bestuursmodel. Kenmerkend voor dit bestuursmodel is dat het intern toezicht reeds vroegtijdig betrokken is bij de besluitvorming, aangezien de niet-uitvoerende bestuurders onderdeel zijn van het bestuur. Daarmee is voor ieder bestuursmodel

geborgd dat het interne toezicht een waardevolle bijdrage kan leveren in en aan de transitie. Verdere aanvullingen zijn niet noodzakelijk.

Aanvullende inkadering netto profijtberekeningen gewenst.

DNB verzoekt in de toezichttoets om bij artikel 46b, tweede lid, onder g, van het besluit uitvoering Pw en Wvb te verduidelijken dat hierbij in elk geval onderscheid moet worden gemaakt tussen actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden omdat de netto-profijt-effecten namelijk materieel kunnen verschillen tussen deze groepen. Dit punt is overgenomen, het besluit is hierop aangepast. Dit is nader toegelicht in de artikelsgewijze toelichting.

Nadere randvoorwaarden bij invaren met standaardmethode.

DNB merkt op dat randvoorwaarden aan de standaardmethode gesteld zouden moeten worden en dat het besluit hiervoor de aangewezen plek is. Daarnaast pleit DNB voor het verbinden van randvoorwaarden aan het toepassen van een kortere spreidingstermijn dan 10 jaar. Naar aanleiding hiervan is in het besluit opgenomen dat de regels met betrekking tot de voorgeschreven standaardregel opgenomen worden in een ministeriële regeling. In de toelichting bij het besluit is verduidelijkt dat het gebruik van realistische, actuariael-consistente aannames bij de standaardmethode een van de voorschriften zal zijn. De randvoorwaarden worden met de standaardregel opgenomen in een ministeriële regeling. Door deze randvoorwaarden in de regeling op te nemen waarin ook de standaardregel beschreven staat, staat de relevante informatie bij elkaar.

Verplichte risicoanalyse voor beheerst transitieproces tijdens de gehele transitieperiode.

DNB acht het wenselijk in lagere regelgeving op te nemen dat pensioenfondsen een risicoanalyse verrichten ten aanzien van de procesbeheersing over de transitiebesluitvorming, waaronder of de betrokken personen over voldoende tijd en over de benodigde expertise beschikken. DNB geeft aan dat de risicoanalyse die wordt voorgeschreven in het implementatieplan te beperkt is, omdat deze voornamelijk zou zien op de implementatiefase. Nu moeten pensioenfondsen op grond van het besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen reeds structureel risicobeleid opstellen en uitvoeren van te lopen risico's. Dit beleid dient na een belangrijke wijziging aangepast te worden. De inwerkingtreding van de wet toekomst pensioenen is een dergelijke belangrijke wijziging, waarna een risicoanalyse zal moeten worden uitgevoerd. De aanstaande transitie, en de procesbeheersing hierbij, zal logischerwijs onderdeel zijn van de risicoanalyse. Desalniettemin is het wenselijk om dit expliciet te maken, gelet op de omvang van de transitie, de aard van de besluiten en het tijdspad van de transitieperiode. Hiertoe is in het besluit geregeld dat het implementatieplan ook de verantwoording bevat van de uitgevoerde risicoanalyse die na inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen is uitgevoerd ten aanzien van de procesbeheersing in het kader van de transitie. Voor verzekeraars en premiepensioeninstellingen is het zorgen voor een beheerste bedrijfsuitoefening, zoals het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's, geregeld in de wet financieel toezicht.

Nadere uitwerking van de operationele reserve met oog voor jaarrekeningenrecht.

DNB merkt op dat het met het oog op heldere normen van belang is dat de randvoorwaarden die gelden voor de operationele reserve in het besluit worden verduidelijkt. DNB merkt op dat in de Wet toekomst pensioenen of het Besluit toekomst pensioenen deze voorziening niet wordt genoemd, gereguleerd, uitgewerkt, ingekaderd of gemotiveerd. De eisen en voorwaarden die gelden voor een reserve of voorziening die

volgen uit het jaarrekeningenrecht, zijn van toepassing. De Wet toekomst pensioenen en dit besluit wijzigen dit niet.

Vraag voor nadere duiding impact overgangsrecht partnerpensioen op opbouwbasis.

DNB merkt op dat onderdeel van het overgangsrecht in artikel 220g van de Pensioenwet is dat het recht op opgebouwd partnerpensioen na de transitie wordt geëerbiedigd, ook als het pensioenfonds invaart. DNB heeft geconstateerd dat in het besluit geen nadere regels zijn gesteld met betrekking tot dit artikel, hetgeen ertoe leidt dat niet duidelijk is hoe deze eerbiedigende werking precies vormgegeven wordt en wat de prudentiële gevolgen daarvan zijn. Uit de toelichting en de uitwerking maakt DNB op dat er een garantiedekking op het opgebouwd partnerpensioen wordt geboden voor minstens dezelfde nominale uitkering als vóór de transitie. In artikel 220g van de Pensioenwet is geen sprake van een toegezegde garantie. Het overgangsrecht regelt dat de persoon die voor de transitie als partner begunstigde was voor het partnerpensioen op opbouwbasis, ook na de transitie begunstigde blijft voor de tot de transitie opgebouwde partnerpensioen. Het invaren van het opgebouwde partnerpensioen betekent uiteraard dat de nieuwe financiële spelregels ook van toepassing worden op het partnerpensioen en dat het partnerpensioen variabel kan worden en daarmee in hoogte kan fluctueren. Het kader van artikel 220g van de Pensioenwet is voldoende helder. Er is daarom geen aanleiding of noodzaak om in lagere regelgeving vast te leggen op welke wijze pensioenuitvoerders het overgangsrecht in de praktijk moeten invullen.

Aanpassing eisen aan berekeningen ter onderbouwing solidariteits- en risicodelingsreserve.

DNB onderschrijft de eis in de regelgeving dat voor de onderbouwing een stochastische ALM-analyse gebruikt wordt. DNB merkt op dat in het zevende lid vermeld staat dat zij de bevoegdheid krijgt om eisen te stellen aan de berekeningen waarmee pensioenuitvoerders de inrichting onderbouwen. DNB verzoekt om deze bevoegdheid ook uit te breiden naar het derde lid aangezien de onderliggende stochastische ALM-analyse in zowel het tweede lid (vereiste van inzichtelijk maken van baten en lasten voor alle cohorten) als het derde lid (onderbouwing van evenwichtigheid door de uitvoerder) gebruikt wordt. Het besluit is hierop aangepast.

Nadere inkadering regels rond solidariteits- en risicodelingsreserve met tijdelijk grotere omvang.

DNB geeft aan dat het van belang is dat voor het aanvullende gedeelte van de reserve (de tijdelijk toegestane ruimte boven de 15%) dezelfde onderbouwingseisen gaan gelden als voor de reguliere solidariteits- en risicodelingsreserve. Hierbij wordt opgemerkt dat in het besluit bij de onderbouwingseisen geen onderscheid wordt gemaakt naar de omvang van de reserves. De onderbouwingseisen gelden voor de gehele reserve. Dit is nader toegelicht in hoofdstuk 2 van de toelichting bij dit besluit.

Afgescheiden financieel geheel voor vaste uitkering in flexibele premiereregeling.

DNB merkt op dat er in het wetsvoorstel toekomst pensioenen nog steeds sprake kan zijn van uitvoering van vastgestelde uitkeringen naast de uitvoering van de flexibele premiereregeling in hetzelfde financiële geheel. Aanvullend daarop merkt DNB op dat door de verplichte keuzemogelijkheid voor een vaste of variabele uitkering in de flexibele premiereregeling, het vaste uitkeringsdeel bovendien nog groot kan zijn. Als gevolg hiervan kan volgens DNB ongewenste 'kruissubsidiering' tussen vermogens plaatsvinden.

De keuzemogelijkheid voor een vaste en variabele uitkering is er al sinds de invoering van de Wet verbeterde premieregeling in 2017. Bij de evaluatie van de Wet verbeterde premieregeling in 2019 is niet naar voren gekomen dat een gelijktijdige uitvoering van een vaste en variabele uitkering tot uitvoeringsproblemen leidt bij pensioenuitvoerders. In de basis blijft de verbeterde premieregeling hetzelfde, met de Wet toekomst pensioenen is collectieve risicodeling echter toegankelijker gemaakt en gaat dit pensioencontract 'flexibele premieregeling' heten. Tijdens de consultatiefase van het wetsvoorstel toekomst pensioenen zijn daarnaast geen opmerkingen gemaakt waarbij wordt vermeld dat evenwichtige uitvoering van de flexibele premieregeling niet mogelijk zou zijn. Voorop staat dat de kaders van het stelsel solide zijn en dat evenwichtigheid geboden wordt met de gestelde kaders.

Een van belangrijke randvoorwaarden bij de Wet toekomst pensioenen is dat de verplichtstelling behouden kan worden bij de uitvoering van zowel de solidaire premieregeling als de flexibele premieregeling. Daarvoor is vereist dat de premieregelingen voldoende solidariteits- en collectiviteitselementen bevatten. Door binnen de flexibele premieregeling een scheiding tussen de vaste en de variabele uitkering aan te brengen, kunnen de solidariteits- en collectiviteitselementen in de flexibele premieregeling verder afnemen. Dit is onwenselijk, mede daarom is er onvoldoende aanleiding om een afgescheiden financieel geheel mogelijk te maken voor de uitvoering van de vaste uitkering bij de flexibele premieregeling.

Artikel 46b, tweede lid, onderdeel g, Besluit uitvoering Pw en Wvb

DNB merkt op dat uit de nota van toelichting niet blijkt wat wordt verstaan onder 'generatie-effecten van de totale transitie per leeftijdscohort' zoals opgenomen in artikel 46b, tweede lid, onderdeel g, Besluit uitvoering Pw en Wvb. DNB verzoekt om een nadere verduidelijking dat hier in ieder geval wordt bedoeld op generatie effecten in termen van netto-profijt. Hiermee wordt bedoeld op generatie effecten in termen van netto-profijt. Dit is nader verduidelijkt in het betreffende artikel.

Het gebruikte begrip 'compensatiedepot' is niet gedefinieerd in het Besluit of in het wetsvoorstel Wtp

DNB merkt op dat het begrip 'compensatiedepot' niet gedefinieerd zou zijn in het besluit of in het wetsvoorstel toekomst pensioenen. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel toekomst pensioenen is compensatiedepot reeds gedefinieerd. In paragraaf 5.6 van de memorie van toelichting staat daarover: "Het compensatiedepot is een geoormerkt vermogen op de balans van het pensioenfonds, waar de compensatie bestemd voor actieve deelnemers geheel of gedeeltelijk uit wordt gefinancierd."

Het begrip 'leenrestrictie' is niet gedefinieerd in wet- of regelgeving

DNB merkt op dat het begrip 'leenrestrictie' niet is gedefinieerd in wet- of regelgeving. Aan het betreffende artikel is toegevoegd dat met opheffing van de leenrestrictie wordt bedoeld het effectief bloot stellen (van een leeftijdscohort) aan meer dan 100% beleggingsrisico. Dit is nader toegelicht in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Artikel 1g, vierde lid

DNB merkt op dat een nadere definitie over 'extreme externe omstandigheden' ontbreekt. In artikel 1g, vierde lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb wordt aangegeven dat ingeval van 'extreme externe omstandigheden' afgeweken kan worden van de minimale periode van vijf jaar waarvoor de afspraken voor de solidariteits- of

risicodelingsreserve worden vastgelegd. Naar aanleiding van dit commentaar is dit aangepast naar 'bijzondere omstandigheden'. Hierbij wordt opgemerkt dat dit een gebruikelijke term is in de Pensioenwet.

Financieel overbruggingsplan tijdens de transitie

DNB merkt op dat in artikel 47 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb onhelder is wat wordt bedoeld met 'in verwachting' invaren. In reactie op deze opmerking is in het besluit opgenomen dat de verwachting onderbouwd moet worden en is een nadere invulling opgenomen hoe die verwachting onderbouwd kan worden. Dit is nader toegelicht bij de artikelsgewijze toelichting.

Verduidelijking maatstaven risicohouding

DNB geeft aan dat om een uniforme bepaling van de maatstaven en uniforme doorrekening van de risicoblootstelling door pensioenuitvoerders te borgen, het van belang is een aantal termen nader te concretiseren in de regelgeving of toelichting daarbij. DNB vraagt om een verduidelijking van de maatstaven door een opsomming van situaties waarbij sprake is van 'mechanismen die risico naar de toekomst verplaatsen'. In artikel 14u van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is toegevoegd dat onder mechanismen die risico naar de toekomst verplaatsen wordt verstaan een aangepast projectierendement of spreiding van schokken.

Aanvullende inkadering netto profijtberekening gewenst

DNB verzoekt in artikel 46c Besluit uitvoering Pw en Wvb te verduidelijken dat bij het toepassen van de vba-rekenmethodiek rekening dient te worden gehouden met alle toekomstige premies en alle toekomstige uitkeringen uit alle pensioenvormen, waaronder naast het ouderdomspensioen ook het nabestaandenspensioen, en zowel de onvoorwaardelijke als de voorwaardelijke elementen van de pensioenregeling. Dit is in de toelichting bij dit artikel verduidelijkt.

Verduidelijk onderscheid tussen scenariosets

DNB geeft aan dat er geen duidelijk onderscheid wordt gemaakt wanneer een risico-neutrale scenarioset gebruikt (Q-scenario's) wordt en wanneer economische scenario's (P-scenario's) bedoeld worden bij de uniforme scenariosets. Dit is verder verduidelijkt in dit besluit. Voor de duidelijkheid wordt nogmaals benoemd dat risico-neutrale scenariosets (Q-scenario's) alleen voor en bij de transitie kunnen worden gebruikt.

Toevoegingen aanvullende verwijzingen in artikel 7e besluit uitvoering Pw en Wvb

DNB merkt op dat een aantal aanvullende verwijzingen in artikel 7e ontbreken. Dit betreffende artikel bedoeld is voor artikelen waarbij weergave in scenario's is voorgeschreven en de uniforme rekenmethodiek (URM) moet worden toegepast. Voor de artikelen 10a, 52a, 52b en 102a is dat niet het geval. In die gevallen wordt wel een scenario-analyse voorgeschreven maar staat dit al in de wetsartikelen of in andere AMvB-artikelen. De maatstaven van de risicohouding (artikel 14u) zijn wel aan het artikel toegevoegd.

Toezichthouderregeling opdrachtaanvaarding/-bevestiging

DNB vraagt, mede met het oog op het ontbreken van nadere informatievereisten bij de besluitvorming in de periode na de transitie, om regels te kunnen stellen ten aanzien van de informatie die het bestuur van het pensioenfonds ten minste gebruikt bij de formele opdrachtaanvaarding (en niet de opdrachtbevestiging), waardoor gewaarborgd wordt dat de gebruikte informatie volledig, passend en adequaat is. De interne

beoordelingsgronden van het pensioenfondsbestuur bij de opdrachtaanvaarding wijzigen met de Wet toekomst pensioenen niet. De pensioenwet voorziet reeds in kaders waaraan pensioenfondsen bij de uitvoering van hun taak rekening moeten houden en de opdracht op moeten beoordelen, zoals een beoordeling of het verzoek aansluit bij de beleidsuitgangspunten van het fonds, de evenwichtige belangenafweging en de beheerste en integere bedrijfsvoering.²⁶ Er is voor nu geen aanleiding tot nadere regels hierover. Het is wel belangrijk dat sociale partners en pensioenfondsen hetzelfde beeld hebben van de opdracht en de consequenties. Om die reden voorziet dit besluit in een informatiebepaling van het pensioenfonds jegens sociale partners inzake de keuzes die bij de inrichting van de pensioenregeling zijn gemaakt. Dit wordt in de toelichting aangeduid met de opdrachtbevestiging. Het besluit voorziet zoals beoogd bij de passage in de memorie van toelichting hierover, in een toezichthoudersregeling voor DNB om regels te kunnen stellen ten aanzien van de manier waarop de informatie over de opdrachtbevestiging, die ook waardevol is in het kader van het toezicht op de uitvoering, aan de toezichthouder moet worden verstrekt.

Concretiseer waar onderbouwingen dienen te landen

DNB merkt op dat op verschillende plaatsen in het Besluit wordt gesproken over vastlegging of onderbouwing, zonder dat duidelijk is in welk document die vastlegging of onderbouwing moet zijn opgenomen. De huidige beschrijving waar vastlegging of onderbouwing dient te landen sluit aan op de huidige praktijk. Dit is voldoende duidelijk. Er is daarom geen noodzaak om per artikel vast te leggen waar vastlegging of onderbouwing dient te landen.

Onderbouwing transitie beleggingsbeleid in implementatieplan

DNB geeft aan dat omwille van de consistentie een onderbouwing zal moeten worden gegeven van de aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid in het implementatieplan. Dit is toegevoegd aan artikel 36 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

11.4 Uitkomsten toetsing door de Autoriteit Financiële Markten

De AFM heeft op 19 augustus 2022 op een conceptversie van het Besluit toekomst pensioenen een toezichttoets uitgebracht. De AFM onderschrijft het belang dat het huidige pensioenstelsel wordt aangepast, zodat het beter aansluit bij de veranderende marktomstandigheden. De uitwerking van de Wet toekomst pensioenen in lagere regelgeving draagt bij aan deze noodzakelijk stap. De AFM benadrukt dat bij de vormgeving van het nieuwe pensioenstelsel het perspectief van de deelnemer niet uit het oog mag worden verloren.

De AFM constateert dat zij – op enkele nader in deze toezichttoets uitgewerkte wetstechnische onderwerpen na – in staat is haar toezicht uit te voeren op basis van het Besluit. De AFM gaat in de toets in op de specifieke aandachtspunten rond communicatie aan, en het meenemen van, de deelnemers t.a.v. de (1) transitie en het (2) risicopreferentieonderzoek. Tot slot (3) maakt de AFM een aantal wetstechnische opmerkingen. Hieronder wordt ingegaan op deze aandachtspunten.

Waarborgen voor een uitlegbare transitie: communicatie aan deelnemers

²⁶ Zie ook memorie van toelichting Wet toekomst pensioenen: Kamerstukken II, 2021/22, 36067, nr. 3.

De AFM adviseert in het besluit het vereiste toe te voegen dat individuele deelnemers in ieder geval óók worden geïnformeerd op het moment dat het implementatieplan is goedgekeurd. Een uitlegbare transitie is van groot belang. In dit kader is het wenselijk dat pensioenuitvoerders deelnemers na goedkeuring van het implementatieplan informeren over de op handen zijnde veranderingen, de gemaakte keuzes en het verdere proces. Hierdoor wordt de deelnemer geleidelijk en op verschillende momenten meegenomen in wat de transitie voor hem concreet betekent en wat hij van zijn nieuwe pensioenregeling mag verwachten. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat dit geen persoonlijke informatie betreft, maar informatie over de gemaakte keuzes op fondsniveau (conform vereisten implementatieplan). Voorafgaand aan de daadwerkelijke transitie dienen de deelnemers persoonlijk geïnformeerd te worden over de pensioenverwachtingen voor en na de transitie (conform vereisten communicatieplan).

De AFM adviseert de volatiliteit van de uitkering en de gevolgen van spreiding van beleggingsresultaten te tonen, ook bij een solidaire premieovereenkomst, en niet alleen op keuzemomenten. Het advies wordt overgenomen om de informatie die op of voorafgaand aan pensioendatum geven wordt over de uitkeringsfase, de waarschuwing bij langere spreidingsperiode, zoals deze nu geldt bij de flexibele premieovereenkomst en premie-uitkeringsovereenkomst, voor alle type regelingen gaat gelden. Voor de jaarlijkse pensioenoverzichten in het nieuwe pensioenstelsel wordt vastgehouden aan de huidige verplichtingen, waarbij het te verwachten pensioen in drie scenario's moet worden weergegeven. Het jaarlijks communiceren van de verwachte volatiliteit van de pensioenuitkering voor deelnemers zou tot te veel informatie leiden, terwijl de communicatie in drie scenario's al een beeld geeft van de onzekerheden van de toekomstige uitkering. Hierbij wordt opgemerkt dat de jaaroverzichten uiteraard ook de aanspraken in uitkering en vermogen tonen.

AFM adviseert tevens om ook deelnemers in een solidaire regeling een indicatie van het pensioenkapitaal te geven. Deze aanbeveling leidt tot een aanpassing van het Besluit in die zin dat geëxpliciteerd wordt dat en wanneer aanspraak zowel in uitkering als vermogen getoond dient te worden op de jaaroverzichten.

De AFM beveelt aan op een openbare plek, bijvoorbeeld een gedeelte van de website van de pensioenuitvoerder, actueel inzicht te geven in de stand van de reserves, zodat deze informatie ook toegankelijk is voor toekomstige deelnemers. Deze aanbeveling leidt niet tot een aanpassing van het besluit. De regering is het met de AFM eens dat zowel actieve als inactieve deelnemers te zien moeten krijgen of - en indien dat het geval is in hoeverre - het voor hun uitkering gereserveerd vermogen is veranderd als gevolg van een onttrekking of toevoeging aan de collectieve reserve. Dit is in het besluit opgenomen. Alle type deelnemers worden geïnformeerd over de gevolgen van de solidariteits- of risicodelingsreserve, er is daarom geen noodzaak in het verplichten de informatie ook de website te plaatsen, ook met het oog op het voorkomen van informatie-overvloed.

De AFM beveelt aan deelnemers persoonlijk inzicht te geven in de effecten van de transitie. Deze informatie zou wat de AFM betreft gedeeld moeten worden direct na indiening van het implementatieplan. Deze aanbeveling leidt niet tot een aanpassing van het Besluit. De individuele deelnemer dient wel op persoonsniveau geïnformeerd te worden over pensioenverwachtingen voor en na de transitie als wel dat deelnemers op website van de pensioenuitvoerder een kwalitatieve toelichting op de transitie-effecten kan vinden en dat pensioengerechtigden op verzoek een berekening van de transitie-

effecten per leeftijdscohort kunnen opvragen. Netto profijt is evenwel geen geschikte maatstaf om deelnemers persoonlijk over te informeren, maar bedoeld als instrument voor bestuurders om te beoordelen of er sprake is van een evenwichtige transitie.

Aansluiting pensioenregeling bij deelnemers: het risicopreferentieonderzoek

De AFM verzoekt de wetgever in het Besluit toekomst pensioenen te verduidelijken dat het vastleggen van de onderzoeksopzet verplicht is voor pensioenuitvoerders. In artikel 14v van het besluit is al afdoende opgenomen aan welke eisen de uitkomst van dit onderzoek moet voldoen. Uitvoerders kunnen op basis daarvan het onderzoek inrichten.

De AFM beveelt aan de criteria waar het risicopreferentieonderzoek aan moet voldoen te verduidelijken zodanig dat verduidelijkt wordt wat onder deze begrippen wordt verstaan. Naar aanleiding van dit verzoek heeft SZW de toelichting in het besluit aangevuld, waarbij de verduidelijking is aangebracht door te verwijzen naar de FRAME-criteria, in lijn met de AFM-aanbeveling.²⁷

Wetstechnische opmerkingen

De AFM verzoekt de wetgever in artikel 1d Besluit uitvoering Pw en Wvb duidelijk te maken dat het opheffen van de leenrestrictie uitsluitend mogelijk is in het geval van de solidaire premieovereenkomst, en dus niet is toegestaan in de flexibele premieregeling. Deze aanbeveling heeft niet tot een aanpassing van het Besluit geleid. Op grond van de Wet toekomst pensioen zijn negatieve persoonlijke pensioenvermogens aan het einde van een kalenderjaar of bij tussentijdse beëindiging van deelname aan de pensioenregeling namelijk niet toegestaan. Dit betekent dat een collectieve reserve aanwezig zal moeten zijn om eventuele negatieve persoonlijke pensioenvermogens aan te kunnen vullen. Dit betekent dat opheffing van de leenrestrictie in geval van de flexibele premieovereenkomst alleen mogelijk is in geval van aanwezigheid van een risicodelingsreserve.

De AFM verzoekt de wetgever in artikel 14v Besluit uitvoering Pw en Wvb te verduidelijken dat het inventariseren van het risicodraagvlak (het kunnen dragen van risico's) een expliciet doel is van het risicopreferentieonderzoek en niet enkel vooraf dient ter vaststelling van de uitvraag. De voorgestelde wijziging heeft geen toegevoegde waarde. Binnen het risicopreferentieonderzoek wordt rekening gehouden met het aspect "risico kunnen dragen". De uitkomsten van het risicopreferentie onderzoek met betrekking tot het dragen van risico worden gezamenlijk met de deelnemerskenmerken en de wetenschappelijke inzichten meegenomen in de risicohouding. De weging tussen deze drie elementen vindt daarmee plaats op het moment dat alle drie de elementen bekend zijn en een realistische afweging op basis van de uitkomsten kan worden gemaakt. Dit vereenvoudigt het proces.

De AFM verzoekt de wetgever aan artikel 51a, eerste lid, Besluit uitvoering Pw en Wvb artikel 150c van de Pensioenwet toe te voegen. Hetzelfde geldt voor het tweede lid van artikel 51a Besluit uitvoering Pw en Wvb, ten aanzien van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De mijlpalen of specifiek de mijlpaal voor het implementatieplan is niet beboetbaar. Zoals toegelicht in de memorie van toelichting zijn de mijlpalen niet wettelijk afdwingbaar. Het is daarom niet passend te voorzien in een boetemogelijkheid. Bovendien is de eerste mijlpaal (indienen van het transitieplan bij de

²⁷ Risicopreferentieonderzoek: slim om nu al te beginnen | april | AFM.

pensioenuitvoerder) gericht op de werkgever en sociale partners. De tweede mijlpaal (indienen van het implementatieplan) is afhankelijk van de voortgang in de arbeidsvoorwaardelijke fase en het indienen van het transitieplan. Het is daarmee niet reëel het niet-halen van de termijn door de pensioenuitvoerder beboetbaar te maken. Wel is de aan het implementatieplan (inclusief het communicatieplan) verbonden eis dat het implementatieplan (inclusief het communicatieplan) ten minste twee weken na afronding aan de toezichthouder moet worden verstrekt, reeds beboetbaar. Deze termijn kan ook nog voor de wettelijke mijlpalen liggen.

In het vierde lid van artikel 51a Besluit uitvoering Pw en Wvb worden de artikelen in het Besluit uitvoering Pw en Wvb beboetbaar gesteld. Dit artikellid wordt niet gewijzigd door het Besluit, waardoor voor gewijzigde of nieuwe artikelen in het Besluit uitvoering Pw en Wvb geen (gewijzigde) boetecategorieën zijn vastgesteld. Dat betekent dat de AFM wordt gehinderd in haar mogelijkheden om effectief toezicht te houden op deze gewijzigde of nieuwe artikelen in het Besluit uitvoering Pw en Wvb. De AFM verzoekt de wetgever daarom om dit te corrigeren. Deze opmerking van de AFM is terecht. Dit zal worden aangepast.

Tenslotte, de AFM verzoekt bij haar toezichttoets over het Besluit experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen, om in artikel 36 Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling expliciet toe te voegen dat de AFM de aangewezen toezichthouder is op de additionele informatievereisten in dit besluit. Dit om de aangewezen toezichthouder te verduidelijken. Dit punt is overgenomen en aangepast in dit besluit.

11.5 Uitvoeringstoets Belastingdienst

De Belastingdienst heeft het Besluit getoetst op de uitvoerbaarheid. Uit de uitvoeringstoets van de Belastingdienst blijkt dat dit Besluit voor de Belastingdienst uitvoerbaar is. Uit deze toets kwamen geen nadere aandachtspunten naar voren.

11.6 Advies Raad voor de rechtspraak

Het concept besluit is gelet op de onderdelen met betrekking tot rechtsbescherming voor advies voorgelegd aan de Raad voor de rechtspraak. Het advies van de Raad is op 14 juli 2022 ontvangen. Het betreft een advies op hoofdpunten over het concept besluit alsmede over de aanpassingen in het wetsvoorstel toekomst pensioenen, die zijn gedaan naar aanleiding van het advies van de Raad van 28 oktober 2021. Deze paragraaf gaat in op de onderdelen uit het advies met betrekking tot het concept besluit. De wijzigingen in de wettekst die naar aanleiding van het advies in artikel 48b zijn aangebracht, zijn toegelicht in de tweede nota van wijziging²⁸.

De Raad adviseert het begrip klacht aan te scherpen om duidelijk te maken dat een klacht een kwestie moet betreffen waarvoor de pensioenuitvoerder verantwoordelijk is en bijvoorbeeld niet sociale partners. Er is bewust gekozen voor een ruime omschrijving van het begrip klacht, zoals ook wordt onderschreven door de Raad voor de rechtspraak. Er is niet voor gekozen om toe te voegen dat het moet gaan om een kwestie betreffende de uitvoering van de pensioenregeling, omdat juist beoogd is dat de definitie ruimer is. Een klacht kan bijvoorbeeld ook een feitelijke handeling van een pensioenuitvoerder betreffen.

²⁸ Kamerstukken II 2021/22, 36 067, nr. 15.

De aanbeveling van de Raad om een definitie van 'geschil' op te nemen is overgenomen. In artikel 14f van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een definitie toegevoegd. In deze definitie is (in tegenstelling tot in de bovengenoemde definitie van klacht opgenomen dat het geschillen over de uitvoering van de pensioenregeling betreft omdat dit van belang is voor de externe geschilleninstantie gedurende de transitie. Daarnaast valt een klacht als bedoeld in art. 14j, derde lid, Besluit uitvoering Pw en Wvb ook onder de definitie van geschil.

Bij het formuleren van de definitie van geschil zijn ook de suggesties van de Raad voor verduidelijking in de nota van toelichting overgenomen in paragraaf 8.2 en de artikelsgewijze toelichting.

De Raad wijst voorts op het verschil in formulering in artikel 14h van het concept besluit en de tekst van artikel 48b van het wetsvoorstel (klachtenprocedure of klachten- en geschillenprocedure). Deze onduidelijkheid is in de tweede nota van wijziging weggenomen door aanpassing van het opschrift van artikel 48b van het wetsvoorstel en de toelichting daarbij.

De Raad werpt de vraag op of pensioenfondsen onder de wet toekomst pensioenen geen intern geschillenbeslechtsmechanisme meer mogen hebben. De Wet toekomst pensioenen noch dit besluit beoogt om dit te verbieden. Zoals tot uitdrukking is gebracht in artikel 48b van de Pensioenwet en ook verduidelijkt is in de tweede nota van wijziging, dienen pensioenfondsen over een interne klachten- en geschillenregeling te beschikken. Interne geschillenbeslechting kan een onderdeel zijn van een adequate behandeling van klachten, zoals ook in de Code pensioenfondsen is verwoord. Deze interne regeling zal moeten voldoen aan de in het onderhavige besluit gestelde regels. Binnen deze regels zijn pensioenuitvoerders vrij om invulling te geven aan de interne klachten- en geschillenprocedure. De interne geschillenprocedure zal in ieder geval moeten bestaan uit een doorverwijzing naar de externe geschilleninstantie, zoals de Raad ook veronderstelt. Bij de verdere vormgeving en inrichting van de externe geschilleninstantie zal aandacht zijn voor de bestaande klachten- en geschillenprocedures en -instanties bij pensioenuitvoerders, zoals ook door verschillende partijen in de internetconsultatie is gevraagd (zie daarover ook paragraaf 11.1.7).

De vraag van de Raad bij artikel 14i van het Besluit uitvoering Pw en Wvb over doorverwijzing naar de Ombudsman Pensioenen zal worden betrokken bij het overleg dat de komende maanden zal plaatsvinden met de betrokken partijen, onder wie de Ombudsman pensioenen.

De Raad merkt op dat de in het concept besluit gestelde termijnen 'aan de ambitieuze kant lijken'. Voor de Raad telt dat klagers niet onnodig, als de klacht redelijkerwijs nog niet afgehandeld kon zijn en de zeeffunctie van de klachtbehandeling dus nog niet is uitgeput, bij de geschilleninstantie of civiele rechter terecht zouden moeten komen. Mede gelet op de inbreng van de Pensioenfederatie in de internetconsultatie dat de termijnen in beginsel redelijk zijn, maar dat de mogelijkheid tot verlenging van de termijnen in bepaalde situaties wenselijk kan zijn, is in de toelichting verduidelijkt dat de mogelijkheid tot verlenging zal worden meegenomen in de besprekingen over de verdere vormgeving van de geschilleninstantie.

De Raad voor de rechtspraak gaat in zijn advies ook in op zorgen omtrent de gevolgen van de Wet toekomst pensioenen voor de werklast van de (civiele) rechtspraak. De verwachting van de Raad voor de rechtspraak is dat de werklast voor de Rechtspraak nog aanzienlijk zal zijn. De werklast kan echter op dit moment niet worden

gekwantificeerd, omdat de omvang van de werklast van tal van onzekere factoren afhankelijk is. De verwachting is dat de versterking van de interne klachten- en geschillenprocedure en de introductie van een externe geschilleninstantie wel tot enige daling van de werklast zullen leiden, maar de mate waarin is nog niet duidelijk. Daarom stelt de Raad voor om de werklast te gaan monitoren en op basis van de uitkomsten daarvan in gesprek te gaan met de betrokken ministeries over de financiering van de extra werklastgevolgen. Ook (de financiering van) een opleidingsprogramma over de nieuwe pensioenwetgeving voor rechters en juridisch medewerkers zal daarbij aan de orde komen.

In reactie hierop wordt het volgende opgemerkt. In de Wet toekomst pensioenen zijn verschillende (individuele en collectieve) waarborgen opgenomen om draagvlak voor de stelselwijziging te bewerkstelligen en conflicten te voorkomen. De interne klachtenprocedure en een laagdrempelige externe geschilleninstantie kunnen een 'zeeffunctie' vervullen in de rechtsbescherming. Naarmate de betrokken partijen zoals sociale partners en pensioenfondsbesturen er beter in slagen om evenwichtige besluiten te nemen zullen procedures voorkomen kunnen worden, zoals de Raad van State heeft opgemerkt in zijn advies. Evenwel kan bij een stelselwijziging, die zo veel mensen raakt, niet worden uitgesloten dat er juridische procedures zullen komen. Er zullen deelnemers en gepensioneerden zijn die, al dan niet collectief, naar de (civiele) rechter zullen gaan. Ook moet rekening worden gehouden met het stellen van prejudiciële vragen aan de Hoge Raad of Europese rechters.

De aanbeveling van de Raad om de eerste uitspraken van de geschilleninstantie en civiele rechter nauwlettend te volgen zal worden overgenomen. De impact van uitspraken zal worden bezien en voor zover nodig worden betrokken in de evaluatie van de externe geschilleninstantie.

In het kader van voorlichting over de nieuwe pensioenwetgeving zal ook de suggestie van de Raad om een stroomschema met de mogelijke procedures en instanties voor rechtsbescherming te verstrekken, worden overgenomen. Daarbij zal aandacht zijn voor de voor- en nadelen van de alternatieve geschillenbeslechting ten opzichte van de civiele rechter (onder meer termijnen, kosten, het al dan niet bindend zijn van uitspraken). De website onsnieuwepensioen.nl, waar informatie over het nieuwe pensioenstelsel in begrijpelijke taal te vinden is, leent zich hier naar verwachting goed voor. Informatie en toolkits voor professionals, zoals pensioenuitvoerders en werknemers- en werkgeversorganisaties, zijn beschikbaar via werknaanonspensioen.nl.

Artikelsgewijs

Artikel I, onderdeel A

Artikel 1 Besluit uitvoering Pw en Wvb

Aan artikel 1 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb worden twee definities toegevoegd. Voor de definitie van scenario-analyse wordt verwezen naar artikel 23b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Als in het Besluit uitvoering Pw en Wvb het begrip scenario-analyse wordt gebruikt gaat het om een analyse waarbij gebruik gemaakt wordt van de uniforme scenariosets die DNB beschikbaar stelt. Als een fondsspecifieke analyse gemaakt moet worden, wordt dit anders benoemd zoals in artikel 1c, tweede lid, onderdeel a, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Artikel I, onderdeel B

Bij de vaststelling van een gezamenlijke huishouding kan gebruik gemaakt worden van een samenlevingsverklaring. De samenlevingsverklaring wordt ofwel door beide partners ondertekend (bij een bepaald partnerpensioen en bij onbepaald partnerpensioen voor overlijden) ofwel door de partner (bij onbepaald partnerpensioen na overlijden). Een samenlevingsverklaring kan worden ingetrokken. Als dat gebeurt moet de uitvoerder de personen die de samenlevingsverklaring hebben ondertekend op de hoogte stellen. Het kan zijn dat daardoor ook de dekking van het partnerpensioen is vervallen (dat hoeft niet het geval te zijn als bijvoorbeeld de samenleving is gevolgd door een huwelijk) en daar moeten partijen over geïnformeerd worden.

Artikel I, onderdeel C

Artikel 1c Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 1c van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn regels opgenomen voor de wijze waarop in de solidaire premieovereenkomst of solidaire premiereregeling bescherming wordt geboden voor het renterisico. Daarvoor wordt op grond van het eerste lid ofwel aangesloten bij de door DNB gepubliceerde actuele rentetermijnstructuur (onderdeel a) of er wordt gebruik gemaakt van een directe beschermingsportefeuille voor renterisico (onderdeel b).

Indien wordt aangesloten bij de rentetermijnstructuur onderbouwt de uitvoerder op grond van het tweede lid, onderdeel a, kwantitatief op basis van een stochastische ALM-analyse de mate van afwijking tussen het feitelijke beleggingsrisico en renterisico dat alle leeftijdscohorten lopen en de toedelingsregels. Daarbij gaat het om een analyse die specifiek is voor de uitvoerder (in tegenstelling tot een scenario-analyse op basis van de uniforme scenariosets). Daarvoor wordt per leeftijdscohort een begrenzing bepaald voor de toegestane afwijking. Naarmate deze afwijking groter is, ontstaat meer deling van renterisico tussen cohorten of deelnemers.

Op grond van het tweede lid, onderdeel b, maakt de uitvoerder de daadwerkelijke deling van renterisico per leeftijdscohort inzichtelijk en neemt maatregelen als deze de eigen begrenzing overschrijdt.

Bij de keuze voor koppeling aan een directe beschermingsportefeuille staat in het derde lid dat de uitvoerder voor de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid de mate van de renteafdekking kwantitatief onderbouwt op basis van de beschermingsportefeuille met een stochastische ALM-analyse (onderdeel a). Verder legt de uitvoerder ex ante vast welke rentemaatstaf voor afdekking van het renterisico wordt gehanteerd en wat wordt verstaan onder nominaal renterisico.

Deze maatstaf mag geen kredietrisico bevatten (onderdeel b). De uitvoerder onderbouwt verder per beleggingscategorie kwantitatief in welke mate de categorie bijdraagt aan de bescherming van het nominale renterisico per leeftijdscohort.

Daarbij gaat het om beleggingscategorieën zoals obligaties, rentederivaten of hypotheke. Deze onderbouwing zal met een stochastische ALM-analyse moeten plaatsvinden, die in het kader van onder meer de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid toch al moet worden uitgevoerd.

Op grond van het vierde lid is het derde lid van overeenkomstige toepassing indien een uitvoerder bij koppeling aan een directe beschermingsportefeuille reële bescherming wil bieden door ook voor inflatie gerelateerde instrumenten te kiezen in de directe portefeuille. Daarbij gaat het dan wel om onderbouwing en vastlegging in reële termen.

In het vijfde lid staat tenslotte dat de uitvoerder jaarlijks toetst of de directe beschermingsportefeuille de gewenste mate van bescherming tegen renterisico per leeftijdscohort biedt en neemt maatregelen als dat niet het geval is.

Artikel 1d Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 1d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb staan regels voor opheffing van de leenrestrictie. Hiervan is sprake als voor bepaalde groepen sprake is van meer dan 100% beleggingsrisico. Op grond van het eerste lid kan dit alleen bij (actieve) deelnemers indien dit in overeenstemming is met de risicohouding van die groep en moet de uitvoerder onderbouwen waarom dit in het belang van de deelnemers is.

Voor alle soorten pensioenovereenkomsten en pensioenregelingen is geregeld dat het persoonlijk pensioenvermogen niet negatief is (de artikelen 10a, zesde lid, 10b, vijfde lid, en 10c, vijfde lid, van de Pensioenwet dan wel de artikelen 28a, zesde lid, 28b, vijfde lid en 28c, vijfde lid, Wvb). Het opheffen van de leenrestrictie kan hiermee op gespannen voet staan. Op grond van het tweede lid moet de uitvoerder dan ook regels vastleggen voor het voorkomen van negatieve vermogens en verdeelregels voor verschillende bronnen om dit te voorkomen.

Op grond van het derde lid gebruikt de uitvoerder een fondsspecifieke stochastische ALM-analyse voor de onderbouwing, bedoeld in het eerste lid, en de regels, bedoeld in het tweede lid.

In het vierde lid is geregeld dat de uitvoerder in ieder geval op 31 december van enig jaar beoordeelt of er geen negatieve pensioenvermogens zijn en eventueel aanvult mocht dat wel het geval zijn. Verder moet de uitvoerder ervoor zorgen dat er geen negatief pensioenvermogen is als de verwerving van pensioen stopt bijvoorbeeld bij einde deelneming. De deelnemer kan zo nooit geconfronteerd worden met een negatief pensioenvermogen.

Artikel 1e Besluit uitvoering Pw en Wvb

Artikel 1e van het Besluit uitvoering Pw en Wvb bevat regels voor de flexibele premieovereenkomst dan wel flexibele premiereregeling. Het eerste en tweede lid staan nu in artikel 17c Besluit uitvoering Pw en Wvb en zijn ongewijzigd verplaatst naar artikel 1e. Het betreft regels die betrekking hebben op het collectief toedelingsmechanisme dat voor de Wet toekomst pensioenen in artikel 63a van de Pensioenwet dan wel artikel 75a Wvb geregeld was en bij de Wet toekomst pensioenen is verplaatst naar artikel 10b van de Pensioenwet dan wel artikel 28b Wvb.

Op grond van het eerste lid legt de uitvoerder de toedelingskring, de groep personen waarop een collectief toedelingsmechanisme wordt toegepast, vast en informeert de betrokkene hierover voorafgaand aan de toetreding tot de toedelingskring. Dat kan bijvoorbeeld bij de offerte als sprake is van shoppen of via het pensioenreglement.

Op grond van het tweede lid legt de uitvoerder de vormgeving van het toedelingsmechanisme voor het beleggingsrisico vast en onderbouwt dat daar op voorhand geen sprake is van herverdelingseffecten tussen leeftijdsgroepen. De uitvoerder zal dus bijvoorbeeld de risicodeling moeten beschrijven. Ook bij een wijziging van de vormgeving wordt dit vastgelegd met onderbouwing dat geen sprake is van ex ante herverdelingseffecten.

In het derde lid zijn regels gesteld voor de tarieven die een fonds hanteert bij omzetting van het pensioenvermogen in een vastgestelde uitkering vanaf de pensioendatum. Het fonds gaat daarbij uit van een dekkingsgraadneutraal tarief. Verder hanteert het fonds de risicovrije rente voor fondsen en wordt rekening gehouden met tariefgrondslagen passend bij deelnemers of gewezen deelnemers.

Artikel 1f Besluit uitvoering Pw en Wvb

Artikel 1f van het Besluit uitvoering Pw en Wvb heeft betrekking op de premie-uitkeringsovereenkomst dan wel de premie-uitkeringsregeling. Bij deze pensioenregeling, die alleen door verzekeraars kan worden uitgevoerd, kan de deelnemer of gewezen deelnemer vanaf 15 jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd kiezen voor omzetting van (een deel van) het pensioenkapitaal in een aanspraak op een vastgestelde uitkering vanaf de pensioendatum. Op grond van artikel 1f informeert de verzekeraar de deelnemer of gewezen deelnemer over deze keuzemogelijkheid in ieder geval voorafgaand aan het eerste moment dat de keuze kan worden gemaakt. Dit eerste moment is op z'n vroegst dus vijftien jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd van de deelnemer.

Artikel 1g Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 1g van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn nadere regels opgenomen voor de solidariteitsreserve en de risicodelingsreserve.

Op grond van het eerste lid heeft de pensioenuitvoerder een aparte reserve voor iedere pensioenregeling. Indien de werkgever voor verschillende groepen werknemers verschillende pensioenregelingen heeft afgesproken heeft de pensioenuitvoerder een reserve per pensioenregeling.

Op grond van het tweede lid berekent de uitvoerder voor de reserve de baten en lasten voor alle cohorten die worden onderscheiden voor de risicohouding en onderbouwt dat deze baten en lasten in lijn zijn met de doelstellingen van de reserve. Het inzichtelijk maken van deze kwantitatieve effecten wordt toegelicht, waarbij de baten en lasten voor de cohorten met en zonder de reserve worden vergeleken.

De evenwichtigheid van afspraken rond de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve wordt door uitvoerder kwantitatief en kwalitatief beoordeeld en onderbouwd. Onder evenwichtigheid wordt onder meer verstaan dat bij de inrichting van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve op voorhand wordt voorkomen dat een bepaalde generatie binnen een pensioenregeling uitsluitend baten of lasten heeft van de reserve. Voor de kwantitatieve onderbouwing in het tweede en derde lid wordt gebruik gemaakt van een scenario-analyse of een stochastisch ALM-analyse.

Op grond van het vierde lid worden de regels voor de reserves vastgesteld voor minimaal vijf jaar en kan alleen van deze minimale termijn afgeweken worden bij bijzondere omstandigheden. Daarvan kan bijvoorbeeld sprake zijn bij ingrijpende wijzigingen van de pensioenregeling of ingeval van een omvang van de reserve van meer dan 115% na de transitie. De uitvoerder dient de afwijking te onderbouwen.

In het vijfde lid staat wanneer de uitvoerder de berekeningen en onderbouwing, bedoeld in het tweede en derde lid, moet uitvoeren. Daarbij gaat het, naast de eerste vaststelling voor de opdrachtaanvaarding (en opdrachtbevestiging) of de uitvoeringsovereenkomst, om wijziging van de inrichting van de reserve of om wijzigingen van het beleid of het deelnemersbestand als dat relevante gevolgen heeft voor doelstellingen of vul- en uitdeelregels.

Als de uitvoerder inflatie afdekt via de reserve wordt op grond van het zesde lid van tevoren vastgelegd bij welk inflatieniveau sprake is van afdekking van onverwachte inflatie. De uitvoerder onderbouwt dit inflatieniveau op basis van objectief te verifiëren informatie.

De vaststelling of de omvang van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve blijft binnen de maximale omvang van 15% van het geheel voor pensioen gereserveerde vermogen inclusief de reserve, vindt op grond van het zevende lid plaats op 31 december van enig jaar.

Op grond van het achtste lid kan DNB nadere regels stellen over de wijze waarop de berekeningen, bedoeld in het tweede en derde lid, worden gemaakt en toegelicht.

Artikel I, onderdeel D

In artikel 2 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn regels opgenomen voor de informatieverstrekking bij begin van de deelname aan de pensioenregeling, de zogenoemde startbrief. Voor die startbrief werd door alle uitvoerders gebruik gemaakt van standaard opschriften en iconen. Naar aanleiding van de evaluatie van de Wet pensioencommunicatie wordt voor de startbrief niet langer gebruik gemaakt van standaardmodellen²⁹. Het tweede en derde lid van artikel 2 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb waarin het gebruik van de modellen werd geregeld zijn vervallen.

Artikel I, onderdeel E

Artikel 3 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is aangepast aan de nieuwe namen voor pensioenregelingen en de vernummering van artikel 2 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Artikel I, onderdeel F

In artikel 3a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn de algemene eisen opgenomen voor het periodiek pensioenoverzicht.

Naar aanleiding van de evaluatie van de Wet pensioencommunicatie wordt niet langer voorgeschreven dat gebruik moet worden gemaakt van standaardmodellen voor het uniform pensioenoverzicht. De naam uniform pensioenoverzicht wordt ook niet meer gebruikt. Wel moet nog steeds periodiek (veelal jaarlijks) informatie worden verstrekt in

²⁹ Kamerstukken II 2019/20, 32043, nr. 515.

een pensioenoverzicht waarbij aan de vereisten van de IORP-richtlijn moet worden voldaan.

Op grond van het eerste lid wordt de periodieke informatie verstrekt (of beschikbaar gesteld) in de vorm van een document met in de titel het woord pensioenoverzicht. Dit voorschrift volgt uit de IORP-richtlijn.

Ook de aanvullende informatie die is opgenomen in het tweede lid staat in de IORP-richtlijn.

Het derde lid is verplaatst en stond in artikel 9a, derde lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb en het vierde en vijfde lid stonden in artikel 9c, derde en vierde lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Artikel I, onderdeel G

Artikel 5a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb bevat specifieke regels voor het periodiek pensioenoverzicht.

Op grond van artikel 38, eerste lid, onderdeel a, van de Pensioenwet dan wel artikel 49, eerste lid, onderdeel a, Wvb krijgt de deelnemer jaarlijks een opgave van de verworven aanspraken. Bij verworven aanspraken gaat het om zowel risicoaanspraken als opgebouwde aanspraken. Op grond van artikel 5a, eerste lid, betreft de opgave voor zover het de opgebouwde aanspraak op ouderdomspensioen betreft, het voor pensioenuitkeringen aan te wenden vermogen.

De opgave van de opgebouwde pensioenaanspraken die de gewezen deelnemer op grond van artikel 40, eerste lid, onderdeel a, van de Pensioenwet dan wel artikel 51, eerste lid, onderdeel a, Wvb krijgt betreft onder meer het voor pensioenuitkeringen aan te wenden vermogen en een indicatie van de hoogte van de periodieke uitkeringen op de pensioendatum. Bij de indicatie worden de op dat moment bij de uitvoerder geldende tarieven gehanteerd. In de wet is al geregeld dat de gewezen deelnemer het ouderdomspensioen tevens te zien krijgt in drie scenario's.

Op grond van het derde lid heeft de informatie over de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve betrekking op het effect van de reserve op de opgebouwde aanspraken. Daarmee wordt bedoeld dat feitelijk zichtbaar wordt gemaakt welk deel van het verschil in opgebouwde aanspraken (het pensioenvermogen) is terug te voeren tot uitdeling uit of onttrekking voor de reserve.

De in het vierde lid opgenomen informatie komt uit artikel 5a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb en geeft aan dat voor de reglementair te bereiken pensioenaanspraken een indicatie wordt gegeven van de hoogte van de periodieke uitkering op de pensioendatum, waarvoor de geldende tarieven van de uitvoerder worden gebruikt. Bij premieovereenkomsten is het reglementair te bereiken pensioen een opgave van pensioenvermogen. Daarnaast ziet de deelnemer dus ook een indicatie van de daarmee te krijgen pensioenuitkering en wordt de uitkering ook op grond van artikel 38, eerste lid, onderdeel g, van de Pensioenwet dan wel artikel 49, eerste lid, onderdeel g, Wvb weergegeven in drie scenario's. De deelnemer ziet dus op het jaarlijks pensioenoverzicht zijn reglementair te bereiken pensioen in pensioenvermogen, als pensioenuitkering gebaseerd op dat vermogen en de uitkering in een pessimistisch, verwacht en optimistisch scenario.

Het vijfde lid is ongewijzigd (en was het derde lid) en het zesde lid is verplaatst van artikel 5b Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Artikel I, onderdeel H

De regeling in artikel 5b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb over de informatie over premie op het pensioenoverzicht is verplaatst naar artikel 5a, vierde lid.

Artikel I, onderdeel I

In artikel 6 Besluit uitvoering Pw en Wvb is opgenomen welke informatie de deelnemer krijgt bij beëindiging van de deelneming, de zogenoemde stopbrief. Aan dit artikel is een onderdeel g toegevoegd op grond waarvan in de stopbrief informatie moet worden opgenomen over de nieuwe mogelijkheden voor voortzetting van de dekking voor het partnerpensioen, de voortzetting direct aansluitend aan de deelneming (tijdens het ontvangen van WW of anderszins) en het recht op uitrui van ouderdomspensioen in partnerpensioen op risicobasis na afloop van de periode van eerdere voortzetting.

Artikel I, onderdeel J

In artikel 7a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor informatie die wordt verstrekt voorafgaand aan of bij pensioeningang. Dit artikel is aangepast aan het vervallen van een artikel in de wet. Verder is een onderdeel e toegevoegd op grond waarvan een uitvoerder informatie geeft over de toepassing van een spreidingsperiode voor het verwerken van mee- en tegenvallers in de uitkering waarbij een uitvoerder die een langere spreidingsperiode dan vijf jaar hanteert een tekst opneemt over de risico's bij zo'n periode.

Artikel I, onderdeel K

In artikel 7c van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor de informatieverstrekking over uitkeringen, waarbij het in het eerste lid gaat over de informatie die in de situatie dat een deelnemer shopt voor een variabele uitkering wordt verstrekt over de beleggingsprofielen die de uitvoerder gebruikt. Aan dit lid is in onderdeel b, dat de informatie regelt bij het aanbieden van meerdere beleggingsprofielen, de situatie toegevoegd dat de uitvoerder een combinatie aanbiedt van een vastgestelde en een variabele uitkering. De uitvoerder baseert de opgave van de hoogte van de uitkering op de voor de deelnemer of gewezen deelnemer meest geschikte combinatie van een vastgestelde en variabele uitkering in aansluiting op het beleggingsprofiel van de deelnemer of gewezen deelnemer. Het aanbieden van een combinatie van een vastgestelde en variabele uitkering is te vergelijken met het aanbieden van een variabele uitkering met meerdere beleggingsprofielen en de regeling voor de informatieverstrekking in beide situaties is dan ook gelijk.

Artikel I, onderdeel L

In artikel 7e van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is opgenomen dat voor de weergave van pensioen in scenario's gebruik wordt gemaakt van de door DNB beschikbaar gestelde scenario-sets en een voorgeschreven rekenmethodiek. Aan dit artikel zijn de artikelen toegevoegd over de premie-uitkeringsovereenkomst dan wel premie-uitkeringsregeling. Voor de weergave in scenario's die de deelnemer of gewezen deelnemer die een vastgestelde uitkering wil inkopen krijgt wordt ook deze scenarioset en de uniforme rekenmethodiek gebruikt. Ook is toegevoegd artikel 14u van het Besluit uitvoering Pw en Wvb voor de weergave in een pessimistisch en mediaan scenario bij de maatstaven voor de risicohouding.

Bij een aantal artikelen die tijdens de transitie van toepassing zijn is er ook een weergave in scenario's verplicht. Deze zijn niet in de opsomming van artikel 7e opgenomen maar wel zijn dezelfde scenariosets en rekenmethodiek van toepassing. Bij

artikel 150l, zesde lid, van de Pensioenwet en artikel 145k, Wvb is artikel 7e van overeenkomstige toepassing (door de van overeenkomstige toepassing van artikelen die expliciet in artikel 7e genoemd worden) en voor artikel 150j van de Pensioenwet en artikel 145i Wvb is de toepassing van de scenario-set en rekenmethodiek geregeld in artikel 46a, derde lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb. Verder is bij een aantal toepassingen van een scenario-analyse met gebruik van de uniforme scenario-set het gebruik in het wets- of besluitartikel geregeld, zoals in artikel 10a, eerste lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 28a, eerste lid, Wvb.

Artikel I, onderdeel M

In artikel 9 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor informatie op verzoek die is aangepast aan de nieuwe contracten en is een nieuw artikel toegevoegd aan de opsomming in het vijfde lid.

Artikel I, onderdeel N

Artikel 9a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb, waarin de algemene eisen voor het uniform pensioenoverzicht stonden, is vervallen. De inhoud is, ongewijzigd, verplaatst naar artikel 3a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Artikel I, onderdeel O

In artikel 9b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor de informatie die de uitvoerder op de website beschikbaar stelt.

Het eerste lid waarin de pensioenvergelijker was opgenomen is vervallen.

In het (nieuwe) eerste lid, onderdeel a, is een verwijzing aangepast.

Het derde lid (nieuw) gaat over de informatie op de website over uitvoeringskosten. Daarbij werd voor verzekeraars voor de kosten van vermogensbeheer en de transactiekosten onderscheid gemaakt tussen de verschillende pensioenovereenkomsten. Dat onderscheid is vervallen. Voor verzekeraars is bepalend of de kosten van invloed zijn op de pensioenaanspraak of het pensioenrecht. Zijn ze dat wel dan worden ze weergegeven als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. Zijn ze niet van invloed dan wordt dit op de website vermeld.

In het vierde lid (nieuw) is opgenomen welke informatie over de beleggingen en het beleggingsbeleid op de website van de uitvoerder wordt gezet. Dit betreft de beleggingsresultaten van het collectieve vermogen waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende beleggingscategorieën zoals aandelen of vastgoed. Verder wordt weergegeven hoe deze resultaten zich verhouden tot het strategisch beleggingsbeleid.

Artikel I, onderdeel P

Artikel 9c van het Besluit uitvoering Pw en Wvb vervalt. In dat artikel was de regeling opgenomen voor het uniform pensioenoverzicht. Nu niet meer met een uniform pensioenoverzicht wordt gewerkt kon de regeling hiervoor vervallen. De nog relevante leden waarin geregeld is hoe te handelen indien een deelnemer of gewezen deelnemer niet over de hele, voor het pensioenoverzicht, relevante periode deelnemer of gewezen deelnemer is, is verplaatst naar artikel 3a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Artikel I, onderdeel Q

In artikel 10 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is vermeld welke informatie kosteloos wordt verstrekt. Aan dit artikel zijn een aantal nieuwe artikelen toegevoegd en het transitiehoofdstuk. Alle informatie in het kader van de transitie wordt dus kosteloos verstrekt.

Artikel I, onderdeel R

Artikel 10ba, eerste lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is redactioneel aangepast aan de nieuwe contracten. Verder vervalt voor de klachtenprocedure de verwijzing naar de Wet op het financieel toezicht. Verzekeraars moeten ook op grond van de Pensioenwet dan wel Wvb een interne klachten- en geschillenprocedure hebben en zijn aangesloten bij de op grond van artikel 48c van de Wtp aangewezen geschilleninstantie voor de pensioensector.

Artikel I, onderdeel S

In artikel 14d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb staan regels voor de situatie dat de uitvoerder verantwoordelijk is voor de beleggingen. Daarvan is sprake in alle contracten, met uitzondering van de flexibele premieovereenkomst of premieregeling indien de deelnemer of gewezen deelnemer in de opbouwfase de verantwoordelijkheid voor de beleggingen heeft overgenomen. Ook is daarvan sprake bij uitvoering van variabele uitkeringen.

Op grond van het eerste lid baseert de uitvoerder het beleggingsbeleid op de risicohouding. De uitvoerder toetst jaarlijks op basis van een scenarioanalyse of het beleggingsbeleid of de toedelingsregels passend zijn bij de vastgestelde risicohouding en past het beleggingsbeleid of de toedelingsregels (bij een solidaire premieovereenkomst of premieregeling) aan indien dat niet het geval is. Voor de scenario-analyse maakt de uitvoerder gebruik van de door DNB beschikbaar gestelde uniforme scenarioset.

In het tweede lid is geregeld dat de uitvoerder het beleggingsbeleid in de opbouwfase van de contracten waarbij op de pensioendatum een keuze kan worden gemaakt tussen een vastgestelde of een variabele uitkering (de flexibele premieovereenkomst of premieuitkeringsovereenkomst dan wel een flexibele premieregeling of premieuitkeringsregeling) baseert op de uitkeringsvorm die in de pensioenregeling als default-optie is opgenomen. Indien geen standaard of default uitkeringsvorm is opgenomen wordt het beleggingsbeleid gebaseerd op een vastgestelde uitkering. Bij de premieuitkeringsovereenkomst geldt dit alleen voor zover de deelnemer of gewezen deelnemer (nog) niet heeft gekozen voor een vastgestelde uitkering vanaf de pensioendatum.

Het derde en vierde lid van het artikel zijn vervallen. In het derde lid was geregeld hoe omgegaan moest worden met afbouw van het beleggingsrisico richting de pensioendatum. Dat is nu geregeld door de vaststelling van de risicohouding. In het vierde lid was een regeling opgenomen voor een situatie die niet meer kan voorkomen.

Artikel I, onderdeel T

Artikel 14da, eerste lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is aangepast aan de vernumming van artikel 14d.

Artikel I, onderdeel U

Er is een nieuw hoofdstuk 4b (artikel 14f tot en met 14k van het Besluit uitvoering Pw en Wvb) ingevoegd over de interne klachtenprocedure.

Artikel 14f van het Besluit uitvoering PW en Wvb

Zonder wettelijke definitie van een klacht heeft een deelnemer geen duidelijkheid over de status van zijn of haar ontevredenheid en heeft de betreffende pensioenuitvoerder geen duidelijkheid over het wel of niet moeten volgen van de eisen inzake de interne klachtenafhandeling. Om die reden geeft dit artikel een definitie van het cruciale begrip klacht. Voor de invulling van deze definitie is aangesloten bij de zogeheten Richtsnoeren voor de behandeling van klachten door verzekeringsondernemingen van de Europese Autoriteit voor Pensioenen en Verzekeringen (EIOPA).³⁰ Volgens die Richtsnoeren vormt de kern definitie van klacht het bestanddeel 'een uiting van ontevredenheid'. De definitie sluit in zoverre vrijwel naadloos aan bij de Richtsnoeren. Deze definitie is laagdrempelig bedoeld zodat degene die ontevreden is mag verwachten en het recht heeft dat de pensioenuitvoerder, waarover de ontevredenheid gaat, elke uiting oppakt als een klacht, die die uitvoerder moet afhandelen met inachtneming van alle wettelijke eisen. Tevens is een definitie van geschil opgenomen. Onder geschil wordt verstaan: een geschil ontstaan uit de gehele of gedeeltelijke afwijzing van een klacht over de uitvoering van de pensioenregeling door de pensioenuitvoerder. Daarnaast valt een klacht als bedoeld in art. 14j, derde lid ook onder de definitie van geschil.

Artikel 14g van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 14g van het Besluit uitvoering Pw en Wvb worden de eisen gegeven aan de klachtenprocedure.

In het eerste lid wordt bepaald dat pensioenuitvoerders informatie moeten verstrekken over de klachtenprocedure aan hun deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden. Dit gaat bijvoorbeeld om de manier waarop een klacht kan worden ingediend, het postadres, telefoonnummer, emailadres of internetformulier, waarlangs men een klacht tot de pensioenuitvoerder kan richten, de verwachte afhandelingstermijn en de vervolgstappen die bestaan wanneer een klacht niet naar tevredenheid zou worden afgehandeld. Dergelijke informatie kan in ieder geval worden gedeeld op de website van de pensioenuitvoerder.

Om te bereiken dat eenieder die zich bezighoudt met de opzet, bestaan en werking van de interne klachtenprocedure goed kan functioneren is belangrijk dat zij tenminste weten aan welke wettelijke eisen zij moeten voldoen. Daartoe verplicht het tweede lid de pensioenuitvoerder ervoor te zorgen dat die betrokken personen toegang hebben tot informatie over welke formele en materiële stappen zij moeten volgen bij de interne afhandeling van klachten en daarmee over de wijze waarop zij hun rol en taken uitoefenen ten behoeve van de interne klachtenafhandeling. De kring van betrokken personen beperkt zich niet tot werknemers van de pensioenuitvoerder zelf; tot die kring behoren ook werknemers van de organisatie waaraan de pensioenuitvoerder de interne klachtenafhandeling heeft opgedragen of uitbesteed.

Artikel 14h van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 14h van het Besluit uitvoering P en Wvb staan de eisen waaraan de klachtenadministratie ten minste moet voldoen en de minimale bewaartermijn. Pensioenuitvoerders zijn verplicht tot het houden van een behoorlijke administratie van elke klacht ontvangen van een deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde die betrekking heeft op de uitvoering van de pensioenregeling, zoals de correctheid van de geadministreerde pensioenaanspraken en -rechten of de tijdige verstrekking van informatie met inachtneming van de toepasselijke wettelijke eisen. Het geheel van de procedure van de interne

³⁰ EIOPA, 2012.

klachtenafhandeling moet zijn gericht op een spoedige en zorgvuldige behandeling van klachten. Het artikel verplicht daartoe tot het houden van een administratie.

De klachtenadministratie dient onder andere de van een deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde ontvangen klacht te bevatten. Indien de klacht schriftelijk is ontvangen bevat de klachtbrief zelf meestal ook al een omschrijving van die klacht (onderdeel c). Indien een klacht telefonisch is gemeld, kan de pensioenuitvoerder voldoen aan onderdeel c door een telefoonnotitie in de administratie op te nemen met een korte adequate omschrijving van de klacht. De beschrijving bedoeld in onderdeel d ziet zowel op de inhoud als op de doorlooptijd van de behandeling van de klacht. Uit de administratie moet blijken hoe en wanneer inhoudelijk op een klacht is gereageerd en wat het eventuele verdere gevolg is geweest. Dit gaat zowel om schriftelijke reacties van de pensioenuitvoerder als om aantekeningen van eventuele telefonische contacten met de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde waarin inhoudelijk is ingegaan op de klachtafhandeling. Indien dezelfde soort klacht veelvuldig voorkomt en de pensioenuitvoerder deze telkens op gelijke wijze behandelt volstaat het in de administratie deze standaard klachten naar soort klacht te rangschikken en het aantal van de op deze manier behandelde klachten aan te geven.

De beschrijving van de klachtbehandeling ziet niet op het aanhangig maken van een klacht bij een erkende geschilleninstantie en de verdere behandeling van dat geschil door deze instantie.

Tenslotte volgt uit onderdeel e dat de pensioenuitvoerder ook de datum waarop de klacht is afgesloten opneemt in de klachtenadministratie.

Voor de bewaartermijn uit het tweede lid is aangesloten bij artikel 169 van de Pensioenwet

Artikel 14i van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Artikel 14i van het Besluit uitvoering Pw en Wvb geeft de verplichte doorverwijzing weer naar een geschilleninstantie.

Het is in het belang van de deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde dat de betreffende pensioenuitvoerder deze ook bij de afhandeling van de interne klachtenprocedure nog eens expliciet wijst op de mogelijkheid om het geschil voor te leggen aan de erkende geschilleninstantie waarbij die uitvoerder is aangesloten. Hiertoe wordt een verplichting opgenomen in artikel 14i van het Besluit uitvoering Pw en Wvb. Behalve de naam van de geschilleninstantie dient de pensioenuitvoerder ook de volledige adresgegevens van de geschilleninstantie aan te geven. Indien deze geschilleninstantie een termijn hanteert waarbinnen klachten daar moeten worden ingediend na de gehele of gedeeltelijke afwijzing of ongegrondverklaring van de klacht door de pensioenuitvoerder, vermeldt deze die termijn.

Het staat de deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde altijd vrij direct naar de burgerlijke rechter te gaan, in plaats van het geschil voor te leggen aan de geschilleninstantie. De keuze is aan de deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde. Daarom moet de pensioenuitvoerder ook vermelden dat de deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde de mogelijkheid heeft de zaak direct voor te leggen aan de civiele rechter, zonder eerst het traject van de geschillenbeslechting te hoeven doorlopen. Het is niet verplicht op het bestaan van de externe geschilleninstantie te wijzen als de pensioenuitvoerder tot aantoonbare

tevredenheid van de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde de klacht heeft opgelost. Daarom is het alleen verplicht de deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde op de mogelijkheid te wijzen de klacht aan de externe geschilleninstantie voor te leggen als de pensioenuitvoerder de klacht geheel of gedeeltelijk heeft afgewezen dan wel ongegrond heeft verklaard. De verwijzing naar de erkende geschilleninstantie dient schriftelijk te gebeuren als de klacht ook schriftelijk wordt afgewezen. In de andere gevallen is de verwijzing vormvrij. Dat neemt bovendien niet weg dat het in de rede ligt dat de pensioenuitvoerder een schriftelijke bevestiging verzendt als de deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde hier om verzoekt.

Artikel 14j van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Artikel 14j van het Besluit uitvoering Pw en Wvb bevat termijn waarbinnen de pensioenuitvoerder de klacht moet afhandelen.

De pensioenuitvoerder dient de klacht binnen zo snel mogelijk maar uiterlijk binnen een redelijke termijn af te handelen. Wat redelijk is kan per klacht verschillen. De ene klacht zal eenvoudiger zijn in de afhandeling dan de andere. Hoelang een pensioenuitvoerder nodig heeft om een klacht af te handelen zal wel in een vroeg stadium bepaald dienen te worden door de pensioenuitvoerder zelf. De pensioenuitvoerder informeert de klager over de termijn waarbinnen deze de klacht zal afhandelen. De uitvoerder dient deze kennisgeving uiterlijk twee weken na ontvangst van de klacht aan de klager te verstrekken. Het is niet nodig om naast deze kennisgeving een aparte ontvangstbevestiging te sturen. De pensioenuitvoerder kan deze twee onderdelen combineren. De pensioenuitvoerder kan veel uitingen van onvrede, oftewel klachten, in de praktijk ook mondeling afdoen en veelal ook al binnen de termijn van twee weken. In dat geval hoeft de pensioenuitvoerder uiteraard niet een aparte ontvangstbevestiging te geven. De ontvangstbevestiging is daarom ook vormvrij.

Uitgangspunt bij het bepalen van de redelijke termijn is dat de pensioenuitvoerder een normale klacht binnen zes weken moet afhandelen. De termijn is korter waar het kan en langer waar het moet. Om te zorgen dat een termijn met een eenzijdig beroep op de redelijkheid niet te lang kan worden, voorziet het derde lid in de mogelijkheid voor de klager om na uiterlijk zes weken na ontvangst van de ontvangstbevestiging, bedoeld in het tweede lid, of acht weken nadat de klacht is ingediend het geschil aanhangig te maken bij de erkende geschilleninstantie. In overleg tussen de uitvoerder en de klager kan de termijn worden aangepast, maar hiermee kan niet worden afgedwongen dat de klager zich niet tot de externe geschilleninstantie wendt. Indien een geschil na het overschrijden van de termijnen in de interne klachtenprocedure aanhangig wordt gemaakt bij de externe geschilleninstantie en de zaak ook in behandeling wordt genomen, kan de interne klachtenprocedure bij de pensioenuitvoerder worden afgesloten.

De genoemde termijn van acht weken is bedoeld voor die gevallen waarin de pensioenuitvoerder het nalaat om een ontvangstbevestiging te sturen. Dit mag niet verhinderen dat een geschilleninstantie de klacht in behandeling mag nemen. Het is mogelijk dat de deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde bij het indienen niet alle benodigde informatie heeft verschaft voor het afwikkelen van de klacht. Daarom is in het vierde lid opgenomen dat de pensioenuitvoerder in dat geval aanvullende informatie op kan vragen. Daarbij dient de pensioenuitvoerder duidelijk aan te geven welke informatie nodig is en welke termijn deze voor beantwoording vraagt aan te houden. De pensioenuitvoerder mag genoemde

termijnen van zes en acht weken als bedoeld in het derde lid verlengen met de termijn waarbinnen de pensioenuitvoerder in het bezit wordt gesteld van de aanvullende informatie. Zo heeft de klager zelf in de hand met hoeveel tijd de pensioenuitvoerder de termijn verlengt. Indien de pensioenuitvoerder niet of niet tijdig de klacht afhandelt mag de deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde de klacht na het verstrijken van acht weken vanaf de indiening, eventueel verlengd met de tijd die het kost om extra informatie uit te wisselen, bij de desbetreffende geschilleninstantie aanhangig maken.

Voor de volledigheid zij opgemerkt dat als de klager het geschil op grond van dit artikel aanhangig maakt bij de geschilleninstantie en de geschilleninstantie neemt de klacht in behandeling, het in de rede ligt dat de interne klachtprocedure wordt gesloten.

Artikel 14k van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Artikel 14k van het Besluit uitvoering Pw en Wvb bevat de algemene eisen waaraan de interne klachtenprocedure als geheel moet voldoen.

In dit artikel wordt op de pensioenuitvoerder de verplichting gelegd om te zorgen voor een geheel van benodigde procedures en maatregelen om elke klacht afzonderlijk spoedig en zorgvuldig af te handelen.

Dit betekent dat de pensioenuitvoerder binnen de organisatie dient te regelen wie welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden heeft in het totale proces van de klachtenafhandeling. Het proces van klachtenafhandeling begint op het moment van binnenkomst van de klacht en eindigt met de uiteindelijke afhandeling van de klacht. Tevens dient sprake te zijn van een adequate vastlegging van de klacht en de afhandeling daarvan. Dit is van belang voor een goede interne bewaking en beheersing van het klachtenproces en de klachten zelf en voor interne en externe controledoeleinden. Dit voorschrift ziet op alle klachten, ongeacht hoe deze zijn ingediend. Met verifieerbaar wordt hier bedoeld dat met behulp van de klachtenadministratie moet kunnen worden geverifieerd op welke wijze een klacht is behandeld. De klachtenafhandeling moet ook consistent zijn, zodat vergelijkbare klachten op vergelijkbare manieren worden opgelost. Tot slot wordt opgemerkt dat voor zover een interne beroepsmogelijkheid deel uitmaakt van de interne klachtenprocedure, deze de gang naar de externe geschilleninstantie of andere instanties niet mag beperken.

Er wordt een nieuw hoofdstuk 4c (artikelen 14l tot en met 14s van het Besluit uitvoering Pw en Wvb) ingevoegd over de geschilleninstantie.

Artikel 14l van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Het eerste lid stelt enkele vereisten voor de (aanwijzing van een) geschilleninstantie in aanvulling op de vereisten op grond van de Implementatiewet buitengerechtelijke geschillenbeslechting consumenten, die van overeenkomstige toepassing zijn verklaard in artikel 48c, eerste lid, van de Pensioenwet en artikel 59b, eerste lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De aanvullende vereisten betreffen de samenstelling van de groep pensioenuitvoerders die aangesloten is bij de geschilleninstantie (eerste lid, onder a), de bijdrage aan oplossing van geschillen (eerste lid, onder b) en de financieringssysteem en bezettingsgraad van de geschilleninstantie (eerste lid, onder c). Aan de in het eerste lid genoemde vereisten moet worden voldaan om een geschilleninstantie aan te kunnen wijzen op grond van artikel 48c, eerste lid, van de Pensioenwet en artikel 59b, eerste lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Op grond van het tweede lid kunnen voorwaarden worden verbonden aan de aanwijzing van een geschilleninstantie.

Artikel 14m van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Het eerste lid regelt dat het bestuur onafhankelijk is. Onder naar behoren wordt verstaan dan de bestuursleden voldoende kundig zijn. De bestuursleden dienen onafhankelijk te zijn van de aangesloten pensioenuitvoerders. In het tweede lid wordt deze onafhankelijkheid specifiek ingevuld door het vereiste dat de leden vanaf de aanvaarding van hun functie en gedurende een jaar voorafgaande aan de aanvaarding van hun functie niet werkzaam zijn of zijn geweest voor of enige functie bekleden of bekleed hebben bij een pensioenuitvoerder of een belangenvereniging voor pensioenuitvoerders zoals een Pensioenfederatie of een Verbond van Verzekeraars. Het derde lid vereist dat de benoemingsprocedure van bestuursleden schriftelijk is vastgelegd en door de Minister wordt goedgekeurd.

Artikel 14n van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In aanvulling op de eisen die de Implementatiewet buitengerechtelijke geschillenbeslechting consumenten stelt omtrent de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de geschilbeslechtters, wordt in artikel 14n het volgende geregeld. In het eerste lid wordt ten aanzien van de personen die belast zijn met de geschillenbeslechting hetzelfde vereiste voor onafhankelijkheid gesteld als in het bovengenoemde artikel 14m, tweede lid.

Het tweede lid regelt dat ook de benoemingsprocedure voor de personen belast met de geschillenbeslechting schriftelijk is vastgelegd en de goedkeuring van de Minister behoeft.

Artikel 14o van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In het eerste lid, onder a tot en met p, zijn vereisten gesteld met betrekking tot de inhoud van het reglement van de geschilleninstantie. Voor deze vereisten is aangesloten bij de uitgangspunten die zijn vastgelegd in de Implementatiewet buitengerechtelijke geschillenbeslechting consumenten.

Het betreft in de eerste plaats een omschrijving van de geschillen die voorgelegd kunnen worden (eerste lid, onder a) en een omschrijving van de partijen die een geschil aanhangig kunnen maken (eerste lid, onder b). Daarbij wordt voor de volledigheid opgemerkt dat deze omschrijving binnen de definitie van 'geschil' moet passen (artikel 14f). Het gaat om geschillen die zijn ontstaan na gehele of gedeeltelijke afwijzing van een klacht over de uitvoering van de pensioenregeling door de pensioenuitvoerder. Zoals ook opgemerkt in paragraaf 8.2 betreft het nadrukkelijk niet geschillen met betrekking tot de afspraken die door sociale partners zijn gemaakt, zoals de beslissing om de pensioenuitvoerder te verzoeken wel of niet in te varen. Daarnaast moet het reglement regels bevatten over wraking van de personen belast met de geschillenbeslechting (eerste lid, onder c), de door de geschilleninstantie gevolgde procedure (eerste lid, onder d tot en met i), waaronder regels voor het vragen van advies aan deskundigen, het horen van getuigen en deskundigen en het kennisnemen van adviezen en verklaringen (eerste lid, onder f, g en h).

Het eerste lid, onderdelen j, k en l zien op de beslissing van de geschilleninstantie en het al dan niet bindend zijn van het advies. Op grond van het eerste lid, onder l moet het reglement een bepaling bevatten dat er alleen sprake kan zijn van een bindend advies indien partijen daarmee vooraf uitdrukkelijk instemmen. Of een uitspraak van de geschilleninstantie bindend is of niet, hangt dus af van de keuze die partijen hebben gemaakt. Uitvoerders hoeven deze keuze niet per geschil te maken. De keuze voor niet

bindende of bindende adviezen zullen uitvoerders maken bij de aansluiting van de geschilleninstantie. Voor zover een uitvoerder gekozen heeft voor niet-bindende adviezen, ligt het in de rede om per geschil af te kunnen wijken en in te stemmen met een bindend advies.

Het eerste lid, onder m en n, ziet op de kosten van een geschil. In het reglement kan worden bepaald dat er kosten zijn verschuldigd voor het aanhangig maken van een geschil. Het uitgangspunt daarbij is dat de kosten nihil of zo laag mogelijk zijn (zie ook paragraaf 8.2).

Ook dienen er regels te zijn voor de mogelijkheid tot het veroordelen van de partijen in (vergoeding van) de kosten van de behandeling van een geschil. Er dient dan ook een maximumbedrag gesteld te worden in het reglement. Hierbij kan worden gedacht aan een regeling waarbij de pensioenuitvoerder kan worden veroordeeld tot vergoeding van de kosten van de klager als die laatste geheel of gedeeltelijk in het gelijk wordt gesteld. Dit kan gebeuren op basis van standaardtarieven, die in het reglement zijn vastgelegd. Het eerste lid, onder o, ziet op regels voor de bekendmaking van de beslissingen van de geschilleninstantie en het eerste lid, onder p, ziet op regels over de mogelijkheid van beroep en de procedure daarvoor.

Het tweede lid regelt de beschikbaarheid en het kosteloos verstrekken van het reglement aan iedere belanghebbende.

Artikel 14p van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Dit artikel regelt dat wijzigingen met betrekking tot de samenstelling van het bestuur, de voorzitters van de organen belast met buitengewone geschillenbeslechting en wijzigingen van het in artikel 14o genoemde reglement van de geschilleninstantie instemming van de Minister behoeven. De voorgenomen wijzigingen worden voorgelegd aan de Minister, met vermelding van de leeftijd, genoten opleidingen en professionele achtergrond van de nieuwe leden.

Artikel 14q van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Dit artikel regelt dat een erkende geschilleninstantie geen voorwaarde voor aansluiting mag stellen dat de uitvoerder andere regels naleeft dan die welke betrekking hebben op het aanhangig maken van een geschil bij de geschilleninstantie of de verdere behandeling van een geschil door de geschilleninstantie. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat uitvoerders bij de aansluiting van de geschilleninstantie de keuze dienen te maken voor niet bindende of bindende adviezen. Zie ook de toelichting bij artikel 14o van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Artikel 14r van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Artikel 14r van het Besluit uitvoering Pw en Wvb bevat regels voor publicatie van bindende adviezen

Met het oog op de kenbaarheid voor belanghebbenden dienen bindende adviezen van de geschilleninstantie gepubliceerd te worden, elektronisch beschikbaar en algemeen toegankelijk te zijn. Ten overvloede wordt opgemerkt dat deze adviezen geanonimiseerd dienen te worden. Het staat de geschilleninstantie vrij om ook niet-bindende adviezen geanonimiseerd te publiceren.

Artikel 14s van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Het eerste lid regelt dat de geschilleninstantie de Minister jaarlijks een overzicht verstrekt van de pensioenuitvoerders die zich het afgelopen jaar hebben aangesloten bij de geschilleninstantie.

Op grond van het tweede lid is de geschilleninstantie verplicht om op verzoek van de Minister de gegevens en inlichtingen te verstrekken die nodig zijn voor de uitoefening van diens taak op grond van bijvoorbeeld artikel 14p van onderhavig besluit. Het derde lid regelt deze informatieverstrekking aan de toezichthouders.

Het vierde, vijfde en zesde lid regelen het opstellen en toezenden van een begroting, een bestuursverslag en een jaarrekening die vergezeld gaat van een accountantscontrole.

Er is een nieuw hoofdstuk 4d ingevoegd over de risicohouding. Daarbij gaat het om bepalingen ter uitvoering van artikel 52b van de Pensioenwet en artikel 63b van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Artikel 14t van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

Op grond van artikel 14t, eerste lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb worden de risicohouding of de toedelingsregels per leeftijdscohort vastgelegd. Bij een solidaire premieovereenkomst of premieregeling gaat het dan zowel beleggingsbeleid als toedelingsregels, bij de andere overeenkomsten of regelingen om het beleggingsbeleid. Voor een fonds gebeurt dat op grond van het tweede lid net als nu (het vervallen artikel 1a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen) na overleg met de organen van het fonds.

Een verzekeraar of pensioeninstelling streeft ernaar van de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden of hun vertegenwoordigers zoveel mogelijk duidelijkheid te krijgen over hun doelstellingen en risicohouding. Ook dit is niet gewijzigd.

Op grond van het derde lid wordt de risicohouding gebaseerd op in ieder geval de uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. De uitvoerder onderbouwt hoe en in welke mate deze elementen hebben bijgedragen aan de risicohouding.

In het vierde lid is het beginsel neergelegd dat op grond van life-cycle beleggen het beleggingsrisico afneemt naarmate de pensioendatum nadert. Bij het vaststellen van de risicohouding en het beleggingsbeleid wordt voor ieder leeftijdscohort rekening gehouden met de duur van de periode tot aan de pensioendatum, waarbij het beleggingsrisico kleiner wordt naarmate de pensioendatum nadert.

Op grond van het vijfde lid heeft een leeftijdscohort een maximale omvang van vijf geboortejaren. Er kan uitgegaan worden van een groter aantal geboortejaren voor een leeftijdscohort indien de uitvoerder op basis van het risicopreferentie-onderzoek, de deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten onderbouwt dat dit in het belang is van de deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden.

In het zesde lid is opgenomen welke fasen de vaststelling en toetsing van de risicohouding kent. De eerste fase betreft het risicopreferentie-onderzoek. De uitkomst van dit onderzoek is de bereidheid van pensioendeelnemers en pensioengerechtigden om risico te nemen. In de tweede fase volgt de weging van de informatie uit alle gebruikte bronnen om tot vaststelling van de risicohouding te komen. Daarbij kan het zijn dat de uitkomsten van het risico-preferentieonderzoek nader vertaald moeten worden om bruikbaar te zijn voor de bepaling van de risicohouding.

De vastgestelde risicohouding moet daarna, in de derde fase, worden vertaald in beleggingsbeleid of toedelingsregels door een ALM-analyse. Daarbij gaat het om een fondsspecifieke analyse. Tenslotte bestaat de vierde fase uit toetsing van feitelijke risicoblootstelling en risicohouding.

AFM is verantwoordelijk voor het toezicht op de eerste fase en DNB voor het toezicht op de overige fasen.

Artikel 14u van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 14u van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn de maatstaven opgenomen waarin de risicohouding per leeftijdscohort wordt weergegeven. Daarbij gaat het op grond van het eerste lid om de risicomaatstaf, de verwachtingsmaatstaf en de lange termijn risicomaatstaf in de uitkeringsfase. Voor vaststelling van de maatstaven wordt gebruikt gemaakt van een scenario-analyse op basis van de door DNB beschikbaar gestelde scenario-sets (op grond van artikel 23b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen).

In het tweede lid is een regeling opgenomen voor gesloten fondsen die een beëindigde uitkeringsovereenkomst uitvoeren, en dus niet zijn overgegaan tot collectieve waardeoverdracht. Bij deze fondsen voldoet de risicohouding aan de prudent person regel en komt deze voor de lange termijn tot uitdrukking in de door het fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen of een bandbreedte hiervoor.

Artikel 14v van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 14v van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor het risico-preferentieonderzoek, een van de instrumenten voor het vaststellen en toetsen van de risicohouding.

In het eerste lid is opgenomen dat het risicopreferentie-onderzoek de bereidheid van een groep onderzoekt om risico's te dragen met het oog op hun doelstellingen. De mate van relatieve risicoaversie van deze groep moet worden afgeleid uit het onderzoek. Bij de vaststelling van de uitvraag voor het risicopreferentie-onderzoek moet de mate waarin deze groep beleggingsrisico's kan dragen betrokken worden. Daarvoor wordt gekeken naar onder meer deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. De uitkomsten van het onderzoek zijn bruikbaar voor het vaststellen van de risicohouding op cohortniveau.

In het artikel staan verder regels om te waarborgen dat het onderzoek binnen een realistische pensioencontext adequaat wordt uitgevoerd en dat de uitvraag van het risicopreferentie-onderzoek representatief is. De uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek moeten bruikbaar zijn voor (en te vertalen zijn naar) de vaststelling van de risicohouding in maatstaven.

Artikel I, onderdeel W

In artikel 17a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb wordt regels gesteld voor de toepassing van een vaste daling of projectierendement bij een variabele uitkering. In het eerste lid wordt een vernummering doorgevoerd en is geregeld dat bij de toepassing consistentie moet zijn met de risicohouding (naast het beleggingsbeleid zoals nu al is geregeld).

Er wordt een vierde lid toegevoegd dat verduidelijkt dat het projectierendement na de ingangsdatum van het pensioen kan wijzigen indien dit voortvloeit uit wijziging van de parameter voor aandelenrendement, de risicovrije rente, de prijsinflatie of de risicohouding. Het kan dan uitsluitend gaan om wijziging om deze reden. De toepassing van het projectierendement moet verder vaststaan op de ingangsdatum van het pensioen.

Artikel I, onderdeel X

In artikel 17b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn de artikelen 17b en 17d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb samengevoegd. Het eerste lid regelt dat bij toepassing de risicovrije rente op grond van artikel 63a van de Pensioenwet dan wel artikel 75a Wvb gebruik wordt gemaakt van de risicovrije rente voor fondsen.

Het tweede lid regelt dat de parameter voor aandelenrendement wordt gebruikt die staat in artikel 23a, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

In het derde lid is bepaald dat de prijsinflatie die kan leiden tot aanpassing van het projectierendement gebaseerd is op zoveel mogelijk objectieve marktinformatie.

Artikel I, onderdeel Y

De artikelen 17c en 17d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb vervallen. Hetgeen geregeld was in artikel 17c staat nu in artikel 1e van het Besluit uitvoering Pw en Wvb en hetgeen geregeld was in artikel 17d staat nu in artikel 17b van dat besluit.

Artikel I, onderdeel Z

In artikel 25 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor de berekening van de overdrachtswaarde bij individuele waardeoverdracht.

Met de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen kunnen partijen voor ouderdomspensioenen enkel nog een pensioenregeling overeenkomen in de vorm van een premieovereenkomst, te weten: een solidaire premieovereenkomst, de flexibele premieovereenkomst of de premie-uitkeringsovereenkomst. Dat betekent dat wanneer een deelnemer in de toekomst van baan wisselt en hij kiest voor een individuele waardeoverdracht, deze waardeoverdracht van de ene premieovereenkomst naar een andere premieovereenkomst zal plaatsvinden, met uitzondering van het moment waarop de deelnemer zijn opgebouwde kapitaal heeft aangewend om een gegarandeerde vaste levenslange pensioenuitkering in te kopen. In dat geval vindt waardeoverdracht plaats van opgebouwde aanspraken op een vastgestelde uitkering vanaf de pensioendatum naar een premieregeling. Daarnaast is het mogelijk dat er voor bestaande deelnemers in uitkeringsovereenkomsten die vóór de inwerkingtredingsdatum van dit wetsvoorstel al bestaan en die niet worden ingevaren of die door een verzekeraar worden uitgevoerd ('eerbiedigende werking') individuele waardeoverdracht plaatsvindt van een (voormalige) uitkeringsovereenkomst naar een premieregeling. De voorgestelde wijzigingen zijn technisch van aard in die zin dat de volgorde in de betreffende artikelen wordt aangepast aan de toekomstige praktijk.

Daarbij is in het eerste lid opgenomen hoe de waarde wordt berekend bij premieovereenkomsten of premieregelingen. De waarde wordt berekend op basis van de actuariële grondslagen van de overdragende uitvoerder. Onder actuariële grondslagen worden de grondslagen verstaan die de uitvoerder hanteert voor de vaststelling van de technische voorziening.

Op grond van het tweede, derde en vierde lid worden aanspraken op vastgestelde uitkeringen overgedragen op basis van het standaardtarief. Zoals eerder genoemd kan het hierbij gaan om de niet ingevaren aanspraken gebaseerd op een uitkeringsovereenkomst of op aanspraken op een vastgestelde uitkering bij de premie-uitkeringsovereenkomst of premie-uitkeringsregeling. Berekening op basis van het standaardtarief is conform de huidige regeling.

Ook het vijfde lid is conform de huidige regeling en geeft aan welke pensioensoorten en pensioenaanspraken bij de berekening van de overdrachtswaarde buiten beschouwing mogen blijven.

Voor de berekening van de overdrachtswaarde bij premieovereenkomsten en het standaardtarief zijn in de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling regels gesteld.

Artikel I, onderdeel AA

Artikel 26 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is redactioneel aangepast in verband met de nieuwe contractsvormen. Het artikel is verder ongewijzigd.

Artikel I, onderdeel BB

In artikel 28 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb wordt aangepast aan een vernummering.

Artikel I, onderdeel CC

In het Besluit uitvoering Pw en Wvb wordt een hoofdstuk ingevoegd met een artikel 28d over opdrachtaanvaarding dat is gebaseerd op artikel 102a van de Pensioenwet en artikel 109a Wvb. De opdrachtaanvaarding wordt toegelicht in paragraaf PM van het algemeen deel van de nota van toelichting.

Op grond van het eerste lid informeert het fonds de partijen die de pensioenregeling zijn overeengekomen uiterlijk bij de opdrachtaanvaarding en bij elke ingrijpende wijziging ten minste en voor zover van toepassing over:

- a. de risicohouding;
- b. de regels ten aanzien van de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve;
- c. de toedelingsregels;
- d. het projectierendement of de vaste daling; en
- e. de spreidingssystematiek.

Het tweede lid bepaalt dat het fonds de overwegingen toelicht die aan de vormgeving van de pensioenregeling inclusief de in het eerste lid genoemde onderdelen ten grondslag ligt. Gezien de samenhang tussen de verschillende onderdelen, beoordeelt het fonds de afwegingen bij de verschillende onderdelen ook in samenhang met elkaar.

Hierbij wordt ten minste toegelicht:

- a. hoe de vormgeving aansluit op de opdracht en doelstellingen;
- b. wat de effecten zijn op de verwachte pensioenen voor de verschillende leeftijdscohorten;
- c. hoe het fonds de resultaten van het risicopreferentie-onderzoek, de wetenschappelijke inzichten en de deelnemerskenmerken heeft gewogen en op basis daarvan de risicohouding heeft vastgesteld per leeftijdscohort;
- d. hoe de vormgeving van de pensioenregeling verband houdt met de vastgestelde risicohouding per leeftijdscohort; en

e. de onderbouwing in welke mate de gevolgen van de voorgenomen pensioenregeling, zowel op de onderdelen als de gezamenlijke werking van de verschillende onderdelen, passen bij deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden, gegeven de samenstelling van de populatie van het pensioenfonds.

Het fonds moet op grond van het derde lid de partijen bij de opdrachtbevestiging informeren over de consequenties van arbeidsvoorwaardelijke keuzes, waaronder ten minste de gevolgen voor:

- a. de uitvoerbaarheid en uitvoeringskosten; en
- b. in geval van een solidaire premieovereenkomst dan wel solidaire premieregeling de kans dat de beoogde pensioendoelstelling, gegeven de premie wordt behaald aan de hand van een uniforme scenario-analyse.

Op grond van het vierde lid kan DNB regels stellen voor de wijze waarop de informatie wordt gegeven.

Artikel I, onderdeel DD

De in artikel 36 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb bevoegdheidsverdeling tussen de toezichthouders DNB en AFM is opgenomen, is aangepast in verband met de nieuwe artikelen en taken.

De informatiebepalingen in de nieuwe artikelen en specifiek het transitiehoofdstuk vallen onder het toezicht van AFM. De informatiebepalingen in de nieuwe artikelen en specifiek het transitiehoofdstuk vallen onder het toezicht van AFM. Verder is nieuw dat AFM een expliciete bevoegdheid krijgt bij het toezicht op de berekeningen ten behoeve van de weergave op basis van scenario's: DNB blijft toezichthouder op de methodiek van deze berekeningen. AFM krijgt de bevoegdheid toezicht te houden op deze berekeningen voor zo ver dat toezicht betrekking heeft op de juistheid van deze weergave. Ten behoeve van deze bevoegdheid kan AFM de onderliggende berekeningen beoordelen en toetsen. Dezelfde toezichtverdeling wordt ook toegepast bij de communicatie in het kader van het bieden van een keuzerecht tussen vaste of variabele uitkeringen als bedoeld in art. 63b Pensioenwet.

Ook vallen de informatiebepalingen uit hoofde van de experimenteerbepaling, artikel 150a van de Pensioenwet, onder haar toezicht. Hiermee is geborgd dat de AFM toezicht houdt op informatiebepalingen in het Besluit experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen.

Voor de opdrachtbevestiging (artikel 102a van de Pensioenwet of artikel 109a Wvb) is DNB de toezichthouder, behoudens op een deel van de opdrachtbevestiging dat is opgenomen in artikel 28d, tweede lid, onderdelen b en e. Dat betreft in onderdeel b de toelichting bij de effecten op de verwachte pensioenen voor de verschillende leeftijdscohorten en in onderdeel d de toelichting hoe bepaalde onderdelen aansluiten op de vastgestelde risicohouding per leeftijdscohort. Daarbij gaat het om de onderdelen genoemd in het eerste lid van artikel 28d: de risicohouding, de regels ten aanzien van de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve, de toedelingsregels, het projectierendement of de vaste daling en de spreidingssystematiek

Artikel I, onderdeel EE

Artikel 40a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is aangepast vanwege het vervallen van de regeling voor de kostendekkende premie in de Pensioenwet en de Wet verplichte

beroepspensioenregeling. De premiedekkingsgraad is niet meer een van de gegevens die DNB kan publiceren.

Artikel I, onderdeel FF

In hoofdstuk 9b zijn bepalingen opgenomen die betrekking hebben op het transitiehoofdstuk in de Pensioenwet en de Wvb.

Artikel 44 Besluit uitvoering Pw en Wvb

Op grond van artikel 150d, eerste lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 145c, eerste lid, Wvb legt de werkgever of beroepspensioenvereniging de keuzes, overwegingen en berekeningen die ten grondslag liggen aan de wijziging van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling en de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten vast in het transitieplan. In artikel 150d, tweede lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 145c, tweede lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling is een opsomming gegeven van onderwerpen die dit betreft. In artikel 44 van het Besluit Pw en Wvb zijn verder een aantal onderwerpen genoemd die bij de uitwerking hiervan in ieder geval in het transitieplan worden opgenomen. Dit betreft:

- a. de doelstellingen van de transitie;
- b. de kwantitatieve maatstaven voor de beoordeling van de transitie, waartoe in ieder geval netto- en bruto-profijs horen, en de uitkomsten daarvan die aanvaardbaar zijn;
- c. welke voorrangsregels gelden;
- d. bij uitvoering van de pensioenregeling door een fonds: in hoeverre verschillende, positieve en negatieve, financiële en economische scenario's zijn verkend en in welke situaties de afgesproken doelstellingen, voorrangsregels en maatstaven zonder meer gelden en er geen nadere besluitvorming nodig is; en
- e. het niveau van de dekkingsgraad vanaf wanneer de financiële positie van een fonds dusdanig is dat de gemaakte afspraken niet meer toereikend zijn, de onderbouwing van die dekkingsgraad en de afspraken en procedure die van toepassing zijn indien het fonds een dergelijke dekkingsgraad heeft.

De onderwerpen genoemd in de onderdelen d en worden ook opgenomen in het implementatieplan. Het moet dan natuurlijk dezelfde regeling betreffen waarover de werkgever en de pensioenuitvoerder afspraken hebben gemaakt.

Artikel 44a Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 44a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb worden voorwaarden gesteld aan een vereniging van pensioengerechtigden en een vereniging van gewezen deelnemers om een hoorrecht te krijgen ten aanzien van het transitieplan als de pensioenovereenkomst is ondergebracht bij een pensioenfonds.

Het hoorrecht bestaat indien de vereniging een substantieel gedeelte van de betreffende doelgroep vertegenwoordigt. Dit is het geval als:

- a. de vereniging volledige rechtsbevoegdheid bezit;
- b. haar statutaire doel in elk geval de belangenbehartiging van gewezen deelnemers respectievelijk van pensioengerechtigden bij het fonds omvat;
- c. de vereniging een minimum aantal gewezen deelnemers of pensioengerechtigden vertegenwoordigt. Dit is minimaal duizend of 10% van alle gewezen deelnemers bij het pensioenfonds; respectievelijk minimaal duizend pensioengerechtigden of 10% van alle pensioengerechtigden bij het pensioenfonds; en
- d. de vereniging dient haar bestaan rechtstreeks of via het fonds tijdig kenbaar te maken aan werkgevers of sociale partners op collectief niveau. De vereniging kan in

een vroeg stadium informeren en hoeft niet te wachten totdat voldaan is aan het vereiste van het minimum aantal leden.

Artikel 45 Besluit uitvoering Pw en Wvb

De artikelen 45 tot en met 45d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb hebben betrekking op de transitiecommissie. Op grond van artikel 150h van de Pensioenwet en artikel 145g Wvb kan de transitiecommissie bemiddelen of bindend advies geven als partijen niet tot overeenstemming kunnen komen over de wijziging van de pensioenregeling.

In artikel 45 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is de samenstelling van de transitiecommissie geregeld. Op grond van het eerste lid bestaat de transitiecommissie uit vijf onafhankelijke leden waaronder een voorzitter. De leden worden door de Minister van Armoedebelid, Participatie en Pensioenen benoemd. Alvorens tot benoeming over te gaan vraagt de minister het oordeel van de Stichting van de Arbeid.

In het derde en vierde lid zijn bepalingen opgenomen over de deskundigheid van de commissieleden en de commissie als geheel. De commissieleden worden geselecteerd op basis van de aantoonbare expertise en ervaring die zij hebben in het pensioenveld. Daarom wordt voorgeschreven dat commissieleden ruime werkervaring hebben in het pensioenveld. Daarbij kan het gaan om ervaring op bestuurlijk niveau, als wetenschapper op het gebied van pensioenen of als adviseur die op bestuursniveau pensioenadvies geeft.

Bij de samenstelling van de commissie is verder van belang dat alle benodigde expertise aanwezig is. Het hoeft daarbij niet zo te zijn dat elk commissielid afzonderlijk alle benodigde expertise bezit. De samenstelling van de commissie als geheel moet wel de gevraagde expertise bevatten.

Daarbij gaat het om juridische expertise op het gebied van pensioenen en arbeidsvoorwaarden, actuariële expertise, kennis van en ervaring met mediationtrajecten en kennis van en ervaring met onderhandelingsprocessen.

In het vijfde lid zijn een aantal waarborgen opgenomen voor de onafhankelijkheid van de commissieleden. Op grond van onderdeel a functioneren de leden van de transitiecommissie volledig onafhankelijk en bevestigen zij dit ook voorafgaand aan hun aanstelling schriftelijk. Aangezien het gaat om een deeltijdaanstelling is niet uit te sluiten dat de commissieleden belangen hebben bij bepaalde partijen in het pensioenveld. Het is van belang dat de commissieleden transparant zijn over hun overige werkzaamheden en deze werkzaamheden publiek bekend gemaakt worden (onderdeel b). Daarnaast zullen commissieleden die uit hoofde van hun overige werkzaamheden op enigerlei wijze betrokken zijn bij bepaalde partijen of sectoren niet betrokken zijn bij bemiddeling of bindend advies voor deze partijen of sectoren (onderdeel c).

Ook algemeen dient te transitiecommissie belangenverstremgeling of elke schijn van belangenverstremgeling te voorkomen (zesde lid). Indien nodig legt de transitiecommissie hierover aanvullende afspraken vast in zijn reglement.

Op grond van het zevende lid kunnen de leden van de transitiecommissie op eigen verzoek door de minister worden ontslagen. De voorzitter en commissieleden kunnen daarnaast wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden worden geschorst en ontslagen door de minister.

In het achtste lid is geregeld dat de transitiecommissie wordt bekostigd door de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen en dat de bezoldiging van de leden wordt vastgesteld conform schaal 16 bijlage B van het Bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren 1984. Voor de voorzitter geldt een deeltijdfactor van 0,4, voor de overige commissieleden geldt een deeltijdfactor van 0,3.

Artikel 45a Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 45a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is geregeld dat de transitiecommissie wordt ondersteund door een secretariaat wat wordt bekostigd door de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen. Hierbij kan het gaan om organisatorische ondersteuning maar ook inhoudelijke ondersteuning. Het secretariaat is ondergebracht onder de SER. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat de Wet op de Sociaal-Economische Raad van toepassing is op dit secretariaat.

Artikel 45b Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 45b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor het jaarverslag van de transitiecommissie. De transitiecommissie maakt een jaarverslag van haar werkzaamheden en maakt dit openbaar vóór 1 april van elk jaar. Het gaat hierbij zowel om een financieel jaarverslag, als een verslag dat inzage geeft in de inhoudelijke werkzaamheden. De jaarverslaglegging start vanaf 2024 (over het jaar 2023) en het laatste jaarverslag zal in 2027 opgeleverd worden.

Artikel 45c Besluit uitvoering Pw en Wvb

Artikel 45c van het Besluit uitvoering Pw en Wvb heeft betrekking op het reglement van de transitiecommissie.

In dit reglement worden in ieder regels opgenomen voor de procedure voor het aanvragen van bemiddeling of een bindend advies (eerste lid, onderdeel a). De transitiecommissie legt in het reglement tevens vast binnen welke termijn besloten zal of een aanvraag in behandeling genomen zal worden (eerste lid, onderdeel b).

De transitiecommissie kan ook besluiten een verzoek niet in behandeling te nemen, bijvoorbeeld omdat stukken ontbreken of omdat partijen op te weinig onderdelen tot overeenstemming zijn gekomen. De transitiecommissie zal in zijn reglement beschrijven in welke gevallen een verzoek niet in behandeling genomen zal worden (eerste lid, onderdeel c). Bindende adviezen worden door de transitiecommissie openbaar gemaakt. Andere sectoren die nog aan het onderhandelen zijn kunnen op die manier ook kennisnemen van de adviezen en daarmee zelf hun voordeel doen. De adviezen worden binnen vier weken na afronding openbaar. De wijze waarlangs de openbaarmaking plaatsvindt zal worden vastgelegd in het reglement (eerste lid, onderdeel d).

In het reglement kunnen op grond van het tweede lid nadere regels worden gesteld over de informatie en opgaven die bij een aanvraag voor een bindend advies (artikel 45d, eerste lid) moeten worden gevoegd.

Het reglement wordt door de transitiecommissie vastgesteld na overleg met de minister (derde lid).

Artikel 45d Besluit uitvoering Pw en Wvb

Artikel 45d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb geeft een aantal regels voor een bindend advies.

In het eerste lid is bepaald welke stukken en gegevens moeten worden overlegd door de aanvragers. Op grond van onderdeel a betreft dit informatie over de afspraken, voor zover die al zijn gemaakt. Daarnaast overleggen zij op grond van onderdeel b de onderwerpen waarop het maken van afspraken niet mogelijk is gebleken. Beide onderhandelende partijen vullen dit aan door hun onderhandelingsinzet met de transitiecommissie te delen ten aanzien van de nog openstaande punten (onderdeel c). Ook worden de berekeningen van de effecten voor de deelnemers en andere betrokkenen van de verschillende opties overlegd, evenals een oordeel op de uitvoerbaarheid van de (beoogde) pensioenuitvoerder (onderdelen d en e). De transitiecommissie kan in zijn reglement nadere regels stellen ten aanzien van de gevraagde documenten (artikel 45c, tweede lid, Besluit uitvoering Pw en Wvb).

Op grond van het tweede lid wordt een bindend advies openbaar gemaakt binnen vier weken na het bekendmaken aan de aanvragers.

Artikel 46 Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 46 Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn regels opgenomen voor het implementatieplan.

Op grond van het eerste lid wordt in het kader van de voorbereidingen voor de uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst, de interne collectieve waardeoverdracht en het aanwenden van het vermogen in het implementatieplan ten minste opgenomen: informatie over het besluitvormingsproces, de te nemen stappen in de implementatiefase en uitvoeringsfase en het beoogde tijdpad hiervoor, welke stappen gezet moeten worden ingeval financiële, economische en andere schokken optreden tijdens de transitieperiode en bepaalde afspraken met de werkgever die ook in het transitieplan zijn opgenomen (artikel 44, onderdelen d en e). Dit betreft de verschillende, positieve en negatieve, financiële en economische scenario's die zijn verkend en de situaties waarin de afgesproken doelstellingen, voorrangregels en maatstaven zonder meer gelden en er geen nadere besluitvorming nodig is en het niveau, de onderbouwing en de berekening van de dekkingsgraad vanaf wanneer de financiële positie van een fonds dusdanig is dat de gemaakte afspraken niet meer toereikend zijn en de afspraken en procedure die van toepassing zijn indien het fonds een dergelijke dekkingsgraad heeft.

Een fonds onderbouwt hoe zal worden omgegaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. Als het fonds overgaat tot invaren geeft het tweede lid aan welke onderwerpen dit in ieder geval betreft. Met betrekking tot het transitie-ftk gaat het hier dan om de berekende netto profijt die reeds beschikbaar zijn uit de overbruggingsplannen. Dit zijn derhalve geen nieuwe berekeningen.

In het derde lid zijn de onderwerpen genoemd waarover het fonds een analyse moet opnemen in het implementatieplan. Dit betreft operationele en IT-risico's, de beschikbaarheid van data, de datakwaliteit, de procesbeheersing, de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden en de financiële risico's. Tevens onderbouwt het fonds de risicoanalyse die na de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen is uitgevoerd. Deze uitgevoerde risicoanalyse ziet op de procesbeheersing in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Hiermee beziet het fonds in een vroegtijdig stadium en ruim vóór het opstellen van het implementatieplan onder meer bezien of het fonds over voldoende tijd en over de benodigde expertise beschikt.

Voor het beheersen van de datakwaliteit voor de transitie moet op grond van het vierde lid een onafhankelijk onderzoek door een externe accountant of door een erkende externe IT-auditor worden uitgevoerd. Na de transitie moet een externe accountant een oordeel geven over de transitie.

Het vijfde lid regelt dat verzekeraars en premiepensioeninstellingen voor de delen die op hen van toepassing zijn kunnen verwijzen naar het reeds doorlopen productontwikkelingsproces.

De uitvoerder moet het implementatieplan indienen bij de toezichthouder. Op grond van het zesde lid is dat voor het implementatieplan, exclusief het communicatieplan, DNB. Het communicatieplan wordt ingediend bij AFM. De uitvoerder stelt het implementatieplan als zodanig beschikbaar op zijn website. Bij het indienen van het implementatieplan moet de uitvoerder ook de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners of pensioengerechtigden informeren over de indiening en over de voorgenomen wijzigingen in de pensioenregeling, de gemaakte keuzes en het verdere proces. Daarbij gaat het niet om persoonlijke informatie maar om informatie over de inhoud van het implementatieplan.

Artikel 46a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 46a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn regels gesteld voor het communicatieplan dat onderdeel uitmaakt van het implementatieplan.

In het eerste lid wordt een aantal onderwerpen genoemd waarvan in het communicatieplan moet worden opgenomen dat deze in de informatie aan de betrokkenen wordt opgenomen. Dit betreft persoonlijke gegevens van de deelnemer, algemene informatie over de uitvoerder, de datum waarop de informatie betrekking heeft, informatie over het pensioen en de pensioensoorten en uitleg over verschillen in bedragen.

In het derde en vijfde lid is de regeling opgenomen voor de weergave van het ouderdomspensioen in scenario's waarbij gebruik wordt gemaakt van de uniforme rekenmethodiek die ook wordt gebruikt bij andere weergave in scenario's (artikel 7e van het Besluit uitvoering Pw en Wvb en de artikelen 14a tot en met 14j van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling).

In het vierde lid is geregeld dat bij uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst door een nieuwe uitvoerder de oude uitvoerder de informatie die de nieuwe uitvoerder nodig heeft voor onder meer de informatieverstrekking aan deelnemers over de situatie voor en na de transitie moet verstrekken.

In het zesde lid is geregeld dat het communicatieplan moet worden ingediend bij AFM. AFM is de toezichthouder voor dit deel van het implementatieplan. De uitvoerder stelt het communicatieplan net als het implementatieplan beschikbaar op zijn website. Bij het indienen van het communicatieplan moet de uitvoerder ook de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners of pensioengerechtigden informeren over de indiening en het verdere proces. Daarbij gaat het niet om persoonlijke informatie maar om informatie over de inhoud van het communicatieplan.

Op grond van het zevende lid kan AFM regels stellen voor de vormgeving en wijze van leveren van het communicatieplan. Daarbij kan het gaan om regels die betrekking hebben op de vormgeving en aanlevering om er voor te zorgen dat dit uniform gebeurt.

Artikel 46b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 46b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn regels opgenomen voor de interne collectieve waardeoverdracht bij fondsen, het zogenoemde invaren.

Op grond van artikel 150m, tweede lid, van de Pensioenwet en artikel 145l, tweede lid, Wvb meldt een pensioenfonds het voornemen om de waarde van bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten aan te wenden in de gewijzigde pensioenregeling. In het eerste lid van artikel 46b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is opgenomen op welke aspecten DNB een voornemen tot collectieve waardeoverdracht beoordeeld in het kader van zijn bevoegdheid om deze te verbieden. Paragraaf 4.10 bevat een nadere toelichting op deze elementen.

In het tweede lid van artikel 46b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb staan de gegevens die het fonds moet verstrekken aan het verantwoordingsorgaan, dat ten aanzien van het invaren een adviesrecht heeft, of aan het belanghebbendenorgaan, dat ten aanzien van het invaren een goedkeuringsrecht heeft. Daarbij dient het fonds volgens onderdeel g de generatie-effecten van de totale transitie tenminste in termen van netto profijt per leeftijdscohort in hele geboortejaren te verstrekken waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

In het derde lid is geregeld dat een fonds waarbij het intern toezicht is belegd bij een raad van toezicht of een visitatiecommissie de gegevens, bedoeld in het tweede lid en de reactie van het verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan bij die gegevens, verstrekt aan de raad van toezicht of visitatiecommissie. Het fonds heeft de goedkeuring nodig van de raad van toezicht voor het besluit tot invaren.

Bij een fonds met een gemengd bestuur is er geen afzonderlijk intern toezicht, maar zijn de niet-uitvoerende bestuurders onderdeel van het bestuur.

Artikel 46c van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 46c van het Besluit Pw en Wvb zijn nadere regels gesteld met betrekking tot de vba-rekenmethodiek.

Deze vba-rekenmethodiek wordt gebruikt bij de vba-methode voor de waardering en de aanwending van het vermogen bij een interne collectieve waardeoverdracht bij een pensioenfonds tijdens de transitie en bij de berekeningen om de transitie-effecten inzichtelijk te maken via een netto-profijt. Bij een vba-rekenmethodiek worden kasstromen van pensioenuitkeringen en pensioenpremies met behulp van risico-gecorrigeerde economische scenario's gewaardeerd consistent met de waardering op financiële markten op dat moment.

Voor zover de vba-rekenmethodiek wordt gebruikt bij de berekeningen om de transitie-effecten inzichtelijk te maken via berekening van netto-profijt dient rekening te worden gehouden met alle toekomstige premies en alle toekomstige uitkeringen uit alle pensioenvormen, waaronder naast het ouderdomspensioen ook het nabestaandenpensioen, en hierbij zowel de onvoorwaardelijke als de voorwaardelijke elementen van de pensioenregeling. In het FTK vallen onder voorwaardelijke contractonderdelen tenminste de korting- en toeslagregels. In de solidaire

premiereregeling of flexibele premiereregeling zijn dit tenminste de vul- en toedeelregels van de solidariteitsreserve/risicodelingsreserve en/of een compensatiedepot. Ook een bijstortingsverplichting in het FTK dient bijvoorbeeld meegenomen te worden in de waardering.

Op grond van het tweede lid gelden voor de berekeningen een aantal uitgangspunten. Dit zijn:

- a. de gebruikmaking van de meest recente risico-gecorrigeerde scenario's die door De Nederlandsche Bank beschikbaar worden gesteld op grond van artikel 43;
- b. een gehele prognosehorizon in deze scenario's vastgesteld door de Commissie Parameters;
- c. een realistische aanname voor de demografische ontwikkeling binnen het pensioenfonds over de gehele prognosehorizon;

Op grond van het derde lid geldt bij voor de vaststelling van het fondsbeleid een aantal eisen.

- a. Het fonds sluit bij de waardering van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten aan bij beleidskader en financiële toetsingskaderbeleid uit de actuariële en bedrijfstechnische nota geldend op 30 juni 2022. Dit is ook het geval als een fonds een overbruggingsplan indient en gebruik maakt van transitie financieel toetsingskader bedoeld in hoofdstuk 6b.6 van de Pensioenwet dan wel hoofdstuk 5a.6 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.
- b. Het fonds sluit bij de waardering van de pensioenaanspraken en pensioenrechten in het nieuwe stelsel aan bij de uitgangspunten uit de opdrachtbevestiging. Als de opdrachtbevestiging nog niet definitief is, dan sluit het fonds aan bij de uitgangspunten die waarschijnlijk in de opdrachtbevestiging zullen worden vastgelegd;
- c. Het fonds kan bij incomplete beleidsonderdelen voor de uitvoering van de volledige prognosehorizon realistische aannames hanteren. Dit onderdeel is met name relevant voor pensioenfondsen met een hoge dekkingsgraad.
- d. Voor de uitvoering van de volledige prognosehorizon kan een fonds afwijken van het fondsbeleid indien dit tot een realistischere invulling op langere termijn leidt.
- e. Bij de gehele prognosehorizon wordt verondersteld dat de status van deelnemer of gewezen deelnemer niet wijzigt tot aan de pensioendatum voor zover de toeslagverlening voor deelnemers en gewezen deelnemers verschillend is.
- f. Bij de vaststelling van het fondsbeleid wordt uitgegaan van huidige wet- en regelgeving. Het is niet toegestaan om te anticiperen op toekomstige wet- en regelgeving.

Het vierde lid regelt dat de pensioenuitvoerder bij de berekeningen gebruik kan maken met maatmensen. Deze vereenvoudiging mag echter niet leiden tot materiële afwijkingen in de berekening van de marktwaarden van vermogens voor het individu.

De pensioenuitvoerder dient volgens het vijfde lid de aannames en vereenvoudigingen bij de ALM-rekenmethodiek op adequate wijze te onderbouwen en op te nemen in het implementatieplan.

Artikel 46d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 46d van het Besluit Pw en Wvb zijn nadere regels gesteld met betrekking tot de standaardmethode en vba-methode, die gebruikt worden bij de waardering en de

aanwending van het vermogen bij een interne collectieve waardeoverdracht bij een pensioenfonds tijdens de transitie.

Op grond van het eerste lid wordt bij de standaardmethode gebruik gemaakt van een voorgeschreven standaardregel.

Op grond van het tweede lid wordt bij de vba-methode gebruik gemaakt van de vba-rekenmethodiek uit artikel 46c van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Tenslotte wordt in het derde lid geregeld dat bij ministeriële regeling regels worden gesteld met betrekking tot de voorgeschreven standaardregel. In de voorgeschreven standaardregel wordt in ieder geval het gebruik van realistische (actuariële) aannames opgenomen.

Artikel 46e van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 46e van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn nadere regels gesteld met betrekking tot de transitie-effecten met netto profijt en bruto profijt.

Op grond van het eerste lid wordt de vba-rekenmethodiek gehanteerd bij de netto profijtberekening.

In het tweede lid is vastgelegd op welke wijze het netto profijt effect van het transitie-*ftk* wordt berekend. Dit wordt berekend door het netto profijt van het ongewijzigd voortzetten van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling af te zetten tegen het netto profijt dat ontstaat door het indienen van een overbruggingsplan.

In het derde lid staat hoe het netto-profijt berekend wordt als gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om in 2022, vanwege de verwachting dat in de transitie zal worden overgegaan tot een interne collectieve waardeoverdracht, toeslag te verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%.

Op grond van het vierde lid wordt het resultaat van een hierna te vermelden berekening uitgedrukt als percentage van de marktwaarde van te verwachte pensioenuitkeringen bij het ongewijzigd voortzetten van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling. Het gaat om de transitie-effecten met behulp van het netto profijt van situatie 1 en situatie 2 tegen elkaar afgezet.

Situatie 1 waarbij de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling (die geldt vóór de wijziging) ongewijzigd wordt voortgezet onder de regels die naar huidig recht gelden.

Situatie 2 na wijziging van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling, waarbij ook rekening dient te worden gehouden met de effecten van de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

Op grond van het vijfde lid worden aan de bruto profijt berekening een aantal eisen gesteld. Op moment van berekening moet:

- de meest recente nominale rentetermijnstructuur door De Nederlandsche Bank gebruikt worden.
- voor de prijs- en loonontwikkeling wordt aangesloten bij de groeivoeten van het prijs- en loonindexcijfer die door de Commissie Parameters worden gepubliceerd.
- Voor de individuele loonontwikkeling van deelnemers en gewezen deelnemers wordt aangesloten bij de uitvoerder specifieke uitgangspunten.

In het zesde lid geregeld dat het resultaat van een hierna te vermelden berekening uitgedrukt als percentage van de marktwaarde van te verwachte pensioenuitkeringen bij het ongewijzigd voortzetten van de pensioenovereenkomst of beroepspensioenregeling. Het gaat om de transitie-effecten met behulp van het bruto profijt van situatie 1 en situatie 2 tegen elkaar afgezet.

Situatie 1 waarbij de pensioenovereenkomst of beroepspensioenregeling (die geldt vóór de wijziging) ongewijzigd wordt voortgezet onder de regels die naar destijds geldend recht gelden.

Situatie 2 na wijziging van de pensioenovereenkomst of beroepspensioenregeling, waarbij ook rekening dient te worden gehouden met de effecten van de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

In het zevende lid is geregeld dat de pensioenuitvoerder de aannames voor de individuele loonontwikkeling van deelnemers en gewezen deelnemers voor de bruto profijtberekening op adequate wijze onderbouwt en opneemt in het implementatieplan.

Tenslotte is in het achtste lid geregeld dat bij de berekeningen gebruik wordt gemaakt van cohorten die een enkel geboortjaar beslaan waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

In de artikelen 46f tot en met 46 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn regels gesteld voor de commissie transitie-effecten

Artikel 46f Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 46f van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is de samenstelling van de commissie transitie-effecten geregeld.

Op grond van het eerste lid adviseert de commissie in een samenstelling van vijf onafhankelijke commissieleden, waaronder de voorzitter. Er kunnen meer dan vier commissieleden naast de voorzitter benoemd worden, zodat de adviescommissie in wisselende samenstelling adviseert. Voorstelbaar is immers dat de leden wegens andere verplichtingen en de beperkte taak van deze adviescommissie niet op korte termijn beschikbaar zijn. Om toch advisering binnen redelijke termijn mogelijk te maken, kunnen meerdere commissieleden benoemd worden.

De voorzitter en commissieleden worden voorgedragen en benoemd door de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen (tweede lid).

In het derde lid staan de kwalificaties van de leden van de commissie. De voorzitter en commissieleden worden geselecteerd op basis van de volgende kwalificaties en kenmerken: ervaring met het voorzitten van een commissie; actuariële expertise op pensioenvlak; ze zijn deelnemer, gewezen deelnemer, gepensioneerde of andere aanspraakgerechtigde bij een pensioenuitvoerder of werkgeversvertegenwoordiger verantwoordelijk voor pensioenen.

In het vierde lid staan regels voor het goed functioneren van de commissieleden. De leden van de commissie transitie-effecten functioneren volledig onafhankelijk. Dat zij onafhankelijk zullen opereren, dienen zij voorafgaand aan hun aanstelling schriftelijk te bevestigen. Aangezien het gaat om een deeltijdaanstelling is niet uit te sluiten dat de voorzitter en commissieleden belangen hebben bij bepaalde partijen in de pensioensector. Het is van belang dat de commissieleden transparant zijn over hun overige werkzaamheden en deze werkzaamheden publiek bekend gemaakt worden. De voorzitter of een lid van de commissie transitie-effecten mag verder geen voorzitter of

lid zijn (geweest) van de transitiecommissie. De commissie is zelf verantwoordelijk voor het voorkomen van (de schijn van) belangenverstrengeling. Waar nodig legt de commissie hierover aanvullende afspraken vast in zijn reglement (vijfde lid).

Op grond van het zesde lid kunnen de voorzitter en commissieleden op eigen verzoek ontslagen worden en kunnen zij wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden worden geschorst en ontslagen door de minister.

De commissie wordt bekostigd door de minister. Voor de leden van de commissie geldt een vergoeding per vergadering (zevende lid). Zulks is bijvoorbeeld het geval bij de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade³¹ waar aanvullende schadevergoedingsverzoeken naar aanleiding van de compensatieregeling kinderopvangtoeslag worden behandeld. Ook hier wordt aangesloten bij de CAO Rijk waarin een bedrag per vergadering is opgenomen.

Artikel 46g van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

De adviescommissie wordt ondersteund door een secretariaat. Hierbij kan het gaan om organisatorische ondersteuning maar ook inhoudelijke ondersteuning. De werkzaamheden en huisvesting van het secretariaat van de adviescommissie worden bekostigd door de minister. De adviescommissie en haar secretariaat worden op dezelfde plek ondergebracht als de transitiecommissie en haar secretariaat (artikel 45a Besluit uitvoering Pw en Wvb). Het secretariaat is ondergebracht onder de SER. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat de Wet op de Sociaal-Economische Raad van toepassing is op dit secretariaat.

Artikel 46h van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

De adviescommissie maakt een jaarverslag van haar werkzaamheden en maakt dit openbaar vóór 1 april van elk jaar. Het gaat hierbij zowel om een financieel jaarverslag, als een verslag dat inzage geeft in de inhoudelijke werkzaamheden

Artikel 46i van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 46i van het Besluit uitvoering Pw en Wvb zijn regels opgenomen voor het reglement van de commissie. In dat reglement zijn in ieder geval is vastgelegd:

- a. de procedure voor het aanvragen van advies;
- b. de termijnen die gelden voor het in behandeling nemen van een aanvraag;
- c. in welke gevallen een aanvraag niet in behandeling wordt genomen en hoe de aanvragers daarover worden geïnformeerd; en
- d. de procedure voor het openbaar maken van een advies.

Artikel 47 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb

In artikel 47 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is de regeling opgenomen voor het financiële overbruggingsplan, bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet dan wel artikel 145o Wvb.

Op grond van het eerste lid bevat het overbruggingsplan in ieder geval:

- a. de in artikel 150p, derde en vierde lid, onderdeel a, van de Pensioenwet dan wel artikel 145o, derde en vierde lid, onderdeel a, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling genoemde onderwerpen.

³¹ Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 29 mei 2020, nr. 2020-100629.

Dit betreft op grond van het derde lid van de genoemde artikelen een beschrijving van het fonds van de financiële situatie in de periode tot het fonds overgaat tot collectieve waardeoverdracht maar uiterlijk op 1 januari 2027. Het uitgangspunt voor de beschrijving is de dekkingsgraad van het pensioenfonds op 31 december van enig jaar. Op grond van het vierde lid van de genoemde artikelen gaat het om het volgende.

Een pensioenfonds:

a. onderbouwt in het overbruggingsplan:

- 1°. waarom het vanuit het belang van deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden een overbruggingsplan indient;
- 2°. hoe de invaardekkingsgraad is vastgesteld;
- 3°. hoe de premiedekkingsgraad bijdraagt aan de financiële positie van het pensioenfonds;
- 4°. hoe zal worden voldaan aan de vereisten van het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen indien het pensioenfonds niet of niet meer gebruik maakt van de regeling voor overbruggingsplannen; en
- 5°. hoe het rekening heeft gehouden met generatie-effecten in termen van netto-profijt die ontstaan door het indienen van een overbruggingsplan.

Verder wordt op grond van het eerste lid een beschrijving opgenomen van de voorziene ontwikkeling van de technische voorzieningen en de waarden (onderdeel b) en een beschrijving van de concrete maatregelen waardoor het eigen vermogen binnen de looptijd van het overbruggingsplan op de invaardekkingsgraad komt, waarbij rekening wordt gehouden met de toeslagverlening en de overige verplichtingen van het fonds (onderdeel c).

In het tweede lid is geregeld dat in een overbruggingsplan dat wordt ingediend, waarbij het fonds nog geen implementatieplan heeft ingediend, een onderbouwing staat van de "verwachting dat het fonds tot collectieve waardeoverdracht zal overgaan".

Het overbruggingsplan op basis van de generieke invaardekkingsgraad bevat derhalve een onderbouwing met informatie op basis waarvan het pensioenfonds redelijkerwijs verwacht dat een verzoek tot invaren zal worden gedaan en dat in de transitieperiode de opgebouwde pensioenrechten- en aanspraken dus ingevaren zullen worden in een van de nieuwe pensioencontracten. Aangezien het verzoek tot invaren van de werkgever dan wel de sociale partners komt, betreft het pensioenfonds deze bij het opstellen van de onderbouwing of intentieverklaring. Er wordt niet voorgeschreven welke vorm deze intentieverklaring heeft. Gedacht kan worden om de intentieverklaring in de notulen van een recent bestuursbesluit op te nemen. De onderbouwing die is gegeven om gebruik te maken van de mogelijkheid toeslag te verlenen in 2022 op basis van het besluit van 7 juni 2022, voldoet hiervoor niet: de onderbouwing moet recentier zijn.

Overbruggingsplannen op basis van een fondsspecifieke invaardekkingsgraad zijn gebaseerd op een transitieplan en implementatieplan en hoeven daarom geen onderbouwing van het invaren te bevatten.

Op grond van het derde lid is het overbruggingsplan ten aanzien van het eerste lid, onderdelen b en c, gebaseerd op een deterministische analyse op basis van een dekkingsgraadsjabloon. Dit komt overeen met de regeling voor herstelplannen op grond van artikel 16, tweede lid, van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

In het vierde lid is een regeling opgenomen voor de toeslagverlening in de looptijd van een overbruggingsplan. De regeling komt overeen met de regeling die gold in de periode van 1 juli 2022 tot 1 januari 2023 maar wijkt af van de regels voor reguliere

toeslagverlening omdat een lagere toeslagdrempel wordt gehanteerd en de regels voor de toekomstbestendige toeslagverlening niet van toepassing zijn.

De regeling houdt in dat geen toeslag wordt verleend:

- a. bij een beleidsdekkingsgraad onder 105%;
- b. bij een dekkingsgraad onder 105% of, nadat het fonds het implementatieplan heeft ingediend, onder de invaardekkingsgraad; en
- c. voor zover de dekkingsgraad van het fonds door de toeslagverlening lager zou worden dan 105% of lager dan de invaardekkingsgraad.

In het vijfde lid is een regeling opgenomen die vergelijkbaar is met de regeling voor de herstelplannen in artikel 16, vierde lid, van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. De maatregelen die het fonds opneemt in het overbruggingsplan mogen er niet toe leiden dat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten ten aanzien van het eigen vermogen doelbewust worden vergroot. In afwijking hiervan kan een fonds eenmalig het strategisch beleggingsbeleid aanpassen mits dit past bij de risicohoudingen per cohort die voor het implementatieplan zijn vastgesteld. Het fonds zal dit in het implementatieplan onderbouwen. Als het fonds besluit niet over te gaan tot collectieve waardeoverdracht, dan brengt het fonds het risico van het strategische beleggingsbeleid zo snel mogelijk terug naar het eerdere niveau.

De mogelijkheid om eenmalig het strategisch beleggingsbeleid aan te passen in aanloop naar de transitie is ook gerealiseerd voor fondsen met een herstelplan. Hiervoor is artikel 36 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen aangepast.

Artikel I, onderdeel GG

Artikel 51a waarin de beboetbare bepalingen en de boetecategorieën staan wordt aangepast aan het vervallen van bepalingen en het toevoegen van bepalingen. Voor de boetecategorie bij nieuwe bepalingen is aansluiting gezocht bij de boetecategorie die voor vergelijkbare bepalingen geldt.

Artikel I, onderdeel HH

In artikel 54 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is overgangsrecht opgenomen voor de opdrachtbevestiging. De nieuwe regeling geldt voor de transitie.

Artikel I, onderdeel II

In dit artikel is het overgangsrecht opgenomen voor het deel van het Besluit toekomst pensioenen dat betrekking heeft op het Besluit uitvoering Pw en Wvb. Hierbij is, net als bij de Wet toekomst pensioenen, relevant dat ieder fonds op een eigen gekozen moment in de transitieperiode kan overgaan tot uitvoering van de gewijzigde pensioenregeling. Geregeld wordt dat tot dat moment, maar uiterlijk tot 1 januari 2027, het Besluit uitvoering Pw en Wvb, zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het Besluit toekomst pensioenen, van toepassing blijft. Daarbij wordt een uitzondering gemaakt voor bepaalde artikelen en hoofdstukken die meteen van toepassing zijn. Dit betreft onder meer de artikelen die betrekking hebben op het niet meer gebruiken van een standaardmodel voor het pensioenoverzicht en de hoofdstukken over de klachtenprocedure, externe geschilleninstantie en de transitiebepalingen.

Artikel II, onderdeel A

Paragraaf 1a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen vervalt. Het vaststellen van de risicohouding wordt nu geregeld in hoofdstuk 4b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

Artikel II, onderdeel B

Paragraaf 3 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen dat regels geeft voor de kostendekkende premie vervalt omdat de regeling voor de kostendekkende premie in de Pensioenwet en de Wvb vervalt.

Artikel II, onderdeel C

In artikel 11a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen is een regeling opgenomen voor het moment waarop een fonds dat pensioenregelingen uitvoert waarbij door het fonds geen beleggingsrisico wordt gelopen moet beoordelen of aan de vereisten van het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Op grond van het eerste lid beoordeelt het fonds dit op 31 december van ieder jaar. Blijkt het fonds er dan niet aan te voldoen dan beoordeelt het fonds, op grond van het tweede lid, of het gemiddeld over de afgelopen twaalf kalendermaanden voldeed aan deze vereisten. Dit laatste beoordeeld per het einde van ieder van die kalendermaanden. Op grond van het derde lid neemt een fonds dat zowel op 31 december als gemiddeld in de afgelopen twaalf kalendermaanden niet voldeed aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen direct maatregelen zodat het op 31 december voldoet aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen.

Artikel II, onderdeel D

Een fonds zal niet steeds een haalbaarheidstoets moeten uitvoeren. Artikel 22 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen is daaraan aangepast.

Artikel II, onderdeel E

Artikel 23 vervalt. Omdat de Commissie parameters een adviescollege is als bedoeld in artikel 6 van de kaderwet adviescolleges is het niet nodig regels te stellen voor benoeming en ontslag van de commissieleden. Dit volgt al uit de Kaderwet adviescolleges.

Artikel II, onderdeel F

In artikel 25, eerste lid, van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen is bepaald welke onderwerpen in ieder geval beschreven moeten worden bij de beschrijving van de financiële opzet van een fonds. Onderdeel b met betrekking tot het premiebeleid is redactioneel aangepast. Verder zijn een aantal onderwerpen toegevoegd, namelijk de toedelingsregels rondom beschermingsrendementen en de overrendementen en het beleid met betrekking tot de solidariteits- of risicodelingsreserve, een compensatiedepot en het projectierendement of de vaste daling.

Artikel II, onderdeel G

Artikel 29 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen met betrekking tot de uitgangspunten van de oordeelsvorming van DNB wordt aangepast aan de nieuwe contracten.

Artikel II, onderdeel H

In artikel 30 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen is geregeld welke informatie in de staten moet staan. Met de staten leveren fondsen jaarlijks relevante informatie aan DNB. De informatie die door middel van de staten wordt geleverd is aangepast aan de nieuwe contractvormen en de transitie. Zo zal bijvoorbeeld ook

informatie over de risicohouding, de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve, een compensatiedepot en de rendementen in de staten worden opgenomen.

Artikel II, onderdeel I

In artikel 36 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen is opgenomen dat fondsen eenmalig hun strategisch beleggingsbeleid mogen aanpassen. Zie hiervoor ook de toelichting bij artikel 47 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Artikel II, onderdeel J

In dit artikel is het overgangsrecht opgenomen voor het deel van het Besluit toekomst pensioenen dat betrekking heeft op het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Hierbij is, net als bij de Wet toekomst pensioenen, relevant dat ieder fonds op een eigen gekozen moment in de transitieperiode kan overgaan tot uitvoering van de gewijzigde pensioenregeling. Geregeld wordt dat tot dat moment, maar uiterlijk tot 1 januari 2027, het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het Besluit toekomst pensioenen, van toepassing blijft. Daarbij wordt een uitzondering gemaakt voor bepalingen die betrekking hebben op het financieel toezicht omdat de toezichthouder die moet kunnen toepassen zodra een pensioenfonds over is op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst.

Artikel II, onderdeel K

Artikel 36b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen waarin uitgewerkt overgangsrecht stond is vervallen.

ARTIKEL III Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000

Artikel III, onderdelen A, B en F

In artikel 5 van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000 zijn regels gesteld voor vrijstelling in verband met onvoldoende beleggingsrendement. Omdat niet meer met een normportefeuille wordt gewerkt (zie hiervoor het algemeen deel van de toelichting) zijn een aantal regels uit het artikel vervallen. Alleen hetgeen voorheen in het eerste en zesde lid stond is (deels gewijzigd) overgenomen in artikel 5. Verder was in bijlage 1 bij het besluit (de berekening van) de performancetoets opgenomen die hoort bij deze vrijstelling. De regels die in bijlage 1 stonden zijn nu opgenomen in een ministeriele regeling, de Regeling vrijstellingen Wet Bpf2000. De grondslag voor die regeling is opgenomen in een nieuw artikel 5, derde lid. Bijlage 1 is vervallen en de verwijzingen naar bijlage 1 in artikel 5 zijn eveneens vervallen.

De verwijzingen naar artikel 5 in artikel 5a van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000 zijn aangepast.

Artikel III, onderdelen C en F

Op grond van artikel 7, vierde lid, van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000 kan als voorwaarde aan de vrijstelling op grond van de artikelen 3, eerste lid, 4, 5, eerste lid, en 6 van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000 de voorwaarde worden verbonden dat de werkgever een financiële bijdrage betaalt ter vergoeding van het verzekeringstechnisch nadeel dat het fonds bij de vrijstelling lijdt.

De regels voor de vaststelling van het verzekeringstechnisch nadeel stonden in bijlage 2 van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000 en zijn opgenomen in artikel 4 van de Regeling vrijstellingen Wet Bpf2000.

Op grond van artikel 7, vijfde lid, van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000 wordt aan de vrijstelling op grond van de artikelen 2 en 6 van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000 de voorwaarde verbonden dat de pensioenregeling van de werkgever te allen tijde ten minste actuariëel en financieel gelijkwaardig is aan die van het bedrijfstakpensioenfonds.

De regels voor de vaststelling van de financiële en actuariële gelijkwaardigheid stonden in bijlage 3 van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000 en zijn opgenomen in de artikelen 5 en 6 van de Regeling vrijstellingen Wet Bpf 2000.

In artikel 7, vijfde lid, was verder geregeld dat kon worden afgezien van de berekening van de actuariële en financiële gelijkwaardigheid en dat de gelijkwaardigheid in dat geval kon worden aangetoond door een kwalitatieve toets. De mogelijkheid om af te zien van de berekening van de financiële gelijkwaardigheid is vervallen. PM Reden

Van de berekening van de actuariële gelijkwaardigheid kan wel worden afgezien indien de regeling van de werkgever dezelfde pensioensoorten (zoals ouderdoms- of nabestaandenpensioen) kent als de regeling van het bedrijfstakpensioenfonds.

In artikel 9b, tweede lid, is in overgangsrecht geregeld dat voor vrijstellingen waarbij is afgezien van de berekening van de financiële gelijkwaardigheid deze berekening alsnog, met toepassing van de Regeling vrijstellingen Wet Bpf2000, gemaakt moet worden vanaf het moment dat het bedrijfstakpensioenfonds over gaat op uitvoering van een nieuwe pensioenovereenkomst.

In een nieuw artikel 7, negende lid, van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf2000 is een grondslag opgenomen voor de ministeriele regeling. De bijlagen 2 en 3 zijn, net als bijlage 1, vervallen.

Artikel III, onderdeel D

In artikel 7b, derde lid, van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 wordt voor de berekening van het verzekeringstechnisch nadeel verwezen naar bijlage 2 van het besluit. Deze verwijzing is vervangen door een verwijzing naar de ministeriele regeling waarin de berekeningen zijn opgenomen: Regeling vrijstellingen Wet Bpf 2000.

In een nieuw vijfde lid is de grondslag voor de regeling opgenomen.

Artikel III, onderdeel E

In artikel 9b van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 is overgangsrecht opgenomen. De bijlagen blijven van toepassing tot het moment dat het verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds over is op uitvoering van een gewijzigde pensioenregeling. Vanaf dat moment zijn de regels in de Regeling vrijstellingen Wet Bpf2000 van toepassing.

Artikel IV, onderdelen A, B en J (artikelen 1 en 17bis van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001)

Artikel 1, eerste lid, UBIB 2001 bepaalt aan welke artikelen uit de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) het UBIB 2001 uitvoering geeft. In artikel 1 UBIB 2001 vervalt de verwijzing naar artikel 5.16b Wet IB 2001. In artikel 5.16b Wet IB 2001 zoals opgenomen in de Wet toekomst pensioenen is de bestaande delegatiegrondslag niet langer opgenomen. Artikel 17bis UBIB 2001, dat is gebaseerd op deze bestaande delegatiegrondslag van artikel 5.16b Wet IB 2001 vervalt eveneens. Artikel 17bis UBIB 2001 regelt de premiebegrenzing voor de nettolijfrente. De inhoud van dit artikel is verwerkt in het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen artikel 5.16b Wet IB 2001.

Als het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen artikel 10.11 Wet IB 2001 inzake de experimenteerruimte voor zelfstandigen geen structureel karakter krijgt dient in artikel 1 UBIB 2001 artikel 10a.26 Wet IB 2001 te worden opgenomen. Dit artikel bevat een overgangsbepaling bij de experimenteerbepaling voor zelfstandigen en een delegatiegrondslag voor de afwikkeling hiervan.

Artikel IV, onderdeel C (artikel 11b van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001)
De tekst van artikel 11b UBIB 2001 wordt aangepast en uitgebreid. In het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964 is een delegatiegrondslag opgenomen op grond waarvan in artikel 10 UBLB 1965 wordt bepaald welke kosten zijn begrepen in de premiegrens van artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964. Artikel 10 UBLB 1965 is ook van belang voor de overeenkomstige toepassing, bedoeld in artikel 3.18, vijfde lid, onderdeel a, Wet IB 2001 van artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964 en een verwijzing naar genoemd artikel 10 wordt dan ook opgenomen in artikel 11b UBIB 2001. Voorts wordt in artikel 11b UBIB de verwijzing naar artikel 18a, zevende lid, onderdeel a, tweede volzin, Wet LB 1964 aangepast vanwege de wijzigingen in artikel 18a Wet LB 1964. Met deze laatste wijziging van artikel 11b UBIB 2001 is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Artikel IV, onderdeel D (artikel 11c van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001)
Artikel 11c, eerste lid, UBIB 2001 verwijst naar artikel 18a, zevende lid, onderdeel a, van de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB 1964). Met de Wet toekomst pensioenen wordt artikel 18a Wet LB 1964 gewijzigd. De verwijzing in artikel 11c, eerste lid, UBIB 2001 naar artikel 18a, zevende lid, onderdeel a, Wet LB 1964 wordt dienovereenkomstig aangepast. Met deze aanpassing is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Artikel IV, onderdeel E (artikel 11d van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001)
Artikel 11d UBIB 2001 voorziet in een bepaling van het pensioengevend inkomen bij ziekte, arbeidsongeschiktheid, zwangerschap of bevalling. In het Verzamelbesluit Pensioenen³² is in onderdeel 3.5 een goedkeuring opgenomen dat dit gemiddelde pensioengevend inkomen geïndexeerd mag worden. Deze goedkeuring wordt nu opgenomen in artikel 11d, tweede lid, UBIB 2001.

Artikel IV, onderdeel F (artikel 11f van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001)
Het huidige artikel 11f UBIB 2001 voorziet in een bepaling betreffende het bereikbaar pensioengevend loon voor het partner- en wezenpensioen bij IB-ondernemers en resultaatgenieters. In de artikelen 18b en 18c Wet LB 1964 komt het begrip bereikbaar pensioengevend loon als gevolg van de Wet toekomst pensioenen niet langer voor. De in de Wet toekomst pensioenen opgenomen artikelen 18b en 18c Wet LB 1964 gaan uit van het laatstgenoten pensioengevend loon. In de Wet toekomst pensioenen wordt de delegatiegrondslag voor deze bepaling in artikel 3.18, vierde lid, onderdeel e, Wet IB 2001 dienovereenkomstig aangepast. In lijn hiermee wordt ook artikel 11f UBIB 2001 aangepast waarbij bereikbaar pensioengevend inkomen wordt aangepast naar laatstgenoten pensioengevend inkomen. Op grond van deze bepaling worden de gevolgen van fluctuerende inkomsten gemitigeerd door als uitgangspunt het gemiddelde pensioengevend inkomen over de laatste vijf kalenderjaren voorafgaande aan het jaar van overlijden te nemen, tenzij een kortere periode is deelgenomen aan de betreffende pensioenregeling. Dit in de huidige bepaling reeds bestaande uitgangspunt voorkomt dat

³² Besluit van 11 december 2018 (Stcrt. 2018, 68653).

een mogelijk sterk fluctuerend inkomen van de IB-ondernemer of resultaatgenieter onwenselijke gevolgen heeft voor de fiscale ruimte voor partner- of wezenpensioenen. De aanpassingen in dit artikel wijzigen dit uitgangspunt niet.

Artikel IV, onderdelen G tot en met I (artikel 15 van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001)

Artikel 15 UBIB 2001 geeft uitvoering aan de in artikel 3.127, achtste lid, Wet IB 2001, opgenomen delegatiegrondslag. Op grond van artikel 15, eerste lid, UBIB 2001 is de pensioenverzekeraar verplicht om de jaarlijkse pensioenaangroei die het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat jaar, mede te delen aan de belastingplichtige. Met de Wet toekomst pensioenen wordt artikel 3.127 Wet IB 2001 aangepast. Artikel 15 UBIB 2001 wordt in lijn gebracht met deze aanpassingen en het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen overgangsrecht van artikel 10a.25 Wet IB 2001. Aangezien voor de bepaling van de jaarruimte voor lijfrenten de premie van het voorafgaande kalenderjaar bepalend is treden de wijzigingen in deze bepaling in onderdeel G in werking per 1 januari 2024. De wijziging in onderdeel H treedt per 1 januari 2028 in werking een jaar na afloop van de transitieperiode en het vervallen van artikel 38q Wet LB 1964. De wijziging van onderdeel I treedt in werking per 1 januari 2038, zijnde een jaar na afloop van de compensatieperiode en het vervallen van artikel 38s Wet LB 1964.

Artikel IV, onderdelen K tot en met M (artikel 25a van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001)

Met onderdeel K wordt een nieuw artikel 25a in het UBIB 2001 ingevoegd. Dit artikel bepaalt dat de vrijwillige voortzetting van pensioenopbouw op grond van artikel 1a UBIB 2001 en het schatten van het pensioengevend inkomen op grond van artikel 11e UBIB 2001 in het eerste jaar van deelname ook mogelijk is voor zelfstandigen die vrijwillig meedoen aan het experiment voor pensioenopbouw voor zelfstandigen in de tweede pijler. Hierin wordt voorzien door deelname aan een verplichte pensioenregeling als bedoeld in artikel 1.7, tweede lid, onderdeel b, Wet IB 2001 gelijk te stellen aan deelname aan een pensioenregeling op grond van artikel 150a van de Pensioenwet.

Met de onderdelen L en M wordt voorzien in een overgangsbepaling mocht het experiment voor pensioenopbouw voor zelfstandigen in de tweede pijler geen structureel karakter krijgen. Voor een nadere toelichting hiervoor wordt verwezen naar het algemeen deel van deze nota van toelichting.

Artikel V, onderdeel A (artikel 10 van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965)

Artikel 10 UBLB 1965 regelt welke kosten uit de fiscaal maximale premie van artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964, zoals opgenomen in de Wet toekomst pensioenen, gefinancierd moeten worden en welke kosten naast deze premie vergoed mogen worden.

Bij het vaststellen van de fiscaal maximale premiegrens is rekening gehouden met een netto rendement ná aftrek van kosten voor vermogensbeheer. Daarnaast is rekening gehouden met kosten voor het afdekken van beleggingsrisico's. Kosten van vermogensbeheer en kosten voor het afdekken van beleggingsrisico's dienen daarom te worden gefinancierd uit de fiscaal maximale premie. Voorbeelden van de laatste categorie zijn kosten voor rendements- of inleggaranties.

Overige kosten mogen naast de fiscaal maximale premie worden vergoed. Dit betreft onder andere: administratiekosten, aan- en verkoopkosten van beleggingen (voor zover

deze kosten geen onderdeel zijn van kosten van normaal vermogensbeheer), incasso- en excasso-kosten en kosten voor gespreide betaling van de pensioenpremie.

Artikel V, onderdeel B (artikel 10a van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965)

Met artikel 10a UBLB 1965 wordt nadere invulling gegeven aan het begrip pensioengevende dienstjaren. Het artikel wordt enerzijds aangepast aan de wijzigingen in hoofdstuk IIB Wet LB 1964. Anderzijds worden twee goedkeuringen uit het Verzamelbesluit Pensioenen³³ overgenomen in artikel 10a UBLB 1965.

Het betreft de goedkeuringen in de volgende onderdelen van het Verzamelbesluit Pensioenen:

- onderdeel 2.2., pensioengevende diensttijd tijdens perioden van onbetaald verlof;
- onderdeel 2.4., pensioengevende diensttijd tijdens perioden, waarin VUT- of prepensioenuitkeringen worden ontvangen welke aansluiten op een periode na onvrijwillig ontslag waarin een loongerelateerde uitkering wordt ontvangen.

Inhoudelijk is geen wijziging beoogd met betrekking tot de voorwaarden die in het Verzamelbesluit Pensioenen in deze onderdelen worden gesteld.

Met de wijziging van artikel 10a, eerste lid, onderdeel a, UBLB 1965 in combinatie met de wijziging van artikel 10a, tweede lid, UBLB 1965 wordt een verduidelijking beoogd. Het huidige artikel 10a, tweede lid, UBLB 1965 maakt onder voorwaarde inkoop van ontbrekende dienstjaren vóór 8 juli 1994 mogelijk. In de Wet toekomst pensioenen wordt in artikel 38t Wet LB 1964 geregeld dat de fiscale premie van artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964 dan wel artikel 38r, eerste lid, Wet LB 1964, niet van toepassing is op dienstjaren die uiterlijk eindigen op 31 december 2023 (dan wel dienstjaren waarin gebruikgemaakt is van het overgangsrecht van artikel 38q Wet LB 1964). Daarmee verliest het huidige artikel 10a, tweede lid, UBLB 1965 zijn belang.

Artikel V, onderdeel C (artikel 10aa van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965)

Op grond van artikel 10aa UBLB 1965 mag een lagere AOW-franchise worden gehanteerd, mits ook een lager jaarlijks opbouwpercentage van het pensioen wordt toegepast. Dit artikel wordt aangepast aan de wijzigingen in artikel 18a Wet LB 1964. In een nieuw tweede en derde lid wordt een vergelijkbare combinatie van een lagere AOW-franchise en een verlaagd premiepercentage geregeld, in de situatie dat pensioenopbouw plaatsvindt volgens een progressieve premie als bedoeld in artikel 38r, eerste lid, Wet LB 1964.

Artikel V, onderdeel D (artikel 10ab van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965)

In het huidige artikel 18e Wet LB 1964 zijn bepalingen opgenomen met betrekking tot een deelnemingsjarenpensioen. Met de Wet toekomst pensioenen komt dit artikel te vervallen. In artikel 10ab UBLB 1965 is uitgewerkt welke perioden meetellen als deelnemingsjaren als bedoeld in artikel 18e Wet LB 1964. Aangezien artikel 18e Wet LB 1964 vervalt, kan ook artikel 10ab UBLB 1965 vervallen.

Artikel V, onderdeel E (artikel 10b van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965)

In artikel 10b UBLB 1965 wordt nader omschreven welke loonbestanddelen pensioengevend kunnen zijn. Het artikel wordt enerzijds aangepast aan de wijzigingen in

³³ Besluit van 11 december 2018 (Stcrt. 2018, 68653).

hoofdstuk IIB Wet LB 1964. Anderzijds worden enkele goedkeuringen uit het Verzamelbesluit Pensioenen³⁴ overgenomen in artikel 10b UBLB 1965. Het betreft de goedkeuringen in de volgende onderdelen van het Verzamelbesluit Pensioenen:

- onderdeel 3.2.4., op het salaris ingehouden bijdragen of premies voor pensioen en voor aanspraken overeenkomend met werknemersverzekeringen of aanspraken op ongevalsuitkeringen;
- onderdeel 3.2.5., eindheffingsbestanddelen;
- onderdeel 4., ruil van loonbestanddelen tegen verminderingen van de arbeidstijd;
- onderdeel 3.6., pensioengevend loon in perioden van verlof;
- onderdeel 3.7., pensioengevend loon in perioden na onvrijwillig ontslag waarin een loongerelateerde uitkering wordt ontvangen.

Inhoudelijk is geen wijziging beoogd met betrekking tot de voorwaarden die in het Verzamelbesluit Pensioenen in deze onderdelen worden gesteld.

In het Verzamelbesluit Pensioenen is verder verduidelijkt dat in bepaalde situaties het pensioengevend loon mag worden geïndexeerd (zie de onderdelen 3.3. tot en met 3.7.). Deze toelichting wordt verwerkt in artikel 10b, tiende lid, UBLB 1965.

In artikel 10b, tweede en zesde lid, UBLB 1965 worden nadere regels opgenomen met betrekking tot het laatstgenoten loon, bedoeld in de in de Wet toekomst pensioenen opgenomen artikelen 18b en 18c Wet LB 1964. Voor wat betreft genoemd zesde lid wordt aangesloten bij het bepaalde in artikel 10a, eerste lid, onderdeel c, UBLB 1965 en bij onderdeel 2.3.1. van het Verzamelbesluit Pensioenen. Voor het vaststellen van het laatstgenoten loon kan ook rekening worden gehouden met niet regelmatig genoten loonbestanddelen. Hierbij moet worden uitgegaan van het gemiddelde van die niet regelmatig genoten loonbestanddelen van de laatste vijf kalenderjaren voor het overlijden van de gerechtigde tot het ouderdomspensioen. Ter illustratie wat betreft de bepaling van het gemiddelde: als deze gerechtigde overlijdt in 2023, dan wordt in dat geval het gemiddelde genomen van de genoten loonbestanddelen, die de overledene genoten heeft in de kalenderjaren 2018 tot en met 2022.

Als de gerechtigde op moment van overlijden minder dan vijf kalenderjaren in dienst is geweest, dan kan het laatstgenoten pensioengevende loon worden vastgesteld op het gemiddelde van de genoten loonbestanddelen in de kalenderjaren vanaf datum in dienst tot aan overlijden. Dus als een werknemer in 2019 in dienst treedt en in 2023 overlijdt, dan kan het gemiddelde worden genomen van de genoten loonbestanddelen in de kalenderjaren 2019 tot en met 2022. Voor de regelmatig genoten loonbestanddelen kan worden uitgegaan van het laatstgenoten loon of het gemiddelde van die regelmatig genoten loonbestanddelen van de laatste vijf kalenderjaren voor het overlijden van de gerechtigde tot het ouderdomspensioen.

Voor de toepassing van artikel 10b, vierde tot en met achtste lid, UBLB 1965 kan rekening worden gehouden met een gemiddelde van niet regelmatig genoten loonbestanddelen van de laatste vijf kalenderjaren, voorafgaande aan de gebeurtenis genoemd in het vierde tot en met achtste lid.

Het kan voorkomen dat een werknemer minder dan vijf jaar in dienst is, op het moment dat zich een gebeurtenis voordoet als bedoeld in artikel 10b, tweede of negende lid,

³⁴ Besluit van 11 december 2018 (Stcrt. 2018, 68653).

UBLB 1965. In dat geval kan worden uitgegaan van het gemiddelde van de niet regelmatig genoten loonbestanddelen in de verstreken kalenderjaren dat de werknemer wel in dienst van de werkgever was. Met het volgende voorbeeld wordt dit verduidelijkt.

Stel een werknemer treedt in dienst op 1 juli 2023. Op 1 mei 2027 gaat de werknemer met onbetaald verlof. De werknemer heeft in de kalenderjaren 2023 tot en met 2026 de volgende niet regelmatig genoten loonbestanddelen ontvangen:

- 2023: € 500
- 2024: € 1.000
- 2025: € 750
- 2026: € 1.200

Het gemiddelde van de niet regelmatig genoten loonbestanddelen kan voor de toepassing van het voorgestelde artikel 10b, negende lid, UBLB 1965 als volgt worden vastgesteld:

$(€ 500 + € 1.000 + € 750 + € 1.200) / 3,5 \text{ jaar} = € 1.150.$

Artikel V, onderdeel F (artikel 10ba van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965)

Met de Wet toekomst pensioenen wordt artikel 18a Wet LB 1964 aangepast. De begrippen 'gemiddeld pensioengevend loon' en 'loopbaanontwikkeling' komen dan niet meer voor in artikel 18a Wet LB 1964. Daarnaast vervalt artikel 18e Wet LB 1964. Vanwege deze wijzigingen die zijn opgenomen in de Wet toekomst pensioenen kan artikel 10ba UBLB 1965 vervallen.

Artikel V, onderdeel G (artikel 11 van het Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965)

Op grond van artikel 11 UBLB 1965 zijn ter vergemakkelijking van de heffing van de inkomstenbelasting de aldaar genoemde periodieke uitkeringen en afkoopsommen aan de loonbelasting onderworpen. In artikel 11, eerste lid, onderdeel e, UBLB 1965 wordt bepaald dat dit ook van toepassing is op uitkeringen ingevolge een pensioenregeling waaraan wordt deelgenomen op grond van artikel 150a van de Pensioenwet. Het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen artikel 150a van de Pensioenwet betreft een experimenteerbepaling voor pensioenopbouw voor zelfstandigen. Op grond van deze bepaling kunnen zelfstandigen pensioen opbouwen in een pensioenregeling in de tweede pijler.

Deze nota van toelichting wordt ondertekend mede namens de Staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst.

De Minister voor Armoedebeleid,
Participatie en Pensioenen,

C.J. Schouten